29/8/86

הפריצה לאפריקה

היבשת השחורה של שנות ה־80 אינה דומה לזו שהכרנו בשנות ה־60 ★ נשיא קמרון לא ביקש משמעון פרס סיוע כספי — היום מוכנים האפריקאים לשלם עבור ההדרכה, הייעוץ והידע ★ ראש הממשלה: "ישראל מצטיירת באפריקה כמעצמת ידע, המסוגלת להעניק סיוע תעשייתי, חקלאי והנדסי" ★ באוגנדה ובירושלים חשו השבוע כי תור הזהב של ישראל במדינות אפריקה עשוי לחזור

מאת **רוני שקד,**
שנילווה למסע ראש הממשלה

• רקדניות אפריקניות בקבלת־הפנים לראש־הממשלה: הקצב הוכתב בעזרת משרוקיות.

בקמרון דיברו השבוע על חזרה לתקופת תור־הזהב של ישראל באפריקה. על שנות ה־60, שבהן היו 30 שגרירויות ישראליות פזורות על פני היבשת. ביקורו ההיסטורי של ראש־הממשלה, שמעון פרס, באוגנדה הבירה, ביקור ראשון של ראש־ממשלה ישראלי באפריקה מאז 1966, שזר חוליה נוספת בשרשרת הנרקמת מחדש של יחסי ישראל והיבשת השחורה. אחרי זאיר, ליבריה וחוף־השנהב, בא תורה של קמרון. "ישראל", אמר פרס, "יכולה לחזור לימים הטובים באפריקה, אפילו טובים יותר". חלום ישן.

אפריקה החדשה קיבלה את פניו של ראש ממשלת ישראל בחגיגה סטגונית על־פי מיטב המסורת המקומית: בתופים ובמחולות. בשעה שחלף מטוסו של פרס מעל לכתמי הירוק והמים של הג'ונגל האפריקני, כבר נעו להקות המחוללים לקצב תופי הטם־טם, והם שרים שירי־הלל לנשיאם, פול ביאה, ולראש ממשלת ישראל. בשעה 10.30 נחת המטוס בשדה־התעופה של יאונדה, בירת קמרון. דלת המטוס נפתחה, וכאילו לפי אות מוסכם מראש החלו אלפי הקמרונים, שניצבו ליד מסלול הנחיתה, להגביר את קצב הטמבה האפריקנית. לנגד עיניהם המשתאות של אנשי הפמליה הישראלית פיזזו קבוצות של גברים ונשים במעגלים. לכל קבוצת מחוללים היתה קבוצת נגנים משלה, שתופפה על תופים, בקבוקים, פחיות־עץ ועל כל הבא ליד. בחור או בחורה, שניצבו במרכז כל מעגל, הכתיבו את הקצב לרוקדים בעזרת משרוקית.

זר־פרחים ודגל

מכבש המטוס ועד לכניסה לחדר־האורחים נפרש שטיח ארום באורך של כמה עשרות מטרים. בקצהו, ליד כבש המטוס, המתין לפמליה נשיא קמרון, ד"ר פול ביאה. בתו של הנשיא, ילדה כבת חמש, לבושה לבן, הגישה למר פרס זר־פרחים צנע, מעוטר בדגל ישראל. לאחר נגינת ההימנונים, סקר ראש־הממשלה מיסדר־כבוד, שהורכב מנציגי החילות השונים של הצבא הקמרוני. היו שם מריעים ואפילו כלי־נשק, שהיו מופנים לו. פרס פסע בצעדים מהירים לעבר אלפי המחוללים, שצעקו "פרס, פרס", ניפנפו לו בידיהם וביקשו ללחוץ את ידו. מתוך ההמון בקעה לפתע קריאה בעברית: "שלום לך, מר פרס, ברוך הבא". האיש, כך הסתבר, היה בהשתלמות בישראל לפני 15 שנה והוא דובר עברית.

לרגל הארוע הוענק חצי יום חופשה לעובדי הבירה הקמרונית. במאתיים אלף איש הצטופפו לאורך מסלול הנסיעה משדה־התעופה עד לארמון האירות הרשמי, והריעו לשיירה. הם לבשו חולצות־טסים כחולות, שבמרכזן מודפסת תמונתו של נשיא קמרון, והסיסמה "אחדות, דמוקרטיה, קידמה" המלווה את אפריקה של אמצע שנות השמונים, את המסלול עיטרו דגלי ישראל ותמונות־ענק של פרס, לצד כרזות בעברית בנוסח "ברוך הבא, שמעון פרס". רבים מתושבים נוספו לשיירה בעיתוני־הבוקר של קמרון, שבעמודים הראשון התנוססה תמונתם של פרס ושל הנשיא הקמרוני, תחת הכותרת בעברית: "ברוך הבא, שמעון פרס". הם ידעו לספר כי קמרון מחדשת את קשריה עם ישראל וראש־הממשלה פרס הוא אורח בארצם.

החגיגה, שנמשכה ברציפות כל 30 שעות הביקור, לא הופרעה גם על־ידי הגשם הטרופי, שניתך ללא הפוגה במשך שעות אחר־הצהריים. ליד ארמון האירוח, שבו התגורר פרס, מזכירו הצבאי, עזריאל נבו, והיועץ אורי סביר, ניצבו כל העת קבוצות של קמרונים בתלבושות מסורתיות. שידורי הרדיו הוקדשו לישראל, וכללו תוכניות מלל ומיבחר שירים ישראליים, כך שמענו את עפרה חזה ברדיו הקמרוני.

תשע שעות טיסה

לפני הנחיתה בקמרון אמר לי מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, כי "באפריקה מתייחסים לשמעון

←

הנשיא וידידו הרב

ביום שלישי בבוקר, לאחר קבלת הדיווח על האסון שאירע בצפון המדינה, ולפני הפגישה בארבע־עיניים עם שמעון פרס, הסתגר נשיא קמרון באחד מחדרי ארמונו המפואר, לשיחה עם הרב ליאון אשכנזי.

הרב הירושלמי צורף למשלחתו של פרס על פי בקשתו האישית של הנשיא הקמרוני. בירור קצר העלה כי הרב אשכנזי נפגש לפני מיספר שבועות עם הנשיא הקמרוני בז'נבה. השניים ניהלו שיחות ארוכות בנושאי יהדות. נשיא קמרון, שהוא נוצרי־קתולי אדוק, חיפש ביהדות תשובות על שאלות פילוסופיות, שעליהן לא קיבל מענה בדת הנוצרית.

"שוחחתי עם הנשיא על עולם־הקבלה היהודי, על גילגול־נשמות ועל התלמוד, וגם הסברתי לו כמה פרקים מספר תהילים", סיפר לי הרב אשכנזי לאחר הפגישה. "הנשיא הקמרוני מאמין, כי גאולת העולם המשיחית תבוא דרך ישראל, אלא שהעניין מיסתורי עבורו, ולכן ביקש להתעמק ביהדות".

על ירושלים ועל ישראל שמע נשיא קמרון בצעירותו מפי כמרים קתולים. מדבריהם התברר לו, כי ירושלים וישראל הם שמימיים. כשבגר, הגיע למסקנה כי העם היהודי הוא התגלמות של ישראל התנ"כית. "יש לנשיא אהדה מיסטית לישראל ולעם היהודי", אמר הרב אשכנזי, "אולי אמונתו הדתית היא שהשפיעה על עמדתו הנוכחית, האוהדת, למדינת ישראל".

הרב אשכנזי סיפר כי הנשיא מתעמק בספר התנ"ך. "מזמורי תהילים אהובים עליו במיוחד. הוא נוצרי אדוק, המקפיד על תפילה יומית. חשתי כי הוא ידיד־נפש לישראל. הוא אדם גלוי־לב, פיקח ואינטליגנטי". השיחות התיאולוגיות יימשכו גם בעתיד. נשיא קמרון ביקש מהרב לשוב בעוד מיספר חודשים ליאונדה כדי להמשיך בשיחות. בינתיים החליטו השניים לשמור על קשר־מיכתבים.

המוסף לתרבות, ספרות ואמנות - מעמוד 20

ממשלת ישראל, המושבים בידייך

את עוזרת או קוברת?!

ממשלת ישראל!
המושבים בידייך — את עוזרת או קוברת?!
ביום ראשון 31.8.86 (כ"ו באב תשמ"ו) בשעה 09:30 בבוקר תערך הפגנת ענק מול משרד ראש הממשלה בירושלים.
חבר מושב, די בדיבורים!
בוא להפגנה בבגדי עבודה,
בהפגנה נקרא לראש הממשלה ולחברי הממשלה לעמוד בהבטחתם לבצע את תוכנית הצלת המושבים.
זוהי שעת מבחן.
בואו ונוכיח שעקרון העזרה והערבות ההדדית עדיין נשמר.
נבוא כולנו — גם חברי מושבים שאינם במצוקה,
לא ניתן למפעל המפואר שבנינו במו ידינו להתפורר סופית.
הבראת המושבים — משימה לאומית.
ללא מושבים — אין מדינה!

מטה ההפגנה:

- תנועת מושבי העובדים בישראל
- איגוד המושבים של הפועל המזרחי
- האיחוד החקלאי
- ארגון המושבים של העובד הציוני
- משקי תנועת החרוּת
- מושבי פועלי אגודת ישראל

פרס כאל אחד המנהיגים הבולטים בעולם, מתרגשים לקראת בואו וממתינים לו בציפיה ובדריכות". זו הסיבה לבקשתו של הנשיא ביאה, כי מר פרס עצמו יגיע לקמרון כדי להכריז על חידוש היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות. קמחי מכיר היטב את הזירה האפריקנית. מחוגי הממשל הוסבר לנו אחר־כך, כי קבלת־הפנים ההמונית לראש־הממשלה בקמרון עלתה בעוצמתה אף על זאת שזכה לה האפיפיור, שביקר כאן בשנה שעברה.

ראש־הממשלה התכונן היטב לביקור. הוא קרא את הדו"חות הרבים, שהוכנו למענו על מצבה של קמרון ועל אישיותו של הנשיא הקמרוני. הוא ידע יפה כי שעות הטיסה הארוכות, תשע שעות רצופות, יניבו פירות מדיניים לישראל. לדברי פרס, "קמרון היא ארץ עם פרסטיז'ה, שנחשבת לאחת המתקדמות באפריקה. נשיאה מתחיל להתבלט כמנהיג בעל שיעור־קומה ביבשת. הביקור יביא מדינות אחרות לחדש את קשריהן הדיפלומטיים עם ישראל".

בצל האסון הכבד

ואכן, הדיווחים שהגיעו למשרד־החוץ ערב הביקור, וגם במהלכו, היו מעודדים. מדינות נוספות במרכז ובמערב־אפריקה אותתו שהן מוכנות לחדש את יחסיהן הדיפלומטיים עם ישראל. טוגו, גיניאה, הרפובליקה המרכז־אפריקנית וגאבון עשויות להוביל את שמעון פרס, או את ממלא־מקומו, בשבועות או בחודשים הקרובים, במסלול דומה. נשיא קמרון סיפר לפרס, כי כאשר נודע למיספר מנהיגים ביבשת, שהוא עומד לחדש את קשריו עם ישראל, הם הציעו לו לעשות את הצעד הזה במשותף איתם, אך הוא העדיף לפעול "סולו".

המשלחת הישראלית לקמרון נבחרה בקפידה. הצוות המדיני, שנילווה אל מר פרס, כלל את מנכ"ל משרדו, אברשה טמיר, ואת מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי. סגן שר החקלאות, אברהם כץ־עוז, קיבל בבוקרו של יום הטיסה הוראה לארוז את מטלטליו ולהצטרף לפמליה כראש־הצוות לסיוע חקלאי. נשיא איגוד לשכות המיסחר, דן גילרמן, ומנכ"ל התאחדות התעשיינים, ארנון טיברג, ייצגו את הסקטור העיסקי. תיקי העבודה הוכנו מבעוד מועד, וכבר ביום הראשון לביקור ישבו חמישה צוותי־עבודה ישראליים וקמרוניים לניהול משא־ומתן. למחרת נחתמו הסכמים. "באפריקה אפשר לגמור הסכם תוך שעתיים", התבדח אברשה טמיר, תוך שהוא רומז למו"מ המייגע בדיונים על טאבה.

הביקור עמד בצל האסון הכבד, שאירע בקמרון יום לפני בוא המשלחת הישראלית. התפרצות של גזים רעילים מלוע הר־געש, השוכן במרכזו של אגם, גרמה למותם של כ־1,200 איש. פרס הביא איתו לקמרון, במחווה מיוחדת, קבוצה של שישה רופאים, עשרה חובשים וארבעה טון של ציוד רפואי, שנשלחו למקום האסון מייד לאחר הנחיתה ביאונדה. על הטסת צוות־ההצלה הוחלט רק שלוש שעות לפני הטיסה. במטוס, העמוס אנשים וציוד, פגשתי בישראל היפה: "המוטו שלנו בחיל־הרפואה הוא להציל בני־אדם. כל עוד נוכל, נעשה זאת בכל מקום בעולם", דברי מפקד החובשים, סרן הנרי.

ראש־הממשלה פרס פגש בביקורו באפריקה אחרת: אפריקה של אמצע שנות ה־80 אינה אפריקה של שנות ה־60. נשיא קמרון לא ביקש כל סיוע כספי. להיפך, הוא יכול היה להתפאר בפני ראש־הממשלה הישראלי בתקציב מאוזן, בהכנסה לאומית לנפש מן הגבוהות באפריקה, ברמת־צמיחה כלכלית בשיעור של 8 – 6 אחוזים בשנה. היום מוכנים האפריקאים לשלם עבור הסיוע. הם מבקשים להסתייע בהדרכה מקצועית, בייעוץ ובידע, העשויים להאיץ את קצב הפיתוח הכלכלי והחברתי שלהם.

שינוי נוסף, שאפשר היה להבחין בו, היה בהופעת הרקדניות בתלבושת המסורתית: לא עוד חזה חשוף.

"הפריצה לאפריקה חשובה לישראל כדי להבליט את הדימוי שלנו – לא ארץ המקבלת סיוע, אלא מדינה המסוגלת גם להעניק. ישראל מצטיירת באפריקה כ'מעצמת־ידע', המסוגלת להעניק סיוע חקלאי, תעשייתי והנדסי. הסיוע הביטחוני לקמרון אינו העיקר", אמר ראש־הממשלה, בהדגישו כי "חידוש היחסים עם ארצות אפריקה פירושו הסרת המצור המדיני והקטנת האיבה לישראל ביבשת התופסת מקום מרכזי במפת העולם".

צנוע, מאופק וחם

ההודעה המשותפת הישראלית־קמרונית, שפורסמה בתום הביקור, סימנה ציון־דרך רשמי במדיניות הישראלית כלפי האפרטהייד בדרום־אפריקה. "שני הצדדים הביעו את דאגתם מהמתיחות המסוכנת הנגרמת בשל האפרטהייד. שני הצדדים גינו את האפרטהייד וקראו לשים לו קץ ולפרקו, ולבנות בדרום־אפריקה חברה רב־גזעית, חופשית ודמוקרטית".

ההודעה המשותפת הועברה לכל רחבי־היבשת בשידור ישיר ברדיו ובטלוויזיה הקמרוניים, הישר מאולם־התיקשורת המפואר שבארמון הנשיא. באפריקה שמעו את ראש־הממשלה של ישראל אומר, כי "יהודי, המקבל את האפרטהייד, חדל להיות יהודי. יהדות וגזענות לא הולכים יחד".

ההודעה, כך קיוו במשלחת הישראלית, תשנה את הדימוי הישראלי השלילי, שבנתה התעמולה הערבית.

"ישראל אינה מפונקת בקבלות־פנים. אבל מאמץ ורצון כה עזים להבליט את הידידות, כפי שהיה בקמרון, עוד לא נעשה", אמר פרס בעת הטיסה חזרה ארצה. ראש־הממשלה סיכם את הרגשתו במלים: "שמחתי להיות נציגה של ישראל". בשיחה, שקיים עם כתבים, הוא חזר וציין את הרושם העמוק, שהותירה בו קבלת־הפנים החמה והבלתי־שיגרתית של הנשיא ושל העם הקמרוני. "לא זכורה לי קבלת־פנים כזאת. הפתיעו אותי הטמפרמנט של נשיא קמרון ועמו – צנוע, מאופק וחם, עם יחס מיוחד לישראל".

את האקורד האחרון של הביקור סיפק לי העיתונאי הסיני, יונג, נציג סוכנות־הידיעות של סין העממית בקמרון. יונג גילה בקיאות מפתיעה בנעשה בישראל. בסיומה של מסיבת־העיתונאים המשותפת לנשיא הקמרוני ולראש־הממשלה הישראלי הוא אמר: "פרס רשם לעצמו ולמפלגתו עוד נקודה חיובית לקראת הרוטאציה באוקטובר. השאלה היא מה יהיה לאחר הרוטאציה".

● כרזות בעברית (עם שגיאות־כתיב פה ושם...) לכבוד ראש הממשלה. (צילום: רוני שקד)

רדיו קמרון שידר שירים ישראליים מפי עפרה חזה

ההסכם נחתם לאור מנורת "לוקס"

מאת עידו טל

ה"יצוא" הראשון לקמרון, מאז ביקור ראש־הממשלה במדינה זו, היה שתי חליפות "בגיר", חמישה זוגות תחתוני "דלתא" ועוד כמה פריטים אישיים של דני גילרמן, נשיא איגוד לשכות המיסחר, שהצטרף לצוות הכלכלי במסע. גילרמן איבד את מזוודתו בטיסה לקמרון. המזוודה טרם נמצאה.

לארנון טיברג, מנכ"ל התאחדות התעשיינים, שהצטרף אף הוא למסע, היה זה ביקור ראשון באפריקה השחורה. הוא מספר, כמה שעות אחרי שובו ארצה, כי רגע לפני שמטוסו של ראש הממשלה עמד להמריא חזרה ארצה, הגיעו שני שליחים מבוהלים אל כבש המטוס ושאלו בבהילות, בצרפתית צחה, "מי הם דן גילרמן וארנון טיברג".

"לחצתי את מרפקו אל דני ואמרתי לו שהנה, מצאו את המזוודה האבודה שלו. אבל לא. שני השליחים, אנשי התאחדות המיסחר והתעשיה של קמרון, באו אל כבש המטוס כדי למסור לנו תיקים על אנשי־עסקים קמרוניים, הכוללים את כל הפרטים המעניינים אנשי עסקים. בדרך כלל, "כדי שיהיה לכם עם מי ליצור קשר בעתיד".

לא בכדי צירף פרס אל משלחתו צוות כלכלי גדול: קמרון נחשבת היום לארץ האפריקנית היציבה ביותר מבחינה פוליטית ואחת היציבות ביותר מבחינה כלכלית: נפט, מאזן מיסחרי חיובי, יצוא של 1,7 מיליארד דולר לשנה, צמיחה של יותר מחמישה אחוזים לשנה בממוצע, שם טוב בעולם הפיננסים הבינלאומי.

★

טקס החתימה על זיכרון־הדברים בין השרים הכלכליים מקמרון ואנשי הכלכלה הישראליים התבצע לאור מנורת "לוקס". "בכל מקום יכולות להיות תקלות. משום־מה בחדר שבו התמנו על זיכרון־הדברים לא היה אור. גם אצלנו זה יכול לקרות. הביאו 'לוקס' אל השולחן וכולנו הצטופפנו מסביבו", משחזר ארנון טיברג את הפגישה.

"מייד כשבאנו הולקנו לצוותי עבודה. הצוות הכלכלי כלל את מכס ליבנת, ממשרד התעשיה והמיסחר, אהוד שילה מ"סולל־בונה", יוסי מנשה מ"מגור", דני גילרמן מלשכת המיסחר ואני. מולנו ישבו שלושה שרים קמרוניים: שר התיכנון והפיתוח, שהוא הבכיר מכולם, שר התעשיה ושר התיירות. השיחות התנהלו באנגלית ובצרפתית לחילופין, שתי השפות הרשמיות בקמרון. השר הבכיר פתח ואמר, כי הוא רוצה ללמוד איך אנחנו יכולים להשתלב בתוכנית החומש שלהם. שלושת השרים שלטו בחומר 'פיקס'. הם ידעו מי הם הבאים, מה התפקידים שלהם. הם ידעו הכל.

"השיחה ארכה כמעט שלוש שעות. בסיומה חתמנו על נייר משותף. אבל מה שהפתיע אותי היה ששלושת השרים באו לבדם בלי עוזרים, בלי סמנכ"לים, בלי מזכירות ומזכירים. הם בעצמם ישבו וניהלו את כל השיחה, עם בקיאות פנטסטית בפרטים. כושר הניסוח שלהם ממש טוב. הם כתבו בעצמם את ההסכם והתווכחו איתנו על הניסוחים. לבסוף, כשגמרנו, השר הבכיר, סערו איתו שמו, העתיק בעצמו את כל המיסמך 'על נקי' ורק אז קרא למזכירה כדי שתדפיס. עוד לא ראיתי דבר כזה בחיי: בארץ, כשאתה בא לאיזה פקיד בממשלה, תמיד יש לידו עוזר או שניים. אני לא רוצה להגיד אם זה סימן ליעילות או לחוסר יעילות, אבל זה ראוי לציון.

"אחר־כך חיכינו עד שהמזכירה תגמור להדפיס את הסיכום. בינתיים פתחנו בקבוק שמפניה צרפתית. בכלל, האוכל שם הוא צרפתי. האווירה היתה לגמרי לא פורמאלית. אני הבאתי מצלמה והצעתי שנצטלם. לא היה שם צלם רשמי. שוחחנו שיחה חופשית, ואז הגיעה המזכירה. חתמנו".

★

המיזכר שעליו חתמו אנשי הכלכלה היה אחד מחמישה מיזכרים, שהיוו את הבסיס לקשירת היחסים בין ישראל לקמרון. המיזכר קובע כי יש לעודד חילופי סחר והשקעות בין שתי המדינות, כי יש לפעול להחלפת משלחות של אנשי עסקים וכי איגוד לשכות המיסחר והתאחדות התעשיינים יהיו הגורמים המקשרים בין שתי המדינות במישור הכלכלי.

ארנון טיברג: "קמרון היא מדינה שיש לה כסף. אבל הגישה שלנו צריכה להיות זהירה. אסור לנו לבוא אליהם 'מלמעלה', לכפות עליהם. צריך לעשות את הדברים עם הרבה כבוד בצורה מבוקרת. אומנם נוצר כעת פתח, שבעיקבותיו צריכים לבוא אנשי העסקים, אבל בזהירות. אם נפעל בזהירות, מה שיקרה בקמרון יכול להיות תקדים למה שאולי יקרה בכל אפריקה. היתרון שלנו מול האמריקאים או האירופאים הוא, כפי שאמר לי ידיד, איש 'סולל בונה' שחי שם כבר שנה, שאנחנו לא מתנשאים כמוהם. הם מביאים עימם את האוכל שלהם ואת המים שלהם. חיים בתוך עצמם. הישראלים לובשים בגדי עבודה, מפשילים שרוולים ועוזרים בשטח".

פרשת מצלמות הריגול: כך "תופרים" עלילות על ישראל

מאז פרשת פולארד הפכה ישראל מטרה נוחה להאשמות־שווא בארה"ב ★ באווירת "ציד המכשפות" נגדה, מוסיפים מדי פעם פרשיות חדשות ל"גליון האישום" ★ הבולטת שבהן: הטענה מצד חברת "ריקון אופטיקל", שישראל גנבה ממנה ידע לפיתוח מצלמות ריגול ★ מתברר שמאחורי הפרשה מיסתתרת פרשה אחרת: כיצד החברה האמריקנית זכתה במיכרז בשווי 42 מיליון דולר – ולפתע דרשה מישראל 112 מיליון דולר...

מאת אלי תבור, ניו־יורק

ערב שבת שעברה, לונג־איילנד: שוטרי משטרת ניו־יורק אורבים בשקט מסביב לבניין החד־קומתי, הארוך, שבתוכו שוכנות שתי חברות מחשבים. הם אינם ממהרים: הם רואים היטב את שני הצעירים שהתגנבו קודם לכן לגג הבניין, על אחד המרזבים, ועסקו בניסיון לפרוץ לתוכו, דרך אחד מפתחי האיוורור.

לבסוף, אחרי שעה ארוכה, זינקו השוטרים לפעולה. כשאקדחים שלופים בידיהם, נחפזו לגג הבניין. "ידיים למעלה" פקדו על שני הצעירים, והורו להם להזדהות.

וכאן באה ההפתעה. אחד הפורצים הזדהה כאזרח אמריקני, בעל חברת מחשבים מאוהיו. השני התגלה כסטודנט ישראלי מניו־יורק, המועסק כעובד מקומי במשלחת הרכש של משרד הביטחון.

נזק חמור לתדמית

כרגע זה, חדל הסיפור להיות סיפור משטרתי־פלילי, שספק אם היה זוכה לכמה שורות בכרוניקה המקומית באמצעי התיקשורת של ניו־יורק. העובדה שאחד העצורים הוא ישראלי – ואין זה משנה כי נעצר על עבירה פלילית שעשה ביוזמתו, ללא כל קשר לעבודתו במשלחת משרד הביטחון – הפכה את הסיפור, בן־רגע, לסיפור ריגול פוליטי, שעשה כותרות.

היו עיתונים, דוגמת "ניוזדיי", שפירסמו בהזדמנות חגיגית זו את "גיליון הרשעות" במלואו – לא זה של הסטודנט שנעצר, אלא זה של מדינת ישראל. בתיק פלילי זה הופיעו כל פרשיות הריגול, הברחות הנשק, והניסיונות, כביכול, לגנוב טכנולוגיה תעשייתית, שישראלים היו קשורים בהם בארה"ב מאז תפיסתו של איש המודיעין של הצי האמריקני, ג'ונתן פולארד, שהודה והורשע בריגול לטובת ישראל.

כך, באופן כמעט אוטומטי, צורפה פרשת הפריצה לבניין חברות־המחשבים בלונג־איילנד כפשע נוסף ברשימת פשעיה, כביכול, של ישראל בארה"ב. החטא הקדמון – זה של פרשת פולארד – התיר את הרצועה ומאפשר כיום לכל עיתונאי, שדרן או אינטרסנט מסוג אחר, להכפיש את שמה של ישראל בארה"ב, מבלי להסתכן.

זהו אולי הנזק החמור ביותר שגרמה פרשת פולארד לישראל. היא מאפשרת עתה להמציא האשמות־שווא ועלילות דיבה נגד ישראל וישראלים, מבלי שאיש יטרח כלל לבדוק אם הן מבוססות. כל סיפור על הונאה או הברחה ישראלית מוצא לו "קונים". אבל כאשר לאחר מכן מתברר, כמו במקרה של זאב רייס – הקיבוצניק־לשעבר שהוחשד בניסיון להברחת נשק אמריקני לאיראן או עיראק – שההר הוליד עכבר, איש אינו טורח לפרסם זאת.

המקרה האופייני ביותר בסידרה זו היא פרשת "ריקון", מפעל האופטיקה הצבאית בשיקאגו, שיצא לפני שבוע, בעזות־מצח, בסידרת האשמות חמורות ביותר, כנגד האשים את התעשייה הצבאית ואת אנשי חיל האוויר של צה"ל בניסיון לגנוב טכנולוגיה אמריקנית מתקדמת בשווי של עשרות מיליוני דולרים.

בדיקה מדוקדקת של הפרשה מצביעה על כך, כי היה זה ניסיון ברור מצד הנהלה כושלת של מפעל אמריקני מתקדם, לחפות על מחדליה, תוך ניצול תדמיתה השלילית של ישראל בתחום זה לניסיון סחיטה כספי מממשלת ישראל.

פרוייקט "רום פסגות"

וזהו סיפור המעשה: בשנת 1984 החלה ישראל, על־פי מה שדווח בעיתונים אמריקניים, לפתח פרוייקט ששם הצופן שלו הוא "רום פסגות". מטרתו: ליצור מערכת תצפית אופטית משוכללת ביותר, דוגמת זו שמשתמשים בה כיום בלוויין־ריגול. מערכת זו מאפשרת תצפית וצילום מטרות בדיוק רב ממרחק ניכר.

התפיסה הבסיסית של טכנולוגיה מתקדמת זו אינה סוד. היא נקראת "צילום אלכסוני ארוך־טווח", או בראשי־התיבות באנגלית "לורופ". הטכנולוגיה פותחה כבר לפני 20 שנה, כדי לאפשר למטוסי קרב סילוניים מהירים לצלם מטרות בטווח ניכר, מבלי לטוס מעליהן. בשיטה זו, מטוס־הצילום נמנע מלטוס מעל המטרות עצמן, וכך אינו חושף עצמו לאש תותחי וטילי נ"מ. יתרה מזו – השיטה מאפשרת צילום המטרות מבלי שהאויב ידע כלל שהן צולמו.

בשנים האחרונות פותחה השיטה בצורה משמעותית ביותר. ישראל היא הרוכשת העיקרית של ציוד אופטי יקר־ערך זה, בהיותה אולי המדינה היחידה בעולם הזקוקה לציוד כזה להפעלה יומיומית לצורכי אתרעה מודיעינית.

חברת "ריקון אופטיקל" משיקאגו היא אחת היצרניות של מערכת הצילום האלכסוני ארוך הטווח, אבל בהחלט לא החברה היחידה. יש חברות אמריקניות נוספות ובעלות מוניטין, דוגמת "תאגיול" או "פיירצ'יילד", המפתחות ומייצרות אף הן מערכות תצפית וצילום דומות.

מודיעין "בזמן אמיתי"

ליבה של כל מערכת צילום כזאת היא מצלמה אלקטרונית בגודל של שולחן־מטבח, המאפשרת למטוס קרב מהיר לצלם ממרחק של כ־200 קילומטר בחדות כה רבה, עד שביכולתה לקלוט אדם אחד המעשן סיגריה בתוך המון בכיכר ציבורית הומה. מחירה של מערכת כזאת, הכוללת שתי מצלמות בלבד, הוא כעשרה מיליון דולר.

על־פי הדיווחים בעיתונות האמריקנית, לא הסתפקה ישראל במערכת משוכללת כזאת. היא ביקשה לפתח מערכת של צילום אלכסוני ארוכת־טווח עוד יותר, שמחירה אמור היה להיות גבוה פי־ארבעה. המערכת החדישה, שישראל רוצה לפתחה, היא מערכת מהפכנית של מצלמות אלקטרוניות חדישות ביותר המיועדות להיות מותקנות במטוסים המהירים ביותר, ולאפשר להם לצלם מגובה של 10 ק"מ ויותר מטרות במרחק של מאות קילומטרים, ולשדר את הצילומים תוך שניות לתחנת קרקע המרוחקת אף היא מאות קילומטרים. את השידורים המשודרים לתחנת הקרקע ניתן להפוך מייד לתדפיסי־צילומים, ולהפיצם בתוך שניות בכל המיפקדות הצבאיות המעוניינות בהן.

זהו מודיעין "בזמן אמיתי", שמשמעותו ברורה. כאשר המערכת המשוכללת הזאת תהיה בידי צה"ל, היא תאפשר למטוסי חיל־האוויר תצפיות לעומק של מאות קילומטרים לתוך מדינות ערב, עד למטרות נקודה. במקרה של מלחמה, תאפשר מערכת המצלמות האלקטרוניות, שכל יחידה בת שתי מצלמות בה עולה 40 מיליון דולר, תצפית מידית על שדה הקרב, תוך ניצול היכולת להעביר את המידע ליחידות המשתתפות בקרב עצמו.

כאן התחילה הבעיה. בשעתו, בשנת 1984, פורסם בארה"ב מיכרז לפיתוח מערכת הצילום האלכסוני ארוך הטווח. במיכרז השתתפו כל חברות האופטיקה האמריקניות הגדולות. הצעתה של "ריקון אופטיקל" היתה הקוסמת ביותר: זולה בעשרות מיליוני דולרים מההצעות שהגישו חברות אמריקניות אחרות שנטלו חלק במיכרז. והיה מדובר בהצעה של חברה מוכרת ובעלת מוניטין. "ריקון אופטיקל" היא חברת־בת של חברת "ברנס בע"מ", חברה הקשורה בקשרי עסקים עם משרד הביטחון הישראלי זה 20 שנה. "ריקון אופטיקל" הציעה לפתח את המערכת המבוקשת על־ידי חיל־האוויר הישראלי בסכום של 42 מיליון דולר. היא זכתה במיכרז.

כנהוג בעיסקות מעין אלה, ברגע ש"ריקון" זכתה במיכרז וקיבלה תשלום ראשון על חשבון העיסקה, היא הפקידה בידי ממשלת ישראל מכתב־אשראי, שבו היא ערבה לסכום העיסקה. מכתב־אשראי זה מאפשר לממשלת ישראל לפדות מייד, ללא שום השהיות ועיכובים, את הסכומים ששולמו ל"ריקון" במיסגרת העיסקה, במקרה שהחברה לא תעמוד בתנאי העיסקה. מהנדסי "ריקון" החלו בפיתוח המערכת לפי ההזמנה הישראלית, תוך פיקוח צמוד של אנשי חיל־האוויר. מהנדסי החיל שהו במפעל, עקבו אחר הפיתוחים השונים של המערכת ובדקו אם הם עומדים במיפרטים הטכניים שהציגו לחברה האמריקנית.

טעות ב־300 אחוז

הכל התנהל על מי־מנוחות עד לתחילת השנה הנוכחית. בסוף חודש ינואר השנה התברר לפתע להנהלת "ריקון אופטיקל", כי הצעת המחיר שהציעו במיכרז היתה בלתי ריאלית לחלוטין. הסתבר להם, כי פיתוח המערכת שרוצה ישראל עלול לעלות סכום של 112 מיליון דולר, לפי חישובים, ולא 42 מיליון דולר.

ההנהלה המבוהלת של המיפעל פנתה מייד למשלחת משרד הביטחון בניו־יורק, והציגה בפניה את הנתונים החדשים. מנהלי המפעל בשיקאגו, המעסיק 1,100 עובדים, טענו כי טעו בחישוביהם הראשונים וכי הדרישות הישראליות מכניסות אותם להוצאות שאין הם יכולים לעמוד בהן. הם תבעו בפשטות, שבמקום 42 מיליון הדולר, שהובטחו להם על־פי תנאי המיכרז, תשלם להם ממשלת ישראל תמורת המערכת סכום של 112 מיליון דולר.

הדרישה נראתה מוגזמת ומופרזת מאוד. אמת, גם המפעל הרציני ביותר יכול לטעות בתחשיביו. הוא יכול לטעות ב־10 אחוזים, ב־20. אפילו ב־50. אבל לטעות בחישובים כמעט ב־300 אחוז! זה נראה בלתי מתקבל על הדעת.

אנשי "ריקון אופטיקל" טענו, כי הטעות בחישוב נובעת מכך שאנשי חיל־האוויר באים אליהם בכל פעם בתביעות נוספות ומעלים דרישות חדשות, שלא היו כלולות בחוזה המקורי. המחיר החדש של המערכת, אמרו, נובע משינויים שביצעו אנשי חיל־האוויר בספציפיקציות המקוריות.

אחרי שתביעת "ריקון" נבדקה, השיבו לה אנשי משלחת משרד הביטחון בניו־יורק: "צר לנו מאוד על הטעות שלכם. אבל יש חוזה חתום. אתם חייבים לעמוד בתנאי החוזה".

נראה שגם מנהלי המפעל הבינו שהחוזה מחייב אותם. אבל מבחינתם, משמעות הדבר היתה הוצאה נוספת בשיעור של כ־70 מיליון דולר מעל מה שישראל משלמת עבור העיסקה. במצב כזה, זהו גזר־דין מוות למפעל ופיטורי 1,100 עובדיו.

בקרב כמה מאנשי משרד הרכש של משלחת הביטחון עלה החשד, כי כל הפרשה אינה אלא תרגיל מתוכנן מראש של המפעל האמריקני. "תרגיל", שנועד לזכות בחוזה שמן באמצעות הצעת מחיר פיקטיבית במיכרז ולאחר מכן, בשלב שלישראל לא תהיה עוד אפשרות לסגת – לתבוע מישראל לשלם את המחיר הריאלי של הפרוייקט, ועוד למעלה מזה.

בשלב זה התגלע סיכסוך מסחרי רגיל בין יצרן ללקוח. בעקבות דיונים מושכים החליטו שני הצדדים למסור את העניין לבוררות, שתפסוק אם צריכה ממשלת ישראל לשלם ל"ריקון אופטיקל" יותר עבור המערכת, וכמה. אולם התנאי של ישראל לבוררות היה, שבינתיים, עד לפסק הדין של הבורר המוסכם, ימשיך המפעל בעבודה על הפרוייקט לפי התוכנית המקורית.

אולם בחודש מאי האחרון הודיעה לפתע הנהלת החברה למשלחת משרד הביטחון בניו־יורק, כי היא מפסיקה את כל העבודות בפרוייקט, עוד לפני תחילת הבוררות. ממשלת ישראל, שכבר שילמה ל"ריקון אופטיקל" 20 מיליון דולר על חשבון העיסקה הודיעה לחברה, כי היא רואה בהפסקת העבודה הפרת הסכם, המאפשרת לה להציג מייד לפרעון את מכתב־האשראי שבידה, על סך כ־40 מיליון דולר, וזאת בנוסף לתביעת פיצויים נגד החברה שהיא עשויה להגיש על הנזקים שנגרמו לה.

האיום הבהיל כנראה עוד יותר את הנהלת המפעל ובמיוחד את נשיא החברה, לארי לארסון, שהבין כי הוא יוחזק אחראי להפסדים הכספיים העלולים להיגרם לחברה, שמחזורה השנתי הרגיל הוא כ־100 מיליון דולר. כתוצאה מכך, הגישה החברה לבית־המשפט הפדראלי בניו־יורק בקשה לצו־מניעה, שימנע ממשלת ישראל לממש את מכתב האשראי שבידה.

למי שייך היידע?

על רקע זה פרצה מחלוקת נוספת בין משלחת משרד הביטחון להנהלת החברה, סביב השאלה: למי שייך המידע שכבר נאגר לצורך פיתוח המערכת שהוזמנה על־ידי צה"ל?

ממשלת ישראל טענה, כי כל המידע קשור בפיתוח ביטחוני עבור ישראל. החברה לא היתה מגיעה אליו, אילמלא קיבלה את העיסקה מידי ישראל, ומה־עוד שישראל כבר שילמה חלק מהמחיר של העלות של הפרוייקט. משום כך, טענה, המידע שייך לישראל.

הנהלת "ריקון אופטיקל" טענה לעומת זאת: על אף ההזמנה, המידע הוא רכושנו.

ב־27 במאי הורה קצין הביטחון של מפעלי "ריקון" לשלושת אנשי חיל־האוויר הישראלי ששהו במפעל ברשות, לארוז את חפציהם ולעזוב את המפעל. הוא טוען, כי הזהירם מראש שאסור להם ליטול עמם כל מידע שהגיע לידיהם במהלך שהותם במפעל. הוא התיר להם לקחת עימם רק תיק אחד לאדם, וארבע קופסאות שהכילו העתקי מיסמכים "בעלי אופי אישי בלבד".

אולם בעת שקציני חיל־האוויר עמדו לעזוב את המפעל, הם נעצרו בשעריו על־ידי אנשי הביטחון ואנשי המכס האמריקני, שהוזמנו במיוחד על־ידי הנהלת המפעל. הסתבר, לטענת הנהלת המפעל, שהם ניסו להוציא עימם עוד 10 קופסאות קרטון שהכילו 50 אלף מיסמכים, רובם כתובים בעברית על־ידם. המיסמכים הוחרמו ונמסרו לתרגום ע"י הנהלת החברה.

(המשך בעמוד 18)

■ מימין: תדהר, פולארד וברעם: כל הסתבכות ישראלית הופכת ל"פרשה"

„מבחינת הרוסים – אנטולי עדיין רשום כמי שנמצא בצינוק"

מאת נעמי גל

● האם והבן, אידה ואנטולי שרנסקי, נפגשים בישראל: נשיקות על קצות האצבעות (צילום: זום 77)

„אמו באה במיוחד מאיסטרה כדי לראות אותי. חיכיתי לה במתח רב, אך טוליק התלוצץ ושיכנע אותי בעדינות שאנחנו נסתדר היטב. הפעמון בכניסה צילצל. ראיתי אשה קטנה, זקנה, עטופה כולה. היא נכנסה לחדר, הסירה את צעיפה הגדול והביטה בי בעניין רב. כעבור רגע ישבנו על הדרגש ושתינו תה עם ממתקים שהביאה לנו. הוקסמתי מחיוכה הפתוח מפניה הנבונות והנעימות, מקולה המחוספס משהו. האם ובנה דמו להפליא, בשניהם היתה אותה פיקחות וחוש הומור, אותה גישה פתוחה ונדיבה לחיים. עקבתי בעניין אחר שיחתם המשפחתית, מזה זמן רב לא נתקלתי ביחסי אמון כנים ופתוחים מעין אלה בין הורים לילדים, בפרט במשפחות שבהן החליטו הבנים לעלות לישראל".

כך מתארת אביטל שרנסקי את פגישתה הראשונה עם אידה פטרובנה מילגרום־שרנסקי, עימה שבה אביטל ונפגשה ביום שלישי השבוע, מקץ 13 שנה. במשך שנים קשות אלו שלחו זו לזו מכתבי עידוד ואהבה, שוחחו בטלפון, קיוו וחיכו יחד – למרות המרחק הפיסי הרב – לשיחרורו של הבן והבעל מהכלא. נתן הורשה לכתוב מכתב אחד לחודש לקרובי משפחתו, לכן נשלחו תמיד מכתביו לאביטל דרך הוריו באיסטרה, שמכונה אגב, 'ירושלים החדשה'. לפעמים, ייעד אנטולי מכתב ארוך אחד לכולם, לפעמים קטעים שיועדו לאשתו בלבד, אידה העבירה אותם מיד לתעודתם, לפעמים הקריאה אותם לכלתה בטלפון.

אידה ואביטל הירבו להתכתב

אביטל ואידה הירבו להתכתב ביניהן, שותפות לחרדה הקשה של שנות הכלא, להידרדרות במצב בריאותו של אנטולי. „נטשנקה יקירתי", מוסיפה אידה על גב מכתבו של אנטולי מה־13 למרץ 77 „המשקפיים לא אתי ואני כותבת 'על עיוור'. את מבינה את מצבי כפי שאני מבינה את מצבך. אבל אינני חדלה לקוות לטוב ביותר. אנחנו תמיד עימך במחשבותינו ומייחלים לפגישה. ילדתי הנהדרת! כמה הייתי רוצה לראותך ולשמרך...נסי להיות שלווה יותר והאמיני שנצחון האמת בוא יבוא. אני מחבקת אותך, מנשקת אותך, אוהבת וחשה בחסרונך מאוד. שלך, אידה פטרובנה".

שתיהן חיכו בכיליון עיניים לביקורים בכלא. אידה נהגה לדווח לאביטל בפרוטרוט על כל ביקור וביקור. משך תשע שנות הכלא ביקרה אידה מילגרום את בנה שש פעמים בלבד, שתי פגישות בנות שעה, פנים אל פנים, האחרות מעבר למחיצת זכוכית, ללא אפשרות לגעת, לחבק, לנשק. אסיר זכאי לשני ביקורים בשנה. מנתן שרנסקי נשללה בשל „התנהגות גרועה", כמחצית מהביקורים.

ב־13 בינואר 1979, כתבה אידה מילגרום לאביטל בארץ: „אביטל יקרה שלי, אהובה שלי, נפלאה שלי! רק את יכולה להבין איזו מכה היתה עבורי הידיעה שנשללה מטוליק זכות הפגישה. ספרתי כל יום אחרי הפגישה ביולי בכלא ולדימיר, ושמחתי שהרגע המיוחל קרב ובא. כבר ביררתי זמן רב מראש אצל שלטונות הכלא את התאריך המדוייק של הפגישה, והכנתי את עצמי נפשית לפגישה, וגופנית לנסיעה הקשה. ולפתע הכל מתמוטט שוב עלי לספור מהתחלה, אך כוחותי אוזלים במקום לגבור...אני, כל־כך רוצה לראות את בני, אני כה מתגעגעת אליו וכל־כך חוששת לו ומאוד לא בטוחה אם כוחי יעמוד לי עד שאפגש עימו...בתי היקרה, נטשנקה, אהובה שלי! איני יודע איך להתפלל ולא למדתי לשאת תפילה לאל, ולכן קשה לי פי כמה. התפללי למענך ולמעני ולמען כולנו. טוליק חייב להשתחרר, לא יכול להיות אחרת! עלינו רק להחזיק מעמד ולהמשיך לחיות! בשבת הבאה, ה־20 בינואר, חל יום הולדתו. אני זוכרת את היום הזה, את השעה ב־1948, בין חצות לאחת בבוקר בליל ה־19, את בכיו העקשני של התינוק ואת שאלת הרופא: 'אמא, למי את מחכה?' 'לבת', אמרתי, 'נטליה'. 'ובכן אני מברך אותך, ילדת את אנטולי. זה יותר טוב מנטליה', אמר, 'הביטי איזה גיבור'...ואז בת, נטליה, הופיעה. והכל הודות לו, בני אנטולי. ואף כי נטליה כבר לא נטשנקה, אלא אביטל, היא כיום יקרה, קרובה ואהובה יותר. ואיזה צליל דומה יש לשמות הללו: אנטולי, נטליה ואביטל! אני מנשקת אותך, יקירתי, אני אוהבת אותך ותמיד איתך ואיתו. אידה פטרובנה".

„היינו עיוורים שנים רבות"

האב, בוריס שרנסקי, אהב את אביטל ממבט ראשון. „סוף סוף יהיו גבוהים במשפחת שרנסקי הנמוכה", אמר כשראה אותה. הוא היה חולה לב ומצבו היה אנוש בשנים שבהן היה נתן במאסר. בשנים האחרונות לא יכול היה לעמוד בתנאי הנסיעה לביקור בכלא. אידה מילגרום־שרנסקי נסעה בגפה. השניים שלחו מכתבים לרוב ולא חסכו במאמצים לעורר את דעת הקהל העולמית.

בנובמבר 1978 כתבו אידה ובוריס שרנסקי מכתב לסנאט ולבית הנבחרים של ארה"ב. בין השאר כתבה אידה: „בעלי ואני חיינו חיים ארוכים. שנים רבות היינו עיוורים ולא הבינונו שמקומם של היהודים הוא בישראל, מולדתם ההיסטורית. אני מאושרת שבני עזר לי, כפי שעזר להרבה יהודים אחרים, להבין זאת".

בוריס שרנסקי נפטר ב־1980, ולא זכה לראות את בנו משתחרר מהכלא. בנם הקטן של ליאוניד ורעיה שרנסקי, שהגיעו השבוע ארצה, נקרא בוריס, על שם האב. „כאן בארץ נקרא לו ברוך. הוא בטח ידבר עברית כמו צבר", אמר השבוע ליאוניד שרנסקי.

מאסרו של שרנסקי שינה את חייו של ליאוניד, אחיו הבכור. „בזמנו ראה את שאיפתו של טוליק לחיות בישראל כאקסצנטריות, היה רחוק מכל הבעיות האלה ולעתים תכופות לא הבין את אחיו כלל", כתבה עליו אביטל שרנסקי בסיפרה „הביתה".

בזמן משפטו של אנטול, תפס ליאוניד את מקומו של אחיו והפך פעיל. בעזרת אמו הרעיש שמים וארץ כדי לבקש צדק במשפטו של אנטולי. בזמן המשפט לא חשש לצעוק „שקר" כאשר סיפרו לאנטולי, כי אמו לא רצתה לבוא למשפט. „שקר" צרח ליאוניד: „היא עומדת בחוץ ליד בניין בית המשפט ולא מרשים לה להיכנס".

לא התקבל נייר רשמי

השופט ציווה להעביר את ליאוניד לשורה האחרונה. בהפסקה הצליח אנטולי להראות לליאוניד תמונה של אביטל. ליאוניד הבין את הרמז, וסימן לאחיו שהכל בסדר, שאביטל עושה כמיטב יכולתה. מחוץ לבית־המשפט חיכו עיתונאים, צלמים, נציגים של שגרירויות זרות. ליאוניד, בלית ברירה, תפס את מקום אחיו, הסביר, ניתח וייצג. ליאוניד, „לניה", שמר על קשר טלפוני יומיומי עם אביטל, שעקבה אחר המשפט בנשימה עצורה מג'נבה, שם ניסתה לגייס את דעת הקהל לטובת בעלה. „נטשנקה יקירתי, עשי משהו. הם יהרגו אותו. מהרי נטשנקה רק את יכולה לעזור, כל התקוות שלנו תלויות בך", בכתה אידה מילגרום בטלפון באוזני אביטל.

כאשר שוחרר מהכלא, נשלח נתן שרנסקי מברית־המועצות מבלי שיינתן לו להיפרד מאמו ואחיו.

„עד היום לא קיבלנו שום נייר רשמי שאנטולי נכלל כאן", אמר השבוע ליאוניד שרנסקי. „ככל הידוע לנו, הוא עדיין בצינוק. כיומיים לאחר ששוחרר שלחנו מברקים שאנחנו גם רוצים לצאת את ברית־המועצות. לא קיבלנו תשובה. הלכנו ל'אוביר' (המשרד שמעניק אשרות יציאה מבריה"מ) ודיברנו עם הגנרל קוניצוב, הוא אמר שאכן שמע משהו על שיחרורו של אנטולי. ביקש שנבוא ביום ראשון. באנו והתשובה שלו היתה: עליכם לבקש אשרה כמו אורחים רגילים. כלומר להביא הזמנה מקרוב משפחה המתגורר בארץ, כמקובל. אמרו לנו לקחת בחשבון שלא ירשו לנו לעזוב אם ההזמנה תבוא מאנטולי שרנסקי, הידוע כפושע מדיני. אמרתי להם: 'אז נביא הזמנה מאשתו, אביטל'. אמרו: 'לא, גם זה לא טוב; האם יש לך קרובים אחרים בישראל?' אמרתי שיש לי בארצות אחרות. והם אמרו: 'זה לא טוב, צריך קרוב בישראל'. לבסוף קבלנו בכל אופן הזמנות מאנטולי והצלחנו לעזוב, כמו שאתם רואים".

השבוע ראינו אותם כולנו. נתן נסע לווינה כדי לפגוש בהם, ממש כפי שעשתה אביטל לפני שבעה חודשים, כאשר הוא עצמו הגיע.

שנתיים ימים לא ראו נתן ואמו זה את זו. נתן ידע ששיחרור בני־משפחתו הוא חלק מעיסקת השיחרור, אך ידע כי הכל אפשרי וכי לא בטוח שהשלטונות ימהרו לקיים את ההבטחה. מיד כאשר הגיע עם אביטל לירושלים, טילפן לאמו. היא בכתה, הוא בכה.

לא יהיו בני־ערובה

„בקרוב תגיעו גם אתם", הבטיח. השבוע אמר: „ברית־המועצות ניסתה להשתמש במשפחה שלי כלחץ עלי, היא שלחה לי כל מיני רמזים דרך אמריקה ובאמצעות סירובניקים, שהמשפחה שלי לא תשוחרר אם אדבר נגד השלטון הסובייטי. אבל לי לא היה ספק מהיום הראשון שעלי לומר את מה שאני חושב. ידעתי שאם אשתוק יהיו בני משפחתי בני־ערובה ברוסיה".

ידו של נתן, שחזר בימים אלה להיות „אנטולי" „טוליק" ו„טוליה" מונחת על כתפה של אמו, היא מנשקת את אצבעותיו, הוא מלטף את מיצחה, מגיש לה כוס משקה, טורח סביבה כדי שהיא לא תתעייף.

כשמלה כחולה, אותה שמלה עימה הגיעה ארצה, אשה קטנה, בשיער לבן, גבות עיניה מקושתות בדיוק כמו של נתן. אותן עיניים כחולות. בקול נמוך היא אומרת: „עכשיו אני יכולה לדבר בשמחה, לא בדמעות. כולם יודעים כמה קשה היתה הדרך שלנו. עכשיו אנחנו ביחד, כל המשפחה – נתן, אביטל, ליאוניד, רעיה, אלכסנדר ובוריס", אבל היא לא שוכחת את אלה שנותרו מאחור: „אני חייבת לזכור עכשיו את הידידים שלנו שהיו אצלי בימים הכי קשים אחרי המאסר ועזרו לי. מיד אחרי שאנטולי נאסר הרגשתי שאני יחידה בכל העולם, חסרת אונים, לא יכולה לעזור לבני.

„לצידי היו אנשים נפלאים, כמו דינה ביילין, אידה נודל ורבים אחרים. בזמן המשפט קיבלתי תמיכה גדולה מאירנה ואנדרי סחרוב. גורלם של כל האנשים האלה נוגע לי. אני קוראת לכם לא לשכוח את אלה שנשארו בברית־המועצות. יש לדאוג שנושא יהודי ברית־המועצות יהיה בראש כל מו"מ. אושרי המושלם מהעובדה שאני כאן עם ילדי, נפגם רק כשאני חושבת על ידידי הקרובים הנמצאים עדיין שם. הדאגה להם והמאבק – יימשכו".

בדירה יהיה צפוף מדי

היא מנגבת את עיניה, מקנחת את הזיעה מעל מצחה, מורחת משחה מצננת על רקותיה. החום בארץ כבר בשבילה. ביומה הראשון בישראל נשארה רוב הזמן במיטתה, בחדר הקטן שהוקצה לה בדירתם של אביטל ונתן. אביטל אמרה תמיד: „כשאמא תגיע היא תגור אתנו". אבל אידה יודעת שעם תינוק בבית, יהיה צפוף. נתן הבטיח לחפש לה דירה קטנה משלה, קרוב ככל האפשר לביתו.

ימים ראשונים אבודים קצת. אידה מילגרום עוקבת אחר שפתיו הנעות במהירות של בנה: עברית, אנגלית, היא אינה מבינה.

„אני כמו ילד שצריך ללמוד הכל מחדש", אומר ליאוניד. „אני לא מכיר את הכסף כאן ואת האוכל. הכל זר לי, אבל אני בטוח שאלמד. בספטמבר, רעיה ואני. נתחיל ללמוד עברית באולפן, במרכז הקליטה".

ליאוניד שרנסקי לא מתכונן לעסוק בפוליטיקה. „מספיק פוליטיקאי אחד במשפחה", הוא אומר. „תשע שנים הייתי מעורב במאבק למען אנטולי, זו לא היתה החלטתי, אנטולי החליט". „הקג"ב החליט", קוטע אותו נתן. „לא, אתה החלטת", אומר ליאוניד לאחיו הצעיר. „אני רוצה עכשיו לחיות חיים פרטיים", הוא מוסיף.

גם אביטל ונתן מבקשים פרטיות. „אמשיך במאבק למען יהודי ברית־המועצות, אבל לא אהפוך לעסקן פוליטי", הוא אומר. „את פעיל העליה אוהבים כולם, אם אהיה עסקן פוליטי – ישנאו אותי".

תלמד עברית בעזרת הילדים

עוד כשלושה חודשים ייוולד הצבר הראשון למשפחת שרנסקי. סבתו, אידה, תוכל ללמוד עברית בעזרתו, בעזרת בוריס־ברוך ובעזרת אלכסנדר בן ה־14 שוודאי ידבר עברית שוטפת תוך חודשיים.

פרשת שרנסקי הגיעה לסופה הטוב. בסרט קולנוע היתה מופיעה כאן הכתובת „סוף". אבל נתן שרנסקי אומר: „לא יהיה סוף לפני שכל היהודים הרוסים שרוצים בכך – יוכלו לעלות ארצה".

כך מספר ליאוניד, האח הבכור, שהגיע השבוע עם משפחתו ואמו לישראל ★ ביומה הראשון בירושלים, נשארה האם, אידה מילגרום, רוב הזמן במיטתה – חם לה בארץ ★ בני המשפחה החליטו: למרות שמלחמתם הפרטית הגיעה לקיצה – המאבק על העלייה עדיין לא תם ★ מפוליטיקה הם ינסו להתרחק: „את פעיל העלייה כולם אוהבים – אם אהיה עסקן פוליטי ישנאו אותי", מסביר נתן, הוותיק מהם בארץ

ישעיהו בן־פורת / עניינים שוטפים

"CHAPEAU"

כשצרפתי מבקש להצדיע למישהו, יש שהוא מסתפק במלה אחת, „שאפו", שתירגומה המילולי הוא „כובע", אך משמעותה היא „הריני מסיר את הכובע לפניך". אם תרצו, משהו ממשפחת „כל הכבוד" שלנו, רק שהביטוי שלהם ציורי יותר.

על רקע הקדמה זו אני רוצה לומר „שאפו" לראש ממשלת צרפת, ז'אק שיראק, ולהסיר לפניו את הכובע הדימיוני שלי.

לא מפני שהיה לו הרעיון המבורך להזמין אותי לשיחה מרתקת בפאריז, ובוודאי לא בעיקבות ההודעה המביכה של דובר לישכתו, שאומנם הודה כי השיחה נועדה לפירסום, אבל רק בספר ולא בעיתון. אסתפק בהערה, שאני רואה את אי־ההבנה המדומה כפרשה נעולה ומסוגרת, הנוגעת לראש ממשלת צרפת ולכותב שורות אלו בלבד. חובתם של דוברים, לעתים, לנסות ולהביך עיתונאים. כעיתונאי איני רואה לעצמי שום חובה לנסות ולהביך ראשי ממשלה. לא כל שכן ראש־ממשלה זה, שאני מוקיר ומכבד.

מה שמניע אותי להסיר את כובעי לפני ז'אק שיראק הוא גילוי יושר ואומץ־ליבו בעוצמה בלתי שכיחה אצל מדינאים בימינו. מרגע פירסום הראיון איתו, שזכה לתהודה נדירה לא רק אצלנו ובצרפת, אלא גם בארה"ב וכמובן בכל הארצות הערביות, הועמד שיראק תחת לחצים אדירים להתנער ממנו ולהתכחש אל תוכנו. זה התחיל באיפראן, שם שהה שיראק ביום הפירסום כאורחו של מלך מרוקו. זה נמשך בפריז, שם התדפקו שגרירים ערביים על שערי משרד־החוץ ולישכת ראש־הממשלה. וזה קרה גם השבוע, כאשר נציגי אש"ף נבוכים פקדו את שר החוץ ז'אן־ברנאר ריימון.

אבל ז'אק שיראק לא התנער ולא הכחיש דבר. יתר על כן: מקור צרפתי רם־מעלה ידע לספר, שהוא השיב בשלילה על פניית ראש המחלקה המדינית של אש"ף, פארוק קדומי, להיוועץ איתו, והיפנה אותו אל שר החוץ לשם קבלת ההבהרות הדרושות לו. בין כה וכה נירשם שיראק כראש־הממשלה הראשון באירופה, שהצהיר חד־וחלק על הסתייגותו מכינון מדינה פלשתינאית עצמאית. אפילו ידידנו המוצהר, הנשיא פרנסואה מיטראן, מעולם לא הרחיק לכת עד כדי כך. אדרבה, אם זיכרוני אינו מטעני, מיטראן, בעת ביקורו בירושלים כאורחו של ראש־הממשלה דאז, מנחם בגין, הביע תמיכה לא רק בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים, אלא גם בזכותם למדינה משלהם.

עיתוני צרפת, תחנות הרדיו ורשתות הטלוויזיה לא חדלו במשך שבועיים מלעסוק במשמעויות הכרזותיו של שיראק, ופירשו אותן לאורך ולרוחב. יש שהעריכו, שהראיון הזיק לשיראק; יש שטענו את ההיפך. קיתונות של דיו נשפכו כדי להוכיח, שדברי שיראק נועדו לצרכים אלקטוראליים, קרי הקול היהודי המפורסם, שבעיני שיראק עצמו אינו אלא מיתוס חסר אחיזה במציאות, אך מטופח בכוונה תחילה על־ידי חוגים פוליטיים אינטרסנטיים. בין כה וכה הגיבו חוגים יהודיים בסיפוק על דברי ראש־הממשלה. עם זה, יש להניח, שיראק אינו משלה את עצמו. ניסיון העבר מלמד, שיהודי צרפת מתפלגים בבחירות ככל הצרפתים. מחציתם מצביעים שמאלה, מחציתם למרכז וימינה. „הקול היהודי" קיים וקובע, לכל היותר, במיספר קטן של שכונות בעלות אוכלוסיה יהודית צפופה.

שיקוליו האלקטורליים של שיראק, אם ישנם כאלה, אינם עניינו ואינם מדירים שינה מעינינו. לנו חשובה התפנית המדינית המפורשת, שמצאה את ביטויה בראיון הנדון. לנו חשוב לדעת, שלא רק בארמון האליזה, מקום מושבו של נשיא צרפת, יושב ידיד נאמן של ישראל, אלא שגם בארמון מאטיניון, מקום מושבו של ראש־הממשלה, יושב אדם שאינו חושש ואינו מתבייש להצהיר קבל עם ועדה, שאפשר להיות ידיד גם של הערבים וגם של ישראל, וכי לעולם לא יתן ידו למעשה שעלול להסב נזק לישראל.

כבר אמר ראש־הממשלה, שמעון פרס, אחרי פגישתו עימו בחודש אפריל, שז'אק שיראק, בהתייחסו לישראל ולסיכסוך הישראלי־ערבי, הוא אדם אחר ממה שהיה בעבר. שיראק העיר על כך, שהוא לא השתנה. אולי, הוסיף, התרשמותו של פרס השתנתה.

יהי כן. וכן יימשך.

אל המנוחה ואל הנחלה

איש איננו מאמין, שהבחירות יוקדמו וייערכו בזמן הקרוב. לכל היותר, רומזים פה ושם בקריצת עין, המערך יארוב לליכוד אחרי הרוטציה וינצל את ההזדמנות הראשונה כדי לפרק את החבילה. אחרים אומרים, ואני בדעתם, שגם על זה לא כדאי להמר.

אף־על־פי־כן עוסקים עסקני שתי המפלגות הגדולות בסקרי דעת־קהל שוטפים כדי לעמוד על הלכי־הרוח בציבור, משל הבחירות היו נערכות מחר.

לא נלאה את הקוראים במימצאים לא־רלוואנטיים של עליה או ירידה כדי אחוז או שניים כאן או שם. אך ישנו מימצא מעניין, לאו דווקא במישור הסטאטיסטי אלא בתחום הפסיכולוגיה־של־ההמון, הידוע בצמרות שתי הגדולות, ואשר לא מכבר נדון לפרטים בחדרי חדרים של אחת מהן.

דומני שכותרת הקטע ממצה את מהות המימצא: היום, יותר מתמיד, הציבור הישראלי שואף אל המנוחה ואל הנחלה. היו זמנים, והם אינם רחוקים, כאשר הציבור שלנו, בהכללה גסה, נהה אחרי גילויים של עוצמה ושל אגרסיביות. זה היה עידן „מלכי ישראל" למיניהם. עידן זה חלף, ופינה את מקומו לחיפוש אחרי יציבות, נוחות ושקט.

תופעה זו מוצאת את ביטויה המובהק באחוז הגבוה מאוד – 80 אחוז ולמעלה מזה – של התומכים בהמשך קיומה של ממשלת האחדות. הנישאלים בנדון משיבים, שבעיניהם ממשלת האחדות היא סמל וערבות לשקט במערכת הפוליטית, וליציבות במשק.

ביטוי אחר, לא פחות מובהק, לאותה המגמה, מצוי גם בסקרי הפופולאריות של ראשי המדינה. המתונים, או מי שנחשבים למתונים, בשני המחנות, עולים מעלה. הקיצוניים, או בעלי התדמית הקיצונית, האגרסיבית, צונחים מטה. פרס ורבין מובילים במערך, שמיר וארנס בליכוד. תאמרו: אבל ארנס, בהשקפותיו הפוליטיות, קיצוני לא פחות מאריק שרון או גאולה כהן. הצדק אתכם. אבל ארנס, בזכות האיצטלה האלגנטית, האנגלו־סכסית שלו, מתקבל בציבור כאדם מתון הראוי לאמון. לא פלא שבתנאים אלה, מוטה גור, במערך, שרון ולוי בליכוד, ועושי־כותרות אחרים ממפלגות אחרות, מקבלים אחוזי פופולאריות נמוכים ביותר.

דרך אגב: שרון ולוי שקטים מאוד בזמן האחרון. אולי זו תוצאה של מימצאי הסקרים?

המסקנה, נכון לעכשיו הקו המרגיע, שהינחה את שמעון פרס לכל אורך הקדנציה שלו, נשא פרי. הוא הטיף לשקט, ליציבות, לסבלנות, להידברות. זה הפך לנכס אלקטורלי. לא רק בעיני המערך. ככל הנראה, גם בעיני הליכוד.

ואין להצטער על כך.

התחלנו לבנות - מהר לקנות!
גבעת אביב
רמת־אביב ג', תל־אביב
חברת רובינשטין בונה דירות 4–6 חדרים מרווחות, בתיכנון חדשני ובגימור מהודר, בגבעת אביב, (רמת־אביב ג'). מבצע ל־8 שבועות בלבד!
20% הנחה
תינתן לכל הקונה דירה מייד ב־3 תשלומים.* כדאי להזדרז!
* ערבות בנקאית והערת אזהרה בטאבו
רובינשטין
חברת הבנייה הפרטית הוותיקה והאמינה בישראל
תל־אביב, רח' מקווה־ישראל 8 • טל' 622621 • בימי א' ג' ד' בשעות 8–14; בימי ב' ה' בשעות 8–13, 16–19; בימי ו' בשעות 8–13

גמרנו לבנות - מהר לקנות!
בקרוב מסתיים שלב הבנייה הנוכחי של רובינשטין במספר אתרי־בנייה. קנה דירה מייד ותהנה ממחירי סוף שלב הבנייה וכניסה מהירה לדירה.
רח' מיכאל אנג'לו יפו
4 דירות אחרונות
– 5 חדרים
ודירה אחרונה
– 4 חדרים
בבניין מפואר, רובע מגורים חדש ומיקום מעולה
מ־55,000 ש"ח
בתוספת מע"מ
קריית בן־גוריון חולון
11 דירות אחרונות,
בשלב ג' של הבנייה.
4–5 חדרים
מ־86,000 ש"ח
בתוספת מע"מ
תל־אביב, רח' מקווה־ישראל 8
טל' 622621;
משרד המכירות בקריית בן־גוריון, חולון, טל' 894673
בימי א' ג' ד' בשעות 8–14;
בימי ב' ה' בשעות 8–13, 16–19;
בימי ו' בשעות 8–13
רובינשטין
חברת הבנייה הפרטית הוותיקה והאמינה בישראל

יומן רמלה

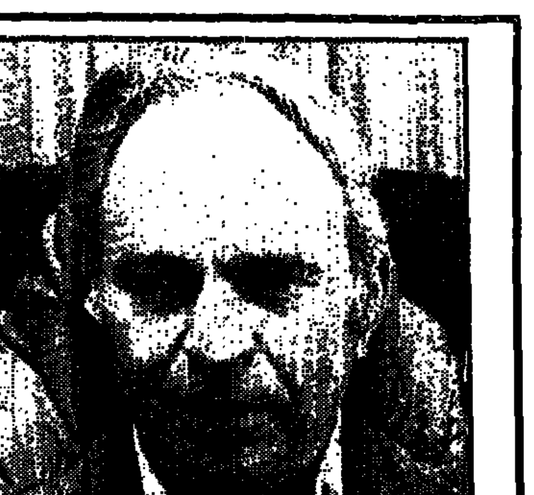

דוד פרי פיקד על כלא רמלה, כיום „כלא איילון", משך כחמש שנים. בתקופה זו כתב יומן, שבו תיאר את רשמיו והתלבטויותיו של אדם, שבידו הופקד גורלם של האסירים — פליליים וביטחוניים, קשוחים וילדים, „משרתים" ו„בוסים". הספר „יומן רמלה" יוצא לאור בימים אלה בהוצאת „ספריית פועלים". אנו מביאים קטעים ממיסמך מיוחד־במינו זה — מבט מבפנים על כלא ישראלי.

מאת דוד פרי

האסיר בכלא נתון למרותן של שתי מערכות: מצד אחד מערכת החוק, המיוצגת על־ידי הסוהרים. מצד שני — המערכת המנהיגותית הלא־רשמית, ה„בוסים".

לא פעם אני חוכך בדעתי ומתקשה להבין, מהיכן שאוב משקלה של הכפייתיות הבלתי־מעורערת, הנתונה בידיהם של „הבוסים" המעטים השולטים ביד רמה בכלא. ממש לא יתואר, כיצד קבוצה קטנה, שמניינה נספר באצבעות כף־יד אחת, מפילה את חיתתה בקרב מאות רבות של אסירים רבי־מעש פלילי.

„בוס" בכל מקום, ולאו דוקא בכלא, הוא מעמד שרבים רוצים בו. יש בו ליטוף ל„אגו", חנופה סביבתית מחממת, מוניטין של יוקרה, הישגים חברתיים, ולעתים אף טובות הנאה חמריות. בכלא הישגיו של „הבוס" מידיים ומשמעותיים. טוב לו. ל„בוס" בכלא יש אשה. לא, חלילה, אשה של אמת, אלא, גופו של אסיר, הממלא את הייעוד הקבוע לפורקן היצרים המיניים של „הבוס". אם תשוקותיו אינן יודעות שובע, מצורף גופו של אסיר נוסף לחיק „המשפחה". בגדיו של ה„בוס" מכובסים ומגוהצים ע"י ה„סנג'ר" (המשרת, בעגת האסירים). מצעי מיטתו מטופלים גם הם ע"י אחד ה„סנג'רים". מדי פעם, לפי היקף תאבונו וטיב המזון המצוי, נמצא אסיר „תורן", המוותר על ארוחתו למען הוד מעלתו „הבוס". כל „בוס" ומאווייו, כל „בוס" וגחמותיו. כגוזל רצונו ומשאלות לבו – כך גם כמות ההנאה המוגשת לו.

ה„בוס" השכיח בכלא אינו אינו יוצא־דופן במראהו. בדרך־כלל הוא ממוצע קומה, סבר־פניו שלו ורגוע, מזגו מתון, הליכותיו נינוחות, אינו מרים יד או קול, מעורב בכל פעילות ואירוע, אבל נמצא מחוץ להם. הכאריזמה שלו בלתי־נראית.

אני מרבה להיפגש עם „בוסים". נרקמת בינינו רקמת יחסים מיוחדת, ביני לבין כל אחד מהם בנפרד. ההידברות עמו „שבויה" בתוך סממנים מופגנים של נימוס, כבוד והערכה, כמעט על גבול „הידידות". נושאים רבים מעולם העבריינות מתבררים „אגב אורחא". שנינו מודעים איש איש למעמדו של רעהו, אך איננו מדברים על כך. זהו קשר של שתיקה שבהסכמה, הבנה שאין מדברים בה.

מדי פעם, כאשר מגיעים איתותים מודיעיניים, לאחר „הצלבה" ואימות, מסתמנת התרחשות צפויה, אישית או קבוצתית, כמעט בלתי נמנעת. המערכת כולה נחלצת לתת תשובות מקדימות. בשעה כזו, מתקיים הטעם ל„שיחה שגרתית" עם הבוס". חשוב לי, כמובן, לדייק בבחירת ה„בוס" הרלוונטי לעניין הקונקרטי. הנושא הספציפי „משתרבב" במהלך השיחה, ועפ"י רוב מושגת „ההבנה". הוא איננו חלילה „מודיע", או רחמנא ליצלן „מלשין". אלה תוויות בלתי מכובדות. הוא רק „ידיד" של המנהל, ובינינו שוררים יחסי אמון מפליגים הדדיים.

„רוצה את אמא"

ככל בני גילו הצטרף לשירות הלאומי, והחל נושא בגאווה בלתי מוסתרת את מדי צה"ל. עם גיוסו, נוסף נדבך של כבוד למסורת משפחתית מפוארת, מסורת של עשייה חלוצית ובטחונית, רבת שנים.

שנת השרות הראשונה נקטעה לפתע. הבחור מעד. בית־הדין הצבאי הרשיע אותו בגניבת נשק ומכירתו. נגזרו עליו שנות מאסר ארוכות. צה"ל נפרד ממנו לצמיתות.

פגישת ההיכרות הראשונה עם ביתו החדש – הכלא – מתקיימת במשרדי. על פניו שפוך עדיין רוך של ילדות. עיניו מתרוצצות בחוריהן, ומנסות לקלוט את הסביבה. אוזניו קשובות לקולות ולרעשים זרים ומורים לו. תנועותיו מפגינות אי־שקט. אני מתעניין בעברו, בסביבתו החברתית ובתקופת לימודיו. אני שואל על בני משפחתו, ולבסוף מרובב אותו על הפשע, שאינו „מסתדר" לי עם כל הרקע החיובי שלו. הוא נושא בקרבו תחושת אשם נוראה, שאינה נותנת לו מנוח, על החרפה שהביא על משפחתו, על הכבוד שנרמס ונהרס בגלל טמטום חולף, שהעביר אותו על דעתו.

היום, שלושה שבועות מאז הפגישה הראשונה שלנו, הוא מובא לראיון אתי, ראיון „מחוץ לתור". אחרי תחינות רבות, זעקות שבר קורעות לב, איום בהתאבדות והדרדרות נפשית, השתכנע מפקד האגף לעשות עמו חסד של רחמים, ולהביא אותו לפגישה שלא מן המניין עם המנהל.

בקושי הכרתי אותו. קומתו שחוחה, פניו נפולות, עוויתות בזוויות פיו, עיניים ארומות ובוהות, גופו רוטט, ידיו רועדות. הופעתו העבירה בי צמרמורת נוראה. „מה העניינים?" אני מפטיר כלאחר־יד, כדי לשכור את מבוכתי. קולו בוגד בו. מנסה לומר משהו ונשנק. דומיה. מתעשת, נושם עמוקות ופולט בצרורות קצרים: „מויינים אותי", „מתעללים בי", „אני רוצה להתאבד". בכי קולני וחסר מעצורים משתלט עליו וקורע את לב הנוכחים בחדר.

נלכדתי בסערת רגשותיו. חשתי רחמים עמוקים כלפיו. צבטתי את עצמי כדי לבדוק אם אמנם אני הוא זה השומע את הדברים האלה, ורואה אדם צעיר בתחילת אסונו. שמרתי על חזות חיצונית רצינית, נוקשה וסמכותית, אבל בתוכי גיחכתי, ומאסתי בשררה המתניפה, המתנפצת בחירלונה, מול חיי אדם נמקים וחסרי תוחלת.

„אתה זקוק לעזרה?" הבחור אינו מגיב. האם הוא פוחד? האם איבד כל אמון? אולי הוא שונא אותי? הרי לפני שלושה שבועות שוחחנו בנינוחות. אולי דווקא השיחה הקודמת עמדה לי לרועץ, באשר הפער בינה לבין המציאות אותה טעם מאז, עוררה בו את העוינות ומשבר האמון כלפי? השתיקה הבלתי־מובנת ואולי אף בלתי־צודקת, עדיין נמשכת.

„אתה נמצא בעונש, עונש כבד על מעשה מאוד חמור. קשה לך להתרגל לעונש, אבל הקושי עצמו הוא חלק מהעונש." למשמע דברי ההטפה ו„ההסבר" הוא התבונן בי, ספק אם הבין את דברי. עיניו ניסו לגלות את צפונות לבי. המלים נגעו בו, פתחו אותו. „אתה יודע מה עשו לי כאן במשך שלושה שבועות? כל לילה עולים עלי עשרה פושעים ומויינים אותי. הם אומרים לי שהתחת שלי שווה זיון, כי אני צעיר ויש לי גוף עדין". האהיל בידיו על פניו ופרץ בבכי חרישי. „אמא, אמא, בואי אלי, תראי מה עושים לי". ידיו התרוממו ונשלחו חסרות־ישע כלפי מעלה. השפלתי את ראשי. לעזאזל, כל זה קורה במוסד שאני נושא באחריות לנעשה בו. בא לי לצעוק, ואף יותר מזה. לא הופתעתי, אבל הזדעזעתי כאשר היא הוגשה לי בצורה כל־כך חית ומוחשית, ללא תיווך. נעצתי בו מבט של חמלה. לנגד עיני עלתה תמונת בני משפחתו. כמה מסכנה היא, ואינה יודעת זאת. היא כואבת על מעידת הבן, אך ודאי לא השלימה עם אבדנו לחלוטין ולצמיתות. עד היכן מגיעה האחריות שלי למצב עניינים זה? אין לי פתרון. אינני משופע במקומות כליאה. הצפיפות עולה על גדותיה, והמצב מחמיר מיום ליום. חככתי בדעתי וסיכמתי לעצמי: אפתור את הבעייה המיידית בדרך לא חוקית ולא מקובלת, אולי תעמוד לי הצלת הנער כתגנה בפני יפי־הנפש, שדעתם לא תהא נוחה ממני.

ביקשתי שיביאו בפני מיידית אסיר מסוים. „בוס" לכל דבר ועניין, אחד מגותני ה„טון", באגף בו מתגורר הצעיר אומלל. תוך שעה קלה הוא ניצב במשרדי. מראהו יבש וקר, תווי פניו קשים, כאילו עוצבו במיוחד לצורך מעמדו. סנטרו מוצק. מעל מצחו הנמוך מסתמנת תחילתה של קרחת, הנבלעת בתוך שער שחור ודליל. „זהו הגבר שאתו אני הולך לעשות עיסקה", חשבתי לעצמי בציניות.

„רוצה לעשות אתך עיסקה, הולך?" – אני אומר, הוא עונה לי בחיוך שובבני, מתוך הכרת כוחו – „עיסקה עם המנהל תמיד כדאית. מה חלקי בעיסקה?" אני בורר בזהירות את המלים – „באגף שלך ישנו אסיר צעיר. אני מבקש שתשמור על התחת שלו המשך שלושת החודשים הקרובים. לאחר מכן, אם יסתבר לי שלא ארע לו דבר, אתגמל אותך". לא דרושים פרטים נוספים, אין צורך בהבהרת כוונות, לא חשוב לציין מהם התגמולים האפשריים. הכל ברור, והעיסקה נתתמה בתקיעת כף.

שלושה אנשים מרוצים: האסיר, ה„בוס", ואני המנהל. עיסקה מוזרה נולדה בכלא. אין לה אח ורע, אין לה תקדים והקבלה, אין לה ביסוס חוקי, אך יש בה צו מצפוני, הגזור ממציאות אכזרית.

„הבוס" בין האסירים אינו יוצא־דופן במראהו החיצוני. אבל יש לו „סנג'רים", משרתים, הדואגים לכל צרכיו: מכיבוס וגיהוץ בגדיו, ועד פורקן מיני. אם „אשה", כלומר אסיר אחד, לא מספק אותו — מביאים לו אסיר נוסף

יחסי מין בכבלים

אסיר פנה אלי, והוא מעלה בעיה. לפני שהסתבך והגיע לכלא, היו אשתו והוא בתהליכי טיפול בעקרות. הרופאים מאמינים בהצלחה קרובה, אך הוא מנותק מהאשה במועדי הביוץ שלה, והפסקת המעורבות הרפואית תשים לאל כל שהושג עד עתה. יותר מזה הוא חרד למשבר שיעבור על אשתו, ומכך שתלך לרעות בשדות זרים. הוא זקוק למספר מפגשי מין עמה.

האשה מגיעה לשיחה על־פי בקשתה. עורגת להיות אם. למלא תפקיד בטבע האנושי. „אתם הרי מעוניינים שהאסיר המשוחרר יצא שביום חזרתו לחרות, יהיו לו בית, משפחה, אשה, ילד".

רופא נשים מפורסם מביע תמיכה נלהבת. „אם ישנם מקרים מהם הסיכוי החיובי הוא ממשי, זהו אחד מהם" – כותב, ואחר־כך משלים את המלצתו בשיחה טלפונית.

ה„מיתקפה" המשולשת איתנה בתביעתה. מול הגינות ואנושיות ניצבת דמות האסיר, שאינה נוסכת אמינות בלתי מעורערת. הוא נדון לתקופת מאסר ארוכה, והדבר עלול להוות פיתוי עבורו ברגע של חופש.

ההחלטה נופלת. האסיר מקבל חופשה מיוחדת כדי להתייחד עם אשתו, כחלק מן הטיפול. קצין הבטחון מקבל את הוראתי, לבצע חופשה מאובטחת, שתתמקד אך ורק בצורך המפורש שלשמו ניתנה. בתאריך שנקבע ע"י הרופא המטפל, הוא האסיר מן הכלא לביתו בליווי משמר. בתום ההתייחדות הוחזר לכלא.

למחרת בבוקר מתקשרת אלי, טלפונית, אשת האסיר, מודה לי, ושואלת: „אדוני, האם אתה, כגבר, שכבת פעם עם אשה, כאשר רגליך וידיך כבולות?" צמרמורת קלה בגופי, מתעשת קלות, אינני מאפשר לה לחוש בתדהמתי, מבטיח לה שאבדוק את העניין.

קצין הבטחון נקרא לחדרי. שאלתי אותו לפרטים על מה שאירע יום קודם לכן באותה חופשה מאובטחת. „תראה, אדוני, ההוראה שלך היתה, להביא את האסיר אל אשתו על מנת להפרות אותה במסגרת הטיפול שהם עוברים. זאת עשינו. לא חשבתי שכבילתו יכולה להפריע בביצוע המטרה. רציתי להיות בטוח שהוא לא יברח. בני הזוג קיבלו את רצונם, ואנחנו הבטחנו שלא תהא בריחה". שקעתי בהרהורים עם עצמי. ההסבר שנמסר לי ברור ומסודר, הוא רק כרוך בחספוס מחשבתי ובחוסר גמישות. הקצין קם, ולפני שפנה לדרכו פלט: „הוא יצא לדפוק, אבל לא להנות". „ליוויתי אותו במבטי, עד שראיתי אותו עובר את מפתן הדלת בדרכו החוצה.

מרד האסירים

ה־18 ביוני 1982. השעה 16.00: יום העבודה הארוך והמייגע מתחיל לתת אותותיו המעייפים בצוות הקצינים המכונס במשרדי. הידיעות המעורפלות המסתננות מ„מלחמת שלום הגליל" מכבידות ומגבירות מתח.

קריאת קשר בהולה מקפיצה את כל הנוכחים – „פרץ מרד אסירים בכלא". תופעה זו אינה מוכרת לנו. אנחנו מורגלים בזעירות משמעתיות ובהפרת סדר במימדים מצומצמים מאוד. הפרטים המשלימים את השדר הראשוני משרטטים תמונה בלתי שגרתית: „עשרות רבות של אסירים יהודים ניצלו את פרק הזמן שכל תאי הכליאה פתוחים לטיולי חצר, ויצאו עם כל ציודם האישי לחצר הפנימית של בית־הסוהר". התמונה מתבהרת, ומתחדדת. „הרוחות מתלהטות, נשמעים איומים בדבר שפיכת דמים, נראו מכשירים חדים בידי האסירים" – מלות הסיום האלחוטיות.

הוריתי מיד להפסיק את התנועה בכל בית־הסוהר, ולהכניס את כל האסירים לתאים. אנשי הסגל הוזעקו והוזנקו להיערכות חירום לקראת מצב שאסון יכול לתגוג בעקבותיו. הריווח השוטף ממוקדי התקשורת ומְקורות התצפית מלמד, שדקות ספורות הספיקו לסוהרים כדי להשתלט על נקודות התורפה, למעט חצר פנימית אחת, שבה הצליחו להתקבץ כ־50 אסירים יהודים, המנסים עתה לקבוע עובדות חדשות בשטח. תוך התקבצותם נסגרו עליהם שערי החצר. החששות הופגו מעט. מרבית האסירים כלואים כבר בתאיהם. קבוצת „המתמרדים" כלואה בתוך החצר.

איפשרנו לאסיר לצאת לחופשה, כדי להתייחד עם אשתו, שעברה טיפול בעקרות. למחרת, התקשרה אלי האשה: „אדוני, האם אתה, כגבר, שכבת פעם עם אשה כשידיך ורגליך כבולות?"

שבועיים קודם לכן, הפגינו מאות רבות של אסירים רוח התנדבות למופת. אופשר להם לתרום מנות דם, ולהעביר כספים מפקדונותיהם וחבילות שי מרכישותיהם בקנטינה למען חיילי צה"ל בגבול הצפון. אלה היו שעות רבות ויפות, בהן הוסרו כל המחיצות שבין האסיר לבין הקהילה. היו רגעים בהן תחושת הגורל המשותף בינינו הרחיקה את התווית העבריינית מן האסירים.

הרגשתי שהביטוי הקיצוני, שהופגן ע"י קבוצת אסירים קטנה יחסית, נובע מכך שלא היתה להם אפשרות להשתתף בפועל במאבקו של העם. התלוויתי במספר חברים לעבודה, והתייצבתי בפני ציבור האסירים המתגודדים. הקריאות הראשונות שקידמו את פנינו, הבהירו לי עד כמה טעינו בהערכת המצב.

בצורה רוגעת ובמלים שקטות ומבוררות אחת לאחת, שאלתי את אנשי הקבוצה במה העניין. אחד הדוברים, הקולני שבהם, שאג לעומתי: „לא מוכנים לחיות יחד עם המחבלים באותו בית־סוהר". כרי־עבר הסתבר לנו, שזו היתה סיסמת הפתיחה לשעות הארוכות והקשות שבאו לאחר מכן. הדובר השני, בקול צורמני, שפתו עילגת וידו מונפת אל־על, מיהר להכריז על מרכולתו שלו: „דם יישפך, טבח יהיה, נשחט את כל מי שיכריח אותנו לחיות ביחד עם מחבלים".

הדוברים, רובם ככולם, לא הסבו מימיהם נחת לחברה הישראלית. בצה"ל לא שירתו. בפרקי הזמן ששהו מחוץ לכלא, הורידו מנוחתם של אזרחים רבים וקיצרו חייהם של אחרים. והנה, קולם ברמה נישא, רגשות לאומיים, מטריפים את דעתם...

חבריי ואני שומרים עדיין על קור־רוח. אני מנסה לדבר על לבם של האסירים ברוח „ציונית" ולאומית: „אנחנו עומדים בעיצומה של מלחמה בלבנון", אני מתחיל, ושקט משתרר. המעמד הגועש עומד להירגע ולקבל תפנית אחרת. „הבנים שלנו" – אני ממשיך והתרגשה רבה – „האחים שלנו, קרובי משפחתנו, נלחמים ואולי גם נפגעים".

אפילו רציתי להמשיך, הצעקות והאיומים מכל עבר החרישו אוזניים. המונולוג נותק, אך גם לדיאלוג כבר לא היה מקום. חבריי ואני נשארנו דוממים, ולרגע נראינו חסרי ישע. צעקות רמות מילאו את חלל האוויר. הביטויים שקנו שליטה בשטח וחוזרו על עצמם מכל פינות החצר, לא היו רבים, אבל גזורים מן האווירה: „דם", „רצח", „אתם יד אחת עם המחבלים", „נזיין אתכם", „נשחוט את כולכם", „מוות למחבלים". נוכח ניבול הפה והאיומים, לא נראה לי כבר שצינון האווירה נמצא בהישג יד. מצדה החיצוני של החצר הסגורה עלינו ברשת, התקרב סוהר וחושש, מבעד לסורגים, פתק לאחד הקצינים העומד במרחק מה ממני. ההבעה שעלתה על פניו של הקצין סיקרנה אותי. הנייר נתחב לכף ידי: „האסירים הבטחוניים מכינים תגובת נגד, ומתארגנים לאלימות".

חבריי ואני עומדים בתחתיתו של הר־געש. מתי תפרוץ הלבה מתוכה? דוקרן מנצנץ ומתרומם מאחורי גבו של אסיר. זוהי התזכורת הראשונה מהם אלינו, אנו קלטנו אותה. כאילו בינם לבין עצמם מקיימים דיון קולני: „לחסל את המנהל?" „את מי לחסל ראשון?" „להתחיל?" הדוקרן מפסיק להישאר בבדידותו. סכינים נשלפות והופכות ל„שעשוע" בידי האסירים. „שעשוע" מתגרה, מרמז, מאיים ומבטיח. הסגנון והמלים מקבלים תאוצה. רוח הקרב מתעצמת. „מי יעז להתקרב אלינו?" – נשמע קול בוטח ולגלגני כלפינו. „לא תראו את אור הבוקר" – הבטחה תגיגית רועמת לעברנו. אני מביט לראשונה בשעוני, ונדהם לראות שנכנסנו כבר לשעות הערב המאוחרות.

דמויות ילדיי עולות לנגד עיני. האם גורל משפחתי עלול להשתנות ברגעים הקרובים? האם זוהי השליחות החברתית, שלמענה ובגללה אני משלם מחיר כה כבד?

חפיסת סבון שבתוכה משוקעים סכיני גילוח ולהביהם בולטים החוצה, נתונה בידו של אסיר הניצב במרחק קצר ממני. כלי נשק זה קטלני בתוצאותיו, ומאפשר למשתמש בו לפעול מרחוק, ולקבוע את כוונותיו הזדוניות על פניו של היריב. אנו מכירים מספר רב של אסירים, שפניהם הושחתו עקב המפגש עם כלי הנשק הזה. אינני רוצה לחשוב על הגרוע ביותר.

האסיר שניצב מולי החזיק חפיסת־סבון, שבה משוקעים סכיני־גילוח — נשק קטלני. פניהם של אסירים רבים כבר הושחתו בנשק הזה. עמדתי מולו וחשבתי על משפחתי

הסימן המוסכם ביני לבין הקצין שיצא בשליחותי, נקלט זה עתה על־ידי, ואני מכריז בקול רועם: „אנחנו משאירים אתכם לבד למשך חמש דקות, ועליכם לשקול: לחזור למקומותיכם ולהחזיר את הסדר על כנו, או להמשיך במצב אליו הגעתם, על כל מה שמתחייב מכך". הקריאה נקבעה בסגנון זה. ובמידה מסויימת גם הפתיע. רגע ההפתעה נוצל על ידינו להתרחק מהקבוצה המתפרעת. להתקרב לשער החצר, ולצאת דרכו מגוב האריות. טריקת השער לוותה בקריאות גנאי וצהלות נצחון שהדהדו בכל פינות הכלא. דקות מעטות לאחר מכן, חזרתי והתקרבתי לשער החצר, כאשר בפי שאלה בנימת אזהרה: „מה החלטתם, בחורים?" התגובה הצפויה מצדם ניתנה. צר היה לי להיווכח, שהשכל הישר לא תפס אותם.

בעיצומה של מלחמת לבנון פרץ בכלא רמלה מרד אסירים. כ־50 יהודים, חמושים בסכינים, החליטו: „לא רוצים להיות באותו בית־כלא עם מחבלים. מוות לערבים — ומוות לסוהרים"

נתתי את האות, וכוח סוהרים ממיטב בחורינו פרץ בסערה פנימה לתוך החצר. הסכנה שנשקפה לשני הצדדים מן העימות הבלתי נמנע הכתיבה לי את החובה להימצא בראש הכוח ולהפעיל אותו בדרך הראויה תוך נטילת כל האחריות לתוצאות האפשריות. סכינים חיפשו דרכם להינעץ בגופות הסוהרים, ידיים ניסו ללפות צווארם של אנשי הכח הפורץ, רגליים מנסות לבעוט כדי לפצוע ולהוציא מיכולת פעולה את משליטי הסדר. בחירוף נפש, תוך דבקות במטרה וניצול הציוד המותר לעת כזאת (גז מדמיע ואלות), הביא הכוח את הפרשה לסיומה מתוך עשר דקות. שקט השתרר בכל מתחם הכליאה. שקט אכזרי, שהופרע אי פה אי שם בגניחות אנשים פגועים. כלי התקשורת דיווחו לציבור, מפיו של דובר שרות בתי־הסוהר: „דוכא מרד אסירים בבית־הסוהר המרכזי רמלה".

רצח מפקד הכלא

ביום ראשון, 13 בדצמבר 1981, נשברו כללי המשחק הבלתי־כתובים בין עולם הפשע לבין לובשי המדים.

בשעה 07.30 בבוקר יצא רוני ניצן ז"ל מדירתו בראשון־לציון, ונכנס למכונית ה„רנו" הקטנה שחנתה סמוך לביתו, התניע אותה, ונסע לעבודה, כמנהגו מדי יום ביומו.

בצומת הסמוך, לתוכו יורד הכביש המתפתל משכונת מגוריו, המתינו לו רוצחיו במכונית ה„טרנזיט" אותה גנבו קודם לכן ממקום אחר. הם חסמו את דרכו, אחד הרוצחים זינק לעבר מכוניתו, לחץ על הדק התת־מקלע שהחזיק, וסחט צרור ארוך של כדורי מוות, שריססו את גופו של רוני. הרוצחים נמלטו.

כאשר התגייס רוני, בשנת 1972, לשירות בתי־הסוהר, לא היה יכול להעלות על דעתו שכך תסתיים שליחותו החברתית. הוא מילא בהצלחה תפקידים רבים ומגוונים. בשנים האחרונות שימש כמנהל בית־המעצר שעל־יד בית־הסוהר רמלה. התבלט כקצין מוכשר, מסור ושקדן. הכרנו אותו כאחד שלא ידע לאות בעבודתו הקשה. הוא עשה הרבה למען טיפוח המתקן, ראה בשליחותו אתגר, והציב לעצמו עקרונות מקוריים בעבודתו היומיומית, מה שהעמיד אותו לא אחת במחלוקת עם קצינים אחרים.

הלכנו, מאות סוהרים וקצינים, אחרי ארונו, והעניקנו לו את הכבוד האחרון, שהוא היה ראוי לו בהחלט. דוממים סירבנו להאמין שכך אירע לאחד הקצינים המוכשרים בתוכנו.

סימנים ראשונים של תשש ותהייה, תחילה באלם־פה ואחר כך בקול רם, החלו להתגלות בציבור העובדים בשירות בתי־הסוהר. הקבוצה הבכירה נטלה על עצמה את המשימה הכמעט בלתי־אפשרית, להרגיע את הרוחות, לייצב את השורות, ולהשיג זקיפות קומה של כל הסוהרים. המוראל ירד לשפל המדרגה, ונדרשו הרבה שאר־רוח ועצבים חזקים, כדי שהאסון לא יהפוך, חלילה, לתבוסה ולמפולת.

שנה לפני הרצח הונח מילכוד רימונים על דלת דירתו של רוני. זה היה אות מבשר רעות. הוצבה מיד שמירה צמודה על ביתו, וניתן לו ליווי חמוש לכל מקום שאליו הלך. מניחי המילכוד לא נתפסו, וזהותם לא נתגלתה. הסיכון נמשך, והדאגה לא פחתה. חודשים לפני הרצח החליט מישהו להסיר את השמירה, ולבטל את הליווי הצמוד, ללא הסבר. הנושא לא נחקר, וצלל במהירות לתהום הנשיה.

אחדים מאתנו „זכו" במשך תקופת עבודתם לאיומים מרחיקי לכת. כאשר אומר לי אסיר „הם שמים אותך במסגרת", אין להקל ראש בכך. גם כאשר עבריין מטיח מלט לעברי ברגע של כעס „יודעים איפה אשתך עובדת, ומכירים את ילדיך, יהיה כבר בסדר" – אסור להישאר שווה־נפש. כשהתגוררתי ומגית בנתניה חייתי עם שמירה צמודה על ביתי ובני משפחתי. כולנו סבלנו מכך.

★

(פרק נוסף מהספר – בשבוע הבא)

„להרעיל את כהנא"

במלשכתו של שר הפנים והמשטרה, יוסף בורג, מודיעים לי שבית הסוהר רמלה ישמש לרב מאיר כהנא אכסניה לריצוי העונש, לאחר שנדון לתשעה חודשי מאסר. ההנחיה המתלווה אלי, בשמו של השר, מכתיבה לי את תנאי כליאתו. להעמיד לרשותו תא פרטי באגף הטוב ביותר, לאפשר לו שימוש חפשי בבגדיו האזרחיים, להתיר לו לשהות בבית הכנסת בכל עת וכרצונו, ולהעניק לו חופש תנועה בשטח האגף כולו.

ההנחיה, למרות מקורה המכובד, נראתה לי חצופה, מהממת ומדהימה. ידעתי כבר, עד אז, התערבויות מוזרות ומקוממות, אך הפעם לא היתה ההתערבות מרחיקת לכת בלבד, אלא עלולה ליצור דמורליזציה בכלא. חזרתי, הסברתי וטענתי באוזני הנוגעים בדבר, שתנאים מועדפים כאלה, מחטיאים את מגמת העונש, וגורמים עוול לאסירים רבים ש„קנו" לעצמם זכות להטבת תנאים בגין התנהגותם הטובה, והתנאים האלה מוענקים בצורה מדודה ומדורגת.

עמדתי לא זכתה למענה ענייני. עם השר ונושאי כליו אין להתווכח, אסור לחלוק על דעתם. את הנוסחה הזו הזכירו לי פעמים רבות, אך משום מה לא אימצתי אותה. ב„חלונות הגבוהים" נותרה – תמיד וגם עתה – תרעומת גלויה על „נועזותי" ועל „חוצפתי" לחלוק ולהשיג. אצלי, לעומת זאת, התווסף משקע שאינני יכול לחשוף אותו ברבים, וגברה בו החמלה על אנשים חשובים ומפורסמים אשר זורים מסך חול בעיני הציבור, אך מתחת לו אפסיותם חוגגת. חבל, כך אני חושב לעצמי, שרק מעטים יודעים זאת.

זימנתי למשרדי קבוצת קצינים, ומסרתי להם על החלטת השר. ביקשתי להערך כנדרש, ולהתגבר על הקשיים הנגזרים מהמצב הזה. השיחה היתה קשה. שימשתי, בעל כורחי, כתובת להערות ביקורתיות וצורבות, אך נאלצתי לגונן על ההחלטה, שהוגדרה ע"י אחד הנוכחים כ„איוולת מוחלטת". ניסיתי, ככל יכולתי, למתן את הכעס וההתנגדות אשר בא לידי ביטוי בקרב חברי.

כהנא מובא למשרדי. אנחנו מקיימים שיחת היכרות על פי הנוהל הקבוע. כולו שופע ביטחון והתנשאות. עיניו ממצמצות, מסגינות זלזול ובוז. ממשלת ישראל ורשויותיה זוכות מפיו לדברי גנאי, בסגנון שלא שמעתי כמוהו עד כה אפילו מגדולי המחבלים עמם נפגשתי.

אני: (במתינות ובאיפוק) תשמור על פרופיל נמוך, תמלא את הדרישות, ותסיים את ריצוי העונש בצורה שקטה ומכובדת.

כהנא: עם ישראל הוא העם הנבחר, ותורתו היא הנכונה. אתם אינכם מכירים את התורה. אתם מתנהגים כמו גויים. כל עוד לא תבינו זאת, לא תבוא הגאולה השלמה.

אני: (מבליע שאט־נפש כלפיו) תגיד לי, אתה נציגו של המשיח, אתה מבשר הגאולה?

כהנא: (מישיר מבט, מלטף באצבעות רוטטות את זקנו הקצר ויורק דברים כמו מטיף מקצועי) היהודים, בכל הדורות, לא חדלו מלצפות לביאת המשיח. ואז, רק אז תהא הגאולה שלמה. (אלי) דע לך (שולח אצבע מתוך כף יד קמוצה), בתאריך בו יתגשם חזון אחרית הימים, יחזרו כל בני ישראל בתשובה. גם אתה, גם הממשלה שלך.

אני: הבנתי אותך. עכשיו, כאשר אתה בכלא, יש לך בקשות מיוחדות לעניין הכליאה?

כהנא: אני מבקש אוכל כשר.

אני: אין בעייה. האוכל כאן כשר. נמצא תחת השגחה של רב הכלא. ישנם גם שומרי דת ומסורת, ואנחנו מקפידים על כשרות.

כהנא: (בחוסר אמון) אני לא סומך אל הכשרות כאן. אני יכול לקבל אוכל מבחוץ?

אני: (בנמרצות) אתה תקבל רק אוכל מהכלא. אין שרות מזון אחר.

כהנא: בסדר. אבל אני מסתפק באוכל בלתי מבושל. ירקות ופירות ומוצרי חלב.

אני: (בקוצר רוח מופגן) תקבל את האוכל שבחרת בו.

כהנא הועבר לתאו, שהוכן מבעוד מועד. השמועה על בואו לכלא עשתה לה כבר כנפיים בקרב האסירים, הוא הפך להיות שיחת היום. ההוראה לגבי „סל המזון" שיסופק לו מן המטבח הובאה לידיעת העובדים בהכנת האוכל. ידיעה מדאיגה מתקבלת. עובדי המטבח, מרביתם אסירים בטחוניים, זוממים להרעיל את מזונו. הדבר מתאפשר, נוכח העובדה שמנת האוכל שלו מטופלת בנפרד, בניגוד לכלל האסירים, הנוטלים את מזונם מתוך הסירים המשותפים. אנחנו נוקטים צעדים בטחוניים, כדי למנוע את המעשה.

הפגיעה בראשי הערים ובאישי ציבור ערביים ביהודה ושומרון זיעזעה את המדינה, ולא פסחה על יושבי הכלא. כהנא צהל ושמח. צהלותיו הגיעו לאזני המחבלים הכלואים שכמה מהם נמנו עם עובדי המטבח. החלטתם נפלה מיד: הבחור יורעל בהקדם.

הזעקתי אלי את האחראי למטבח, קצין מנוסה ואחראי. הוריתי לו להפסיק את אספקת המזון לאסיר המיוחד מתוך מטבח האסירים, ולהביא עבורו מזון ממטבח הסוהרים. זה היה צעד בלתי נמנע בנסיבות שנוצרו במקום, למרות שהחלטה זו נוגדת את ה„סדר הטוב". הובהר לי שזהו ניפוק מזון מסעיף תקציבי אחר, ודרושה הסכמה „מלמעלה". הרגשתי כמו אש בעצמותי. מתקרבת שואה, ואני משחק בסעיפים תקציביים, באישורים ובהרשאות. נטלתי על עצמי את הסיכון הכרוך בהחלטה.

יומן אמריקני

מאת אהרון בכר, ניו־יורק

וודסטוק, קיץ 1986

הבית שבו מתגוררת כעת העלמה מסינג מכיל חלק ניכר מזיכרונות הילדות שלה. היא זוכרת אותו בערך מגיל תשע. המיבנה עצמו עבר לא מכבר סידרת שיפוצים, אבל החצר הקטנה, מאחוריו, כמו גם הנופים סביבו, לא השתנו הרבה במרוצת השנים. העלמה מסינג – דורותי מסינג – אומרת שכמעט הכל נותר כפי שהיה בילדותה. רק הזמנים השתנו.

העלמה מסינג עצמה חזרה להתגורר בבית הזה לפני קצת פחות משנתיים, אחרי שהשקיעה מעט בשיפוצו ובהתקנתו לצרכיה. היא קיבלה את המיבנה מאמא שלה. האם, אגב, גרה באיזה חור נידח בחוף המערבי, עם בעלה הרביעי ובחברת עוד שני פודלים מפונקים. דורותי שומעת ממנה בערך פעם בחצי שנה, בטלפון. היא אומרת שזה מספיק.

מבעד לחלון, למלוא האופק, משתרע נוף כפרי רוגע. מפחיד, אגב, עד כמה אין למרחבים האלה סוף. רק פה ושם, ממרוחקים, מתוך גוונים משתנים של ירוק עז, מזדקר על קו הרקיע גג אדום עם ארובה. עד שנות השישים, מתי־מעט שמעו על המקום הנידח הזה. מי שהגיח אותו על המפה היה פסטיבל רוק גדול שערכו כאן „ילדי הפרחים", בעיצומה של מלחמת וייטנאם. למקום קוראים וודסטוק, וזהו מאז גם מושג.

העלמה מסינג נולדה אל תוך המושג הזה, והוא חלק מן הילדות שלה.

הוריה, זוג „ילדי פרחים", גררו איתה עימם לאורך חצי היבשת, בדרך אל הפסטיבל, וכעבור פחות משנה חזרו ונחתו בוודסטוק, והקימו שם את ביתם. זה הבית שבו מתגוררת כעת העלמה מסינג, לבדה. היא, אגב, זוכרת את הוריה מוסיפים להתגורר עמה בבית הזה זמן מה – עד שיום אחד, בנסיבות שמעולם לא הובהרו לה עד תום, עזב אביה את הבית ובמרוצת הזמן גם נעלם סופית מן האופק. הוא השאיר לה מעט זכרונות ילדות מטושטשים. דורותי זוכרת אותו, למשל, מציץ אליה מאחורי ספר, או מפטם את מקטרתו הישנה בעלי „עשב" מיובשים. היא עדיין שומעת אותו אומר, אותו, לכל הרוחות, איזה שיט. וזה, בעצם, כמעט כל מה שהיא זוכרת ממנו. לפעמים, בערב, רבצה אמא על מזרון, שהיה מוטל בחדר המגורים, ואבא היה מתיישב לידה ומכוון את הגיטרה שלו. דורותי זוכרת את הבית הזה מבולגן, רועש ועמוס תמיד באורחים. מישהו זר תמיד רבץ לו על המזרון, או בחדר הסמוך, והאווירה הזאת יצרה איכשהו בעיניה מין תחושת יחדיו. על המזרון, בחדר המגורים, התגלגלו אגב כמה אנשים שהפכו מאז לשמות. בוב דילן, למשל, רבץ שם אל תוך הרבה לילות.

כעת מעוצב חדר המגורים הזה בסיגנון כפרי בורגני ומאופק. במקום שבו היה מוטל בילדותה המזרון עומדת ספה. דורותי מסינג, בחורה עם אופקים משלה, לא חזרה לוודסטוק לחפש משהו, או להתרפק על משהו. היא נמשכה אל השלווה. יש לה, מלבד הבית הזה, גם דירת סטודיו קטנטנה בניו־יורק.

בעיני הדור שלה, היא אומרת, דור הבנים של „ילדי הפרחים", וודסטוק כמושג אינו יותר מאשר קישקוש חביב. נתפסו לו, היא אומרת, אנשים שהתעייפו מהחיים והחליטו להיות נאיביים. הם ברחו מן המציאות סביבם, ובסופו של דבר גם מעצמם, מפני שקל לברוח מאשר להתמודד עם החיים. דורותי אומרת שבניגוד להוריה, אין כוונה לברוח מהחיים, ואין לה בעצם גם לאן. היא רוצה לחיות אותם, לעשות קאריירה, להרוויח כסף, הרבה כסף. כך היא רואה את החיים, וכך היא רוצה לחיות אותם, לעזאזל.

אמא שלה, היא נזכרת, היה כמה שנים טובות עם טיפוס אחר, שגם הוא רבץ כמו אביה על המזרון, בחדר המגורים, והיה בטוח שהוא מתקן משם את העולם, עד שבסוף העולם תיקן אותו. הטיפוס הזה יושב עכשיו באיזור הפיננסים של ניו־יורק ועושה כסף, כמו כולם. היא חושבת שמכל הג'וקים בראש, נשאר לו בסך הכל הרגל מגונה לגלגל, פה ושם, סיגריה טובה במשרד, באמצע היום. לא יותר.

דורותי עובדת כעת על סדרת ג'ינגלים חדשה. לפעמים יוצא לה לשבת עשר שעות ברציפות מאחורי שולחן העבודה, בבית. מעט לעת יוצא לה לשוטט מעט על שפת האגם הסמוך, לאוורר שם את הראש. בסופי שבוע מגיע אורח קבוע. יש לה סדר יום עמוס, מתוכנן בקפידה לפרטיו. היא שונאת בלגן. עליה לעבוד קשה, להצליח, לעשות קאריירה. פעם תוכל להקים חברת הפקות משלה, לעשות מה שבא לה ואיך שבא לה – ואחר כך אולי גם להתחתן, ללדת. לאנשים כמות, היא אומרת, אין זמן לשחק עם חייהם ואין ראש להבלים. אנשים כמות, היא אומרת, רוצים להגיע מהר והכי רחוק שרק אפשר, כי כאן אמריקה, בייבי, ואין הרבה חכמות, THE SKY IS THE LIMIT. למי יש זמן, למי יש ראש, לתקן את העולם. לעזאזל איתו.

□ □ □

ספל קפה

ריח של קפה טוב ממלא את הנחירים. מאחורי הזכוכית, בארונות הקירור, מסודרות בקפידה מסוגננת עוגיות קטנות ועוגות קצפת גדולות. מאחורי הדלפק פוקח עין איש נמוך, מוצק מאוד, בסינר לבן. לפעמים הוא גוער במלצרית קטנה.

יש מי שבאים רק בשביל אספרסו מהיר. הם לא יתעכבו ליד הדלפק העמוס יותר מדקה או שתיים, בדיוק הזמן שלוקח לגמוע ספלון קצר בלגימה וחצי. האספרסו אצל „די רוברטיס" הוא שם דבר בעיר הזאת. גם המקום.

לפעמים נידמה, שהזמן קפא בין הכתלים האלה. הכתלים, אגב, מכוסים באריחי חרסינה לבנה, מבהיקה, בסיגנון שמזכיר את ניו־יורק של תחילת המאה. מסביב תלויים תצלומים ישנים, מהווי המקום ומההיסטוריה שלו. התצלום הישן מכולם הוא מ־1904. באחרים מהתצלומים האלה מופיעים, אגב, כמה טיפוסים שאיש לא היה משתוקק, כמנגו, להיתקל בהם ברחוב חשוך. למטה, לכל אורך המשטח, פרושה ריצפת פסיפס. הריצפה הזאת ראתה הרבה דם איטלקי. במרוצת השנים נסגרו פה כמה חשבונות נוקבים.

כמו רבים מהסלבריטיס מן הון האיטלקי הזה, גם הדון המנוח, פול („ביג פול") קאסטלאנו, הקפיד לכבד בנוכחותו את קפה „די רוברטיס" כמעט עד יומו האחרון. הוא היה מגיח פנימה, מתקבל כבן בית, ומתיישב עם הבחורים סביב אחד השולחנות הישנים לשתות אספרסו אמיתי עם עוגיית קאנולי כמו אצל המאמא. גם דיוקנו של דון גמבינו עצמו, אבי המשפחה המכובדת הקרויה עד היום על שמו, מפארת עד היום את אחד התצלומים, על הקיר. הדון הזקן היה הגדול מכולם. מאז מותו, לא קם כמוהו.

למקום הזה, בקיצור, יש סטייל.

אנחנו יושבים אצל „די רוברטיס", על ספל קפוצ'ינו, ומחכים שמשהו גדול יקרה. עוד מעט חצות. סביב השולחנות הסמוכים יושבים כמה פרצופים איטלקים, שני זוגות, ועוד מישהו שעוקר סביבו עיניים. רחש נעים עומד בחלל. מלבד זה, שום דבר לא קורה.

בחוץ, השדירה הראשונה בקטע שבין הרחובות הי10 והי11, איסט וילג'. פיתאום, מאה ניידות משטרה חולפות ביעף לאורך השדירה ומקיפות את הקטע הזה כמו בסצינה מתוך סרטי „קוג'אק". לפני רגע מישהו נרצח למטה, בפינת הרחוב ה־8. עוד רגע, הרחוב ממשיך לזרום הלאה.

חץ מסילבי קשת

הלך פרס אצל פרץ

מה כבר לא נאמר על הפארסה העגומה הזאת של הפישפשוק בניר־אליהו, והתגובות עליו. משהו שנדמה שיצא מקלר שמריל ויהופיץ.

אך מה אעשה, ואני מתעקשת לחשוב על ראש הממשלה וראש מפלגת העבודה, בכל הגרוטסקה הזאת.

אומנם חזר השבוע ממסע טריומפאלי בקאמרון, כאילו היה זה בסין, לפחות. אך לנגד עיני מרצדת תמונתו בהילה עכורה של מגן־האמונה, בהופעתו, שעה קלה לפני טיסתו, בפני המשמרת הצעירה.

הוא נדרש לעניין הפישפשוק. הוא לא התעכב, חלילה, למחשבה, מה קורה לתנועה הקיבוצית, שמסתבכת בעיסקות מפוקפקות בשוק האפור, עם בלאס, שטובי בניה יורדים או חוזרים בתשובה. „...סובלנות בין דתיים לחילוניים" הרעים בקולו. „ללא פרובוקציות. ללא אלימות (זה היה בשבוע שלאחר חילול הקברים בהר־הרצל, שעל כך לא הגיב במלה)...כל פישפשוק יהפוך לעיקרון? מוכרחים בכל הזדמנות להסתער על יעד שמכניס פילוג בעם?"

בעניין דתיים־חילוניים, אין אצלו כן – ולא. כשהוא אומר אלימות, הוא מתכוון לחילוניים.

עובדה. עוד באותה מהדורת חדשות קיבל ציון טוב־מאוד מהרב פרץ. „...הערכתי והוקרתי לראש הממשלה... תוצאתו לרגשות האומה כולה."

●

יריד ההבלים

כמה אורחים ידעו על קיבוץ ניר־אליהו, אלמלא הפישפשוק? זהו אחד הקיבוצים שלא הסתבך בעסקות מפוקפות. הוא רק רצה לאזן את תקציבו. זה שהוא בחר ביריד נוסח העיירה הגלותית, זה עיסקו. יש הרבה קיבוצים ומושבים העוסקים בשבת בדברים דומים.

אך כל אלה לא הרתיעו את „רב המושבים" של מפלגת העבודה, מנחם הכהן, „הליבראלי", להזעיק את הכנסת לכנס מיוחד. לא על שביתת האחיות העומדת לפרוץ מחדש. על הפישפשוק. לא על המרכולים של המושבים המופעלים בשבת. דווקא הפישפשוק.

ואת מי החתים על הבקשה לכנס המיוחד? את אנשי הליכוד, התחייה, וכמה אנשי מערך, בתוכם שומר־השבת הרגול בנימין (פואד) בן־אליעזר!

●

ארור החושב און!

תגובתו המהירה והנכונה של שמעון פרס, עם היוודע האסון בקאמרון – לצרף למטוסו רופאים, חובשים וציוד רפואי – ראוייה לכל שבח.

אולם מפליא, שלא חשב לקחת אתו את האיש המתאים ביותר, לטפל בארגון הנפגעים. את לובה אליאב, שחזר למפלגתו.

אין צורך להזכיר לפרס את נסיונו ומיומנותו של לובה באסונות מסוג זה. את שיקום נפגעי הרעש בקאזווין, איראן, במאנאגואה, ניקראגואה. בהקמת בית החולים ללוחמים הכורדים של בארזאני, בכורדיסטאן העיראקית.

ארור החושב און. ללובה, העסוק כעת בציפיה לתגובה על ספרו האחרון „לב חדש ורוח חדשה" – אין תשובה על ההתעלמות ממנו. לשאלה איך הוא מרגיש בחזרה במפלגה, הוא משיב לאקונית: אני לא מרגיש.

אחרי שלימד אורחות בבתי־סוהר, הוא מחכה לסידור עבודה נוסף בחינוך.

●

שושלת דאלאס

ממש בוננזה, בימי ראשון. מיד לאחר שמסתיים „דיינסטי" אצלנו, מתחיל „דאלאס" בירדן.

אומרים שאופרת הסבון הזאת, נישלה את דאלאס, בארצות־הברית. מהאפיזורות הראשונות, כל מה שמצטייר בדיינסטי, זה תפאורה נוצצת לקידום מכירות של מוצרים, תוצרת לוואי של הסידרה. בשמים, בגדים, רהיטים. עשירים טובלים על משי.

זה כל כך רע, שזה נשגב. לך תבין, מה מוצאת קריסטל במתיו המגעיל הזה, ואם נישאה לקרינגטון העשיר לא בגלל כספו, מה היא עושה בביתו ובמיטתו. ואיפה, בכר, לכל הרוחות, ג'ואן קולינס, האמורה להיות הג'יי.אר. הנקבי של הסידרה.

המשותף לשתי הסדרות האלה, הוא שגבוריהן עסוקים במשחקי־כוח, נואפים, דורכים על גוויות, שותים – אך לא מעשנים!

●

דואר ג'אנק

האם יש דרך כלשהי להתגונן בפני דואר הג'אנק המציף את תיבותינו?

פיתקאות של מתקני טלוויזיות ואנטנות, קבלני שיפוצים, סוכני דירות המוריעים לך שהם רוצים את דירתך.

זה הביא לתופעה של מלחמת תיבות־דואר. שכן, שלא נעים לו לזרוק את הג'אנק וללכלך את הכניסה לבית, סותב את החבילה לתיבת הדואר של שכן אחר, וזה מחזיר לו.

●

יצוא ישראלי

מפחיד לחשוב איך רואה האמריקני הממוצע את הישראלי, אחרי כל הבושות של השנה.

נדמה שהייצוא הישראלי התאפיין בשפיונים עלובים, סוחרי נשק מפוקפקים, מאפיונרים וגונבי מידע טכנולוגי.

●

מה מעצבן יותר?

קשה להחליט מה מעצבן יותר. לקרוא במוספים התרבותיים את המבקרים הכותבים למען וכנגד יריבים, בשפה כמו־אוזוטרית מליאת בולשיט מקצועני. קורא ממוצע, ברצונו לקבל מידע, לא

● לובה אליאב: למה לא לקחו אותו לקאמרון!

יבין מלה מהממבו־ג'מבו של הקליקה הזאת.

דוגמה: על תערוכת הציור של משה גרשוני במוזיאון ישראל: „...עבודות אלה, שהן עתירות אטריבוטים וסמלים ורצופות הירהורים קונוטאטיביים הפועלים על המתבונן ברמות שונות ובדברים מרובים...דנוראציה, היינו עירטול מוחלט של היוצר מכל מסכותיו והאחרת – היסט (במובן הפסיכולוגי של המושג) של הצופה הגורם לו להשליך מן האני הסובייקטיבי הפרטי של האמן הנושא, במקרה, זה את דברו הברור והישיר ואף הדקלאראטיבי אל עבר הקיבוצי־הלאומי..." (ניצה מלניאק – „הארץ").

או „... גרשוני עבר משלב אנאלי של „עצירות"... לשלב אנאלי של התזה... גרשוני עבר משלב הפה לשלב ההפרשה... התגרות בהורים באמצעות שבירת טאבויים..." (גדעון עפרת – „קול ירושלים").

האם זה מעצבן יותר באשר מבקרי המסעדות שהתחילו פתאום להתפייס בהרהורים על בני המעיים שלהם?

●

למה?

בתשדירי השירות „סע באוטובוס", הדימוי של האשה הוא, של אחת שמנה מגעילה המתפרכסת או של אחרת המוזגת בחיוך אידיוטי, לעומת זו של נער שמשתק שודמה?

● באוטובוסים של קו 4 יש מיזוג אוויר, ובקווים אחרים אין?

● משפחות דאלאס ומשפחת דיינסטי: נואפים, רוצחים, גונבים – אבל לא מעשנים

גאולה כהן/ לקרוא לדברים בשמם

זהירות, הונאה

שמעון פרס צורק: אין מה להתרגש.

בדרישה שלה להדדיות בנושא המשלחות הקונסולריות למוסקבה ולירושלים, ישראל לא שינתה, אכן, דבר: היא ממשיכה לדרוש זאת היום, כפי שדרשה אתמול וכפי שתמשיך לדרוש מחר.

לא, אין שינוי. אבל גם לא בכך – ופרס לא מכחיש זאת – שלא אתמול ולא מחר לא העמידה ולא תעמיד ישראל את הדרישה הזאת כתנאי בל יעבור.

מי שהישלה את עצמו אחרת – זאת הבעיה שלו.

ובכל זאת, יש פה הונאה. לא של ברית־המועצות אותנו: ביחסה של מוסקבה כלפינו אין הדדיות, יש מאבק חד־צדדי, חד־משמעי.

ההונאה היא שלנו את עצמנו.

★

הדו־שיח הבא אולי לא התקיים, אבל הוא גם לא לגמרי דמיוני:

מוסקבה לירושלים: לכמה זמן אתם זקוקים בהלסינקי, כדי להרגיע את דעת־הקהל הסוערת בישראל?

ירושלים למוסקבה: יום או יומיים.

מוסקבה לירושלים: יום אחד מספיק. לכמה שעות?

ירושלים למוסקבה: שעתיים או שלוש.

מוסקבה לירושלים: שעה וחצי תספיק.

★

וההצגה בהלסינקי נפתחת:

„בלי דיון במצב היהודים בברית־המועצות – בשום אופן לא נסכים", כך פרס, כך שמיר.

הרוסים: „נייט".

„בלי דיון הדדי בנכסים הלאומיים שיש גם לנו – אזרחי ישראל בבריה"מ – בשום אופן לא בא בחשבון", כך שמיר, כך פרס.

הרוסים: „נייט".

המאבק נימשך? – לא!

מה שנימשך זו ההצגה: ברוגז. אורזים מזוודות. המסך יורד.

אבל רק לשבוע וחצי: ישראל, החוששת שמוסקבה תיקח את המשחק יותר מדי ברצינות, חוזרת היום ועושה לה תזכורת.

★

גם למי שמורגל כמוני לכניעות ללא מחיר מצד ממשלות ישראל, קשה היה להאמין שנגיע במהירות שכזו ובציניות שכזו למין כניעה משפילה שכזו.

גם לשפל יש, כנראה, שיאים.

מה שלא הצליחו לעשות הסובייטים – להחליש את המאבק למען יהדות בריה"מ – עשתה זאת היום ממשלת ישראל; ואם מצבם של יהודי בריה"מ היה חמור דיו גם לפני ההצגה בהלסינקי – היום, לאחר הכניעה, לא רק שאיבדנו הזדמנות לשפר אותו אלא שהחמרנו אותו שבעתיים. אבל לא רק את המצב של העם. גם של המדינה.

„אנחנו לא רק מדינה, אנחנו גם עם" – הכריז לפני שבוע וחצי ראש ממשלת ישראל באוזני העם בישראל. אבל למי שהתפתה לרגע להאמין, שפירושו של „הלינקג'" הזה הוא שגם על בטחון העם לא נוותר – מיהרה ממשלת ישראל להבהיר, שאכן יש פה התנאה – אבל הפוכה:

ישראל מוכנה לוותר בנושא גאולת חלקים מהעם שלנו בבריה"מ, אבל רק בתנאי... בתנאי שרוסיה תחדש איתנו יחסים, ובמשא־ומתן בינינו לבין הערבים, תאלץ את המדינה לוותר גם על חלקים מן הארץ.

מין עיסקה שכזאת...

★

נכון, אדוני ראש הממשלה, אנחנו לא רק מדינה, אבל אנחנו גם לא רק ממשלה, אנחנו גם עם.

אנחנו לא רק ממשלה שהשתטחה היום מלוא קומתה הלאומית (!) המאוחדת (!) ארצה. אנחנו גם עם שבקרבנו יושבים, גאים, חופשיים וזקופים, אסירי ציון שברוסיה, מאחורי סורג ובריח.

ואם ישתטחו מחר על כבישי ישראל כל אלה המאמינים בהמשך המאבק על יהודי רוסיה ויאמרו לממשלת ישראל: רק על גופותינו תבוא היום המשלחת הסובייטית לירושלים –

או אז, אולי, אפשר יהיה, אם לא לשנות את הגזירה, או להרים קצת את הראש, כדי להמשיך להיאבק גם כנגד השערים הנעולים בבריה"מ, גם כנגד המוחות הנעולים בירושלים.

נתן ברון

פישפשוקיבוץ

מנחם בגין לא הצליח לעשות זאת בלגלגו על „המיליונרים בבריכות השחיה".

הדבר לא עלה גם בידם של כל יריבי התנועה הקיבוצית, שמיהרו תמיד להצביע על כל פגם וליקוי שהתגלו מאחורי השערים הנעולים, ליד המדשאות הירוקות.

אפילו הכשלונות הכלכליים האדירים (המניות, „השוק אפור", בלאס) של הקיבוצים לא הביאו לכך באופן אוטומטי ומובן מאליו.

אבל הקיבוצניקים החביבים מניר־אליהו יכולים לרשום לזכותם הישג נדיר, יחיד במינו, אולי אפילו היסטורי: בשבת אומללה אחת, מתוך חוסר־רגישות מדהים, פגעו פגיעה שאין לה כפרה בכל מה שהקיבוץ הישראלי מסמל ובכל מה שהקיבוץ הישראלי מבטא.

„שוק פישפשים" הם הקימו להם שם, ליד הקיבוץ, עם סככות ודוכנים ודמי־השכרה ומה לא. עשו את המעשה – ולא הבינו בכלל את משמעות הדבר להם, לביתם ולתנועתם.

והמשמעות, חברים יקרים מקיבוץ „ניר־אליהו, היא חמורה מאוד.

★

הכוונה היא לאו דווקא לחילול השבת ההמוני שנגרם ועוד ייגרם כתוצאה מהפעלת ה„פישפשוק" המהולל. אחרי הכל, חילולי שבת כאלה אינם תופעה נדירה בישראל. בהחלט יכול כל אדם, שאינו שומר מצוות, לשאול מה ההבדל בין בילוי ליד הגדר של ניר־אליהו לבין בילוי על שפת־הים או ליד עשן ה„סיחים" בכל רחבי הארץ. ובאמת, עם יד על הלב, מה ההבדל?

לו היו מקימים „פישפשוק" בשבת בככר מלכי ישראל בתל־אביב או בככר ציון בירושלים – היתה הזעקה מוצדקת בהחלט. בכך יכול היה להיות פתח לפריצה מוחלטת וסופית של המעט שעוד נשאר מן השבת במדינת ישראל. אבל, בניר־אליהו? לא נעים במיוחד – אבל בהחלט לא נורא. נכון, שעבור אדם דתי כל מכונית העוברת בשבת בכביש כלשהו בישראל יש בה משום פגיעה – אבל ה„פישפשוק" לא ישנה באופן מוחשי ובולט את המצב הכללי בתחום זה.

משום כך, היוזמה הנלהבת לכנס את הכנסת על נושא חילול השבת ב„פישפשוק" – יכולה היתה להיוולד רק על רקע החום המתיש והמייבש של סוף חודש אוגוסט. בלשון המעטה לומר, שאין בכך הגיון רב במיוחד.

★

אך לא זו הבעייה, ולא זה הנושא.

מה שעומד כאן על הפרק הוא עצם קיומו של ה„פישפשוק" בצמוד לקיבוץ. לדעתי, מי שהגה את הרעיון – ועוד יותר: מי שהמציא את השם והאיום הזה – מגיע לו שיעמוד ויקרצף את הסירים במטבח הקיבוץ תקופה ארוכה, כעונש מתאים.

אחת מן השתיים: או שהקיבוץ הוא משהו מיוחד, יפה, ערכי – או שהוא סתם עוד גוף שכל מטרתו רק לקיים את חבריו ולעשות כסף, לא חשוב כיצד. או שהקיבוץ, בגלל מעמדו המיוחד, חייב לשמור על רמה מסויימת – או שהוא נסחף בזרם הכללי של החברה הישראלית, ולעזאזל עם הערכים ועם שמירת הזהות המיוחדת.

אפילו היריבים הגדולים ביותר של התנועה הקיבוצית לא חשבו, למשל, שההסתבכויות הילדותיות של ראשי וגזברי התנועה הקיבוצית בכל הספקולציות הכספיות המפורסמות – פוגעות בדמותו של הקיבוצניק הפשוט, איש העבודה, הקם לו עם עלות השחר, הולך לעמל יומו, ומגשים את חזון הקיבוץ. כולם ידעו, שפרשות כמו „רונית" ובלאס נולדו אך ורק משאפתנות־יתר של קבוצה קטנה, שמנעמי הקפיטליזם (מסעדות, מלונות, מכוניות, נסיעות) טשטשו את שיקול דעתם. גם מי שמתח ביקורת על תופעות שונות בקיבוץ – תמיד טרח להדגיש, כי בני הקיבוץ עצמם נותרו עדיין בנושאים מסויימים כשמורת־טבע חיובית בנוף הישראלי.

אבל, עתה באו הקיבוצניקים הנחמדים הללו, השולחים את בניהם ללא היסוס ליחידות המובחרות והמסוכנות ביותר, ונהפכו לסוחרים בשוק הפשפשים: הרי עצם הרעיון מעורר בחילה קלה: קיבוץ, שהוקם על מנת לבנות חברה חדשה, טובה יותר ובריאה יותר, עוסק ברוכלות־שוק מן הסוג הבזוי ביותר; וכאן צריך להדגיש, שבעיני, למשל, אין שום עיסוק שהוא „בזוי". אבל, אם הייתם שואלים כל קיבוצניק מצוי לדעתו על האפשרות שהוא, או חבריו, יעסקו במין „פישפשוק" כזה – היה משיב ללא היסוס „בזוי".

בוודאי שהקיבוץ אינו צריך להסתגר מאחורי חומה ובריח, ובהחלט יש מקום להשתלבות של בני הקיבוץ בעיסוקים „עירוניים". תעשיה, מלונאות, עיסוקים מכובדים, שלעתים גם הברכה בצידם. אבל לקחת שטח (אגב, מי נתן להם אותו כמה שילמו עבורו?) ולהשכיר אותו נתחים־נתחים לסוחרי־סידקית ולרוכלים – זה כבר מעבר לקו־האדום של מותר ואסור.

כי מכאן מבדיל רק צעד אחד קטן עד השלב הבא:

יום יבוא, ובכניסה לכל חדר־אוכל בקיבוץ ישראלי, ימכרו תלושים לארוחות. אולי גם יעסיקו מלצרים שכירים בחדרי־האוכל. כל עובר־אורח יוכל להיכנס, לשלם, לאכול. ממש כמו במסעדה רגילה.

זה מה שאתם שואפים לו, קיבוצניקים חביבים, יוזמי ה„פישפשוק", אבירי היוזמה החופשית?

גם אשראי וגם כדאי
חברי מועדון ... קונים היום...
ללא הגבלת סכום מינימום
משלמים בשנה הבאה.
אחרי ראש־השנה 6.10.86
- כרטיס האשראי של היפרשוק תנובה.
מנהלי מפעלים וועדי עובדים
תוי־קניה לחג
תוי הקניה של היפרשוק תנובה מוצעים לכם כעת בתנאים מיוחדים. פנו עוד היום לסניף היפרשוק הקרוב או טלפונית למרכז הרשת
לציפורה טל. 03-430432,
או לשרה 03-430441.
ביום א' פתוח מ־4 אחה"צ
לרגל ספירת מלאי, ביום א' 31.8.86 יפתחו חנויות היפרשוק תנובה ורב־מכר ב־4 אחה"צ.
הרבה יותר בהרבה פחות
היפר שוק תנובה

האמר – המיליארדר שפטר את יהודי רוסיה ממס עליה

ארמנד האמר, יהודי־אמריקני, צבר לעצמו „רקורד" מדהים: ידידות עם כל נשיאי ארה"ב מאז רוזוולט – ועם רוב מנהיגי בריה"מ מאז לנין □ בין מזרח למערב, הוא שלח ידו בעסקי נפט וגז, וצבר הון־עתק ואוסף־אמנות □ בחשאי, פעל גם למען יהודי בריה"מ, וגולדה מאיר אמרה עליו: „הוא יהודי גדול; חבל שאיננו יכולים להודות לו בפומבי"

האמר ורייגן: ידידים בבית הלבן

האמר עם פרס: תוכניות לצינור־גז בין ישראל למצרים

מאת אריה אבנרי

איל־הנפט היהודי־אמריקני, ד"ר ארמנד האמר, 88, יכול להרשות לעצמו להתרפק על עברו בנוסטלגיה. בגילו, ועם רקורד כמו שלו, מותר לו. אבל הפעילות הרבה שגילה השבוע הגבר זקוף־הקומה, הממושקף והמקריח, במשך 36 שעות שהותו בישראל, הציגה אותו כתופעת־טבע. מאז נחת מטוסו הפרטי של האמר בשדה־התעופה עטרות, שליד ירושלים, הוא הספיק להיוועד, בין השאר, עם ראש־הממשלה, שמעון פרס, שחזר מקאמרון, עם ממלא־מקום ראש־הממשלה, יצחק שמיר, ועם ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, המסתגר בביתו שבירושלים.

במקביל, ניהל האמר שיחות בנושא חיפושי הנפט בישראל, שבהם עוסקת חברת־הנפט שלו, „אוקסידנטל", ולגבי תוכניתו להשקיע בהנחת צינור־גז מישראל למצרים, שיחצה את מדבר סיני. וכן, שורה של פגישות בעניין פעולתה של קרן הנושאת את שמו, והעוסקת בטיפוח שיתוף־הפעולה הכלכלי במזרח־התיכון. בין פגישה לפגישה, קיבל תואר דוקטור־כבוד לפילוסופיה מטעם אוניברסיטת תל־אביב.

36 שעות גדושות – ובשבילו, עניין של מה בכך.

לא שותה, לא מעשן

מהי נוסחת הפלאים שלך? נשאל הדוקטור הקשיש, הנראה צעיר מגילו.

„אני לא שותה, לא מעשן ועובד הרבה. ללא הגבלה. ללא חופשות וללא מנוחה.

„יש שני דברים שאני רוצה להשיג בטרם אמות", הוא אומר, „למצוא תרופה לסרטן, ולהשכין שלום־אמת בין ארצות־הברית וברית־המועצות".

חלום זה מקפל בתוכו את דמותו של מי שהוא אולי אחד האנשים המרתקים בתבל. אדם, שהיה מקורב אל נשיאי ארצו רוזוולט, טרומן, אייזנהאואר, קנדי, ניקסון, קרטר, ועתה רייגן – ובו־בזמן שהה גם במחיצתם, זכה בהערכתם, של מנהיגי הצד השני: לנין, מיקויאן, חרושצ'וב, והיום גורבצ'וב.

עם רקורד כזה, אפשר להבין כיצד נפתחו בפניו דלתותיהם של מנהיגים נוספים בעולם, ביניהם נשיא צרפת, מיטראן, שליטה של פולין, הגנרל ירוזלסקי, נשיא פקיסטאן, מלכת הולנד, נשיא מצרים, והנסיך צ'ארלס הבריטי, הצעיר ממנו ב־50 שנה. האמר, שהגיל לגביו הוא לא יותר מנתון ביוגראפי, הקפיד תמיד, שלא יתייחסו אליו כאל סבא מן השורה.

תרופה למחלת הסרטן

במקביל פעל האמר ללא ליאות לגילוי מקורותיה של מחלת הסרטן, ולחיפוש דרכים להדברתה, ואף בתחום זה ניסה להביא לשיתוף־פעולה בין מדינות. צירוף המילים הזה, „שיתוף־פעולה", הוא חלק בלתי־נפרד מאוצר־המילים של ד"ר האמר, הן בעולם־העסקים הפרטיים שלו, והן במיסגרת מעורבותו בנושאים מדיניים, כלכליים, רפואיים, תרבותיים ואמנותיים.

כדי להגיע למעמד מיוחד כזה, צריך אדם להיות לא רק פנומן, אלא גם בעל מזל ורקע אישי מתאים. ארמנד האמר הוא בנו של איש־עסקים, שנימנה עם מייסדי המפלגה הקומוניסטית האמריקנית, ושימש נספח סובייטי מסחרי בניו־יורק. אחרי שסיים את לימודי הרפואה שלו בניו־יורק, נסע הרופא הצעיר ב־1921 למוסקבה. הוא האמין, שאחרי מהפיכת אוקטובר אפשר יהיה לבנות גשר מסחרי בין שתי הארצות.

בספרו הביוגראפי, „עולמו של האמר", שהופיע לפני שנה, הוא מספר על המזיגה הראשונה בין הרפואה והכלכלה: „עד מהרה למדתי, כי אנשים מתים בהמוניהם, לא מהמחלה עצמה, אלא גם מרעב. החלטתי להתמסר גם לתחום זה".

הוא הציע לייבא לברית־המועצות טרקטורים וציוד חקלאי מודרני מתוצרת אמריקנית, כדי להגדיל את היבולים החקלאיים. אחר כך באו עסקות מסחריות ראשונות של העברת־מזון לברית־המועצות.

פגישה עם לנין

פרט מאלף: אחד הפקידים הסובייטיים, שעמדו אתו בקשר באותה תקופה, היה מיקויאן, שלימים יהפוך לדמות מרכזית בהנהגה הסובייטית. הנשיא קנדי ניצל הכרות אישית זו לשליחות הדטאנט, שהטיל על האמר.

בכתבת־דיוקן על האמר, שפירסם השבועון המערב־גרמני, „דר שפיגל", סופר על ראשית הרומן שלו עם ברית־המועצות: „כבר מקץ כמה חודשים לשהותו של הרופא הצעיר במוסקבה, הופנתה תשומת ליבו של לנין אל כישוריו המסחריים. מנהיג המהפיכה הזמין את האמר לשיחה בת שעה, שבמהלכה אמר לו, בין השאר: עם המחסור ברופאים, נסתדר איך שהוא. מה שחסר לנו הם אנשי־עסקים כמוך... זמן קצר לאחר מכן, קיבל האמר רשות להקים מיכרה אסבסט באוראל. כן ניתן לו להקים, בשיתוף עם חברה גרמנית, מפעל לעפרונות. לבסוף נעשה האמר נציגם של 38 עסקים אמריקניים, שייצאו סחורה לברית־המועצות. בה בעת עשה עסקים בכיוון ההפוך. הוא מכר למערב קאוויאר, פרוות, מחצבים ועצים לבנייה.

תחת שלטונו של סטאלין לא שבע האמר נחת. מצב עסקיו הידרדר והוא עזב את בריה"מ, לאחר שמכר במחיר זול את אוסף האמנות שרכש שם.

כעבור שנים, אחרי שיחדש את קשריו העיסקיים עם בריה"מ במלוא־התנופה, יפצה את עצמו כלכלית ואמנותית.

תמונות במיליוני דולר

לאמנות היה מאז ומתמיד חלק מרכזי בחייו של האמר. יש לו אוסף־תמונות משל גדולי הציירים בעולם, הנאמד במיליוני דולרים. מדי פעם הוא נוהג להציג תמונות מאוספו במיסגרת תערוכות. לעולם לא יתרום אותן.

עד כמה שישמע הדבר מוזר, האמר הפך למיליונר רק אחרי הגיעו לגיל 60, כאשר נתפתה להשקיע בקידוחי־נפט באמצעות חברת „אוקסידנטאל פטרוליום" בקליפורניה. שני הקידוחים הראשונים היו מוצלחים ביותר, והוא החליט להשתלב בעיסקי הנפט.

עד מהרה הפך מנהלה של חברה זו, שעשתה חיל גם בעיסקי הגז, מאז נתגלה על־ידיה שדה־הגז השני בגודלו בקליפורניה. מכאן ועד לקידוחי־נפט מוצלחים בים הצפוני, בקולומביה, ובמקומות אחרים בעולם, היתה הדרך קצרה.

עיסקי הנפט סללו לו את הדרך אל לשכתם של נשיאי ארה"ב, וזו נתקצרה עוד יותר לאחר שנתבררה להם מהות יחסיו עם שליטי הקרמלין. הם ניצלו את שירותיו בשליחויות שונות בעלות אופי מדיני וכלכלי. האמר חש, לדבריו, כי הוטלה עליו שליחות היסטורית: להפשיר את היחסים בין שתי המעצמות. מאז היתה זו משאת־נפשו.

פעילות זו לא הפריעה לו מעולם לקשור קשרים חברתיים הדוקים עם אישים ססגוניים, מעולם הבידור והתיקשורת, בהם וולטר קרונקייט, פרנק סינטרה, ברברה וולטרס ואחרים.

האמר מגלה עתה לראשונה טפח מהקשרים הסמויים שהיו לו עם מדינת ישראל. מאז ומתמיד היה ציוני, ותרם מהונו למגבית. אך את פעולתו הממשית למען המדינה עשה מאחורי הקלעים.

היתה לכך, לדבריו, סיבה מיוחדת: „אחרי שהרחבתי את עיסקי־הנפט שלי", הוא מספר, „התחלנו בקידוחים במידבר בלוב בשיתוף־פעולה עם השלטונות. לא היה מקום לגלות, כי יש לי קשרים עם ישראל".

מדוע הסכמת, בסופו של דבר, לחשוף קשרים אלה?

האמר: „אחרי שקדאפי עלה לשלטון, החלו בעיות. קדאפי לא אהב מעולם אמריקנים. בהדרגה, הפסקנו את הפעילות שלנו בלוב, עד שפרשתי באופן מוחלט מארץ זו. אחר־כך החלטתי, שמוטב לחפש נפט בישראל. את זאת אני עושה עתה".

התברר, כי בשעתו החליטה ראש־הממשלה, גולדה מאיר, לנצל את קשריו המיוחדים של האמר עם השליטים הסובייטיים, כדי להעביר רוע־גזירה, שהיתה קשורה בהטלת מס־גולגולת על כל יהודי שקיבל היתר־עלייה לישראל. המדובר היה בתקופה שבה נפתחו שערי בריה"מ. מס כזה עלול היה לבלום את גל העלייה.

ידידות עם בגין

גולדה ביקשה להיפגש עמו בדחיפות. הפגישה התקיימה בחדר־האורחים החשובים בנמל־התעופה לוד. כדי למנוע את זיהויו, הגיע האמר בטיסה הגילה מאירופה. במהלך הפגישה לובן הנושא. כעבור זמן קצר נסע האמר למוסקבה, ודיווח לגולדה כי העניין סודר. גולדה אמרה אחר־כך למקורביה „הוא יהודי גדול. חבל שאיננו יכולים להודות לו בפומבי על מה שהוא עושה למען המדינה".

פעם נוספת הסווה האמר את עצמו בעת ביקורו של נשיא ארה"ב, ג'ימי קרטר, בישראל, בתקופת המו"מ בין ישראל ומצרים. לקבלת הפנים, שנערכה לכבוד הנשיא האמריקני בלוד, הגיע האמר, חבוש־מגבעת ומשקפי־שמש, במכוניתו של יהודה אבנר, יועצו המיוחד של ראש־הממשלה דאז, מנחם בגין. לשמחתו, איש מן האורחים הנכבדים לא הצליח לזהותו.

באותה תקופה נרקמה מערכת־יחסים אישית הדוקה בינו לבין בגין. האמר היה אחד האנשים הבודדים, שהורשו להיפגש עם בגין לפני שנתיים, אחרי שאושפז לטיפול רפואי בבית־חולים.

„היה ברור לי, שכאשר אגיע לארץ פעם נוספת, הוא ישמח לראותני", מספר האמר. ואמנם בעת ביקורו החטוף בארץ הוא נפגש עם בגין, המסתגר בדירתו, לשיחה בארבע עיניים. האמר הדיסקרטי מסרב לספר על מה נסבה השיחה. ייתכן, כי שוחחו גם על יחסי בריה"מ־ישראל, בהקשר עם שיחות הלסינקי.

אבל כצפוי, הוא ניצל את ביקורו גם לעשיית־עסקים. בתחום זה, היה האמר מוכן רק לרמוז על תוכנית להקים מפעלים כימיים משותפים, לא רק בישראל, אלא במקומות נוספים בעולם.

נשיא אוניברסיטת תל־אביב, פרופ' חיים בן־שחר, שהיה צמוד אל האמר במהלך יממה מטורפת זו: „ד"ר האמר הוא תופעה על־אנושית. מאז היכרותי האישית עמו, לפני חצי תריסר שנים, אני לא מפסיק להתפעל מכושרו הפיסי, מן המרץ הרב, ומעל לכל, מבהירות־המחשבה ומן המוח הפורה. יש לו שעון ביולוגי משלו. הוא מתפקד בצורה מעוררת קנאה ארבע־חמש שעות, ישן פרק זמן דומה, וחוזר חלילה. לגביו, אין יום, ואין לילה".

שינויים חידושים ושיפורים בקוי הנסיעות בכל הארץ

החל מ-1.9.86 באישור המפקחים על התעבורה.

אזור המרכז

קו חדש 16 מלוד למכבים וחזרה
לוח זמנים · מלוד בימים א׳-ה׳ בשעות 7.05, 15.00, 18.00, בימי ו׳ בשעות 7.05, 15.00.
ממכבים בימים א׳-ה׳ בשעות 07.35, 15.30, 18.30, בימי ו׳ בשעות 07.35, 15.30

קו חדש קו 21 מכפר-סבא לכוכב-יאיר וחזרה
לוח זמנים מכפר-סבא בימים א׳-ה׳ בשעות 06.50, 13.00, 14.30, 19.30, בימי ו׳ בשעות 06.50, 13.00, 14.30. במוצ״ש בשעה 22.00.
מכוכב-יאיר בימים א׳-ה׳ בשעות 07.15, 13.20, 14.50, 19.50, בימי ו׳ בשעות 07.15, 13.20, 14.50 ובמוצ״ש בשעה 18.00.

קו 92 א׳ חולון - תל-אביב
קו 92א׳ מחולון יסע בשעה 06.45 (ימים א׳-ו׳) דרך תל-גיבורים, בי״ס הולץ, לקרית המלאכה וממשיך לצפון ת״א.

קו חדש קו 604 נתניה - רמת-אביב - אוניברסיטה - רידינג
מעתה שרות ישיר לאוניברסיטה ולשכונת רמת-אביב. הקו נוסע מנתניה לאוניברסיטה ברמת-אביב, מגיע עד חניון רידינג וחזרה.
לוח זמנים מנתניה בימים א׳-ה׳ בשעות 07.05, 08.15, 09.15. בימי ו׳ בשעה 07.05.
מתל-אביב בימים א׳-ה׳ בשעות 14.00, 15.00, 16.00, בימי ו׳ בשעה 14.00.

קוים 056, 057 מחדרה לגוש ריחן
מסלול **קו 056:** חדרה, מי עמי, חיננית, שקד, ריחן, מוחנה דותן, מבוא דותן, חרמש, בקה-אל-גרבייה, שער מנשה וחזרה לחדרה.
לוח זמנים : בימים א׳-ה׳ בשעות 06.45, 11.00, 19.30. בימי ו׳ בשעות 06.45, 11.00. במוצ״ש בשעה 21.30.
מסלול **קו 057:** חדרה, שער מנשה, בקה-אל-גרבייה, חרמש, מבוא דותן, מוחנה דותן, ריחן, שקד, חיננית, מי עמי, חדרה
לוח זמנים · בימים א׳-ה׳ בשעות 05.30 (מחרמש), 14.00, 16.00. בימי ו׳ בשעות 05.30 (מחרמש), 14.00. במוצ״ש בשעה 19.00.

קו חדש קו 032 רעננה - הרצליה
מסלול הקו : צומת רעננה, דרך בי״ח מאיר, רעננה, הרצליה, רמת-השרון, צומת גלילות, קאנטרי, רב-מכר, אזור תעשיה הרצליה וחזרה.
לוח זמנים · מצומת רעננה בימים א׳-ה׳ בשעות 06.15, 07.00, מ-07.45 עד 18.15 בתדירות של כל 30 דקות. בימי ו׳ בשעות 06.15, 07.00, מ-07.45 עד 14.45 כל 30 דקות.
מאזור התעשיה הרצליה בימים א׳-ה׳ בשעות 07.15, 08.00, מ-08.45 עד 19.15 בתדירות של כל 30 דקות. בימי ו׳ בשעות 07.15, 08.00, מ-08.45 עד 15.45 כל 30 דקות.

קו 020 ראשל״צ - חולון
להזכירכם מסלול הקו הוארך ממשרד הרישוי ויגיע עד בי״ח וולפסון, חולון וחזרה. פרוט לוח הזמנים יפורסם בימים 29/8, 5/9 בעתונים מקומיים, וכמו-כן בלשכות המודיעין ובמרכזי המידע של אגד.

קו 901 תל-אביב - חיפה
להזכירכם מסלול תחנות קו 901 : תחנת מרכזית תל-אביב, רכבת ארלוזורוב, צומת רמת-אביב, צומת גלילות, צומת הרצליה, מכון וינגייט, צומת נתניה, צומת כפר-ויתקין, צומת אולגה, תחנה מרכזית חיפה, ובחזרה באותן התחנות. לוח הזמנים נשאר כפי שהיה.

חדרה - קוים עירוניים
קו 1 חדרה - חפצי-בה ישנה את מסלולו וישפר את השרות לשכונת הפועל המזרחי.
קו 12 א׳ - מעתה שרות לשכונת ברנדיס בשעות הלילה.
פרטים בעתון מקומי מיום 29/8, 5/9 ובלשכות המודיעין.

קו 390 תל-אביב - אילת (ישיר)
קו 373 תל-אביב - צאלים
ראה פרטים באזור דרום.

קו 405 ירושלים - תל-אביב
ראה פרטים באזור ירושלים

אזור דרום

קו 373 צאלים - תל-אביב
הקו ישנה את מסלולו ויסע מעתה מתל-אביב דרך כביש החוף, יד מרדכי במסלול קו 374 וחזרה.
לוח זמנים · מתל-אביב בימים א׳-ה׳ בשעה 17.00. בימי ו׳ בשעה 14.00 ובמוצ״ש בשעה 20.10

קו חדש קו 037 אשקלון - מושב אלי-סיני
הקו יסע ממושב אלי-סיני דרך ניסנית לאשקלון וחזרה.
לוח זמנים · מאלי-סיני בימים א׳-ו׳ בשעות 07.15, 13.30. מאשקלון בימים א׳-ה׳ בשעות 12.45, 18.00, בימי ו׳ בשעה 12.45.

קו 390 - אילת - תל-אביב וחזרה - ישיר
הקו יוצא בימים א׳-ו׳ מאילת ומת״א בשעה 10.00

אזור צפון

רמת הגולן - קו חדש 015 טבריה - קצרין
קו 015 יסע מטבריה לקצרין דרך צמח וחזרה.
לוח זמנים מקצרין בימים א׳-ו׳ בשעה 10.15 ומטבריה בימים א׳-ה׳ בשעה 16.50 וממשיך עד אלוני בשן.

*** כמו כן יבוצעו תוספות ושינוי מערך קוים ברמת-הגולן.**
פרטים בלשכות המודיעין ובמרכזי המידע.

קו חדש קו 31 כרמיאל - ישובי גוש שגב - מושב מנוף וחזרה
לוח זמנים : מכרמיאל בימים א׳-ו׳ בשעה 06.20 מבצע כניסה לשורשים. ממנוף בימים א׳-ה׳ בשעות 07.55 (מבצע כניסות ליובלים ושורשים), 16.30. ביום ו׳ בשעות 08.00, 12.30.
פרטים לגבי מסלול הקו בעתון מקומי מיום 29/8, 5/9 ובלשכות המודיעין.

כפר הורדים
מעתה **יתווספו כניסות** לכפר הורדים ע״י **קו 043** בדרכו מנהריה לנהריה בשעות 05.50, 11.20 ומנהריה לינוח בשעות 10.20, 17.30 וע״י **קו 041** הנוסע ממעלות ללפידות בשעה 12.45.

קו 955 נצרת - ירושלים
ראה פרטים באזור ירושלים.

אזור ירושלים

קו 405 מהשכונות בירושלים ישיר לתל-אביב
מעתה יופעל שירות ישיר לתל-אביב משכונות גילה, קרית-יובל, נוה יעקב וגונן. מכל שכונה יוצא אוטובוס ביום א׳ בשעות 06.15, 06.45. בימים ב׳-ה׳ בשעה 06.45. פרוט המסלולים והתחנות במקומונים מיום 29/8, 5/9, בלשכות המודיעין ובמרכזי המידע של אגד.

קו 955 ירושלים - נצרת
הנסיעה של שעה 14.00 **תוקדם** ל-13.45 בימים א׳-ה׳.

קו 46 - נוה יעקב - הר-הצופים
קו 46 יוארך ויתחיל את מסלולו מנוה-יעקב, דרך פסגת זאב ויגיע עד להר-הצופים. פרטים לגבי לוחות זמנים ומסלול הקו במקומונים מיום 29/8, 5/9, בלשכות המודיעין ובמרכזי המידע של אגד.

שרותים לחופי הרחצה
כל השרותים המיוחדים לחופי הרחצה שפועלים בחודשי הקיץ בימי חול - **יבוטלו.**

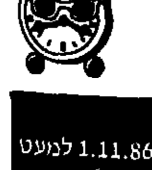

מזיזים את השעון
בעקבות המעבר משעון קיץ לשעון חורף ב-6/9 יופצו לוחות זמנים חדשים לציבור. פרטים בלשכות המודיעין ובמרכזי המידע.

שימו לב!
לוחות הזמנים יהיו בתוקף מ-1.9.86 - 1.11.86 למעט ראש השנה, יום כיפור וסוכות וכן ב-5/9, 6/9 שלגביהם יוצאו לוחות זמנים בנפרד.

מרכזי מידע
אנו מזכירים לציבור הנוסעים כי מספרי הטלפון של מרכזי המידע הם
תל-אביב: 03-432777
ירושלים: 02-523456, 528231/2
חיפה: 04-549121
למידע נוסף ולוחות זמנים מפורטים אנא פנה ללשכות המודיעין בכל תחנות אגד ולמרכזי המידע.

עם תחילת שנת הלימודים מאחל אגד לתלמידים שנת לימודים מוצלחת.

אגד עוד שיפור למענך.

חדשות אגד תיור: ★ אגד תיור מציע שפע של חבילות נופש ברחבי הארץ. החבילות כוללות מלונות, מסעדות, אתרים ובילויים במחירים מפתיעים ומיוחדים. ★ מחודש ספטמבר, מידי שבת, יוצא מת״א אוטובוס ללונה-גל. ★ חדש לשירותכם : נפתח משרד אגד תיור בתחנה המרכזית בהרצליה. טל׳ 052-540540 ★ היכונו לטיולי סוכות: הגליל, ים המלח, ירושלים ואילת - פרטים במשרד אגד תיור ברחבי הארץ.

EGGED TOURS
אגד תיור

כמו שמוזה שאינו לא ניקר בקולנוע. מאחוריו 30 אלף שעות צפייה. הוא לא יכול יותר
★ „ירושלים סגל. תל־אביב". בן 88. שמורת־טבע קולנועית. תירגם לעברית 9000 סרטים
★ סגל: „עם גסויות הסתדרתי, אין ברירה. פעם בא אלי לקוח, ואמר: ירושלים, אני רוצה שתוסיף לסרט מלים גסות. מה פתאום, אמרתי, אם השחקנים יגידו מלה גסה, אין לי ברירה ואתרגם, אבל להוסיף דברים שלא נאמרו?! הפסדתי לקוח"

ירושלים סגל: סיפור מהסרטים

מאת עמוס נבו

ירושלים סגל לא יכול יותר לראות סרטים. די. כמה עוד אפשר? 14 אלף סרטים מספיק ודי. יש עכשיו משהו טובז שום דבר. הכל אלימות ומין. ירושלים סגל אומר שפעם היה אחרת: הסרטים היו מהחיים.

לפני שבועות אחדים הקרינה הטלוויזיה סרטים קצרים של יוצרים ישראלים. סגל אומר שהתרגז: „ראית? שום רעיון, שום תוכן, אפילו לא מצחיק. ברכה לבטלה". אם היו נותנים לו היה מראה, לצוציקים האלה.

כן, בגיל 88, הוא אומר, הוא עוד מסוגל ליצור. לא, לא מין. סיפורים מהחיים: „הדור שלנו עשה, ואתם מרברים. זה ההבדל. אתם נהנים לדבר".

„ירושלים סגל. תל־אביב". זה השם. האיש שתירגם לעברית כתשעת־אלפים סרטים. ברחוב ורבורג בתל־אביב הוא עכשיו שמורת־טבע קולנועית. סרטים גדולים מונחים בתוך קופסאות פח מחלידות. כרטיסיות. אלפי כרטיסיות. מגירות־עץ. ארגזי קרטון. מכתבה חומה, כבדה. קלסרים מצהיבים. מילונים. הכל מתוייק. ריח של פעם. תרגום, אומר ירושלים, זו לא מלאכה – זו אמנות.

שעה ביום דיברו עברית

מעת לעת הוא מתרגם. חי עם זכרונות גדולים, וכותב ספר. הוא כמו איש צעיר. רענן מאד, מפוכח, צחוק כובש. השבוע נסע להרצות לקצינות צה"ל.

בברית־המילה שלו בסיביר שאלו את אביו, מדוע קרא לבנו ירושלים, הרי נתרבה, ומר סגל, עיניו בורקות, השיב: „קום תקום". לאחיו קראו ציון. ירושלים אומר, שהיו ציונים מאד. מאז „ירושלים סגל. תל־אביב" הוא סמל. כך כתוב על המסך.

הוא גדל בבית דתי. שעה אחת ביום דיברו עברית. כך אבא דרש. כל יום בין תשע לעשר בלילה. אוי למי שדיבר רוסית. אמא שתקה, כי לא ידעה עברית. בגיל 13 ראה את הסרט הראשון. „נערה ללא מולדת".

הם עלו לסג'רה עם העליה השניה. ירושלים עקר לתל־אביב, ללמוד בגימנסיה הרצליה. כשפרצה מלחמת־העולם־הראשונה, שב לגליל. הוא שאב מים מהכנרת, והשקה את העצים. טרומפלדור היה ידיד טוב של אחותו.

ירושלים: „ראיתי אותו. דיברתי איתו. הוא בכלל לא היה גיבור, כמו שחושבים. יום אחד יצאנו לשדה. ביד ימין החזיק את השוט. יד שמאל שלו היתה קטועה, על כן החזיק את המושכות מתחת לבית השחי. פתאום התחילו לירות. קפצתי מתחת לעגלה. טרומפלדור לא זז. ישב קפוא כמו אבן. אמרתי: 'אוסיה, בוא נברח', והוא צחק. 'אל תפחד', אמר, 'לכל כדור יש כתובת'.

„כשחזרנו, סיפרתי לחברים שטרומפלדור בכלל לא גיבור, והם הזדעזעו: ככה מדברים? ככה אומרים על גיבור גדול? כן, כן, אמרתי, הוא לא גיבור גדול. אין לו עצבי פחד. האיש פשוט לא מפחד משום דבר. נו,נו, מה שהיה לי. כעסו עלי, ואחותי אמרה שאני ממש חצוף".

הוא ראה אנגלים כובשים ותורכים נסוגים ואוסטרלים בכובעים רחבי תיתורה, וארץ־ישראל היתה כמרקחה. הוא נפצע בגררה, והתגייס ל„גדוד העברי", ונפצע בשנית במצרים: רגלו מלאה רסיסים, והוא נשען על מקל; שתי אצבעות ידיו קטועות.

כששב ארצה עבר בנמל בתור סבל. עבודה מפרכת. מישהו מידידיו סיפר לו שפותחים קאזינו בתל־אביב. ירושלים מונה למנהל. שם החל את הקאריירה הקולנועית שלו.

ירושלים: „יום אחד הזמין אותי בעל קולנוע 'עדן' לראות את 'רומן של סטודנט עני'. זה היה סרט אילם עם תרגום צרפתי. אשתי, שלא ידעה צרפתית, ביקשה שאתרגם לה. כשהחבר'ה מסביב שמעו, צעקו: 'סגל, יותר בקול, לא שומעים'. וכך, הסרט רץ, ואני מתרגם בקול לכל האולם. עד שיום אחד תפסתי את עצמי, ואמרתי: לעזאזל, סגל, למה אתה צועק, אתה יכול לכתוב"...

תל־אביב היתה אינטימית. ירושלים אומר, שללכת לסרט היתה חוויה, מפגש חברתי מאין כמוהו. התלבשו. נפגשו. דיברו. כרטיס בגרוש, והכרטיסים ממוספרים, ובהפסקה – הגרלה. שישה פרסים בכל ערב. ירושלים אומר, שזה משך ילדים.

בזמן יריות דפקו על שולחן

„אמרתי לאברבנל: מדוע אתה מתחיל את הסרט בתשע. אפשר לעשות שתי הצגות: אחת בשבע ושניה בתשע. הוא הביט בי מופתע: 'ומי ישלם את ההפסדים?' הוא ניסה. בתחילה באו כמה אנשים; אחר־כך היה מלא. כך הכנסתי לקולנוע בארץ את המושג: הצגה שניה".

התרגומים עשו צרות. הם נשלחו ממצרים, ותמיד הגיעו באיחור, לאחר שהסרט כבר רץ. על הקופה תלו שלט: „התרגום עדיין לא הגיע". אברבנל רצה להיות מכוסה. ירושלים החל לתרגם.

הוא היה אוסף צלולויד ישן, ומגרד את האמולסיה, וכותב בטוש שחור, עד שיום אחד גילתה אשתו, שאפשר להסירה גם בעזרת חומר כימי.

בשתים־עשרה ננעלו שערי הקאזינו; בשבע נפתחו. ירושלים כילה כל הלילה בתרגום: „הייתי מוליך את הסרט ביד, מול האור, ומתרגם. קורא ומתרגם".

הסרטים היו אילמים: התרגום הוקרן בנפרד. לפעמים הביאו כנר או פסנתרנית, שילוו את הסרט בנגינה. בזמן יריות, למשל, היו דופקים על שולחן, מאחורי המסך. היה שמח. התרגום הקדים את התמונה, והכותרות קפצו מצד אל צד. מערכות שלמות לא הוקרנו. הצופים לא תמיד הרגישו.

ירושלים ראה אותן גדלות. תחילה היו אלמוניות, נירגשות, נפחדות. אחרי שנים הפכו לכוכבות גדולות. מרילין מונרו. בריג'יט בארדו. מרלן דיטריך. כולן, כולן גדלו אצלו על השולחן. לא, מעולם לא השתוקק לפגשן: „כולן היו יפות ונחמדות. את כולן אהבתי".

הילדים לימדו אותו קללות

הוא ראה איך הסרט האילם מתחיל לדבר, ואיך השחור־לבן הופך לצבע, ואיך המעלולים משתכללים, ואיך המצלמה מתחכמת. היסטוריה של ממש. כן, אומר ירושלים. פעם היה קל לעבוד, כי היו משחקים, היום כל הזמן מדברים. לא סותמים את הפה. קשה.

כשאקסלרוד הגיע ארצה, הוא פתח עם ירושלים את הסטודיו הראשון לקולנוע בארץ, וקראו לו „מולדת". הם צילמו את העדלאידע ואת ייסוד נתניה ואת מירוץ הסוסים הראשון בתל־אביב. פה ושם צילמו פירסומות ליין, לקקאו, לחליפות. אבל ירושלים לא הסתדר עם אקסלרוד: „הוא היה יהודי לא קל. היו לו ידי זהב, אבל הוא עשה נזקים. הזמינו אצלו סרט מסויים, והוא היה עושה סרט אחר". ירושלים חזר לתרגם. לפעמים 12 סרטים בשבוע. השבוע חישב 30 אלף שעות צפייה.

הוא תירגם מאנגלית ומצרפתית, מגרמנית ומיידיש, מאיטלקית ומספרדית, מפולנית ומרוסית. כן, אני מוכשר לשפות, הוא אומר. פעם היה איזה סרט בסינית, ומישהו עזר לו. גם סרט אחר ביפאנית הביאו לו. לא, הוא לא נבהל משום שפה. העברית שלו גבוהה, תיקנית מאד. אט־אט החל לכתוב סלנג. הילדים לימדו אותו קללות.

„עם גסויות הסתדרתי, אין ברירה. פעם בא אלי לקוח, ואמר: ירושלים, אני רוצה שתוסיף לסרט מלים גסות. מה פתאום, אמרתי,

(המשך בעמוד 18)

מה יותר טוב מלנחש 13 בטוטו?
פרטים ביום א׳

ד"ר ישראל אלדד

שנה טובה לילדים

אביב באמצע הקיץ? אביב בימי להט השמש והיובש – כיצד? אביב באמצע הקיץ ובלהט השמש והיובש, אביב לנפש הוא אותו יום נפלא, יום ראשון ללימודים, פתיחת בתי הספר, פתיחת כיתות לימודים, פתיחת מיליוני עיניים ואוזניים ומוחות ולבבות של ילדי ישראל ללמוד, ומורי ישראל ללמד.

איזה יום יפה גם אם יום חמסין, איזה יום יפה גם אם כיעור בפוליטיקה, איזה יום יפה גם אם נוגות, מעצבנות, שחורות ומלוכלכות החדשות. אין יום רענן מזה בימות השנה. גם מראה עיניים נפלא: רחובות בערים ושבילים בכפרים כמרבדי פרחים, מרבדים נעים, ברוח – והרי גם זו סגולה מסגולות הלשון העברית: הרוח הנושבת והרוח החושבת, מלה אחת לזה ולזה – מרבדים פורחים נעים אל הרוח: ללמוד וללמד.

ואולי זה באמת מהדברים הראשוניים והשורשיים שכדאי ללמוד וללמד אותו: לשון עברית שבה „הדם הוא הנפש" ככתוב ומוכח בראשית כתבינו, כמעט בראש כל כתבינו, לשון בה נפשיות איננה מנותקת מהגוף, והדם הוא נפשי מאוד, והנשמה נושמת ממש ולא משהו ערטילאי ומופשט, ויש רוח קלה מנשבת להשיב נפש ויש רוח משיבה לקושיות קשות. אנא, מורים בישראל: למדו נא את ילדינו עברית זו כהלכתה!

★

ובעברית כהלכתה, למשל, אין ולא יכול להיות את החשק ואת היכולת לחדש ולהתחדש, אך יש לה ויכול להיות לה וחייב להיות לה החשק לחרש ולהתחדש משרשיה לענפי ענפים ופירות, כגון אותו חידוש שחידשה לי בתום מלבב ויוצר אחת מנכדותי – וודאי כבר סיפרתי זאת ואני שב ומספר – באה אלי ערב ראש השנה ושואלת: „סבא, יש לך מחשבן?" „למה לך מחשב" – שאלתי „הגננת אמרה, שבראש השנה צריך לעשות חשבון נפש..."

נפשי קפצה מרוב שמחה לחידוש לשוני זה, כי הוא עברי כל כך גם במחשב תמחשב (וגם אמנות בעברית – מעשה חושב): כי אכן אוי לה לנפש שאין עמה חשבון ואבוי לחשבון שהוא נטול־נפש. מפי עוללים ויונקים נייסד עוז, וכחכמת אותו סיפור חסידים: בא חסיד בפני הרבי מקוצק לשאול עצה: מה יחנך את בנו, למלאכה או להוראה (יתכן שבימינו ישנן ברירות טובות מאלו...) „למדהו להיות מורה, השיב הקוצקאי, אולי יזדמן לו תלמיד טוב וילמד משהו..."

אני אוהב להביא את ילדי ונכדי לכיתה א', ודאי משום שאני עצמי לא זכיתי להיות בכיתות ראשונות של בית־ספר, כי השנים שנות מלחמת עולם ראשונה, מגרשים, מטלטלים מעיר לעיר, מיער ליער, בין שלטון לשלטון – אוסטרים ואוקראינים ובולשביקים ופולנים, בין לשון ללשון בין פוגרום לפוגרום, ושנים לא בית רגיל ולא בית־ספר, ולומד אני מפי אבא אל"ף־בי"ת „ואל הציפור" של ביאליק.

וזכרון שני: בתיכון היהודי בו למדתי – והוא חילוני לכל דבר, אך יהודי וציוני – נהגנו לפתוח לימודי יום־יום בתפילה. הכל עומדים, משיקים כפות ידיים ואומרים קטע מתפילת „אהבת עולם" שלפני „קריאת שמע", וזה הפסוק שנחרת בלבי יותר מכל ואותו הייתי אומר בכוונה מכוונת גם כשהתפילה – ככל תפילה ואולי גם כל אהבת עולם, משתגרת: „ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור, לעשות ולקיים כל דברי תלמוד תורתך באהבה... ויחד לבבנו לאהבה וליראה".

כמו לאמר לנו, עד מה כרוכים זה בזה בלשון ולא רק בלשון – הלב והבינה, הרגש והשכל – לא זה בלי זה, בלבנו הבינה, ובבינתנו – לב, גם כתלמיד – ללמוד, גם כמורה – ללמד. לימדו זאת ודעו זאת ודעו זאת כל מורי ישראל, כי הרבה מגורלנו פה בידיכם ובלבבכם ובבינתכם לעשותו. הרבה מאוד עדיין למרות המהפכות העולמיות לטכניקה ולתקשורת ולטלוויזיות, עדיין מפתחות בידיהם.

★

וגם זה הובן עמוקות כל כך בתפילה נאה זו „אהבת עולם", מצד הדרך החינוכית: לאהבה וליראה. לא שתי דרכים סותרות זו לזו, כי אם משלימות, וגם זה מחכמת החיים: מה הכוח המניע? אהבה, משיכה, או פחד, יראה, שלילה? וגם אם במלה המיוחדת הזאת „יראה" יש הרבה יותר מאשר פחד, כגון „ביראת שמיים", ושמיים כוללים בתוכם הכל, גם ערכיות גם שכר ועונש בזה או בבא, בעכשיו ובעתיד, לכלל ולפרט.

אשרי העובד מאהבה אך גם מדרך היראה אל תירתע. וזו בעייה באהבת עם ומולדת ומדינה, והוא הדין בנכונות ההקרבה, ובכורתה. אשרי מי שכורתו – פנימי. זו אולי כל תורת החינוך הטוב.

שנת הלימודים הקודמת „הוקדשה" בזכור לנושא הדמוקרטיה בישראל. היתה בהלה בארץ (או שמא...במדינה?); סכנה לדמוקרטיה. נלמד ונחנך לדמוקרטיה. הבהלה – בהלת שווא היתה, גם אם המארגנים והמבהילים זוקפים על חשבונם את הצלתה. כמעשה באותו רבי שגזר על קהילה להישרף, ורק כאשר חסידיו התחננו בפניו, רחמים על אנשי הקהילה תמימים וישרים ונשים וטף, חזר בו וגזר: אל תישרף! ואכן ארע נס ולא נשרפה...

סכנות רבות צפויות לה לישראל, לדמוקרטיה כבה – פחות מכולן. סכנות הצפונות בה עדיין – להוציא סכנות מבחוץ, אויבים ומלחמה, שלא בידי מורים למנוע אותן – סכנה חומרנות וציניות וירידה ושנאת אחים עד קרע בעם. על אלה ישימו מורים את לבם.

תחילה חשבתי: שמא הגיעה השעה, לאחר הדמוקרטיה כניצלה, שתוקדש השנה לציונות, מכמע, לחידוש המודעות לכך – כמו בימים עברו לגבי התנועה הציונית לכל זרמיה – שישראל הוא הישג: כלי מצויין לביצוע האידיאה של גאולה (גם למונח זה יש להחזיר את יופיו ומשמעותו וגם כורחו ומעשיותו), גאולת ישראל בעם במולדתו וגאולה לתת לארץ – זו סיסמת קק"ל, אולי בחידושי דרכים אך בדבקות במטרה.

אך שבתי וראיתי: לא. ציונות איננה עניין שיש „להקדיש" לה שנה במקביל או במשלים לדמוקרטיה. כי הכל ותמיד – עד בוא המשיח – צריך להיות ספוג בה, בציונות כגאולה, גם הדמוקרטיה, כי בה ובחינוך לה הכל תלוי פה, כי היא הלשון אשר בפינו והאדמה אשר תחת רגלינו, כי היא טעם חיינו ובעת הכרח גם טעם מותנו, כי בתקוותה נתקיים העם בגלויות ובהעדרה נשחט למיליונים, כי הגאולה על חבליה יפה ומופלאה כארץ גם במדברותיה ובצורותיה לאהבה אותה יש חבלי ארץ (לא שטחים) כעל חבלי גאולה.

והגלות איומה ומחפירה גם בשלוותיה וזהבה. אין כמעשה הציונות, כיבוש הארץ מידי זרים והאדמה מידי יובש ושממה והעם מידי גלות, תקדים אין כמוהו בתולדות עמים, ליופי ואתגר, כשם שאין תקדים להשמדתנו בגלויות. לאהבה וליראה לגבי יעוד זה יש לחנך תמיד. ולא במלים בלבד כי אם בדגם מופת חיים ומסירות, כי אין כילדים רגישים להבדיל בין אמת ושקר. בין כנות וצביעות. רק באהבה מחונכים לאהוב, רק במתן מלמדים לתת.

★

לידיעת והכנת מורים ומחנכים בישראל. תהא זו התפילה והברכה לשנת הילדים:

יהא כל יום לימודים כיום ראשון זה, בזו הרעננות, בזו הסקרנות, בזו השמחה ובזו האהבה, בה הולכים היום אתם כולכם. ילדים קטנים וגדולים, מלאו לבותיכם דעת ובינה ותהיינה דעתכם ובינתכם שופעי אהבה לכל אשר יקר לנו, חייב להיות יקר לנו, כי הוא גם עתידנו: לדעת גדולת העם שלנו, לאהוב אותו על דעת אורותיו וצלליו, כאהבת הארץ על דעת שפלותיה ושומרוניה ופריחותיה ומדברותיה. מלב מלא קנאה בכם וגם במוריכם באה הברכה: שנה טובה לכם, לכולכם, שנת אהבה לכל הראוי לאהבה כעם וכארץ וכתורתם. להתמד וחידוש יצירה בם.

דידי מנוסי

שְׁנַת הַצְּפַרְדֵּעַ

שׂוֹאַת הָרוֹטַצְיָה בַּפֶּתַח
וּכְלוֹמַר: בְּעֵינֵי כְּתֶנְגַּדְיָה,
אַךְ כָּל צִינִיקָן בַּמְּדִינָה
הָאָמוּן לְהַשְׁלִים – יוֹדֵעַ:
שֶׁהָהָר, מַקְסִימוּם, יוֹלִיד עַכְבָּר,
אוֹ לְיָתֵר דִּיּוּק – צְפַרְדֵּעַ.

וַאֲנַחְנוּ נִכְתֹּם אֶת הָאַף וְנֹאכְלָה...
כִּי סוֹף מַחְשָׁבָה בְּמַעֲשֶׂה תְּחִלָּה.

נְשִׂיאִים וְרוּחַ

גִּיסוֹ שֶׁל אִישׁ שַׁבַּ"כ
לְבַנְק אֶחָד נִכְנַס,
חָטַף שְׁלֹשָׁה מִילְיוֹן
יָרָה מְעַט – וְנָס.

רַק מָה, לַמִּשְׁטָרָה
הָלַךְ מַזָּל שֶׁל שֵׁד,
וְתוֹךְ שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת
תָּפְסָה אֶת הַשּׁוֹדֵד.

הוֹרָה הַנַּ"ל: „אָמְנָם
בִּצַּעְתִּי אֶת הַשֹּׁד
אֲבָל הַכֹּל הִתְחִיל
בְּאוֹטוֹבּוּס־אַשְׁדּוֹד.

כְּלוֹמַר: אָשֵׁם גִּיסִי
מִבַּחוּרֵי שַׁבַּ"כ,
שֶׁלֹּא רַק הִשְׁתַּתֵּף
בִּקְרָב וּמַאֲבָק,

כִּי גַּם עָזַר לָרֹאשׁ
עֵדוּת לְהַעֲלִים:
כֵּיצַד וּמִי אַחְרַאי
לְמוֹת הָאֵלִים.

וּבְכֵן, גִּיסִי הַזֶּה
(מִן הַשַּׁבַּ"כ) נָתַן
לִי בִּזְמַנּוֹ עֲרֵבוּת
בִּשְׁבִיל קִיּוֹסְק קָטָן.

עַכְשָׁו, כְּשֶׁהוּא מֻשְׁעֶה
וְהַמַּשְׂכֹּרֶת יוֹק,
הַבַּנְק הַמְּלַכְלֵךְ
עִקֵּל אֶת הַקִּיּוֹסְק.

וְלֹא נוֹתַר לִי – כִּי
לִפְרֹץ קֻפּוֹת וְכוּ'...
אַחֶרֶת בְּנֵי־בֵּיתִי
בְּלִי לֶחֶם יֵלְכוּ".

שָׁמְעָה הַמִּשְׁטָרָה,
חָתְמָה עַל הָרִשּׁוּם,
וְשִׁחְרְרָה אוֹתוֹ
בְּלִי כְּתָב וּבְלִי אִשּׁוּם.

– כִּי עִם סִפּוּר כָּזֶה,
נִמְקָה (מְנֻסְיוֹנָהּ):
אֵין מָה וְכֹה, נָשִׂיא,
יִתֵּן לוֹ חֲנִינָה.

משרד התיירות

מזמינים את הציבור הרחב לתצוגה בין־לאומית של

הסוס הערבי בישראל

אשר תתקיים באמפיתאטרון של ראשון לציון ביום שישי א' באלול, תשמ"ו (5.9.1986), בשעה 10:30 עד 5:30 אחה"צ.

במעמד מר אברהם שריר, שר התיירות והמשפטים
מר חיים בר־לב, שר המשטרה, יו"ר עמותת הסוס הערבי בישראל.

בהשתתפות 66 סוסים טהורי גזע שיתחרו על תארי אלוף ישראל ומלכת היופי של הסוסים.
התצוגה תכלול מפגן רכיבה, תצוגת ביצועים, קפיצות רומה, מעבר מכשולים ומרוץ כרכרות. תחרות הגמר ומופעי ראווה תחל משעה 3:00 אחה"צ.

הכניסה חופשית | הציבור מוזמן | חנייה לרכב פרטי בתשלום

אוטובוסים יצאו למקום האירוע:
מתל־אביב: בשעה 2:00 אחה"צ, רחוב הירקון 113 (משרדי יוניטד טורס).
מירושלים: בשעה 1.15 אחה"צ, מרחוב המלך דוד, אגף מלון המלך דוד (יוניטד טורס). חזרה למקום היציאה לפני כניסת השבת.

כרטיסים ניתן לרכוש בלשכות המודיעין לתיירות של משרד התיירות:
תל־אביב: רחוב מנדלי 7, מחיר 6 ש"ח עבור התחבורה הלוך וחזור בלבד.
ירושלים: רחוב המלך ג'ורג' 24; שער יפו העיר העתיקה, מחיר 10 ש"ח עבור התחבורה הלוך וחזור בלבד.
תחבורה ציבורית תופעל במשך היום למקום האירוע מהתחנה המרכזית של ראשון לציון, קו 11.
הישיבה על הדשא, רצוי להצטייד בכובע ומשקפי שמש.

עמותת הסוס הערבי בישראל

החל מ־1 בספטמבר
מנייה בשיחות הטלפון המקומיות

ב–1.9.86 - תונהג בישראל, באישור ועדת הכספים של הכנסת, מנייה בשיחות הטלפון המקומיות.

המונה ירשום יחידת מנייה ("פעימת מונה") אחת לכל חמש דקות בין 8.30 בבקר ל־20.30 בערב, ויחידת מנייה אחת לכל שמונה דקות בין 20.30 בערב ל־8.30 בבקר, וכן מיום ו' או ערב החג בין 13.00 בצהריים ליום א' או למחרת החג בשעה 8.30 בבקר. (בחול המועד יחולו התעריפים כבימי חול).

הפעלה בשלבים והנחה
המנייה המקומית תונהג בהדרגה בארץ כולה, ותחייב את כל מנויי הטלפון.
מסיבות טכניות ניתן להפעיל את המנייה המקומית בשלב ראשון במרכזות הספרתיות בלבד (ראה פירוט להלן). בשל כך תוענק למנויי המרכזות הספרתיות הנחה של 33% בתשלום החודשי הקבוע ("דמי השימוש").

מדוע צריך מנייה מקומית?
המנייה המקומית, הנהוגה במרבית ארצות המערב מזה שנים, מסייעת להתמודד עם העומס הרב המוטל על רשת הטלפונים. 18% בלבד מכלל שיחות הטלפון המקומיות הן השיחות הארוכות, הנמשכות בין חמש דקות לשעות תמימות. מיעוט זה מטיל על רשת הטלפונים שני שלישים מן התפוסה והעומס, על הקשיים הנובעים מכך לכל מטלפן. קיצורן של שיחות אלה, יחד עם השקעותיה העצומות של בזק בהרחבת התשתית, יביאו להקלה בעומס ולשיפור השירות.

פחות מ־8 אגורות
מחירה של יחידת מנייה כיום הוא פחות מ־8 אגורות. לפיכך, זוהי התוספת שתצטרך לשלם אם תאריך מדי פעם בשיחה דקות אחדות. אם אתה מן המקצרים, ואם נזכור את ההנחה האמורה - לא תרגיש כמעט בכל שינוי בחשבון.
רק המאריכים לדבר או המשתמשים בטלפון לצרכים שלא נועדו לו כמו משתקי מחשב - ישאו בהוצאה ממשית

שירותים חדשניים - למנויי המרכזות הספרתיות בלבד
הטכנולוגיה הספרתית במרכזות הטלפון מאפשרת לחברת בזק להציע למנויים המחוברים אליהן שורה של שירותי טלפון חדשניים:
★ שיחה ממתינה - אפשרות לקבל שיחה נוספת בשעה שאתה עסוק בשיחה.
★ "עקוב אחרי" - העברה אוטומטית של ההתקשרויות אליך אל כל טלפון אחר שתרצה.
★ חיוג מקוצר - שימוש בקודים מקוצרים במקום חיוג מלא.
★ שיחת ועידה - שיחה משותפת לשלושה אנשים.
★ חשבון מפורט - חשבון הכולל מידע מלא על כל ההתקשרויות שלך.
השירותים כרוכים בתשלום נוסף. מידע מלא על השירותים, דרך קבלתם ותעריפיהם, נשלח ישירות אל כל מנויי המרכזות הספרתיות.

על מי תחול המנייה המקומית בשלב ראשון?
להלן רשימת הטלפונים המחוברים למרכזות הספרתיות החדישות של בזק, החייבים החל מ־1 בספטמבר בתעריף המנייה המקומית.
הרשימה כוללת את כל הטלפונים שמספריהם מתחילים בספרות הבאות:

אזור חיוג ירושלים - 02
ירושלים - 30, 34, 35, 361, 38, 76, 781*, 86
מעלה אפרים - 94
אפרת - 93
קרית ארבע - 96

אזור חיוג תל־אביב - 03
תל־אביב - 510, 511, 512, 542, 543, 546, 81, 574*.
בת־ים חולון - 551, 552, 555, 556, 557, 559, 505*
קיראון - 34, 531
גבעת שמואל - 5321, 5322
יהוד - 5365*, 5366*
רמת השרון - 5400*, 5401*
פתח־תקוה - 932, 937
ראשון לציון - 961, 963, 9640, 9643, 9644, 9649, 9661, 9662
אריאל - 9365*, 9366*
אלקנה - 9362

אזור חיוג חיפה - 04
חיפה - 21
קרית־ים - 75, 76
מעלות - 975, 976, 977
יקנעם - 89
נהריה - 82, 855, 856, 857, 858, 859
שפרעם - 867, 868, 869
גוש שגב - 800*, 801*, 808*, 809*
עוספיה - 781, 782*
דלית אל כרמל - 783*, 784*
יערה - 806*, 807*
עתלית - 84

אזור חיוג צומת איילון - 08
רחובות - 41, 44, 49
יבנה - 43

אזור חיוג אשקלון - 051
שדרות - 80*, 89*
נווה דקלים - 47

אזור חיוג צומת השרון - 052
צומת השרון - 900*, 909*, 91*
אלפי מנשה - 425
עמנואל - 421
קרני שומרון - 39
קלקיליה - 30

אזור חיוג נתניה - 053
נתניה - 6
כפר יונה 8
אבן יהודה - 97, 98, 99

אזור חיוג אשדוד - 055
אשדוד - 41, 42, 5
גדרה - 91, 92, 93, 95, 96
גן יבנה - 73, 74
קרית מלאכי - 8

אזור חיוג באר־שבע - 057
באר שבע - 43* 46*
עין יהב - 81
ישע - 82, 83, 85

אזור חיוג חדרה - 063
אור עקיבא - 63, 64

אזור חיוג עפולה - 065
בית שאן - 39, 81, 84, 85
עין חרוד - 31, 32, 33, 34, 35, 36
מגדל העמק - 44, 47, 48, 49
נהלל - 46*

אזור חיוג טבריה - 067
בני יהודה - 63, 64

אזור חיוג צפת - 069
קרית שמונה - 40, 41, 49, 5
קצרין - 6
מירון - 80, 88, 89

* יופעלו בקרוב

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

לשכת הפרסום הממשלתית

המחלקה ליחסי ציבור

בועז עברון

מה הוא עושה כאן בכלל?

מגיע לכאן איזה צעיר יהודי־אמריקני אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו בשם מרדכי לוי, העומד בארצות־הברית בראש פלג פורש מ„הליגה להגנה יהודית" שמיסודו של הרב כהנא והמאמן שם צעירים יהודים מתוסכלים בקאראטה ובנשק אוטומאטי לשם כל מיני פעולות של „גבורה יהודית". הוא נותן ראיון ל„ג'רוסלם פוסט" (24.8) ובו הוא מאיים בגלוי שיתכן, כי „רצח היא התשובה היחידה" למנהיגים אנטי־יהודיים בארצות־הברית כמו לואי פאראחאן ולינדון לארוש. אבל זו כמובן בעייה אמריקנית ועניין למשטרה הפדראלית דשם, ואין זה נוגע לנו – אלא אם כן הגלים מתגלגלים עד הנה.

החידוש של אותו מר לוי היא מתינותו. הוא מנער את חוצנו מכהנא, שאסף אליו, לדבריו, את „כל הפסולת", ומתנגד להפצת שינאה כלפי ערבים תמימי־משפט. יפה מאוד מצידו.

אבל הפנינה והשיא שבדבריו הם מתינותו ורוחב־דעתו גם כלפי תוגים יהודיים. אני מצטט (ומתרגם): „הוא (היינו לוי) טוען שאסור לקרוא לשמאל בשם בוגדים. 'תומכי שלום־עכשיו אינם בוגדים בשום פנים. אין הם אלא יהודים מבולבלים. אני מזועזע נוכח תופעה ישראלית זו של יהודים המיידים אבנים ביהודים".

אני מבין שאנו, אנשי השמאל ותומכי שלום־עכשיו, צריכים להיות אסירי־תודה לפירחח זה, אורח אמריקני זר המגיע לכאן וכבר יש לו עזות־מצח לקבוע מי כאן בוגד ומי לא, ועוד להיות רב־חסד וארך־אפיים כלפינו, שהרי אין אנו אלא „יהודים מבולבלים". יש לו, לאורח האמריקני הזה, הבא הנה לרגע, החוצפה לומר דברים כאלה על אזרחים ישראליים, אנשים שנולדו וגדלו כאן, שבנו את הארץ, שהזקינו במלחמותיה ובמאבקיה, שהם ובניהם משרתים בצבאה. הוא קובע מי „מבולבל" ומי לא, כסיל זה, שחלב אמו טרם יבש על שפתיו, שאינו יודע כלום ואינו מבין כלום ואינו שייך לכאן כלל. שיחזור לו בבקשה לברוקלין שלו, לעולם המושגים הגיטואי המוכר לו, ושיניח אותנו לנפשנו.

מכת־מדינה הם כל אותם מופרעים המגיעים לכאן מארצות־הברית, מברית־המועצות וממקומות אחרים ובלי שאף ישתקעו ויתאזרחו כאן רואים עצמם זכאים לקבוע קביעות מחוצפות כאלו, לנסות להכתיב לנו את מדיניותנו ולהתערב בענייננו הפנימיים.

באחרונה גם ניסו מפגינים מביניהם להכתיב לישראל מה תהיה מדיניותה כלפי ברית־המועצות, ותבעו מאיתנו „להציג דרישות תקיפות". רוסיה, כידוע, נבהלה נורא. זה מראה מה מבינים אותם יהודים רוסיים במדיניותה של ברית־המועצות – בערך כמו שאותו מרדכי לוי מבין את ישראל, או את מדיניותה של ארצות־הברית, או כל דבר אחר.

בארצות אחרות יש לחדשים מקרוב־באו קצת נימוס. גם כשהם מקבלים אזרחות, הם יודעים שלפני שיתחילו לפתוח פה בענייני הארץ – מוטב שיישבו בשקט כמה שנים, ימלאו את חובותיהם כלפי המדינה, יתמצאו בענייניה, בבעיותיה ובאינטרסים שלה. רק בדרך זו הם רוכשים את הזכות המוסרית לחוות דיעה פומבית בענייניה. יש ארצות שבהן רק ילידיהם, בקושי, רוכשים זכות זו. אבל אצלנו מרחיבים אורחים־לשעה את פיהם לבלי חוק כמעט מרגע ירידתם בכבש המטוס, ויש עוד עתונים הדואגים לפרסם את הגיגיהם.

ומה בדבר הגנה מקצועית?

באפריל השנה, נתחדש חידוש גדול בתולדות המינהל הציבורי בארץ. פקיד מינהל ההסברה, גדעון ספירו, הושעה מתפקידו על־ידי בית־הדין המשמעתי של עובדי המדינה לא על גניבה מכספי הציבור, לא על רצח שבויים וזיוף ראיות בפני ועדת חקירה ממלכתית (ראה פרשת השב"כ), לא על מעילה באחריותו כלפי אזרחים הנתונים לטיפולו (ראה יחסו של הממונה על איזור הצפון ישראל קניג כלפי האוכלוסיה הערבית בגליל), כל אלה דברים שעליהם זוכים לחנינה או שבכלל מעלימים מהם עין – אלא על מכתבים חריפים נגד מדיניות הממשלה שכתב לעתונים.

הרשעתו נעשתה על יסוד תקנה משנת 1959, שהופעלה זו הפעם הראשונה מזה כמעט 30 שנה, לפיה „אסור על עובד מדינה לבקר בצורה מעליבה או פוגעת את הממשלה ומשרדיה, ובכלל זה את מדיניותה".

זהו כמובן סעיף אידיוטי, מפני שפקידי המדינה הם גם אזרחיה, וזכות הביקורת על מדיניות הממשלה שמורה להם כמו לכל אזרח אחר. מה שנדרש מהם הוא למלא את תפקידיהם כראוי בשעות העבודה. ומעניינת העובדה שהנפגע כאן הוא איש שמאל. משום מה נדמה לי שמאומה לא היה קורה לספירו אילו הביע בעתונות ריעות ימניות, גם כאלו החולקות על מדיניות הממשלה.

העניין מתברר עכשיו בפני בית־המשפט העליון בשיבתו כבית־משפט לעירעורים. אבל יש כאן נקודה מסויימת שאיננה נוגעת לבירור זה אך הצריכה להטריד מאוד כל עובד מאורגן במדינה.

בית־הדין המשמעתי פסק לא רק שיש לפטר את ספירו, אלא גם שלל את זכאותו לקבלת גימלאות והפחית משיעור פיצויי הפיטורין המגיעים לו.

דומה שכאן צריכה היתה ההסתדרות להגיב בחריפות: גימלאות ופיצויי פיטורין הם זכויות יסודיות של כל עובד, והפגיעה בהן חייבת היתה להפעיל את הגנת ההסתדרות באורח אוטומאטי, קל וחומר כשההרשעה לא היתה בגין מעשה פלילי אלא על עמדה מצפונית.

צילצלתי בעניין זה אל דן עם שלם, המטפל בסקציה של העתונאים בשירות הציבורי בוועד הפועל, שטיפל בעניינו של ספירו. לא שמעתי מפיו הסבר משכנע מדוע נמנע מהפעלת התותחים הכבדים ההסתדרותיים בעניין זה.

האם יש להסיק מכאן, שההגנה המקצועית תינתן רק למי שדיעותיו אינן מרגיזות את השררה? מדבריו הבינותי, שספירו גם עורר אנטאגוניזם אישי חריף בקרב כל הסובבים אותו. האם צריך הייתי להבין מדבריו שהגנת ההסתדרות תינתן לא רק למי שאינו מרגיז את השררה, אלא גם לאלה היודעים לקיים יחסי־ציבור טובים עם הסובבים אותם? אם זו משמעות הדברים, רצוי מאוד שנקודות אלו יובהרו בחוזרים לכל חברי ההסתדרות: רצונך בהגנה מקצועית? כלל ראשון – תהיו נחמד.

באמת, מוזר מאוד.

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

פישפשוק אפור ושחור

מן המטבח הלאומי: באיפראן אכלנו קוסקוס; בהלסינקי בלענו צפרדעים; באלכסנדריה יאכילו אותנו לוקשים, ובבית אנו בולעים איש את אחיו.

★

„ברווז צולע": „השר ארנס מייעץ למנהיגים בעולם, להתחיל לדבר עם יצחק שמיר במקום עם שמעון פרס".

– מה שהמנהיגים יודעים, ארנס אינו יודע: אפילו „הרוטציה הגואלת", לא תצליח לעשות מיצחק שמיר שמעון פרס, ולעשות את שמעון פרס יצחק שמיר.

★

תאשה הכושית: ידידותנו המחודשת עם אפריקה וקמרון, נקנית כמו אשה בשלושה דרכים: בכסף, בשטר ובבִיאָה.

★

ראש דג: לאחר ביקורת נוקבת על הנעשה ב„חרות", יצא השר דוד לוי לדוג בכינרת ולהריח אם גם אצל הדגים שם, מתחיל הכל מן הראש.

★

ימין ושמאל דק חול: „הכנסת תתכנס לישיבה מיוחדת לדון בפתיחת ה„פישפשוק" בשבת".

– מה לעשות, יש חברי כנסת החושבים שחילול שבת חמור אפילו מחילול פגרה.

★

פצעי אוהב: לא פחות מן הפגיעה בערך השבת, פוגע ה„פישפשוק" בערכי הקיבוץ ומכה אותם שוק על ירך.

★

לשון מתגלגלת: גם אצל הטובים וההגונים שבחברה הישראלית: כאשר מחליפים לשון ערכים ללשון־שוק, היא מתחלפת מהר ללשון שוק־אפור, שוק־שחור ו„פישפשוק".

★

חברים מספרים על: „שובו של יצחק מודעי לממשלה אינו מובטח" (דוד לוי ב„מוקד").

– מפי „חבריו" להנהגת הליברלים: „יצחק מודעי הוא שר האנרגיה לשעבר, שר האוצר לשעבר, שר המשפטים לשעבר וגם יצחק מודעי לשעבר".

★

ציון לשבח: בחוגי העתונאים בכנסת אומרים על ח"כ אחד מפורסם וגם מדופלם: „יש לו עמדה בכל דבר, אבל אין לו דעה בשום דבר".

★

עידן הגולם־האלקטרוני: אדם חושב – אינו ממוחשב; אדם חכם – אינו מתוחכם; אדם עובד – אינו „נייר עבודה"; אדם בעל־עמדה – אינו בהכרח מי שיש לו „עמדה" ברדיו ובטלוויזיה.

★

פסוקו של טוז: אימרת משורר: המשורר אברהם שלונסקי היה אומר: „אדם זה ישר והגון הוא, תוכו כברו, הוא נראה כשוטה והוא באמת שוטה".

עמוס קינן

דברים שאי אפשר

אמריקה המציאה את החלום האמריקני, ששמו: ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.

ישראל שמה אותה בכיס הקטן שלה. היא המציאה את החלום הבלתי אפשרי. שמו: ארץ אי־האפשרויות הבלתי מוגבלות.

לא להיות חבר

אי אפשר לא להיות חבר. בהסתדרות. או בארגון יוצאי צ'כוסלובקיה. או באגודה שיתופית. או באלטלנה. או באגודה. או בליגה. או בתנועה למען. או בתנועה נגד. או בתנועה סתם. או במפלגה. או בסיעה.

אי אפשר אפילו לחשוב על לא להיות חבר. עובדה, איש עוד לא ניסה. אולי, יכול להיות, שמישהו פעם ניסה. אבל הוא לא חזר משם לספר לנו. זה כמו לחזור, לאחר המוות, מגן עדן.

מדוע זה בלתי אפשרי

שאלה מגוחכת שאינה ראויה לתשובה.

זה כמו לשאול מדוע לא בונים דירות להשכרה. או מדוע חבר מושב חייב להיות חבר. או מדוע בן אדם לא יכול לבנות לו בית בודד על הר. או להיות משוגע ברשיון. או, אפילו, תמהוני.

כמו לשאול מדוע אי אפשר בכלל לדבר על דברים עקרוניים.

אפילו אי אפשר, עקרונית, להחליט מהו דבר עקרוני.

יהדות זה כן עקרוני. ארץ ישראל שלמה או לא זה כן עקרוני. דירות להשכרה, לא עקרוני. דת ומדינה, כן, לא עקרוני.

חופש הפרט, לא עקרוני. חופש המצפון, המוסר, לא עקרוני.

אפילו החופש להיות יהודי, אינו עקרוני. לא אתה תחליט אם אתה יהודי, יש מי שיחליט בשבילך.

שלא לדבר על להתחתן עם מי שאתה רוצה מתי וכמו שאתה רוצה. או להתגרש. או ללכת לאיזה רופא שאתה רוצה. או להיקבר היכן וכמו שאתה רוצה.

כשם שלא ייתכן להעלות על הדעת משהו אפשרי. והואיל ואת האפשרי, אצלנו, אפילו לא ניתן להעלות על הדעת – הנה מדוע הכל בלתי אפשרי.

מי כאן גר בדירה מושכרת שנבנתה לשם השכרה?

מי בארץ חבר מושב מבלי להיות חבר כזה?

אגודה שיתופית

פרה מעניינת. מלת הצופן שלה היא 'שושב'.

במושב, פועל רק חוק אחד – חוק הכלים השלובים.

הכל מתנקז כלפי מטה.

כל מה שמוצלח, משגשג, פורח, מתנקז למטה אל הבלתי מוצלח, אל הכישלון, אל פשיטת הרגל. אתה הולך לישון עשיר וקם בבוקר עני.

לא רק אתה כפרט. אפילו כמושב שלם. מושב שלם הולך לישון עשיר וקם בבוקר עני. מפני שהמושב השכן פשט רגל ואתה אתו שלוב בכלים השלובים המנקזים על פי הגרביטציה, רק כלפי מטה.

משהו דומה לאגודה שיתופית

התעשייה, למשל.

תעשייה הולכת לישון עשירה, וקמה בבוקר ענייה.

מפעל הולך לישון עשיר ומתעורר בבוקר אצל כונס הנכסים.

פועל הולך לישון פועל וקם בבוקר מובטל.

רק הפרות הקדושות לא דומות לאגודה שיתופית. כל פרה קדושה שהולכת לישון פרה קדושה, מתעוררת בבוקר עוד יותר קדושה.

כיצד זה נהפך לבלתי אפשרי

זה הקונץ הישראלי הפנטסטי ביותר.

לא שלא מרשים – פשוט לא נותנים.

ניסיתם לבנות דירה להשכרה? או סתם כך כמו בארץ נורמלית ללכת לגור היכן שמתחשק לכם? או לא להיות חבר?

על כן הסיכום הישראלי הוא: הכל מותר, אך בלתי אפשרי. ועם הבלתי אפשרי, אפילו אי אפשר להתווכח. רק מותר.

ותראו לי בארץ הזאת מישהו שפעם אחת בחיים העז לעשות מה שמותר.

מותר הבהמה מהאדם

לא שאסור בארץ להיות בן אדם. אבל עדיף, להיות בהמה. והעדיף ביותר, להיות פרה קדושה.

האדם הישראלי, בניגוד לבהמה, אינו קדוש.

האדם אינו הסוכנות. האדם אינו מינהל מקרקעי ישראל. האדם אינו הרבנות הראשית. האדם אינו הקיבוץ הארצי או התק"ם או תנועת המושבים. האדם בוודאי ובוודאי שאינו חברת־העובדים, או חברת־החשמל,

ממש כשם שהאדם אינו משרד השיכון או משרד האוצר או משרד המסחר והתעשייה.

כל מה שמנינו עד עתה, בסך הכל רק רשימה קטנה של פרות קדושות. מעניין שבארץ הפרות הקדושות, גם עניין החזיר הוא פרה קדושה שאין לגעת בה. משהו כמו פישפשוק.

האדם, בניגוד לפרה קדושה, הוא בסך הכל פרה רגילה. אותו מותר לשחוט.

לפרה הקדושה, בניגוד לאדם, יש תקציב. לאדם אין. וכך, הפרה הקדושה יכולה לשחוט את האדם. האדם, כאמור, אינו יכול כי לו, אין תקציב.

הפרה הקדושה ביותר

זהו הוד רוממותו הפקיד.

אי אפשר להביא לארץ אפילו עולה אחד, אם אין עליו שני פקידים בסוכנות.

על כל פקיד בסוכנות, חייבים להיות שני פקידים בהסתדרות, שלושה פקידים בעירייה, ארבעה פקידים במדינה.

לא רק על העולים. גם על כל יורד, כנ"ל. אבל הואיל וארץ הקודש אנחנו, ושבה הפרה היא הקדושה מכל, רק הפרות הקדושות לא יורדות מהארץ.

תראו לי פקיד אחד שירד.

תראו לי פקיד אחד, שיש לו לאן ללכת.

מי שאין לו לאן ללכת, כבר קדוש.

וכך, לאט לאט, הופכת ארץ הקודש להיות מקומם הבלעדי של אלה שאין להם לאן ללכת.

אילו

אילו כל עולה חדש יכול היה להביא אתו גם אדמה, גם בית, שלא לדבר על דירה מושכרת – וגם מקום עבודה – לא היתה סוכנות, לא היה מינהל מקרקעי ישראל, לא היה משרד השיכון ולא היה שיכון. שהרי שיכון, כידוע, קיים רק בארצות שבהן לא ניתן, בפשטות, לגור.

ואז כמובן לא היה גם משרד העבודה והרווחה, תופעה נפוצה למדי בארצות שבהן אין כל כך עבודה ואין כל כך רווחה.

אבל או, אילו כך היו הדברים, היו באים, חלילה, עולים. ואז גם לא היה משרד עלייה וקליטה, שהוא טיפוסי בדרך כלל רק לארצות שאליהן אין עלייה ובהן אין קליטה.

ואז, חלילה, לא היו יורדים. שכן איזה מטורף יירד מארץ שבה ניתן לשכור דירה.

או להתחתן, להתגרש, להיקבר, או סתם כך לפעמים בהיסח הדעת לחשוב על משהו עקרוני כמו החיים למשל.

החיים כמשל

וזוהי הסיבה, רעי וידידי, מדוע בארץ אי־האפשרות הבלתי מוגבלות, החיים עדיין בחזקת משל ולא עברו לחזקת נמשל.

כאשר יבוא משיח צדקנו, או גם החיים יגויירו כהלכה, ואפילו יהיה להם היכן לגור. שכן נאמר כבר שבימות המשיח, לא יהיו משל ונמשל.

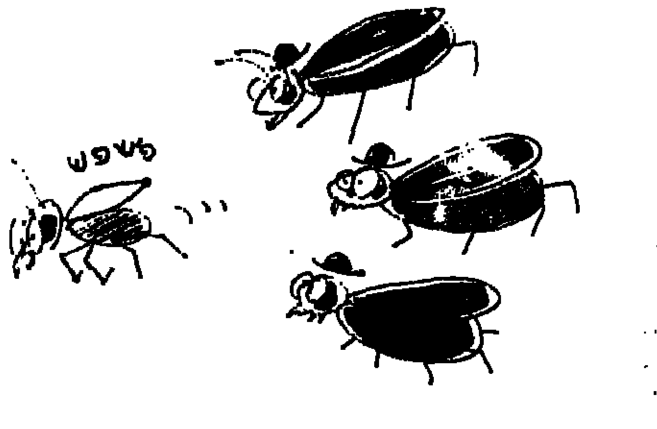

דוד שחם

כסף קטן

ללכת בלי, להרגיש עם

השר נסים הוא אדם צנוע, שאפשר לומר עליו מה שאמר צ'רצ'יל על מנהיג הלייבור אטלי – שיש לו הרבה סיבות להיות צנוע.

ובכל זאת, מאז קפץ בלי הכנה מוקדמת, חף מכל ידע כלכלי, לעמדה הנישאה של שר האוצר, לא נתגלה עדיין שום קילקול הנובע מחוסר הנסיון או הידיעה שלו. להיפך, הכל מתנהל כשורה. המדד האחרון היה אפס. גם נחתם הסכם העבודה בשירות הציבורי. והממשלה החליטה על רוב הקיצוצים שהציע. וחלק מהם אולי גם יבוצע. אין מצליח כהצלחה.

מה שמוכיח סופית, כי כדי להצליח בתפקיד שר לא צריך להבין בתחום השררה. די לפעמים בחכמה הפשוטה לדעת מה לא לעשות, איך לא להסתבך ולא לקלקל.

במרוצת הזמן אנחנו עשויים לגלות שכמעט כל אדם יכול להיות שר אוצר, מה שעשוי להביא גם למסקנה, שבעצם אפשר גם בלי שר אוצר.

★

הכל תלוי

כמובן, שלא היתה לנשיא ברירה כי אם לחון גם את זוטרי השב"כ. הרי לא יתכן שהבכירים יזכו בחנינה והזוטרים בעונש?

עכשיו נשאלת השאלה: חקירת משטרה למה?

ישנן כל מיני חקירות.

אנשי מדע חוקרים כדי לגלות עובדות. עצם הידיעה היא תכלית חקירתם.

אין זה מתפקידה של המשטרה.

ועדת חקירה ציבורית או ממלכתית חוקרת כדי לגלות את העובדות, להציע לציבור מסקנות ולהמליץ על דרכי הטיפול בגילויים שנתגלו כדי למנוע את הישנותם.

אין זה מתפקידה של המשטרה.

המשטרה חוקרת, במקום שיש חשד לעבירות, כדי לגלות את העבריינים ולהעמידם לדין.

אנשי השב"כ הודו שהם עבריינים, אבל אחרי שנחונו, אי־אפשר להעמידם לדין. היועץ המשפטי הבטיח, אומנם, שהחקירה לא תפסח אף על „הדרג האלוקי". עוד פנינת לשון שאין לה שום מובן. „הדרג האלוקי" מחוסן, דומני, שאין כמעט מי שמאמין שהדרג המדיני ייחקר בידי המשטרה, שהוא ממונה עליה, חקירה שיש בה ממש. למעשה, גם הוא מחוסן.

המנוע הזה יסתובב בסיבובי סרק, הדלק יישרף, אבל הרכב לא יזוז ממקומו.

ואחרי גמר חקירת המשטרה, יתברר ממילא שכדי להסיק מסקנות ולהמליץ המלצות יש צורך בוועדה בלתי תלוייה.

בלתי תלוייה? תלוי מי ימנה אותה.

★

על חיילים ואברכים

הסיפור על תלמידי הישיבה, שכמה מהם הלכו לאיבוד בים המלח, וכזמן שצה"ל שלח מטוסים ומסוקים לחפש אחריהם, עמדו חבריהם מן הצד ואמרו תהילים, הזכיר לי מעשה שארע זה לא כבר.

ילדה קטנה נפלה לבאר צרה ועמוקה. רופא צבאי, שהיה בסביבה, התנדב לרדת פנימה כדי לחלץ אותה. בזמן ששילשלו אותו בחבל אל הבור הצר, ראשו כלפי מטה, עמדו אברכים מסביב ואמרו תהילים. הם בטוחים מן הסתם שבלי פרקי תהילים שלהם לא היה הרופא מצליח במעשה הגבורה שלו. אבל, חוץ מחסידים שוטים, האם יש מי שמאמין שבלי הרופא היתה איזו תועלת שהיא בפרקי התהילים? בכל מקרה – מוטב רופא בלי תהילים מאשר תהילים בלי רופא. וזה מזכיר לי בדיחה ששמעתי מעזר וייצמן.

אברך אחד, שנקלע לשיטפון, סרב להתפנות. הוא מאמין באלוהים, טען, ואלוהים יציל אותו. הגיעו המים עד מתניו ועברה שם סירה. אנשיה הציעו לו להצטרף אליהם, אבל הוא השיב שאין צורך, אלוהים יציל אותו. הגיעו המים עד צווארו ועבר הליקופטר. שילשל אליו הטייס סולם, אבל הוא סרב לאחוז בו: רק אלוהים יושיעו. לבסוף טבע, עלה השמיימה ובא לפני כסא הכבוד.

התריס האברך כלפי ריבונו־של־עולם: את הכופרים בך אתה מציל מן השיטפון ואותי, המאמין, אתה מפקיר?

השיב לו הכביכול בכבודו ובעצמו: שוטה שבעולם, הרי שלחתי לך סירה ולאחריה הליקופטר, מדוע לא השתמשת בהזדמנויות אלו להינצל?

המוסר־השכל הוא עתיק כסלעי ירושלים – רק מי שעוזר לעצמו, אלוהים עוזר לו. או, בתרגום מודרני: בלי רופאים וחיילים לא יעזרו פרקי תהילים.

וכדאי לזכור זאת גם בקשר עם הפטור מגיוס של בחורי־ישיבה.

פרשת השבוע

ראה

מאת מנחם בקר

„את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם... והקללה אם לא תשמעו... וסרתם מן הדרך..." (י"א, כ"ז־כ"ח)

מעיר כאן רבי פינחס הורביץ מפרנקפורט, בעל ה„הפלאה" (1730—1805): חז"ל אמרו במסכת קידושין (מ', ע"א), שאם חשב אדם לעשות מצווה, ונאנס ולא עשאה (= מחמת אונס לא עשה את המצווה) — מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. כי מחשבה טובה הקדוש־ברוך־הוא מצרפה למעשה; אבל מחשבה רעה אין הקדוש־ברוך־הוא מצרפה למעשה.

משום כך אומר כאן משה לבני עמו: „את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'..." — תזכו לברכת ה', אם תהיו נכונים לשמוע ולקיים את מצוותיו, אפילו לא הגעתם לכלל עשיית מצוות ומעשים טובים. לעומת זאת, „והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה'... וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצווה אתכם" — תחול עליכם הקללה, אם תסורו בפועל מדרך ה', כי מחשבה רעה לא תיחשב לכם כמעשה־חטא.

„וירשת אותם וישבת בארצם" (י"ב, כ"ט)

על פסוק זה שנינו בספרי: מעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר, שהיו הולכים לנציבין שבבבל אצל רבי יהודה בן בתירא ללמוד הימנו תורה. הגיעו לצידון וזכרו את ארץ־ישראל. זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם (מצער על עזיבת ארץ הקודש) וקראו המקרא הזה: „וירשת אותם וישבת בארצם". חזרו ובאו להם למקומם (= שבו לארץ ישראל). אמרו: ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה.

העיר על מדרש זה האדמו"ר רבי שאול ידידיה ממודז'יץ (שעלה לארץ ישראל אחרי מלחמת העולם השנייה וחי בה עד סוף ימיו: 1886—1947): כשם שאמרו חז"ל (פסחים נ', ע"ב): לעולם (= תמיד) יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה; שמתוך שלא לשמה בא לשמה — כך ראוי לומר על ישיבת ארץ ישראל, שצריכים לעסוק בה אפילו שלא לשמה. וכאשר נקיים בגופנו מצווה זו ונהלך על אדמת ארץ הקודש, נרגיש את קדושת הארץ ומעלותיה הרוחניות, ובסופו של דבר נגיע לקיום המצווה לשמה.

„נתון תתן לו..." (ט"ו, י')

לדברי המהר"ל מפראג (רבי יהודה ליווא בן בצלאל: 1526—1609), יש באותיות „צדקה" הנחייה לגודל הנתינה הראוי לעניים: א) כשיש לך ק' (מאה זוז) — תעשה מהן צ' (תשעים זוז); רמז להפרשת מעשר (= עשירית) מן הממון לצרכי צדקה. ב) אם אתה מבקש להרבות בצדקה — תעשה ד' מכל ה'; רמז למתן חמישית לצדקה, כדברי חז"ל במסכת כתובות (ס"ז, ע"ב): „המבזבז (= המעניק מכספו לצדקה) — אל יבזבז (מחולק) יותר מחומש".

ועוד מובא משמו של המהר"ל מפראג: „צדקה" — בגימטריא מאה תשעים ותשע. בכך יש רמז, שרק מי שממונו הוא כמניין אותיות „צדקה" (או פחות מזה) רשאי לקחת צדקה ומתנות עניים, כמובא בסוף מסכת פאה (ח', ח').

ממידרשי חז"ל

„ששת ימים תאכל מצות..." (ט"ז, ח')

כתוב אחד אומר: „ששת ימים תאכל מצות"; וכתוב אחד אומר: „שבעת ימים מצות תאכלו" (שמות י"ב, ט"ו). הא כיצד? (= איך ניישב את הניגוד בלשון הכתובים האלה?) שישה — מן החדש (מן התבואה החדשה, המותרת באכילה אחרי הקרבת העומר בשישה־עשר בניסן); ושבעה — מן הישן (= מהתבואה הישנה אוכלים מצות כל שבעת ימי הפסח).

דבר אחר: השביעי הזה (= יום שביעי של פסח) בכלל היה, ויצא מן הכלל (בפרשת „ראה", שנאמר בה: „ששת ימים תאכל מצות") — ללמד על הכלל (= הדבר בא ללמד על כל ימי הפסח): מה שביעי רשות (= כשם שביום השביעי של פסח אכילת מצה היא רשות, ואינה חובה), אף כולם (= כל ימי הפסח) רשות.

יכול (= הייתי חושב) אף לילה הראשון רשות (= אכילת מצה אינה חובה גם בליל פסח)? תלמוד לומר: „בערב תאכלו מצות" (שמות י"ב, י"ח) — הכתוב קבעו חובה (= התורה חייבה לאכול מצה בליל ראשון של החג; לכן אין מברכים אלא בליל ה„סדר" בלבד „על אכילת מצה").

חסידים מספרים

מנה אחת אפיים לאפיקורוס שחצן

רבי עקיבא יוסף שלזינגר, מתלמידי ה„כתב סופר" ומחכמי ירושלים הגדולים בסוף המאה הי"ט ובראשית המאה הזאת (1837—1922), מביא בספרו „לב העברי" את המעשה הבא: הגאון רבי משה סופר, בעל „חתם סופר" (1762—1839), ביקר פעם בבודאפשט, בירת הונגריה, ונתקבל שם בכבוד גדול על־ידי רבבות היהודים שדרו בעיר זו.

בין כה וכה נדחק בין המנינים אפיקורוס אחד שביקש להקניט את הגאון הנודע על פולמוסו ב„מתקני הדת" הרפורמיים. (כשעמד מול החת"ם) הדגול אמר לו בנימה רברבנית: באתי היום לכאן לקבל עם ועדה, שכבר עברתי על כל העבירות שבתורה חוץ מאחת: איבוד עצמי לדעת.

סקר החת"ם סופר את הדובר השחצן במבט של בוז והשיב לו קצרות: לדעת', אינך יכול לעבור את העבירה שהזכרת זה עתה. שאם תעשה כן, נמצאת מקיים מצווה מפורשת בתורה: „ובערת הרע מקרבך" (י"ג, ו')..

פרשת מצלמות הריגול

(המשך מעמ' 8)

בתצהיר בשבועה שהגיש נשיא חברת „ריקון" לבית־המשפט, בנספח לבקשה לצו מניעה, הוא טוען שאנשי המכס האמריקני הגיבו ב„אימה ובזעם", כשהסתבר להם, שהמיסמכים בעברית כוללים מידע טכנולוגי ברמה גבוהה „שאסור לייצאו על־פי חוקי ארה"ב".

נראה, שבשלב מסויים העריכו ראשי חברת „ריקון", שהטיעונים המשפטיים שלהם בנושא החוזה המקורי הם קלושים. לפיכך בחרו, כנראה, לנצל את אווירת „ציד המרגלים הישראליים" שפשטה בארה"ב, ולנסות להאשים את ישראל בגניבת ידע טכנולוגי צבאי, כנראה מתוך הנחה שעל מנת להמנע מאי־נעימות נוספת ומפגיעה נוספת בתדמיתה, תהיה ישראל מוכנה לשלם להם את מה שהם דורשים – ובלבד שישתקו.

בתצהיר שצירפה לתביעתה בבית־המשפט הפדראלי בניו־יורק טוענת „ריקון אופטיקל", כי „ידיה של ממשלת ישראל בפרשה זו הן הרבה יותר מאשר לא־נקיות". ממשלת ישראל, לדבריהם, אחראית לגניבה שיטתית של ידע מהחברה האמריקנית – והעברת הידע לאחת המיתחרות שלה, החברה הישראלית „אל־אופ", המפתחת גם היא מערכות־צילום צבאיות.

התיקשורת נרגעה

לטענת אנשי „ריקון", מצביעים המיסמכים שנתפסו אצל אנשי חיל־האוויר הישראלי, כי הם העבירו באופן שוטף מידע ל„אל־אופ". יתר־על־כן: לדבריהם, בחודש פברואר האחרון התחזה אחד המהנדסים של „אל־אופ" לאיש חיל־האוויר ובא למפעל „ריקון" בשיקאגו כדי לעמוד מקרוב אחרי התקדמות פיתוח מערכת הצילום המהפכנית. זאת, לטענת החברה האמריקנית, כדי ששבסופו של דבר תוכל „אל־אופ" לפתח בעצמה את המערכת.

„ריקון" לא הסתפקה בהגשת התצהיר. כדי להפעיל לחץ על ישראל היא הגישה באמצעות פרקליטיה תלונה למשרד ההגנה האמריקני ולשלטונות המכס על עבירות, כביכול, שנעשו על ידי נציגי ישראל.

אולם אם קיוו אנשי „ריקון" כי הדלפת האשמותיהם לעיתונות תפחיד את ישראל ותשכנע אותה למהר ולהיכנע לתביעותיהם – הם טעו בחישוביהם. „מאז פרשת פולארד אנחנו מהווים מטרה לגיטימית להתקפה מצד כל אמצעי התיקשורת האמריקניים", אמר פקיד ישראלי. „רק טבעי, שמפעלים אמריקניים מנסים לנצל את המצב שנוצר לטובתם. בחוגי הספקים פשטה השמועה, שכדאי עכשיו ללחוץ על ישראל. אלא שאנחנו לא ניתן לעצמנו להיכנע ללחץ, על אף אי־הנעימות הכרוכה בכך. אם ניכנע הפעם ללחץ מסוג זה, זה יהיה תקדים גרוע שיתן אות לספקים אחרים שניתן ללחוץ על ישראל ולהרוויח מכך".

בינתיים פסק מחול השדים סביב פרשת „ריקון". גם אמצעי התיקשורת האמריקניים שקפצו תחילה על הפרשה כמוצאי שלל רב, הבינו את הרקע שלה והפסיקו את הפירסומים. יתרה מזאת: התובע הכללי של שיקאגו קבע מפורשות בראיון טלוויזיה שנערך עימו, שאין כל הוכחה שישראל עברה עבירות בפרשת „ריקון".

ביום רביעי הקרוב עומד בית־המשפט הפדראלי בניו־יורק לפסוק בבקשתה של „ריקון אופטיקל" למתן צו־מניעה שימנע מממשלת ישראל לממש את מכתב־האשראי שבידה. אסור לשכוח: ממשלת ישראל ומשלחת משרד הביטחון אינן נאשמות בשום עבירה. בסך־הכל, מנסה חברה אמריקנית, בכל הדרכים – הכשרות והבלתי־כשרות – להציל את עורה. אם בית־המשפט האמריקני לא יקבל את תביעתה לצו־מניעה, היא תעמוד בפני בעיות קשות מאוד, ואולי אף בפני סכנת חיסול. אבל ספק אם החלטת השופט האמריקני בנושא זה תיזכה באותה מידה של תהודה ופירסום, כמו שזכו להן ההאשמות המצוצות מן האצבע על „ניסיון ישראלי נוסף לגניבת טכנולוגיה אמריקנית".

ירושלים סגל

(המשך מעמ' 13)

אם השחקנים יגידו מלה גסה, אין לי ברירה ואתרגם, אבל להוסיף דברים שלא נאמרו? הפסדתי לקוח. לא איכפת לי".

סרט על הומוסקסואלים

מעת לעת חידש מלים. המלה תפוז, למשל. הוא אומר שזו המצאה שלו. כשחיפשו שם עברי לסינימה, הציע „ביבינוע". אבל הוועדה העדיפה „קולנוע".

הוא בכה בדראמות, וצחק בקומדיות. היה קצת פרגוג וקצת צנזור. סרטים פורנוגרפיים זיעזעו אותו, סרטי אלימות גרמו לו יסורים. הוא חתך והוציא דברים לא יפים. ראה מה שעם ישראל לא ראה. אפילו הצנזורה לא ידעה.

סרט אחר על הומוסקסואלים סירב לתרגם: „זה עורר בי גועל". סרטים גרועים הציע לא להקרין: „סתם סמרטוטים". סרט אחר היה כל־כך נוצרי: „הוצאתי קצת ישו, והם אישרו". סרט אחר כל־כך ניכשל: „הוצאתי כמה דיבורים, והוא תפס מסך".

על נייר המכתבים שלו כתב: „מעשיך יקרבוך, מעשיך ירחיקוך", ומעל תמונה קטנה ילד קטן, זאב, כבש: „זה המוטו שלי. וגר זאב עם כבש. חייתי בעולם אכזר. בעלי האולמות והמפיצים היו כמו חתול ועכבר. מריבות. משפטים. קנוניות. אני הייתי אמין. מלה זו מלה. ידעו שעם סגל קשה לגמור עיסקה, אבל אם גומרים – זה גמור. חייתי עם כולם בשלום".

לפני שמונה שנים פרש מעיסקי הקולנוע, כי היה עייף, אבל אף פעם לא הפסיק לעבוד. הוא ממשיך לתרגם סרטי הדרכה. הוא גם שוטר מיוחד במשטרת תל־אביב, לוחם בתאונות־דרכים. אחת לכמה ימים יחבוש כומתה שחורה, ילבש מדי חאקי וייצא אל הכבישים הסואנים. הוא עוצר נהגים, מסביר, מטיף מוסר, מחנך, והם אומרים לו כל הכבוד. 52 שנה הוא נוהג, ולא קיבל תלונה. המועצה הלאומית למניעת תאונות הכתירה אותו, על כן, בתואר „אביר דרכים".

איזו אשליה, איזה קסם

הוא אוהב אנשים ומסתדר עם כולם, כי מי שעוסק בקולנוע, הוא אומר, לומד לחיות עם כל העולם. יש לו 5 ילדים, 11 נכדים, 14 נינים. אף אחד לא ממשיך בדרכו. לפני שנים אחדות התאלמן מאשתו.

מעודו לא יצא את הארץ, כי כל העולם, הוא אומר, היה אצלו בחדר, ושום דבר לא סיקרן אותו עוד. אמרו לו תיסע להוליווד, תראה עולם, והוא אמר, לא, תודה, אני מכיר את ארה"ב טוב יותר מכל האמריקנים.

סמוך לאחר שפרש לא היה מסוגל לראות סרט. שנתיים ימים התנזר. כבר שמונה שנים לא ביקר בקולנוע, והוא לא יכול יותר. הוא שבע. והסרטים לא טובים כמו פעם. והוא רואה את היורשים שלו, ולבו כואב: „לא מבינים את השפה. מתרגמים את המלים ולא את התוכן. מחליפים בין זכר לנקבה. העברית לא עברית. די, למה להשמיץ, הם צריכים לאכול"..

לפעמים כשקצת עצוב לו, והוא לבד, מביאים לו סרט, והוא יושב בכורסא, ונעלם לעולמות אחרים. איזו אשליה, איזה קסם.

השבוע סיים את הפרק הרביעי בספר זכרונותיו, 1898־1922. ב־1922 מתחיל הסיפור האמיתי.

הודעות מס הכנסה ומס רכוש

עצמאי המנהל ספרים בשיטה החד־צדדית, שכיר ומנהל חברה.

לקראת ה־31 באוגוסט חשוב לדעת:

א. שעות קבלה מיוחדות במשרדי השומה

כדי להקל על הציבור להגיש הדו"חות לשנת המס 85', יהיו משרדי השומה בכל רחבי הארץ פתוחים ברציפות,

ביום א' 31.8.86 בין השעות 8.30-19.00.

ב. סגירת לשכות הייעוץ

היום האחרון להפעלת לשכות הייעוץ המיוחדות המסייעות במתן ייעוץ והדרכה במילוי הדו"חות השנתיים הוא יום א' 31.8.86.

31.8.86 המועד האחרון להגשת הדו"ח השנתי

נציבות מס הכנסה/הסברה

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

בן יהודה 69, טל. 03-243271-4.
בימים א', ב', ג', ה', 09.00-18.00 ד', ו', 09.00-13.00

בשיתוף עם רימון טיולים

★★★★★★★★

הזמן עכשיו – טיול לסתיו

הטיולים מיועדים לכל קוראי העיתון ללא תשלום דמי חבר.

פרטים והרשמה אצל כל סוכני הנסיעות המורשים

החלום האמריקאי
ארצות הברית מחוף לחוף 30 יום
תאריכי יציאה: 16.9, 23.9

פלמנקו ופאדו ספרד ופורטוגל
14 יום
תאריכי יציאה: 18.9, 25.9, 2.10, 9.10, 16.10, 23.10

קסמי אירופה
איטליה, אוסטריה, שוויץ 13 יום
תאריכי יציאה: 16.9, 30.9, 14.10

קצפת של אירופה
צרפת, אנגליה, בלגיה, הולנד,
13 יום
9.9, 16.9, 23.9, 30.9

זוהי הודעה רשמית של השגרירות של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה בענין הבחירות לבונדסטג הגרמני שייערכו ב־25 בינואר 1987

DEUTSCHE STAATSANGEHÖRIGE IN ISRAEL!

HINWEISE ZUR WAHL ZUM DEUTSCHEN BUNDESTAG

Am 25. Januar 1987 findet die Wahl zum Deutschen Bundestag statt.

Deutsche, die außerhalb der Bundesrepublik Deutschland einschließlich des Landes Berlin leben und dort keine Wohnung mehr innehaben, können bei Vorliegen der sonstigen wahlrechtlichen Voraussetzungen an der Wahl teilnehmen, wenn sie

1. in anderen Gebieten leben, sofern seit dem Fortzug aus der Bundesrepublik Deutschland und bis zum Wahltag nicht mehr als zehn Jahre verstrichen sind, und vor ihrem Fortzug mindestens drei Monate ununterbrochen in der Bundesrepublik Deutschland einschließlich des Landes Berlin gewohnt oder sich sonst gewöhnlich aufgehalten haben;
2. in ein Wählerverzeichnis in der Bundesrepublik Deutschland eingetragen sind. Diese Eintragung erfolgt nur **auf Antrag**. Der Antrag ist auf einem Formblatt zu stellen; er soll bald nach dieser Bekanntmachung abgesandt werden. Einem Antrag, der erst am 5. Januar 1987 oder später bei der zuständigen Gemeindebehörde eingeht, kann nicht mehr entsprochen werden. (§ 18 Abs. 1 der Bundeswahlordnung).

Antragsvordrucke (Formblätter) sowie informierende Merkblätter können

bei der **Deutschen Botschaft**
16, Soutine St., Tel Aviv 64684, Tel. 03-243111

Beim Bundeswahlleiter, Postfach 5528, D-6200 Wiesbaden
oder
beim Oberstadtdirektor der Stadt Bonn, Stadthaus, Berliner Platz 2, D-5300 Bonn 1,
angefordert werden.

BITTE INFORMIEREN SIE AUCH ANDERE DEUTSCHE STAATSANGEHÖRIGE, DAß SIE MÖGLICHERWEISE EBENFALLS WAHLBERECHTIGT SIND.

הוצאת ספרים אחיעבר בע"מ
רחוב ההסתדרות 22, ירושלים • טלפון 225740

לקראת שנת הלימודים תשמ"ז (1.9.86)
מופיע
חשוב ונחשב לכתה ב'
מאת: שולמית דוידוביץ־לפידות

כמו־כן הופיעו מהדורות חדשות ומתוקנות של הספרים חשוב ונחשב לכתות ג'–ד'.

נמצא למכירה בבית ההוצאה ובכל חנויות הספרים בארץ.

אוניברסיטת תל־אביב
בי"ס לחינוך – המרכז להדרכה ולהשתלמות
בשיתוף מכון ון ליר בירושלים

השתלמות מורים
בנושא
יחסי יהודים–ערבים כסוגיה חינוכית

יתקיים בשנת"ל תשמ"ז באוניברסיטת תל־אביב בימי ב', בשעות 8.30–14.00, בחודשים נובמבר–מרץ (עד פורים).
הקורס מוכר לצורך גמול השתלמות.

פרטים והרשמה: במרכז להדרכה ולהשתלמות, אוניברסיטת תל־אביב, בנין שרת, חדר 429, טל' 03-420466, 03-410195.

פרטים על קורס מקביל באוניברסיטה העברית בירושלים, 02-882036/7.

חוק מס הכנסה
(תאומים בשל אינפלציה)
(„חוק שטיינברג")
כולל תיקון מס' 1 לחוק.

כולל:
1. תיקון מס' 1 משולב בנוסח החוק באותיות מודגשות.
2. הצעת החוק ודברי הסבר.
3. התקנות עפ"י החוק.
4. חוזרי נציבות מס הכנסה.
5. דוגמא למילוי דו"ח תאום לנישום חד צדדי.
6. טבלת מדדים מעודכנת.

לקבלת החוברת נא לשלוח המחאה בסך 25 ש"ח לחברה לספקות „הוצאת רונן" ת.ד. 36665 תל־אביב, ולציין כתובת מדויקת ומספר עותקים מבוקש.

למשלוח דחוף והזמנות נא להתקשר לטל' 03-402487.

המחיר כולל דמי משלוח.

חברה מסחרית באזור חיפה
מחפשת
שותפים או קשרי מסחר או רעיונות להגדלת היקף העסקים.

ברשותינו צוות מנוסה בהליכי יבוא, שיווק ותמיכה טכנית בענפי חכימיה, המתכת והאלקטרוניקה.

המשרד מצויד ב־3 קווי חוץ + פקסימיליה + טלקס + מחשבי IBM/PC + מכונת צילום + כלי רכב.

נא לכתוב לת.ד. 22429 תל־אביב
סודיות מובטחת!

למוסד ממלכתי
דרושים בשכירות
14 חדרי משרד ממוזגים+טלפונים
באיזור צפון ת"א — רמה"ש — הרצליה
ללא דמי תווך
בהצעות נא לפנות 03-205504, 03-205344

מחפשים קיבוץ
(צעיר או ותיק)
המוכן לקלוט בחור נעים בן עשרים ושתיים שנפגע מבחינה נפשית.
נא לכתוב לת.ד. 45621 חיפה

עירית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

תיכון ערב והכנה לבגרות למבוגרים

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

★ כיתות ט', י', י"א וכיתות הכנה לבגרות.
★ צוות מורים מעולה בכיתות קטנות.
★ אחוז הצלחה גבוה בבחינות הבגרות.
★ שעורי תגבור ללא תשלום.
★ שכר־לימוד ותנאי תשלום נוחים.
★ ייעוץ והדרכה אישיים לכל תלמיד.

לייעוץ ולהרשמה נא לפנות לעירית תל־אביב, המחלקה להשכלת מבוגרים, חדרים 1149, 1150, טל' 438270, 438279, בימים א' עד ו', משעה 9.00 עד 13.00.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
בן יהודה 69 ת"א טל. 03-240869

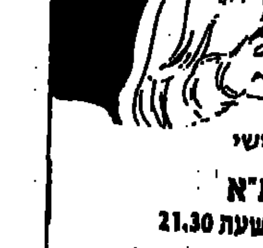

חוג פ"פ
פנויים ופנויות
מפגשים מחקוג האישי

מלון דיפלומט ת"א
יום ב' 1.9 משעה 21.30

הברויות, שיחה, הפעלה ריקודים ותנועה עם הפסיכולוג טובי פלד

מסיבת ריקודים סוערים ושקטים עם דיסקו – אלקטריק

קפה ועוגה

המחיר 15 ש"ח – הכניסה עם תעודת זהות

180 מיכתבים שנמצאו בעזבונו של ראובן בריינין חושפים פרשת אהבה מיוסרת

מי היא חוה שפירא?

מאת נעמי קרוזו

מי מאתנו שמע על סופרת בשם חוה שפירא? החומר שקיים אודותיה אינו רב. בלקסיקון הספרות העברית בדורות האחרונים של ג. קרסל מופיע מאמר קצר. חוברת ב׳ של „גנזים" הדפיסה קטעים מיומנה ומיכתב מאחיה. וב„הדאר", חוברת י״ז, חשון תשי״ב, מתאר שמחה בלוך מיספר פגישות עימה ואת נסיבות מותה. גם קרסל וגם אחיה מזכירים את התפקיד ששיחק ראובן בריינין בחייה. אך אין הם מפרטים את הענין. ידוע לי, שחוה שפירא נולדה בדצמבר 1878 בסלאוויטא, אוקראינה, ומתה בפברואר 1943 בטרזיאנשטט, צ׳כוסלובקיה. ידוע לנו, שנוסף לקובץ הציורים שפירסמה ב־1914 תחת השם: „אם כל חיי" — היא כתבה במשך שלושים וחמש שנים מאמרים על נושאים שונים, שנדפסו בכתבי־עת, רובם בעברית.

חוה שפירא

אולי כל זה אינו מספיק כדי לעורר בנו ענין גדול, אך כאשר קוראים בין השורות בתשומת־לב, מוצאים אנו רמזים רבים המעוררים סקרנות.

למשל: כיצד להסביר שילדה, שנולדה למשפחה אדוקה בעיר קטנה באוקראינה, התבלטה בגיל צעיר בחריפות־שכל ולמדה שפות זרות וקראה בספרות כללית? וכיצד אותה ילדה עברה אחרי נשואיה לווארשה והפכה לבת־בית אצל י. ל. פרץ, ודוד פרישמן עזר לה לפרסם את מאמריה בעיתון „הדור"? ובמיוחד כיצד להסביר, שאחרי מיספר שנים היא מתגרשת מבעלה, עוזבת את בנה יחידה ונוסעת ללמוד קודם בווינה ואחר־כך בברן, ובגיל שלושים ושתיים — למרות שלא הלכה מימיה לבית־ספר — היא מקבלת דוקטוראט בפילוסופיה? ואז כדוקטור חוה שפירא, אשה חופשיה ובעלת־אמצעים, היא מבלה את זמנה בנסיעות מארץ לארץ ובכתיבת מאמרים. מלחמת־העולם הראשונה הורסת את חייה, וב־1919, בלי פרוטה בכיס, היא מגיעה לפראג. בפראג אחרי שנים אחדות, קשות, היא נישאת מחדש לבעל, הממרר את חייה. והיכן היא מוצאת לבסוף מעט שלוות־נפש? במחנה־ריכוז נאצי בטרזיאנשטט.

עכשיו, לאחר שסקרנותנו התעוררה, ואנו רוצים לדעת יותר על חיים מרתקים אלה, מגיעה אלינו הידיעה, שבארכיון הספריה היהודית העממית במונטריאול שבקנדה, בעזבונו של ראובן בריינין, נמצאים 180 מיכתבים, שכתבה חוה שפירא לראובן בריינין בין השנים 1899—1927.

מיכתבים אלה אינם מסתירים מאומה. כל הרגשה, כל רשיון, כל משבר, כל מחלה, כל שימחה. בקיצור, כל מה שהתרחש במוחה או בלבבה של הכותבת הועלה מיד על הנייר. יום ביומו ולעתים פעמיים ביום.

העולם שמתגלה ממיכתבים אלה הוא עולם אמיד, מלא נוחות ומותרות. חוה היתה בתו של בעל בית־חרושת למוצרי־נייר. ביתה היה גדול, מרווח ומלא משרתים. היא היתה בת־יחידה מפונקת ועדינה. היא ואמה היו נוסעות כל שנה למקומות־מרחץ בגרמניה. היא התחתנה עם בנו של בנקאי מווארשה וכל קיץ היתה המישפחה עוברת לבית־קיט באוטוואצק. לבנה היתה אומנת, שדיברה איתו רק פולנית. ביקורים בתיאטרון, באופרה ובבתי־הקפה היו חלק מחיי היום־יום שלה.

אך הנושא המרכזי של המיכתבים, המשתלט על כל השאר, הרי זו אהבתה העזה של חוה לראובן בריינין. מן הרגע הראשון שבו פגשה אותו, בהיותה בת עשרים ואחת, נחרץ גורלה והיתה כמכושפת. כל חייה עד אז הפכו לפתע לבלי־נשוא, והיא הרסה אותם במחי־יד אחת. הטרגדיה היתה שהיא מעולם לא הצליחה לבנות במקומם חיים חדשים.

במשך חמש־עשרה שנים שימש לה בריינין כמאהב, ידיד־נפש, אב, מורה ומוסת. תפקידים שהיא בחרה למענו והכריחה אותו בעל־כורחו לשאתם.

אך זו לא היתה אהבה חד־צדדית. בריינין, למרות אשתו, ילדיו וחייו המסובכים, מצא זמן לענות לה ומדי פעם גם לפגוש בה. בכל פעם, כאשר הקשר ביניהם נחלש ועמד להינתק — היה מחיה אותו מחדש. הוא, שהיה מבוגר ממנה בשש־עשרה שנה, לא יכול היה להרפות ממנה. בסיכומו של דבר קשה לומר מי נזקק למי יותר. בריינין הצליח לכאורה למחוק את חוה מחייו אחרי 1914 (לכאורה, כי קיומם של המיכתבים בעזבונו מעיד אחרת), בעוד שחוה המשיכה לבכות את אהבתה הנכזבת עד יום מותה.

גלוית בכתב־ידה של חוה שפירא עם תצלום שלה ושל אחיה

*

מיכתב מאוטוואצק*, 24 ביוני 1904.

אתמול שבתי הנה. בני שמח על בואי, אבל לסלווטא לא יסע אתי. הוא בא אלי רק בלווית אביו. אנחנו כמעט שאיננו מדברים מאומה. אבל הוא (אביו — נ.ק.) ...מתאמץ להבליט, כי כל חייו הם עליו למעמסה ורק בעד הילד צריך הוא לשאתם. קשה לי הדבר עד מאוד. הילד אומר לי: „האב היה תמיד כל־כך טוב לאמי ואמי אינה חפצה לשמוע לו כאשר יבקשה להיות אתנו יחד, אינה חפצה לדבר הרבה עם האב, נמצא שהאב עולה בטובו..." ועוד דברים כאלה והוא... עומד ושומע. אני מבארת לו, לילד, עד כמה אני אוהבת אותו, אבל הילד הוא רק בן שש שנים וכמובן שואל הוא שאלות ילדותיות ומחליט „אלו אהבה ,אותנו' אמי, כי אז היתה נשארת אתנו". לסלווטא לא יתן לי את הילד בשום אופן ושנן לילדי לאמר כי הוא בני, בעצמו, אינו חפץ לנסוע מפני שאי אפשר לו להפרד מאביו.

גלויה מפאריס, 7 בינואר 1907,
לראובן בריינין, ברלין.

ידידי, למה? למה תעיר ותעורר את הפצעים הישנים? בהרבה דמים עלה הדבר לנסות להחניק, להשתיק... והנה הנך בא ומעורר! למה? כתבתי, כי עתה יכולים אנו לדבר זה אל זה (בכתב) כידידים זקנים, בקורת רוח גמור. והנה הנך בא בסגנון הידוע, המעורר את הפצעים הישנים, בסגנון המכאיב והמלבב, בסגנון הגורם ריבולוציא שלמה בקרבי, ריבולוציא אמיתית, מתגעשת ומסתערת... למה? ניתן להמותין, לנוח! אל נעיר ואל נעורר!... בין הדבקים (ברוח), היעצרו כח עתה צפון ודרום לקרב את הנפרדים?... יותר מדי סבלתי, יותר מדי למדתי כדי שאכנע לרושם העז כל־כך, המחיה והמעורר את פצעי העמוקים, הדוקר אל לבבי והמקים יחד עם זה חזיונות כאלה שמסוגלת הייתי לפנים להקריב עליהם את חיי. עוד חיה אני וחפצה חיים אני — החיים בגדו בי. אל תעיר את היותר עמוק והעז שהיה בהם, אל תעורר את החלומות — החזיונות שהיו. אל תעוררם, כי עמוקים, יפים וחזקים הם יותר מדי... היה שלום ידידי מכבר וכתוב רק לידידתך הזקנה. בסגנון ידידים זקנים, הנני מרשה את חלוף המכתבים בינינו.

ידידתך חוה.

גלויה מברן, 8 בדצמבר 1908,
לראובן בריינין, פאריס.

חביבי יקירי!

רק לך ולבני אני כותבת תיכף בקבלי מכם אגרת. אני כל־כך טרודה, כל־כך מרוכזה בעבודתי (בהדיסרטציא שלי) עד שאינני עונה על מכתבים. ורק שמשתמשת אני בשעה שלא יום ולא לילה, כדי לכתוב איזה דברים עבריים. הן חפצה אני בסוף הקיץ או בראשית החורף הבא להגיש את עבודתי ,ולהכין להבחינות הדוקטוריות. אמנם מודה אני כי „טוב רגע של חיים אמיתיים ומלאים וכו׳" כדבריך, אבל — איפה הם „החיים האמיתיים והמלאים"? אים? אילו היינו יחד!

כן, אהובי, חביבי, מי שהיה בחיר לבבי, אין להמלט מן הגורל. אני רואה ונוכחה כי קשורים הננו יותר מדי, אך לשוא אשלה את נפשי כי חפשיה אני לגמרי ממך... אין לי כמוך בתבל — ולא יהיה! קבל נא את הדברים האמיתיים הנזרקים מפי כמעט שלא ברצוני — קבלם כמו שהם. לא אאריך בזה. ואתה מה? ענה נא על שאלותי ששאלתי. החפץ הנך בתמונתנו? אפשר שאבוא עם אחי בסוף החודש לפריז לימי „חג הלידה" אבל — לא אליך. אתך הייתי חפצה להפגש לא בפריז ולא עתה. הנך בברן? אלו היית פה אתי! אבל לא, הן לא הייתי פונה לעבודתי אז! ואתה הן חפץ הנך שתהיה „ידידתך" לדוקטור, הלא? או, אם אינך נותן כל ערך להדיפלומים, אולי תיעצני לעזוב את למודי כבר עתה? אני שולחת לך הרבה הרבה... (אל יחשב לי אלהים זאת לעון) מה שקוראים הבריות „נשיקות".

חוה.

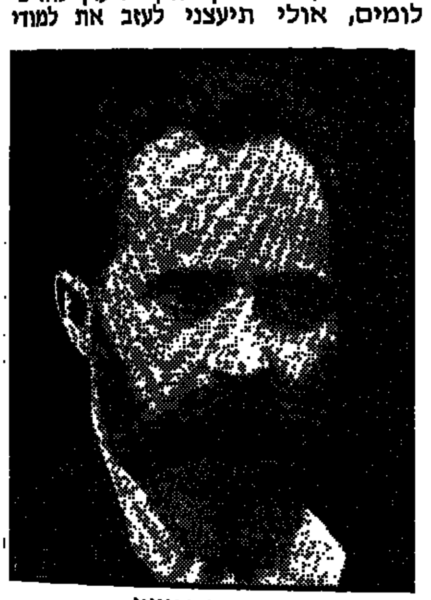

ראובן בריינין.

מיכתב מפראג, 27 ביוני, 1920,**
לראובן בריינין, ניו־יורק.

מר ראובן בריינין,

התנהגותך בנוגע אלי היא — כדי לדבר בלשון רכה — **מגונה** ולא תנחיל כבוד לבעליה. והיה נא בטוח שלא הייתי פונה לעזרתך לו גם מתי מרעב. במשך הירחים האחרונים נלחמתי בו ואם אמנם יכל לי (הן לא אלך לבקש נדבות) ר... בריאותי התמוטטה לגמרי הנה לא משום כך אני כותבת הפעם. יודעת אני כי אסור לבלבלך שהרי טרוד הנך בעניינים צבוריים ובהטפת מוסר **לאחרים** בנוגע לה„אחים והאחיות" המסכנים והרחוקים. אולם ישנם דברים שהם עולים וחזקים גם מרעב. זכור נא את ימי עוניך והחוקו אתה, אף על פי שהיו ימי גדולך והפרחתך גם כן — אם בכלל יש מקום בלבך עוד לרגשות אנושיים. פונה אני אליך מפעם — אף־על־פי שאני מתבוששת מפני העובדה עצמה שאני כותבת אליך עוד — משום שיודעת אני, כי יש לי הרשות **לדרוש** ממך אחרת, ועליך **חובה** לעשות מה שבידך **ושום דבר שבעולם** — לא ינקך מעונך וחטאתך שאין לו כפרה.

הולכת אני ללוזנה בתקותי להקים עוד את בריאותי ולמצוא שם את מחיתי. עם ביתי אין לי עוד כל קשר כי שוב חזרו שמה האדומים. לבי זב דם בזכרי את גורלם. בני נשאר פה. עליו אינני חפצה לדבר **אליך**. לא כדאי... כי בכלל לא אגיד לך מה שבלבבי, אם לא כבה עוד הזיק האחרון של בריינין הקודם — תרגיש מעצמך מה שבפי. וצילי ילווך ויוכיחו על פניך למרות חפצך. האמנם צדקו האחרים ולא אני במשך עשרים שנה ויותר?... אגיד לך עוד רק זאת: כאבי הנוכחי עולה על הכאב שהרגשתי בשעת הצרות והתלאות שם בהפגשי פנים אל פנים עם חיות בני אדם... חוה.

*) אוטוואצק — מקום הקיץ של משפחת בעלה של חוה. שם הבעל היה רוזנבוים. שם בנה — מנחם.

**) (המכתב האישי האחרון בעזבון — נ.ק.)

כותבת הרשימה היא הספרנית הראשית של הספריה היהודית העממית במונטריאול, קנדה, שסיימה עריכת מפתח למיכתבים בעברית וביידיש שנכתבו לראובן בריינין בין השנים 1884—1939. המפתח מונה 90 עמודים וכולל הקדמה בעברית ובאנגלית. המעונינים במפתח זה מתבקשים לפנות ישירות לפי הכתובת:

Jewish Public Library
5151 Cote St. Catherine Rd.
Montreal, Que.
H3W 1M6

בעריכת יוסי סתווי

מוצא מן הגיהנום

עם פרופסור שלמה גיורא שוהם על אותנטיות, חופש בחירה, אמונה ומציאות מיתית

מאת חיים חזן

ספרך נקרא „מרד, יצירה והתגלות" (הוצאת אוריין) המושג „מרד" מעורר אסוציאציות פוליטיות, „יצירה" מעוררת אסוציאציות פסיכולוגיות ו„התגלות" אסוציאציות דתיות. כיצד נערך השילוב?

מרד מופיע במובן האקזיסטנציאליסטי, זהו מרד ב„אחר הכוללני" וכמה שהוא מצווה עלי. ה„אני" מחליט לפנות למימוש עצמו. זהו המרד שאותו לא עשה איוון איליץ׳, גיבור סיפורו של טולסטוי „מותו של איוון איליץ׳", אלא שלושה ימים לפני מותו. זהו המרד שביצע גוגן. בפאריס גוגן הוא הצלחה מסחרית אך כישלון אקזיסטנציאלי. בטאהיטי, שם מת מסיפיליס, הוא כישלון מסחרי אך הצלחה אקזיסטנציאליסטית. או כדוגמה ספרותית נוספת: השופט הצעיר או הצלחה והתשובה ב„נפילה" של קאמי. מעניין, שבמיקרה שלו, הקריאה למרד היא לאוזניו דווקא מפי האשה הנבגדת, שאותה לא הציל. קולה המרוחק מציק לו והוא הדלק לאותנטיות שלו. הדבר דומה לנבגדות של ישו על הצלב. זה המרד האקזיסטנציאליסטי.

● מהי התשתית הרעיונית של הספר?

סדרת הספרים מבקשת להציג שיטת מחשבה חדשה, שראשיתה בספרי „בלי טנטלוס", המשכה ב„גאולה דרך הביבים", „אהבה כפתיון", „אלימות ואלם" ולבסוף בספרי החדש — „מרד, יצירה והתגלות". גרעין הרעיון בנוי על שני מעגלים תיאורטיים: הפרדה ואיחוד. ההתפרדות היא וקטור הקיום, הצמיחה וההתהוות. האיחוד הוא וקטור הכלייה והאין, לא במובן של אפס אלא במובן של כוללנות היש. כמו שהמגיד ממזריץ׳ מפרש את השאלה הפסוקית בספר איוב: „מאין תצא חכמה?" כקביעה חיובית: מה„אין" יוצאת חכמה. בווקטור ההפרדה יש צמיחה של התייחסות לאובייקט, והדמות המיתית המקבילה היא סיזיפוס, הטיטאן העוסק באינטראקציה בלתי־פוסקת עם האבן, אותה הוא חוזר ודוחף במעלה ההר, משם היא שבה ומתגלגלת למטה. כל אחד מאיתנו הוא סיזיפוס במחזור היומיומי שלו. בווקטור האיחוד יש רצון לחזור לפנתאיזם של האוראליות ולבטל את הייחור של ההכרה הנפרדת של ה„אני". הדמות המיתית המקבילה היא טנטלוס.

שלושה מקורות שונים

זהו, פחות או יותר, גרעין האישיות, וסביבו מופיעות פריפריות. יתרום של רעיונות אלה הוא בהתבססותם על שלושה מקורות שונים: הפילוסופיה האקזיסטנציאליסטית, המיתולוגיה והפסיכואנליזה מבית־מדרשה של מלני קליין (המדגישה את השלב האוראלי בהתפתחות האדם). היצירה האותנטית היא מימוש עצמך על־ידי קשר עם האובייקט. קשר זה מבטל את הפער האונטולוגי הראשוני של הזריקות אל עבר המוות.

● „אני מורד משמע אני קיים באופן אותנטי" – כך אתה כותב. אתחיל מהשאלה של המישמעות: אותנטיות מהי?

אותנטיות מבחינה אקזיסטנציאליסטית היא מושג שמחליף את המערך האתי המקובל. ואן דנה אותנטי למרות שהוא פושע, ולא בכדי כינה אותו סארטר „ז׳נה הקדוש". גוגן בטאהיטי הוא אדם אותנטי, ואן־גוך שמגיע להרס עצמי, הוא אדם אותנטי. לפי אמת־המידה הבורגנית הרס עצמי הוא דבר שלילי ואמנם הביטוי האותנטי עשוי לאכול את בעליו, מכל הבחינות, אבל עבור האדם האותנטי זהו דברו, גם אם הוא נדרש לשלם את מחירו, זהו קירקגור המוותר על ארוסתו, או ההכרח הדוחף את ר׳ נחמן מברסלב לקיים מהלך ארוך לארץ־הקודש במחיר נטישת ביתו והפקרת האשה והבנות לשמש משרתות בבתי זרים.

קשר עם הסובב

● למרה, על־פי שיטתך, שני קטבים המייצגים מצבים קיומיים שונים, אך אלו משלימים – יצירה והתגלות. מה משמעותם?

יצירה היא דרך אותנטית למציאת קשר עם הסובב אותי. מרבית חיינו, ואולי כל חיינו, נתונים במערכת של חוסר אותנטיות. אנחנו עושים דברים שאחרים רוצים שאנחנו נעשה, אנחנו מתנהגים בהתאם לציווי ה„אחר הכוללני" ואיננו יוצרים כרצוננו. היצירה האותנטית היא מימוש עצמך על־ידי קשר עם האובייקט. קשר זה מבטל את הפער האונטולוגי הראשוני של הזריקות אל עבר המוות. זריקות זו ראשיתה בהפרדה של ה„אני" מהעדן של הפנתאיזם, כשהאני ניצב בודד מול האובייקטים בתחושת נתק. היצירה בונה קשר. זהו הקשר של הפסל רודן לגוש החומר שלו, קשר שמשכיח ממנו לחלוטין את השעות החולפות, כשבחדר הסמוך ממתין לו סטפן צווייג, כמסופר ב„העולם של אתמול". זהו סיזיפוס המוצא קשר יצירתי עם האבן שלו.

שלמה גיורא שוחם

גם האלמנט של הנואשות הוא מרכיב חשוב ביצירה. כמו שאמרה לי ילדה איטלקית נכה שפגשתי באסקונה. במאמץ נורא דחפה הילדה עגלת רוכלים במעלה הגבעה. „איך את עושה את זה?" – שאלתי אותה. תשובתה מלווה אותי מאז ומהווה מוטו לאחד מפרקי: „מושכים קדימה בכוח הזעם". הנואשות של סיזיפוס הדוחף את הסלע אל ראש ההר היא כנואשותם של היוצרים המעוררים ביצירתם באורח טוטאלי, מבלי לדעת כלל, אם יש סיכוי כלשהו שיצירתם תתקבל. האותנטיות נקנית מכוח המעורבות הנואשת בתהליך עצמו, ללא מחשבה שמעבר לו.

המשך הרעיון הבוברי

● זה ביחס לסיזיפוס, מה ביחס לטנטלוס, מה ביחס להתגלות?

ההתגלות היא הניצוץ, הרגש האוקיאני, האינטואיציה, שיוצרת התעלות. טנטלוס, לפי גירסה אחת נמצא בטרטוס, נענש על־ידי האולימפיים על שגנב נקטר ואמברוזיה. הוא רואה את הענבים ואת המים אך לעולם לא יוכל להגיע אליהם. כמיהתו מתמדת. גירסה אחרת, קדומה יותר, מתארת את טנטלוס, כשמעליו אבן העלולה לצנוח עליו ולמחצו בכל רגע. טנטלוס אינו יודע מתי, ואם בכלל, תנחת האבן. זהו נתק קיצוני עוד יותר מהאובייקט. טנטלוס חש בהתגלות תוך כדי תהליך היראה והאימה של הקיום בעולם. אלה הם ה„פחד ותראגה" ההיידגריים. אפשר לתאר זאת כאילו אנחנו ניזורקים מתוך מטוס ללא מצנחים. ההתחלה והסוף אינם ידועים, ומדובר בלא יותר מהרף עין. לכאורה זהו מערך פסימי, מטאפורה מקאברית. אך אין זה כך. יש מי שנופל כשק תפוחי־אדמה, אינו רואה דבר. ויש מי שנופל, כשהוא מתבונן באופק למטה, חש ברוח העוברת באיבריו, ורואה את חברו הנופל לצידו. כלומר: הפתיחות אל העוץ היא היוצרת את ההבדל בין מי שזוכה להתגלות לבין מי שלא זכה.

זהו המשכו של הרעיון הבוברי, שעסקתי בו ב„אלימות ואלם". ההתגלות היא המעבר בין אנ־לו, מאני מוקף באובייקטים המאבנים אותו ונוטלים ממנו את החיות האותנטית שלו, אל היחס אני־אתה, כשהחרכים נפתחים פתאום, והאני חש באותר ישירות. אצל פרויד זהו ה„רגש האוקיאני", אצל קירקגור זוהי „קפיצת האמונה" ואצל ר׳ נחמן ה„געשפרונגען", התוץ הופך מדבר, מאבן, לדבר חי. זה מתחיל מה„יוריקה" של ארכימדס ומגיע ל„ובכל זאת נוע תנוע" של גלילאו. הרי גלילאו לא יכול היה להוכיח לאינקוויזיטורים, שמשכו את איבריו ועינו אותו, שהדברים הם כטענתו. ובכל זאת המשיך לטעון שאלה הם פני הדברים, כי לא יכול היה אחרת. היתה לו תחושה של התגלות.

קריאה לאותנטיות

● אם אתה טוען שמימושו של אדם מותנה בביטוי האישיות שלו, סיזיפי או טנטלי, האם נותר לאדם חופש בחירה?

אעשה פרפראזה ל„הכל צפוי והרשות נתונה". מרבית חיינו דטרמיניסטיים, מבחינה ביולוגית, מבחינה החינוך ומבחינות נוספות. אבל הקריאה לאותנטיות המופנית אל האדם מעלה את ההכרעה האינדטרמיניסטית, אם להיענות לקריאה אם לאו. זאת אחת הבחירות החשובות ביותר הניתנות לאדם, והבחירות אינן רבות. נשוב לנפילה מהמטוס. הנפילה דטרמיניסטית, אך הבחירה בין נפילה כשק תפוחי־אדמה לנפילה פקוחת עיניים היא ביטוי לחופש האינדטרמיניסטי של האדם.

● מהו מושג האלוהים לגביך?

מושג האלוהים לגבי הוא התיכנות המטאפיזי שלנו. כדברי רבי ומורי ישעיהו ליבוביץ׳ – כל מי שאינו מכיר בסיבה ראשונה הוא מפגר בשיכלו. אני לא אהיה קיצוני כליבוביץ, אבל אין לנו דרך לתפוס את חיינו ללא איזה שהוא מערך שרצה בקיום הזה. יהיה זה אלוהים עם זקן לבן או האבולוציה של דרווין או האקראיות של הסטטיסטיקאים. כך או כך – ברור שיש מערכת טרנסצנדנטאלית הגורמת לתיכנות שלנו. והדבר הזה צף ועולה מכל קטע בחיינו. איננו יודעים מהי מהות הדברים, או כדברי לייבניץ – „למונאדות אין חלונות" – אין לנו דרך לחדור את מערך החלל והזמן ביכולת החישה שלנו. אבל דבר קיומו של תיכנות מטאפיזי ידוע לנו, ואנחנו קיימים כדי למלא את מטרותיו. לפיכך, המיתוסים שהזכרתי הם מטא־מיתוסים, שהרי גם סיזיפוס וגם טנטלוס הם כישלונות קיומיים בחלל ובזמן, אבל הם כנראה הצלחות מטאפיזיות. לעולם לא נמלא את המטרות הטנטליות והסיזיפיות אבל המטרות האלה מניעות אותנו, ובאמצעותן אנחנו מרימים את עצמנו. האלוהים אימאננטי, סיבת עצמו, אלוהים במעגל סגור, שמניע אותנו באמצעות המטא־מיתוסים האלה לממש את עצמנו.

● באופן פרדוקסלי האלטרנטיבה האותנטית שאתה מציע לתיכנות המטאפיזי, כלומר, לאמונות המקובלות באלוהים, היא האמונה המתפרצת מהבפנים. ההשוואה, שאתה עורך בין ר׳ נחמן לבין קירקגור, אולי מדגימה זאת.

ההשוואה ביניהם מדהימה, שניהם חיו בערך באותו פרק זמן (כ־40 שנה), בתקופות סמוכות (שלוש שנים מפרידות ביניהם). יש דימיון בביוגרפיות שלהם: לשניהם רקע מישפחתי המאפשר רכישת עמדת השפעה ללא קושי, ושניהם דוחים זאת. ר׳ נחמן מחפש „מחלוקות" עם הסביבות, כדי להגיע באמצעות הסבל למדרגה גבוהה יותר. קירקגור מגיע למערכת יחסים אומללה עם סביבתו בבקשו מערכת עילאית יותר. שניהם רואים עצמם משיחים, יחודיים, בעלי התגלות. שניהם סבלו, ככל הנראה, מבעיות פסיכו־סקסואליות. קירקגור הפך ברבות הימים לאבי האקזיסטנציאליזם המודרני, וללא כל קשר היסטורי איתו פעל ר׳ נחמן כהוגה אקזיסטנציאליסטי ממדרגה ראשונה. אותם רעיונות פרחו בעת ובעונה אחת באומן ובקופנהאגן, המנותקות זו מזו לחלוטין.

הבנת תהליכים חברתיים

הכמיהה הבלתי מתגשמת היא הדבר לעצמו, המניע אותנו. כמיהה שהתגשמה מאבדת את עוצמתה, ולכן דווקא הוויתור הוא סוד עוצמתה. במטא־מיתוסים של טנטלוס וסיזיפוס, שאינם ניתנים לעולם למימוש, אני רואה את המניע התחילי של המעוף האנושי, הן מבחינה יצירתית והן מבחינה התגלותית.

● את דרכיה הנעלמות של הכמיהה וגילוייה בהתגלות וביצירה אתה מבקש לחשוף באמצעות הפנייה למיתוסים אמפיריים. מהן הסיבות לשיטת איסוף נתונים זו שאתה נוקט?

על השימוש המיוחד במיתוס אומר, שאנחנו יודעים מהאיליאדה, שהמיתוס הוא מציאות בזמנו שלו, ולא אגדה. יונג משתמש במיתוסים כפרוייקציה של הארכיטיפים, קלוד־לוי־שטראוס ואחרים בנו מערכות סטרוקטורליסטיות על בסיס המיתוסים. אני רואה במיתוסים פרוייקציה של תוויות אנושיות, של קבוצה או של יחיד, שלא נרשמו הכרתית בצורה אחרת. בדיוק כמו שארכיאולוגיה מספקת חומר גלם להיסטוריה – מאפשרים המיתוסים הבנת תהליכים חברתיים ונפשיים.

● מה המיקום העיוני של התיזה שלך, בין האקזיסטנציאליזם הסארטריאני לזה הפרוידיאני?

החדשנות האדירה של פרויד פתחה את הפתח לכל הספקולאציות לגבי מערכת האישיות. בלעדיו אין אפשרות לחשוב על מערכות פרסונולוגיות. אין צורך לדבר על גדולתו של פרויד, הוא הפך לחלק מחיינו, כמו שמרכס הפך לחלק מחיינו. פרויד בנה את מערכת האישיות שלו משלבים פסיכו־סקסואליים. הסקס הוא שורש העניין וסופו, ובנקודה זו נפרד ממנו יונג. הטיעון שלי, בעקבות האקזיסטנציאליזם, מעמיד לפני הסקס את שאלת הקיום ואי־הקיום. רק אחריהם מופיעה מערכת ההתפתחות הפסיכו־סקסואלית. המערכת הפרוידיאנית חד־מעגלית, ואילו מערכת הכוללת את המימד האונטולוגי היא דו־מעגלית. המטוטלת נעה בין היש לאין. כולנו כמהים לחזור לילדות, וזהו מקורן של השמרנות הפוליטית והרומנטיקה. לשם הסברן אין די במערכים פסיכו־סקסואליים. סארטר הוא בלא־ספק אחד התורמים הגדולים בעניין זה, אבל הוא הגיע לנקודת האפס, מחשבתו ניהיליסטית. השורה האחרונה של „הבחילה" היא שאין כל דרך ליצור קשר. ב„בדלתיים סגורות" מוצגת נוכחות האחר כמאבנת, הזולת הוא הגיהנום ואין מוצא. אני מקבל את סארטר כנקודת אפס, אבל אני טוען, שיש מוצא על־ידי יצירה והתגלות, למרות זריקתנו האונטולוגית.

כרמלה טל ברון

בשעור לרישום

אשה זקנה מאד
חשופה באור מלא
עירמה
טורסו מרבע, שדים מעטפות ריקות.
אשה זקנה מאד מדברת אל נפשה
משתעלת נפשה למות
מרגימה תנוחות קצרות וארכות
בשעור לרשום.
סטודנטים לאמנות מתרגמים
את ההסטוריה הנחבאת בשפולי בטנה
והלב זוכר קמטי חיוכו של פיל ששש.
אשה זקנה מאד, צעירים
מאמץ התנועה, המלמול החרישי, הזדוני
הצחוק הפתאמי בינה לבין עצמה, בינה לבין
מי? אוי. עצמותיה חורקות שירה.
פעם היתה ספנתרנית, אשה עצמאית
עצמותיה אמרו שירה.
מי חשב אז על אחרית
רעב ברחובות
ניו־יורק.

רמי דיצני

לווין הבטון המזוין

משירי ארץ אוכבני

למערבל־הבטון אסור לעצור אף לרגע.
זוהי מין חית־מתכת שאין לה מנוחה –
רגע של שכחה, הנהג ירד להשתין בצד הדרך,
או להדיין עם נערת־דרכים
או תאונת־דרכים קלה שהדמימה את המנוע
או נעימת־אהבה ברדיו, והנהג הרגיש לא הרשה
להחריש את בת־השיר – – –
והתוף הסתחרחר נקרש לגוש בטון אדיר!
ולא נתן למבוע
ואין דרך להחזיר
והמחיר כבד
הפסד עצום לחברה
ומספרים את הנהג הגלמי־זהיר
שזה שנים דהר תדיר בכבישי הערבה
ודיסת הבטון המהיר בקפסת־הפח המתגלגלת
רודפת במרחק קבוע זהיר מן
הרקמה האחרה בקפסת הגלגלת מתערבלת מתבשלת
פום המנוע בשמינה שורף האויר –
ועיניו מצפה לאהבה.
ושער זרעיו כבר מאפיר.

ואסור היה לו לעצור, ואסור היה לו להסגיר,
את לבו. ואת דברי־האהבה, ואת כל אשר ארע.
ולמה־זה חנק את הנערה לצלילי לחן האהבה.
ולמה שקע את משרה בבטון הנורא.
וכשנשבר בחקירה להתניע – כבר כבה המנוע, לא אבה,
וכך עמד לו על מצחו טפות זעה
לצד המכיש בערבה
והשמש קודחת בקרקרו
לאט אופה את מוח מתערבל מתבשל במעשה התועבה
במעמון הבטון המזין תבנה
כמו חרק משמר בטפת ענבר
חנוטה הנערה בסלע אטור למצבה
סובניר ענק של אהבה.

האחות הגדולה

עיון

החוויה האמריקנית — פרקים ב־היסטוריה של ארצות־הברית וב־תרבותה / בעריכת ארנון גוטפלד / ביה"ס להיסטוריה ע"ש ארון אוניברסיטת ת"א, ומורה־ביתן / 284 עמודים.

זהו קובץ של י"ג מחקרים, פרי עבודתם של חוקרים ישראליים העוסקים ב־תולדות ארצות־הברית, איש איש מה־היבט שבו הוא מתמחה. תמצא כאן עיונים עקרוניים כמו החוקה והאומה האמריקנית (מרטין אולמן) או היחס למכנולוגיה בעולם הרוח האמריקני (דוד משר) או השפעת הפוריטניות האנגלית (דוד כץ); עיונים ספרותיים כמו השפעת רעיונותיו של ראלף ואלדו אמרסון (דן ווגל) או העיר כמטאפורה בספרות האמריקנית (חנה וירט־נשר); עיונים כלכליים־חברתיים כמו זכויות הקניין וסכסוכי העבודה (חגי הורביץ), תנועת העבודה האמריקנית (ארנון גוטפלד) או ה„ניו־דיל" של רוזוולט (חיים גניזי); ולא חסר הצד היהודי של השתלבות המהגרים ב„גולדענע מדינה" (רוברט רוקאווי). ועדיין אנו רחוקים מלמנות הכל.

רובן חוזר

כל מה שרצית לדעת על המין ולא העזת לשאול... / ד"ר דיוויד רובן / עברית: אליעזר כרמי / בוסתן־מודן / 319 עמודים.

„כל מה שרצית לדעת" וגו' זכה להיות לא רק ספר הדרכה פופולארי מאוד — בזכות התשובות הבהירות והקולעות ש־הוא מספק לכל שאלה נפוצה בתחום המין — אלא גם זכה ששמו יהיה למקור בלתי נדלה של פאראפראזות. מכיוון שהוא יכול לשרת ביעילות יותר מאשר דור אחד, הנה מהדורה חדשה לאלה שעוד היו ילדים בזמן צאתו בראשונה.

השואה בארכיונים דתיים

היהדות הדתית בשואה 1939־1945 — מדריך לארכיונים של מוסדות וארגונים דתיים בישראל / עורך ראשי: מאיר אדלשטיין, עורכת משנה: סנינה מיוליש / המכון לחקר השואה, אוניברסיטת בר־אילן / 148 עמודים.

המכון ליהדות זמננו, בשיתוף „יד ו־שם", עוסקים בפירסום „המדריך לחומר ארכיוני בתולדות השואה", אולם מדריך זה אינו נותן ביטוי מלא לחלקה של ה־יהדות הדתית בשואה, ולפיכך ראתה אוניברסיטת בר־אילן צורך בסקר מיוחד, שפריו מתפרסם בספר שלפנינו. מדובר כאן בארכיונים של מרכז אגודת ישראל בא"י, המרכז העולמי של אגודת ישראל, ארכיון הרב הרצוג, הארכיון ש„בית מאיר" של תנועת המזרחי, ארכיון הרב־נות הראשית, ארכיון המרכז העולמי של המזרחי והפועל המזרחי, ארכיון הפועל המזרחי, גנזך הציונות הדתית וארכיון הקיבוץ הדתי. חלק ממוסדות אלה רחוק מסידור ארכיוני תקין ומיקצועי ונדרשה עבודת נמלים, כדי להגיע לספר הזה, שבוודאי ישרת חוקרים המבקשים להעמיק בענייני השואה.

אורי סלע

ממכבש הדפוס

רש"י, לא פשוט

מחקרים

רש"י — פשוטו של מקרא ומדרשו של מקרא / שרה קמין / הוצאת י"ל מאגנס / 282 עמודים.

מה כוונתו של רש"י כשהוא אומר „ואני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"? מהי תפיסתו את עניין הפשט והדרש (הוא עצמו אינו נוקט מונחים אלה). לעתים, רש"י מעמיד לעניין כלשהו פירוש כפול („דבר אחר") ואינו מבהיר אם אחד מ־שני הפירושים מקובל עליו או אולי מקרבלים עליו שניהם, לרבות ההדרש או הסתירה שביניהם. בקיצור, „פשוטו של מקרא" בפי רש"י מורכב הוא וצריך עיון ובכך עוסק הספר שלפנינו, תוך דיון ב־מבחר פירושים ספציפיים. במיוחד מעניין (לטעמו של כותב שורות אלה) הדיון בפירושו של רש"י לשיר השירים, שהוא כידוע פירוש אלגורי, המניח כי מדובר בשיר אהבה שבין ריבונו של עולם לעמו ישראל. דווקא פירוש זה ממחיש לדעת המחברת את שיטתו של רש"י, הממזגת חירות רעיונות עם קפדנות מתודולוגית.

ממדעי היהדות

Hebrew Union College Annual - Volume LVI / Sheldon H. Blank, Editor; Herbert H. Paper, Associate Editor / 269 + מ"ו pages.

מחוץ לישראל, שנתון ותיק זה הוא אחד המעוזים החשובים ביותר של חוכמת ישראל (הקרויה כיום בשם העניני יותר, מדעי היהדות), אך גם בו הולך וגדל, כמדומה, חלקם של חוקרים ישראליים שחיברו הפעם שבעה מתוך י"ג המתפרסמים. בין השאר, תמצא בו מחקרים על המלאכים והשדים ב־השבעים של ספר איוב, בכה־התיאולוגיה של המתרגם (גיון גב־מגילות העור והקלף שכימצו יד־התורה מאז קומראן ועד ליפי ה־(מנחם הרן), על מקדש יעקב ב־ותיאורו בספר היובלים (יהודה [illegible]) על המיבטא העברי והשתקפותו ב־הרבנית (ורנר ויינברג) ועל [illegible] מפתח ב„אורח נטה ללוף בענה [illegible] פלדמן). ובחלק העברי — על [illegible] מצוות ל„שמעיות" ו„שכליות" אצל רמב"ם (חנה כשר), על ברכה [illegible] אדם" (מאיר בר־אילן) ועל [illegible] כהיסטוריון של יהודות האמבורג (אהוד לוז).

המנייריזם ברנסאנס

דמות האדם ברנסנס האיטלקי: הציור המנייריסטי / דליה [illegible] טובכסקי / גומא ספרי מדע ושיק צ'ריקובר / 358 עמודים.

ספרות המחקר המקורי בתחומי האמנות הפלאסטית היא כה דלה אצלנו, הופעתו של ספר נוסף היא, לפחות, זה, מאורע. מצע דיונו של הספר קטע ספציפי באמנות הרנסאנס האיטלקי שתחילתו בערך ב־1520 וסופו בערך ב אותה מאה. ציירי הדור הזה היו, ברו תלמידי גדולי הרנסאנס — רפאל, מיכ אנג'לו וליאונרדו, אבל הם לא התרוממו ליכולת ההתבוננות וההבעה של מוריה ובציוריהם ניכרו חיקוי של קודמיהם עם עיוותי־דמות שנועדו לשרת את דקורטיביות של התמונה ואת האפי הראשוני שלה. נדונות כאן במפורט עב דורותיהם של שניים מהציירים בני הד המנייריסטי הראשון, ג'יאקומו קארוצ'י מכונה פונטורמו (1493 עד 1556) וג'ובא בטיסטה המכונה רוסו (1494 עד 1540) צייר אחד מדור הביניים, פראנצ מזולה המכונה פרמיג'יאנינו (1503 עד 1540) ואחד מהדור השני של המנייריזם רפאלינג דל גרבו המכונה ברונזינו (1503 עד 1572). קורות חייהם מובאים, בקיצור, על פי ואסארי, שהיה ידידם, אך עיקר הדיון סובב על דרכם באמנות בהתח חותה, ועל מאפייני התקופה כולה.

בין דת לפילוסופיה

הגות

שתי חוברות חדשות בסידרה טכסטים פילוסופיים בעריכת מרסלו דסקל ובהוצאת מפעלים אוניברסיטאיים: ספר מאמר ההכרעה ו־קביעת הקשר שבין הדת לפילוסופיה / אבן רושד / תירגם מן המקור הערבי והקדים הקדמה אלעאי אלון / 48 עמודים ● מכתב על העיוורים לשימושם של הרואים / דניס דידרו / תרגם מצרפתית והקדים מבוא: אלי פרנקו / 80 עמודים.

את המחסור הראשוני בתרגומים עבריים לספרות פילוסופית בסיסית השביעה הוצאת מאגנס בסידרה שערך פרופ' ח"י רות. אבל נותרה עדיין ספרות פילוסופית קלאסית נרחבת הראוייה לראות אור ב־עברית וסידרה זו תורמת כאן תרומה נוספת. מובא כאן תרגום עברי חדש ל־„מאמר ההכרעה" של אבו אל ואליד איבן אחמד איבן רושד (1126 עד 1198), מן הבולטים שבהוגים הערביים בספרד, ש־זכה לקוראים ולמעריצים גם בעולם ה־נוצרי והיהודי. מאמר זה בא לברר את היחס בין הדת לפילוסופיה, לפשר כל סתירה אפשרית בין הפילוסופיה לאיסלאם ולקבוע מי ראוי לפרש את פסוקי הקוראן הרב־משמעיים. תפקיד זה, אליבא דאיבן רושד, מסור לבקיאים בפילוסופיה, שכן התיאולוגים אינם כשרים לו וההמונים בוודאי שצריכים לקבל את ה־דברים כפשוטם בלא פרשנות מורכבת. ה„מכתב אל העיוורים" של דניס דידרו (1713 עד 1784) עוסק בשאלה, אם שכל האדם כפוף כל כולו לקלט המגיע אליו באמצעות החושים או שמא יש בו, מלידה, רעיונות ותפיסות שאינם תלויים בקלט חיצוני (לבירור עניין זה כתב אחר־כך גם את „המכתב על דבר החרשים־האלמים"). עיקרו של חיבור זה הוא דיון ב־אישיותו של ניקולאס סנדרסון (1682 עד 1739), עיוור מגיל שנה, שלמרות זאת התמחה במתמטיקה ובשאר מדעי הטבע וכיהן כפרופסור בקיימברידג'. שתי ה־חוברות כוללות מבואות מאלפים של ה־מתרגמים.

משקשה להיות יהודי בין גויים. בעוד שפעם לתמו הסוציאליסטים בהווה כש־מביטים אל העתיד, כאן הם לוחמים בהווה מתוך געגועים אל העבר, אל השמאל שהיה, אל תנועת העבודה שהיתה, אל החלומות שהתנפצו במבחן המציאות. גדי יציב דן כאן במה שהיתה פעם תנועת הפועלים, מבקש לתהות על מקורות נסי־גתה מהחזון החברתי היפה שלה ועוד יותר מזה מבקש להפיק לקחים שיאפשרו לסוציאליזם הישראלי להתחדש ולנצח. נדונים כאן הציונות הסוציאליסטית ב־הגדרה הולמת להיום, היחס בין סוציא־ליזם לדמוקרטיה, מהותו של הפופוליזם כיריב לסוציאליזם המתחזה להיטיב עם העם, הקיטוב המעמדי והעדתי ועוד.

שער „קברות הקפוצינים"
עיצוב: יעל ליאור

סיפורת

סיפורים מארבע כנפות

הציק והנצח / חנן אילתי / עברית: א.ר. שפיר והמחבר / עקד / 224 עמודים.

רק גילגולי הגורל היהודי בדור הזה יכלו ליצור דמות כחנן אילתי בן ה־76: יליד פולין וחניך בתי־ספר עבריים ה־כלליים שעלה לארץ בהיותו בן י"ט ועשה כאן את ראשית שנות השלושים, עד ש־עקר לפאריס, ספרו העברי הראשון, רו־מאן מחיי החלוצים ושמו „במחילות", ראה אור כשהוא כבר לא היה כאן. בעול־חמת העולם השנייה נכלא במחנה ריכוז, אך לאושרו לא לזמן רב, ומשם נתגלגל תוך המלחמה לאורוגוואי. ב־1946 הגיע לניו־יורק והמשיך שם את פעילותו הספ־רותית בעיקר בלשון יידיש, אך בשנות החמישים והששים דאג ששניים מהרו־מאנים שלו יראו אור בתרגום עברי ועכ־שיו הוא מגיש לקורא העברי מבחר של ט"ז מסיפוריו הקצרים. הביוגרפיה שלו, שתומצתה פה, משתקפת היטב הן במקו־מות הכתיבה של סיפוריו (מכונסים פה סיפורים מ־1939 ואילך) והן בתוכנם.

תזקן, הנכד והברווזה

בר / ג'ים דורני / מאנגלית: אריה כובר / איורים: גורמן גרין / זמורה, ביתן / 96 עמודים.

בר (ראשי תיבות של „ברווז דפוק") הוא שמה של ברווזה צעומת־ממדים ש־נתגדלה בחווה קליפורנית מבודדת, שבה חיים ישיש תימהוני עם נכדו שהתייתם מאב ומאם. הזקן, השוכן בחווה ב־מישחק קלפים, עוסק בזיקוק ויסקי על־פי מורשם שהניח בידיו אינדיאני זקן. הנכד עוסק בבניין גדרות כפייתי ובציוד חוּ־רי־בר וביחוד הוא רודף את העדרמוטי ש־בכולם, מנעולסת שמו, כשהברווזה מש־משת לו מעין כלב־ציד. זה סיפור מוזר, מרחף בין ריאליזם לאגדה.

מות האימפריה

קברות הקפוצינים / יוזף רות / מגרמנית: צבי ארד / זמורה, ביתן / 123 עמודים.

אם „איוב" של יוזף רות, שלא מכבר יצא בתרגום חדש באותה הוצאה, עורר אצל הקוראים רצון להכיר יותר מיצירתו, הרי לפניהם ספרו האחרון, שגם הוא נכתב בגרמניה. „קברות הקפוצינים" עוסק במה שעסק רות ברוב סיפוריו — הפי־ארותה ונפילתה של האימפריה האוסטרו־הונגארית — ואפשר לראות בו מעין המ־שך לספרו הנודע ביותר, „מארש ראדצ־קי". גיבורו הוא פראנץ פרדינאנד־טרוטה,

ניסתרות ויישומן

חכמת התיים / על פי ספרו של מ. הגיל ורואי נסתרות אחרים / בעריכת פנינה ויחיאל שמר / בהוצאת העורכים / 250 עמודים.

לפני כשני מיליארד שנים יצר אותנו הבורא בכוח מחשבתו הכביר ובעוד כ־שני מיליארד שנה נהיה אנו עצמנו בור־אים, אם רק נצליח לעבור את מחסום החומריות. התפילה היא דרך ישירה אל הקב"ה, אך עליה להיות מלווה בראיית־הנסתר, כפי שעושים המקובלים. כך נוכל ליצור קשר עם ישויות במעלות קודש ועם ישויות מכוכבים אחרים ומפלאנטות אח־רות. מלחמת גוג ומגוג מטרתה פירוק והרס מוחלט וסופי של המישטר הנוכחי בישראל, הגורם לאובדנה הכלכלי, החב־רתי, המדיני והמוסרי. במלחמה זו יפקד על צבא ישראל משיח בן־יוסף, אלה מקצת דברים שליקטנו מן הספר — יש בו עוד הרבה — שעורכיו הם פעילי ה־אגודה לפיתוח המודעות בחיפה, ולפי עדותם היד בכל מהלך הכתיבה בקשר עם ישויות תשוכנות בכוכבי הלכת, בעיקר מרקורי, שמהן נתקבלו מידע, הדרכה, ייעוץ ועזרה.

הלב בצד שמאל

הדברים בשפת ליבם / גדי יציב / סדרת אוניברסיטה הפתוחה, אדם / 228 עמודים.

קשה להיות שמאלי בישראל לא פחות

למתחילי קרוא

לילדים

שלושה ספרים חדשים בסדרת „שעת קריאה" של מסדה: ארבלון מבית הברוש / נורית זרחי־כהן / ציורים: רוני יצחקי ● מי צחק אחרון / חנית כנזימן / ציורים: נורית יובל ● סיפורים מ־מספרים / דפנה חיימוביץ' / ציורים: יעל ליאור / בכל ספר 41 עמודים.

ארבלון של נורית זרחי גר בלילה ב־בית־הברוש והילה הילדה יודעת עליו יו־תר ממה שהיא מספרת להורים. ארבלון עוזר לה לרחוץ את הבית ביותר מדי מים, לפתוח לתינוק את המיטה, לבנות ארמון מקוביות לגו ולערוך לעצמו מסיבת יום־הולדת. ב„מי צחק אחרון" של חנית בנ־זימן מכונסים ארבעה סיפורים קצרים מחיי ילדי כיתה א'. סיפוריה של דפנה חיימוביץ קצרים עוד יותר והספר מכיל שמונה מהם. כל שלושת הספרים הם הר־חבה של הסדרה „שעת קריאה", שנועדה למתחילי־קרוא, נערכת בידי זוהר שביט ומעוצבת לפי הצרכים של קוריאת הר־מיועדים בטעם ובחן.

חלפי לילדים

שבעה גמדים / אברהם חלפי / ציור: יעקב גוטרמן / הקבוץ המאוחד / 52 עמודים.

לאברהם חלפי, השחקן־המשורר, לא היו ילדים משלו, אך אהבתו לילדים היתה מן המפורסמות בחוג מודעיו וחרגה הרחק מכל המקובל בעניין זה. בספר שלפנינו נאספו י"ט שירי ילדים שכתב, רבים מהם שירים „פרטיים", שנכתבו בשביל אותם ילדים וילדות שעימהם קיים קשר אישי ממושך, כמו אראל פרדו ובנותיה של נירה רבינוביץ. לשירים הוסיף יעקב גו־טרמן איורים צבעוניים אקווארליים ורחל חלפי, בת־אחותו של המשורר, הוסיפה רשימת יזכור חמה, הכוללת מקצת זיכ־רונות של ילדים ומבוגרים על חלפי ש־היה.

מילדה רעה לטובה

סדי ג'ר והסוד הנורא / חילדה סטאל / תרגם: אייל הדס / ציורים: מיוקה קלתמן / כתר / 131 עמודים.

סדי ג'ר — תיאודורה ג'ופין בשמה הבלתי־מקוצר — היא בת עשר, בתו של מובטל אמריקני שהוריה נאלצים למסור אותה לטיפולו של סבא. היא „ילדה רעה" המתגוררת בתור שכזו, אך סבא בחכמתו, בעדינותו ובאהבתו, מצליח להוציא אותה מן הסטיגמה וגם לפתור את הבעיות הכ־כלכליות של משפחת בתו, כך שהמשפחה יכולה להשתקע בקירבתו ולהשתחרר מהלחצים שהרעילו את חייה. סדי ג'ר תורמת לכך את גילויו של הסוד על שני שודדים שאיימו לגשל את סבא מרכושו.

ענן בדמות סוס

יום ועוד יום / משה דור / איורים: עדית הלברג / ספרית פועלים / 34 עמודים.

אלה י"ט שירי ילדים, שהיסוד הלירי בולט בהם יותר מהיסוד הסיפורי ובולט בהם ההתייחסות לנוף ולעולם החי. הנה אחד הקצרים: „ענן בדמות סוס / דוהר ללא הסוס / על פני השמים. / „לאן מגיע מועדות ? / לדרך ? בארץ־שבע ? לאשדוד / „אני נחפז לירושלים, / שם אמלא את בורות המים / ואז — חיש על אל הארץ ווה / בפאתי הערבה".

בספר מובא גם סיפור שני על אותה דה — „סדי ג'ר והזורים בבית הכור".

השועל, התרנגול והעכבר

מי זכה באוצר / מרי פרנקו / אליאורדו פרנקה / עיבוד וחרוז: שמואל בנשלום / ספרית פועלים

מעשה בשועל שהציע לתרנגול להשתתף בצוותא אוצר, אלא שבדרך גבר עליו תאבונו ובעוד השניים נוצים, זכה עכבר באוצר. סיפור קטן־זה קיים בעיקר בזכות האיורים הצבעוניים המסוגננים המלווים אותו.

לנוער

מתרדיו לספר

קריזה — אהבה, שנאה, קנאה, ידידות / מאורה כליון / ציורים: אהרון שבו / כתר / 101 עמודים

בת שהציעה חברות לכן, נער שהצליח להביא את אביו להפסיק את העישון, נערה שקנאתה מעבירה אותה על דעתה — אלה ואחרים הם נושאי סיפורי ה־רים שכונסו בספר, כולם שונו בני ה־עשרה. הסיפורים זכו לפופולאריות עם שידורם בתכנית הרדיו „החול בשקי ופכי" שיו מצויים לדורשיהם גם בדפוס.

המלאכית והשטנית

שני ספרים ראשונים מאת: „עמק הדבש המתוק" מאת פתאם מפסקאל בתרגום שרה לוי ובוו צאת גורית: „ולהבה כהולה" עמודים ● פרזות / [illegible]

אחד הענפים המפותחים ברומאנטיקה הבילאומית הוא, סידרת הרומאנטקה כתובות לפי צרכיו של פלח שוק מוגדר (בנקרה שלפנינו — בנות השעשה) סידרה „עמק הדבש המתוק" עוסקת אחיות תאומות, אליזבת וג'סיקה ווייקפילד הדומות. זו לזו הן במראיהן והן בשונות שונות, אבל האחת היא מלאך והשנייה שטן, וכך נוצר הרקע לאי־הבנות, לצרות מותים ולהרפתקאות בתוך הצעירים הן סובבות. את העלילות אין צפה לפרט, מה גם שהסתירה אסורה להושיע.

ספרות טובה בטעם הלענה

מאת אבנר הולצמן

איגרא, אלמנך לדברי ספרות ואמנות, בעריכת נתן זך ודן מירון, מס' 2, תשמ"ו 1985/6, בית הוצאה כתר, ירושלים, 324 עמ'.

כשנה וחצי לאחר הופעת קודמו, ראה עתה אור „איגרא, אלמנך לספרות ואמנות" מס' 2, אף הוא בעריכתם של נתן זך ודן מירון ובהשתתפות צפורה כגן כעורכת־נלווית ואלעזר גלעד כעורך־אמנות. ההמשכיות אכן באה כאן לידי ביטוי בכל התחומים, ונראה, כי מגמות העריכה וקווי־העיצוב, שהסתמנו ב„איגרא" מס' 1, מתגלים — ואף ביתר בהירות — בקובץ שלפנינו.

על „המצב הישראלי" בהקשריו התרבותיים, החברתיים והפוליטיים.

שתי מסות־מפתח

שני העורכים לא הציבו, אמנם, „הצהרת כוונות" מפורשת בראשית הדברים, אך כל אחד מהם תרם לקובץ זה, כלקודמו, מסה ספרותית בעלת השלכות אקטואליות. התבוננות משולבת בשתי מסות אלו, המקיימות ביניהן מתח של ניגוד והשלמה, היא פתח־כניסה נוח לעיון בקובץ כולו, לשם הבנת הקשרים בין חלקיו.

חיבורו המקיף של דן מירון, „מיוצרים וכונים לבני כל־בית", מבקש להסביר את מיבנה היחסים בין הספרות העברית לבין המערכת הפוליטית הציונית לאורך מאה שנה, מאז ראשיתה של תנועת „חיבת־ציון" ועד היום הזה. תקופה זו מחלק מירון באופן סכימאטי לשיבעה שלבים, שבכל אחד מהם משתנה אופן עמידתה של המערכת הספרותית לעומת המימסד הפוליטי. זהו, אמנם, מהלך רצוף תמורות ותהפוכות, שבמרוצתו מתקרבות שתי המערכות ומתרחקות זו מזו לסירוגין, אך זרימתו הכללית היא תמיד בכיוון של ירידה והתמעטות בכוח השפעתה של הספרות, עד לנקודת־השפל בה אנו מצויים היום. בשלב הראשון, בשנות השמונים והתשעים של המאה התשע־עשרה, נולדה הציונות ועשתה את צעדיה הראשונים בתוך חלל ספרותי מובהק: פעילותה העיקרית התנהלה מעל דפי־העיתונים וכתבי־העת, ומנהיגיה היו הסופרים־הפובליציסטים הבולטים של הדור. בשלב הבא, בתחילת המאה העשרים, נפרדה הספרות מן המימסד הציוני, והתייצבה מולו כמרכבות שווה־ערך. יחסי פירוד ומתח אלה מתגלמים בתמצית, באופן שבו ניצבו בראשית המאה זה מול זה, כשני קטבים, הרצל, המנהיג המדיני, וביאליק, המנהיג התרבותי, שכוח השפעתו הציבורי נבע מעוצמתה של יצירתו הספרותית. בשלב השלישי חזרו היחסים למין דגם סימביוטי, הפעם בתוך תחומיה של תנועת העבודה, ששאפה להסיר את החיץ בין הפועל לסופר וליצור „ספרות־עבודה", שתלווה את הגשמת ההוויה החלוצית בארץ־ישראל. מתוך ההרפתה של מגמה זו צמח השלב הבא בתהליך, והוא עידן „הספרות המפולגת", שמירון מחלק אותו לשניים: משלהי שנות־העשרים עד הקמתה של מדינת־ישראל ומהקמת המדינה עד סוף שנות־החמישים. בתקופה זו הספרות התאימה את עצמה למיבנה המפלגתי, שהתפתח ביישוב ובמדינה, וכמעט כל הסופרים היו מזוהים עם מחנה פוליטי זה או אחר ועם הבמות הספרותיות המסונפות אליו, אם כי הדבר לא השפיע בהכרח על תכניהן של יצירות הספרות עצמן.

דן מירון

מן הבחינה הז'אנרית, בולט הנסיון לשלב בין יצירות שירה „טהורות" (סיפורים וקטעי־פרוזה, שירים ומחזורי שירים, מסות ספרותיות) לבין דברי עיון והגות „לא־ספרותיים", שיש בהם כוונות אקטואליות גלויות או סמויות, כאלה הם, הראיון המקיף, שערכה צפורה כגן עם יהושע בן־פורת על בעיות הסוציאליזם בישראל, או מסתו של ההיסטוריון פרופ' יהושע אריאלי על תפקידיו החינוכיים והחברתיים של העיון ההיסטורי. סוג־ביניים, המשלב בתוכו את הספרותי והפוליטי, היא חמסה הדרנה, המטפלות בהקשריה החברתיים האקטואליים, או המשתמשת בכלי־ניתוח ספרותיים לשם הבנת תופעות תרבותיות־פוליטיות. שלוש דוגמאות מובהקות מסוג זה הן מסותיהם של אנטון שמאס („על גלות וספרות"), נורית גרץ (על סיגנון מדיעות הבחירות ב־1984 ובשנים שקדמו לה) ודן מירון (על פרשת היחסים בין המערכת הספרותית והמימסד הפוליטי). שילוב מסוג אחר מתקיים בין המדיום המילולי לבין יצירות האמנות הפלאסטית של יגאל תומרקין, לאה ניקל, חנה לוי ומיכאל דרוקס, שצילומיהן המפוזרים לאורך הספר, מוסיפים להידורו הוויזואלי ולעיצובו המוקפד.

ותיקים ואלמונים

גם הרכב המשתתפים בקובץ עומד, כמדומה, בסימן החתירה אל השילוב המאוזן בין דורות ספרותיים שונים. נראה, שפעל כאן הרצון להעמיד מיבחר מגוון ממה שלדעת העורכים הוא מיטב המתהווה כיום בספרות העברית, שאינו בהכרח פרי־עטם של צעירים חרשנים. אכן רק שניים או שלושה מן הכותבים הם פנים חדשות ממש. שילוב דורות זה בולט במיוחד במדור השירה העשיר, המצטיין ברמתו הגבוהה לעומת מדור הסיפורת. בין עשרת המשתתפים בו נמצא שניים מבכירי המשוררים שלנו, שמעון הלקין וגבריאל פרייל, שמוניסיים שלהם בן עשרות שנים, ולעומתם שניים, שהם עדיין בחזקת אלמונים: יעקב איילי, שזהו לו כבל־הנראה פרסום ראשון, ומארי, שצרור שירים קודם שלו הופיע ב„איגרא" מס' 1. ובין אלה לאלה — משוררים המצויים בשלבים שונים של התפתחותם האמנותית: לאה אילון וגבי דניאל, שהופיעו לראשונה מעל דפי „סימן קריאה" לפני שנים אחדות; עמוס לויתן, המפרסם זה כעשרים וחמש שנה, בהפסקות גדולות, שירים מצויינים משה בן־שאול ומשה דור, שהחלו את דרכם יחד בחבורת „לקראת", דומה, הולכת ומשביחה עם הזמן; יעקב אורלנד, המפתח בשנים האחרונות צורת־הבעה ייחודית, שיחותית־חיגמית, שבזכותה הצליח לחדש את פני שירתו ולהגיע להישגים אמנותיים מעוררי־עניין.

מעבר לאיפיונים חיצוניים כאלה ואחרים של הקובץ, עיצובו ומשתתפיו, ומעבר להערכת כל יוצר ויצירה לגופו, מתעוררות שאלות נוספות, הנוגעות למגמתו של מעשה העריכה והצירוף שלפנינו: אין ספק, שהרצון להגיש מבחר מכובד ומייצג מן הספרות העברית העכשווית לא היה המניע היחיד להוצאת אלמנך מפואר זה. יש, אפוא, לשאול, אם קיים מכנה משותף רחב יותר — תימטי, סגנוני, אידיאי או אחר — בין יצירות הספרות, שכונסו בו. וכן יש לברר, כיצד מתקשרים זה לזה דברי הספרות היפה ודבר העיון וההגות, הפולמוס, שהובאו כאן בכפיפה אחת. התשובה על שאלות אלה עשויה להבהיר את מיבנה של האמירה, שביקשו העורכים להשמיע לנו

נתן זך

כתיאור שני השלבים האחרונים של התהליך נוטש מירון את הסיגנון התיאורי, המאופק והמרוחק, יחסית, ומגביר את עוצמת הלהט הפולמוסי שלו, תוך שאינו מסתיר את מעורבותו האישית בהתפתחות הספרותית, שהוא מתאר. התפתחות זו עומדת בעיקרה על הינתקותם של סופרי „דור המדינה" מן המודלים של „הספרות הממופלגת", בשל רתיעתם האינסטינקטיבית — שרק אחר־כך נתלוותה לה יצירת פואטיקה מודעת — משימוש ישיר־מרי בסופרים ובספרות לצורך אישושם של מאויים לאומיים־קולקטיביים גראנדיוזיים. בתוך כך הלכה הספרות ונרחקה אל קרן־זווית מן הבחינה הציבורית, באין לה יכולת לגבש הסדר־יחסים חדש עם מרכז הכוח הפוליטי. מגמה זו צברה תאוצה עם המהפך הפוליטי של 1977, שבעקבותיו — קובע מירון — נחשף „ניתוק למעשה בין המערכת השלטונית, המבטאה את החברה הישראלית של היום, לבין הספרות". כעת, לדעתו, שרויה הספרות בשלב של חיפוש דרך, כאשר עליה להכריע מה יהיה תפקידה במציאות הישראלית החדשה, עליה להחליט, האם ובאיזו דרך לחתור לכיבוש מחדש של מקומה המרכזי והמשפיע בתודעה הציבורית, בהתאם למעמד התרבותי המסורתי של מעין „צופה לבית ישראל". מן הצד השני עומדת בפני הספרות האופציה לוותר על מודל מסורתי זה, ו„לסגת אל העולם הפרטי, יחסית, שבו תוכל להתבצר כמחיצתם של קוראים נבחרים הרחק מן ההמון המיטרף".

מה שיותר כחול

הכרעתו של מירון בדילמה זו ברורה. לטרות מצבה האבסורדי והירודה הגוברת של הספרות העברית במציאות

(המשך בעמוד 25)

האוזן השלישית

קרן תל־אביב הכפילה מענקיה

השנה הכפילה קרן ת"א לספרות ולאמנות את מענקי ההתפתנות והם הועמדו על סכום של 4,500 שקל. השנה זכו במענק: הלל עומר, גבריאלה אלישע, ק.א. ברתיני, מיקה בן־דור, נגוסה בן ולבנה מושון.

גם המענקים להוצאה לאור של ספר הוכפלו והועמדו על סכום של 1500 שקל. הזוכים הם: לאה איילון, שולמית אפפל, אלי כבר, עידו בסוק, רות זילוני, יוסף מונדרי, רונית מטלון, רבקה מרים, עמלה עינת, צבי עצמון, אורן קוטמ, ציפי שחרור ושמעון שלוס.

שירה היא עסק ריווחי

לעיתון „אקונומיסט" הבריטי יש תרשות מרעישות העשויות לעניין את המו"ל הישראלי: מרבית ההוצאות הגדולות המתציאות לאור ספרי שירה זכו בשנה־שנתיים האחרונות לרווחים נאים ממכירותיהם בהשוואה לשנים קודמות. כך, למשל, הוצאת „פאבר את פאבר" העלתה בשנתיים האחרונות את מכירות ספרי השירה ביותר מ־56% אחוזים.

לפריחה של מכירת ספרי שירה באנגליה סיבות אחרות. הבולטת שבהן: המחזמר „חתולים" שהפך ללהיט המבוסס על סיפרו של ט.ס. אליוט הקרוי „סיפרו של פוסום הזקן על חתולים שימושיים". מחזמר זה מוצג כבר כמה שנים בלונדון (גם בברודוויי) ועובדה זו גרמה לא רק למכירת שיא של הספר, אלא במקביל נמכרו גם ספרים אחרים של המשורר אליוט. מהדורה חדשה של שיריו נמכרה רק בשנה האחרונה ביותר ממאה אלף עותקים.

דניאל בגוב הפלמ"חניקים־בדימוס

בנימין הרושובסקי

שירו של גבי דניאל „ספר הגורל" הספיק כבר להרעיש את הטיפים הספרותיים: „ספר הגורל / סלל את עיר הבירה פטרבורג / בביצות הצפון / על עצמות איכרים / דור בר־גוריון / סלל / את הדרך אל דרך בורמה, העקמת, את הדרך אל דרך הבירה ירושלים / בעצמות נערים מן השואה".

שני נציגי דור־תש"ח, חנוך ברטוב וחיים גורי, הריעו שלם להגן על המתים מקרב ילידי־הארץ ומעתה ייפתח כאן פולמוס נוסף על הוויכוחים העדתיים ברבר זכויות היסטוריות על דמי הארץ הזאת: מי הזדווה אותה יותר, ילדי תנובה או כוגרי אושוויץ? אנב, המשורר גבי דניאל, הלא הוא המבקר והמתרגם ה. בנימין, המכונה גם פרופסור בנימין הרושובסקי.

מיבחר לא מייצג

באחרונה הופיעה בפולניה אנתולוגיה של שירה עברית חדשה בעריכת אלכסנדר דמני. העורך, נמסר לאוזן השלישית, אינו יודע עברית ובכך, למעשה, ניתן להבין את קילקלה והוסר שלמותה של אנתולוגיה הנקראת „שירה עברית חדשה" והכוללת משוררים מאפרים לוצאטו עד זלי גורביץ. ממדור החדש של משוררים, שאינו כלול באנתולוגיה אפשר היה לערוך אנתולוגיה.

מעניין מי לא כלול באנתולוגיה של שירה עברית חדשה: דוד אבידן, משה בן־שאול, אורי ברנשטיין, מרדכי גלדמן, יאיר הורביץ, יונה וולך, מאיר ויזלטיר אריה סיוון, ישראל פנקס, אשר רייך, אהרן שבתאי, פנחס שדה, ועוד ועוד. לאוזן השלישית נלחש שמאחורי אנתולוגיה זו עומדת אשה ממוצא פולני, הגרה בארץ, ועוקבת אחר השירה העברית תוך שהיא עצמה הוטאת בכתיבת סיפורים, לאו דווקא בעברית. בינתיים, התברר כי אנתולוגיה מעודכנת של שירת דור המדינה עומדת לראות אור בשנה הבאה בפולניה בעריכתם של גבריאל מוקד ומריאן דשאייק, משורר פולני ששהה בארץ פעמים אחדות לצורך זה.

פתיתים...פתיתים...פתיתים

ג.ג.מארקס

● סוקרסון, לאחר משארומתן שנמשך שנה, השיגה ה„סדריה לעם" של „עם עובד" את הזכויות על ספרו האחרון של ג.ג. מארקס El Amor en Los Tiempos Del Colera. הספר הופיע בספרדית לפני פחות משנה וזכה לתפוצה של מיליוני עותקים. בארץ הוא מתוכנן ל־1987.

● התרסה כנגד עמדת מנהיגי היישוב כלפי שואת יהודי אירופה מצויה בספר „הנהגה במילכוד" של דינה פורת. הספר עתיד לראות אור ב„עם עובד" והוא מתאר את העיסוק של הנהגת היישוב בפוליטיקה פנימית בעת שרבבות נרצחו על־ידי הנאצים באירופה.

● יהודית אוריין זכתה לפרס נובל לשינאה עצמית מטעם השבועון התרדי, והמעשירודי „ערב שבת". הפרס ניתן לה מידי חיים וילכ־שטיין, שיצא מכליו הסיפרותיים כדי להעניק ביקורת ספרותית לגיטימית על ספרו של בשבים־זינגר, „החוזר בתשובה", ל„לחמה אנטי־דתית". מה שלא מנע את האוזן מלהמשיך לקרוא בשבועון ולהצטער, שאין לנו די מקום כדי להביא ממנו ציטוטים נוספים.

● משלחת רבת־משתתפים של חוקרים ואנשי אקדמיה יוצאת ב־10.9.86 למסע לימודים בפולין. המסע יסתיים באוניברסיטה העתיקה של קראקוב בכנס שנושאו תולדות יהודי פולין.

אימרות חס"ל

„כמי שאינו עוסק בספורט, ובעצם אינו יכול להחזיק את גופו — הזימרה היא בשבילי שיחרור עצום. לעמוד מול קהל ולעלות לטונים גבוהים כמטור — זו הרגשה משחררת... דודו אלהרר הציע להוציא אתי ערב זימרה ולעבור ולהציג את זה ברחבי הארץ". (מנחם פרי בראיון בקול־ישראל עם יצחק ליבני „בין שישי לשבת" 22.8.86).

טל"ח

● צ'כוב של טרויה אינו ממתין למתרגם. הוא כבר תורגם על־ידי אביטל ענבר ועתיד לראות אור בתוך הקיזב בהוצאת „עם עובד".

● תנועת „השלום למען המזרח" הוקמה ונוסדה כעמותה בישראל, במאי 1983, ואין היא מניח שנסתת בארץ על־ידי שלי אלקיים. בין המייסדים נמנים אפרים אדרעי, שלמה אלבז, שלי אלקיים, רפאל בקשיטה, יוסי בן דרור, אברהם ברדוגו ורבים וטובים נוספים.

מיכתבים לאוזן

אין סתירה

האוזן השלישית (15.8.86), מצאה סתירה בין מאמר, שכתבתי על יעקב שבתאי לפני שנים, לבין מישפטים, שאמרתי לפני שבועיים. הרבה מים זרמו בנחלים מאז, אבל הפעם האוזן משוט לא שמעה טוב. אחרי הכל היא רק שלישית. הדברים בתוכניתו של יעקב אגמון היו על „זכרון דברים". הדברים ב„סימן קריאה" היו על סיפורי „הדוד פרץ ממריא".

נסים קלדרון
תל־אביב

האוזן השלישית ביקשה להזכיר למאזין, כי נסים קלדרון — בניגוד למבקרים אחרים — לא עמד על גדולתו של יעקב שבתאי עם הופעת סיפוריו הראשונים. ואגב, הדברים בתוכניתו של יעקב אגמון היו על קשהניים ועל קולניע, על אבידן ועל שבתאי, ובשום פנים לא רק על „זכרון דברים".

לכלוא את הרוח

מאת מיכאל ששר

יעקב בוק, שיר של יום בתהילים — צורות ותכנים, בהוצאת ההסתדרות הציונית ה־עולמית, המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, ירושלים תשמ"ו, 176 עמ'.

במאה ה־20, בה שולט המימד החזותי בחיי האדם, ישנם פה ושם משוררים העושים מלאכתם מלכת־חילה על־פי מיבנה צורני־גיאומטרי, כשהם יוצקים מילות־מפתח בשיריהם למיבנה של משולש, מעויין ואף טרפז. הם עושים כן על־מנת למשוך את העין, או מתוך תחושה של מקוריות. ניתן אמנם לפקפק בערכו האמנותי של שיר מעין זה, המורשם בסד של מיסגרות קבועות מראש, תוך כבילת רוח השיר המשורר — משל במיבנה של עץ ואבן עסקינן ולא ביצירה חיה ונושמת. אך עובדה היא שיש — אם גם מעטים — המבקשים להיכנס אל היכל ה־שירה המודרנית בדרך זו.

מה היתה, מבחינה זו, תמונת המצב בעולם ה־עתיק, מאות ואלפי שנים לפני המצאת הדפוס ולפני שהספר נעשה שווה לכל נפש? — אז, כך נראה, שלט בחיי האדם המימד הווקאלי ולא ה־ויזואלי, ואין ספק, שדברי שיר ודברי תרבות בכלל הועברו בדרך של מסירה בעל־פה מפה לאוזן.

אשר־על־כן, קשה מאוד לקבל את הנחת היסוד של מחבר ספרנו, הסבור, שכבר לפני כשלושת אלפים שנים, ניתן להצביע על מיספר מזמורים בספר תהילים, שנכתבו מלכתחילה לפי נוסחה גראפית כלשהי (משולש, מרובע, טרפז), ושצורה מקורית זו נשתכחה במשך הדורות, משום שהסופ־רים ביקשו לחסוך בהוצאות הקלף. לדעת בוק הגיעו אלינו המזמורים בצורתם הנוכחית, שאינה צורתם המקורית, ואותה הוא מנסה לשחזר בספרו (עמ' 7).

העין והאוזן

בוק מציין בצדק, כי פרשני המקרא, מסורתיים ומודרניים כאחד, עמדו זה מכבר על סגולות אמנו־תיות אסתטיות שונות, המאפיינות את מזמורי ה־תהילים, כגון: תקבולות, מישחקי־מלים, מיקצב, חריזה, אקרוסטיכון ועוד. השימוש בהם נעשה ב־כוונת מכוון על־ידי המשורר עצמו (משום כך חשוב עד מאוד להשתדל להעביר תכונות שיריות אלו גם בתרגום — כפי שעשו, למשל, בובר ורוזנצווייג בתרגומם הגרמני). אך מכאן ועד להכנסת מלים, תקבולות ותריזות אלו למיטת־סדום של משולשים ומשולשים הפוכים (וכל זאת — על־פי הנחת ה־מחבר — מלכתחילה על־ידי מחבר המזמור!), הדרך לא רק רחוקה, אלא ממש בלתי־אפשרית.

קשה איפוא מאוד להתייחס אל הספר, המונח לפנינו, כאל גילוי מדעי מקורי. יותר משיש בו התייחסות מדעית למקרא ולמזמורי תהילים, יש בו משום הצעה של מיתודה דידאקטית להוראת תהילים בימינו, תוך ניצול עזרי־לימוד "חדישים", בלא שום קשר אורגאני לדרך חיבורם המקורית.

דברי הבלשן רומן יעקובסון, הקובע — במכתב אל המחבר — כי "הצורות הסימטריות המתקבלות על־ידי הפיזור של כינויי־הגוף [על־פי שיטתו של בוק] — הן מימצא מעניין" (עמ' 11), יש לפרשם איפוא אך ורק במישור הווקאלי, אך לא במישור הוויזואלי, כפי שרוצה היה המחבר. ואכן, בסופו־של־דבר אין לשכוח, שעל־מנת שתהא יצירה ספרו־תית — ובעיקר שיר — נקלטת, חייב לשרור בה סדר, לא רק מבחינה וויזואלית, אלא גם מבחינה ווקאלית.

המחבר, לעומת זאת, נוקט בשיטה, שניתן להגי־דירה כהשלכה של ההווה על העבר והחלת נסיבות מעולמנו־אנו על העולם העתיק (מה שקרוי בלשון המחקר כ"תושבת החיים" — Sitz im Leben). לפנינו איפוא רעיון מעניין, אם גם לא משכנע, שאין לו כל הוכחה — ואפילו לא קצה של חוט — לא במקורות (משנה, תלמוד, מדרשים) ולא ב־מימצא הארכיאולוגי (מגילות גנוזות, קטעי־הגניזה, ריצפות־הפסיפס של בתי־הכנסת ואפילו לא בכתבי־היד המאויירים בימי־הביניים!).

בגלל מחירו של הקלף

זאת ועוד: ניתן לומר, שבדרך זו הולך המחבר (שהציע את התיזה שלו כבר בספר קודם, "צורות ותכנים במזמורי תהילים" — תשמ"ד) שלא־מדעת — בעקבות אותם "חוקרים" המבקשים למצוא ראיה למקורה העל־אנושי של התורה. על־פי נוסחאות כביכול, שפולט מחשב זה או אחר, לפיהן מופיעים מלה מסוימת או צרוף מלים ואפילו אותיות בדי־דוח, לאחר כל 49 מלים, למשל, הם מאששים את התיאוריה שלהם. אבל, כשם שייתכן שכוונו־תיהם של "חוקרים" אלה רצויות (אולי כלפי אלה הקרויים "המון העם" בלשונו של הרמב"ם, התרים אחר ניסים ומעשים נעלמים על־מנת להאמין ב־מציאותו של הבורא), אבל אין מעשיהם רצויים. כן בטוח אני, שכוונתו של מחבר ספרנו רצויה. עם זה מסופקני מאוד, אם במעשי־כתביו תוכיח את הנחתו, שאכן יש מן המזמורים בתהילים, ש־נתחברו מלכתחילה כשהם ניצוקים אל תוך תבניות גיאומטריות כלשהן.

זאת, לא רק משום שהדבר נוגד את עצם טיבה וטיבעה של היצירה השירית (כפי שעוד נראה), אלא גם משום שבסופו־של־דבר אל לנו לשכוח, שחומרי־הכתיבה בעולם העתיק — ובעיקר הקלף — היו יקרים. הספר או המגילה — לא היו שווים לכל נפש, ואם רצה המשורר, שייקלטו דבריו ויהפכו לנחלת הרבים, היה עליו לכוונם בראש וראשונה לאוזן ולא לעין, וכך גם העבירה המסורת — היהודית, היוונית, הערבית ועוד — כמעט אך ורק כ"תורה שבעל־פה".

יתר על כן: בוק מסתבך בעצם בסתירה לגוית. הוא כותב: "העתקת המזמור לפי צורתו הגראפית המקורית (ההדגשה שלי — מ.ש.) חייבה התפר־סות רחבה על גבי הקלף... ואף ייקרה מאוד את הוצאות ההעתקה... לפיכך ויתרו הסופרים במשך הזמן על כתיבת המזמור במבנהו הגראפי... והס־תפקו בהעתקת המזמורים בשורות מלאות וצפופות" (עמ' 7). ואולם ההתפתחות ההיסטורית היא הפוכה דווקא: הקלף נעשה זול יותר במשך הזמן ולא התייקר, כך שאם נכונה הנחתו של המחבר, כי אז מאוחר יותר, בזמן העתקת הסופרים, לא יכול היה מחירו של הקלף להיות עילה עיקרית לשינוי הנוהג.

עוד יש לומר ולקבוע, שדווקא לגבי כתבי־הקודש יודעים אנו, שקיימים היו (ועדיין קיימים) דינים ופרטי דינים באשר לדרך כתיבתם (שהם בתוקף עד היום בכל הנוגע לכתיבת ספרי תורה, תפילין ומזוזות). לו היתה דרך הכתיבה על־פי מיבנה גיאומטרי כלשהו — אחת מהן, אין ספק שהיתה מוזכרת במקורות.

יצירה עירום ועריה

נוכל איפוא להתייחס לספרו של בוק אך ורק תוך בחינת התועלת הדידאקטית, שעשויה לצמוח ממנו, זו, כפי הנראה, גם היתה הכוונה העיקרית של בית־ההוצאה, שדאג לפרסום הספר בהידור רב ותוך שימת דגש חזק על הצד האסתטי, כנאמר במבוא: "ספר זה יוצא לאור... מתוך כוונה שישמש גם ספר־לימוד וספר־עזר למורים ולתלמידים בארץ ובחוץ־לארץ" (עמ' 13).

אך כאן עולה לפנינו שאלה עקרונית, הנוגעת להוראת הספרות ודרכי מחקרה בכלל: האם ניתוח יצירה ספרותית כלשהי תוך הפשטתה "עירום ו־עריה" לצורות גיאומטריות — אפילו נעשה הדבר תוך הוספת צבעים להדגשת מלים זהות ("מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו" — בצבע כחול), או דומות ("שאו שערים ראשיכם והינשאו פתחי עולם" — בצבע אדום, מזמור כ"ד, בעמ' 17), או בעלות צליל דומה ("חיל כיולדה... שיתו לבכם לחילה" — בצבע ורוד, מזמור מ"ח, בעמ' 34) — אכן מעמיק ומקל על הבנת היצירה, או שמא הוא נוטל ממנה את נשמתה? — התשובה על כך, ספק אם היא חד־משמעית. מכל מקום, אפילו היא חיו־בית, היא יכולה להיות כזאת אך ורק, אם ניתוח זה מורה על תוצאות ברורות, פשוטות וחד־משמ־עיות. מסופקני אם זה אכן המצב בספר המונח לפנינו.

כך, למשל, דן המחבר במזמור צ"ד בתהילים ומחלקו לשני מעויינים ולשלושה מלבנים. בדברי ההסבר הוא כותב: "המשותף לשני המעויינים הוא א. איזון בין חלקים (אבל לא כל החלקים — מ.ש.) בלשון נוכח לעומת חלקים בלשון נסתר; ב. מבנה דומה לבתים השונים (אבל שוב, לא כל הבתים!). קשה לומר, שאלו אבחנות חד־משמעיות, שניתן להחילן בצורה מושלמת על כל חלקי המזמור, והן תלויות במידה רבה בשבירותו של המחבר־המפרש וברצונו הטוב של הקורא־הלומד, וכך, במידה זו או אחרת, בכל מזמור ומזמור הנדון בספר.

תפיסת מרובה

כותב שורות אלו, כפי שוודאי ינחש הקורא, אינו נמנה עם חסידיה של שיטת הניתוח לפי צורות חיצוניות (ובוודאי לא גיאומטריות), והוא מעדיף לנקוט בכללו של החכם מכל אדם "אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח" (קהלת, ח, ח).

עם כל זאת, בחינות מסוימות במזמורים הנדו־נים בספר, אכן מובלטות בדרך הפרשנות הגראפית, בה נוקט המחבר וגם בצירוף הפירוש שבהקדמה לכל מזמור. אולם הפיכת הפרשנות הגראפית — בדרך של מיבנים גיאומטריים — לעיקר, בהתאם לתיזה הבסיסית של המחבר, היא יותר בחינת "תפסת מרובה, לא תפסת", מאשר הוכחה לכך ש"כמה ממזמורי תהילים עוצבו בידי המשורר לפי מבנה צורני־גיאומטרי" (עמ' 7 במבוא).

אוה דבורה
מים רבים

לכף תפוס אצות, נעצר ושב ונגר
פרוע כמלקוש. אינני שומעת דבר מלבדו.
גן־עדן הוא היכן שאתה נמצא.
ומאחורי ריסינו גם להט החרב המתהפכת.

מים מוזרים סוגרים עלינו, נעים בגלים
מפולים, רכים למראה קשים למגע
והשקט הפתאומי הנה מלקחת אויר.
האם תוכל, נבוא היום, לעצור את
הצעקה שתהדהד?

עכשו מתערפל הים מאחורי מצחינו,
חורש רעות. כמה רחמים, כמה תקוה
דרושים להפריד ממנו שתים נרדמים,
כמה סבלנות.

וכף מהפכים, מה שנדמה כדמעות
ונושרות מעינינו אינו אלא חול דק,
סילון עשש המתמלא אט־אט
ברחש מאים את השעון הנורא

הקול האמיתי

מאת אלכס זהבי

הרולד שימל, לואל, הוצאת חדרים, 1986, גלריה גורדון, ק' עמ'.

לאחר הקריאה הראשונה ב"לואל" נדמה היה לי, שאינני רשאי לכתוב על ספר זה, העגון במציאות ספציפית של אינטלקטואלים אמריקניים, יהודים ולא יהודים, בחוף המזרחי, בשנות ה־60. יתר־על־כן, סברתי לרגע שראוי להשאיר את ההתייחסות לספר זה למישהו מן הקהילה הדו־לשונית הקטנה, שחוויותיו עגונות במציאות המורכבת מעשה תשבץ בשירה זו. אחר־כך חזרתי בי, לא רק משום שברור היה לי, שאילו התכוון הרולד שימל לאותה קבוצת קוראים היה שב אל לשון כתיבתו הראשונה – האנגלית, אלא גם משום שעל־ידי צימצום קהל הקוראים הלגיטימי של "לואל" כאילו שללתי ממנו, שלא נולד בארץ, את הזכות לכתוב את "ארעא" – שירה שעניינה אותה הוויה ארצישראלית שלא הוא ולא אבותיו

הרולד שימל

חיו בה, ושהוא כמו דן צלקה, תותרים להחיותה לעצמם, בין השאר, כדי לחזק את תחושת שייכותם אליה, וכאילו אמרתי שאותה כיבדת "ארץ שלי היא, ואילו האחרת, זו שעתה הוא שב אליה, שלו. כתיבת "לואל" בעברית מכוונת להעברת מסר לקורא הישראלי, מסר ששימל כותב עליו ב"פתח דבר": "עם פירסום שיר זה אני מתקן שקר שעשיתי בכך שעד עכשיו כל מה שכתבתי בעברית כתבתי אך ורק על הארץ. לא כאילו נולדתי בעברית, או נולדתי בארץ, אבל כן כאילו לא היה עבר לפני העברית ולפני הארץ". ואכן, ב"לואל" קיימת התייחסות אינטנסיבית ביותר לעבר של שימל, שהוא, למעשה, המזין ומאיר את כתיבתו האחרת.

קטעים וזיכרי שירים

אין ספק, שהקריאה ב"לואל" קשה גם למי שמכיר את שיריהם של ברימן וקריין, את מונטלה (שלואל תירגם את שיריו לאנגלית), את ציוריהם של מורנדי או ויסלר, שמות מקומות בבוסטון ובניו־יורק, וכמובן, את רוברט לואל – משורר בעריץ, מתרגם ומורה הוראה לסופרים, ולחוקרים. הוא קשה על אחת כמה וכמה למי שעולם זה זר לו, משום ששמות אנשים ומקומות, קטעי שיר וזיכרי טקסטים, אסוציאציות וקטעי הווי שוטפים בשירה זו, תוך שמצטרפים אליהם גם שמות מוכרים לקורא הישראלי (בהקשר לביקורו של לואל בירושלים). כדי למנוע אי־הבנות הספר אינו טקסט של רכילות, או של פכים קטנים – האלמנטים הרבים המופיעים בשיר משתבצים בשיר יחדיו לתמונה מגוונת על ראשית דרכו של משורר צעיר, השב מן הצבא, ופותח לאט ובביטחה פתחים להווייתה החיונית של היצירה ולחבורתם של היוצרים וממשיך לנהל דיאלוג עם פרק זה בחייו.

יש בשירים קולות רבים, הבאים רחופים ומקוטעים, כשהדוברים וזירות ההתרחשות משתנים.

בוסטון היא קלה חמורה והקרירות
ניו יורק היא קדימה ממנו
רוחות של אהבה נדירות הן
במקום אחר   אני־אתה לא גדול־ממני
בשבילה ובכל־זאת אני מודה יש
משהו מפחיד....להרחיב את הציור
כדי לכלל ללא פשרה את
מה שהרגשת וידעת בחיים   אנחנו
מדברים מהרבה קולות פוכים   לפעמים
עם מעט־מזל אנחנו מוצאים קול
אחד אמתי בשירינו   שיר מכרח
לכלל את הסתירות של הבן־אדם
על כפיותינו תפיותינו צריכות להכלל
עד שבסופו־של־דבר את גבולותינו אנחנו־לא־מוצאים
(עמ' ס)

יש חילופים רבים בין התייחסויות בגוף ראשון (של הדובר השר) לבין אלו שבגוף שני (המכוונות ל"ציבור", ללואל, כפי שהוא נראה בעיני הדובר השר). קיימות התייחסויות לעניינים מהותיים שביחסי אנוש ושבעמדות ספרותיות, הנגלות דרך סיטואציות מקוטעות של משקפות מתחים, ודרך דיאלוגים קצרים שמתקיים לכאורה, בעניינים של יום־יום, כאילו היו סיפור לאוטוביוגרפיה, ולמעשה, הם משתלבים לתמונה מורכבת של פעילות גדושת סתירות, שמוקדה הסמנטי הוא ארעיים (יצירת קולריג', אישיותו ושירתו של [illegible]) חילופים מהירים בעמדות כלפי שירה בכלל וכלפי ציור, משוררים, התייחסויות לנשים ולגברים ועוד, וביחוד עומדים בסתירה מוחלטת ליחס המשורר למכורתו החדשה – ארץ־ישראל שהיא "ארצלנ" - מושא להזדהות.

מתכונת חוזרת

לכאורה, אין חידוש במתכונת הכתיבה של "לואל". ב"ארעא א–ח" שימל זימן אפיזודות שנכתבו בזמנים שונים. בצירופן יחד היה אמור להציע תמונת מכלול של הלכי־רוח, עמדות וראיית עולם, גם שם נגע שיר בשיר ללא כותרת וללא סימן גראפי, כאילו היו כולם מיכלול אחד, ומי שלא הבחין בתוכן העניינים עלול היה לעבור משיר לשיר (כך נהג גם בשלושת חלקי "לואל"), וכל זאת... ההבדל אינו רק חיצוני (שורות קצרות ב"ארעא" וארוכות ב"לואל", אפיזודות שלמות – לרוב נפתלות מיטענים של טקסט ואסוציאציות משותפות לקבוצה מסויימת – אם כי, אולי, התכוון לכך ב"ארעא", אלא גם מהותי יותר כמו ההבדל בין המקורב לבין הקרוב. ב"ארעא" עשה שימל מאמץ, שעיקבותיו כמעט נטשטשו, להפוך את הזר והרחוק לקרוב ולמשמעותי באמצעות הבנת מאפייניו האינטימיים (לבוש, אורח דיבור, נופי חיזור, דרכי תיקשורת בין קרובים ורחוקים ועוד), ואילו ב"לואל" – לפחות בשני חלקי השיר הראשונים ("בוסטון, תחילת שנות השישים" ו"ניו־יורק, אמצע שנות השישים"), דומה ששימל היה צריך לעצור בעד שטף המאורעות והאסוציאציות, הדוחקים זה בזה לפנות מקום. כאן השורות ארוכות, ולמרות הרושם שהן מקוטעות ולמרות ריבוי השמות המופיע בהן, הן משקפות בתמציתיות קטעי מציאות שלמים וביטויי עמדה של המשורר וגיבוריו.

דוגמה טובה לכך הוא השיר הבא בעמוד נ"ה

בשליש אחר־הצהרים דלת המעלית נפתחת
ישר אל חדר־גדול אשתך אנרמונית
כוראת־"ראלו" נעלמת ופרשי ההלך קבר־מתחילים
לחדר מבער לרשם־הראשון   סידני נולן
מעל־האח הוא אותו־רשום שהדפיסו ב־ניו־יורקר־ריוויו־
בתרגומיו למנדלשטם   כלם־הספריה (על־קלונים)
עם־אקורייר־ונקסת
מבר־היה־לי מחנות־אבי (לספנים־פאורצ'ירד־ספריו)
לגרפי־קשים   כאן
מתאים־יותר לספנים־של־ג'ימס   אתה מותיק במקורקטם
ומוטיט־יר   אנחנו לא־מקרים את ג'ורבוסטון
והמכתב־ענינו   החדר המרגה ואור־יום־מלקלה מאיר
את תוי־פניך....מכסים־מדי־ושאות אנחנו מזקרים
ובאותו חדר־אצילי לאט־מעלים את שמואל־הדין
אותן המחשבות מיר־הראת עליך   ושאלת
(את־מה־שלמעטים־את־עצמך־שאלת) "שיר־היה לראות
את־מה־היא־היה־לכנה שפהל"

השיר מורחב "כדי לכלול ללא פשרה מה שהרגשת וידעת בחיים", והחיפוש אחר "קול אחד אמיתי" כולל "את הסתירות של הבן־אדם". הזרה, שהעין מגלה בו לראשונה רישום של נולן (סולם כמו זה שהיה בתוצה לגרבי נשים, הופך אחרי חמש שורות ל"חדר אצילי" ויש להניח, בעיקבות כניסתו של לואל) ושתי האסוציאציות השונות הקשורות לאותו מקום נשארות זו לצד זו בתישוה שמזימונן יבקע הקול האמיתי.

איש מופנם

ב"פתח דבר" שימל כותב על אי־הנוחות שבטיפול הביוגראפי־ספרותי. למעשה, בשני החלקים הראשונים של הספר, שבהם מעורבותו של השר רבה, [illegible] קטעי הביוגראפיה והאוטוביוגראפיה, ופיסות [illegible] המתייחסות ללואל אינן מצטרפות לכדי דיוקן מלא, ששימל לא התכוון לכך, שהרי לשם פירסום דיוקן מלא "אובייקטיבי", ואפילו רק אותנטי, יש בידו כלים טובים יותר, שלהם הוא נזקק בעיסוקו האחר. עם זאת, [illegible] הנשלחים מההתייחסויות של לואל לשירת [illegible] ומנדלשטם, לשירת בני דורו ולשירת קולריג', והרישומים הדקים של ההתייחסויות אל בני דורו ואל הנשים שבסביבתו, מסייעים ביצירת דיוקן איש מופנם, שעניינו בבני־אדם סלקטיבי והתייחסותו למציאות הקונקרטית מצומצמת ומעוגנת [illegible]. הרמזים מתבהרים בחלק השלישי "ירושלים, סוף שנות השישים". דווקא בחלק זה שכתיבתו מכוונת יותר (כאילו קיים קשר בין התגברות הביוגרפיות של השר לבין אופן ביטויו את המציאות בשיר שנכתב ב־1985), לואל "מוקפא" מסביבתו הטבעית, תכונותיו בתאור ברורות, ומסתמנים קווי אופי יציבים, שאינם לאפיינים רק בשיר, ושאילו נכללו בביוגראפיה היו [illegible]. חלק זה מסייע גם לקורא הזר להבין טוב יותר ואולי מחדש, את החלקים הראשונים. כבר במקום הפתיחה עולה דיוקן ברור ומעניין. "כדבדבה משוררים לא הופיעו [illegible] / איטליה נראתה לך כ"אמריקה – אמריקה" מבוגרת כמעט כבילדותך בשנות העשרים" (עמ' ס"ח).

הספר יצא לאור על־ידי "חדרים" – כתב־עת [illegible] ישראלית, אך בעותק שהגיע לידי היתה הקריאה קשה בחלק מהעמודים בגלל השתקפות הרושם [illegible] בגלל היתקעות הכריכה, חבל.

באמנות

קיברנטיקה אמנותית

מאת עודד ברושי

פנחס כהן־גן, אמנות אטומית; הוצאת בצלאל, עורך: מרדכי עומר, 254 עמ'.

ספרו החדש של כהן־גן יוצא כחלוץ בזירה של בצלאל — האמנות כספר. [illegible] להפיק סידרה של "ספרי־אמנות", עד כמה שהוא מסתמך על תפיסה [illegible]־מושגית, מהווה למעשה הצגה אמנותית. בצלאל יוצא מתפיסה [illegible] של אמנות, שמקורה בשנות [illegible]. תפיסה זו ממקדת את מהות היצירה ברעיון שבה או באידאה [illegible], ולא בגילום החומרי שלה [illegible]. האמנות־כספר הוא זן נוסף של [illegible] משוכללת, קרוב־רחוק של סיד־רות הרפרודוקציות, שמוציאה גלריה [illegible] לאמנים ישראלים.

הייחוד של האמנות־כספר — לעומת [illegible] אחר של רפרודוקציה אמנותית — הוא הפורמאט של הספר, שהיצירה [illegible] מראש בהתאמה לתכונותיו. צורת [illegible] מקנה את היכולת לבנות מסר [illegible] ומסובך יותר מזה של התמונה [illegible] הבודדים.

אלקטרונים ואטומים

כהן־גן מנצל זאת היטב בספר ה־[illegible] של הסידרה במסכת הדומה של [illegible] מלים ותמונות. אין זה ספר ה־[illegible] הראשון של כהן־גן. לפני כעשר [illegible] הציג בניו־יורק עבודה בשם "[illegible]־המכונית", בה רשם בדיו על אלף [illegible] של ספר־הדרכה טכני לרכב. [illegible] אחר, בשם האמנות המטאפור־[illegible], שפורסם בארץ לפני כשנה, חרג כהן־גן מהעמדה של אמן המגיב על [illegible]־טכנולוגיה בחומר וציור. הוא [illegible] לעבור את הגדר ולהביט על ה־[illegible] מן העבר השני דרך עדשת [illegible] והמדע.

הספר הנוכחי "אמנות אטומית" הוא [illegible] לשפה אמנותית כפרק נוסף ביח־[illegible] של כהן־גן עם עולם המדע והטכ־נולוגיה, שמילת־המפתח להבנתו היא "ניכור". הניכור בין מצב אנושי, חוויתי וריגשי לבין תמונת־העולם המצטיירת דרך המיקרוסקופ, מסך־הטלוויזיה ותר־שימים טכנולוגים המתארים את מנגנון הראיה. העולם המדעי־טכנולוגי מופיע אצל כהן־גן כעולם סדור עד אימה, הנמצא בתהליך כיבוש, ומאיים על־ה־עולם האחר, שבו שולטים המיסטיקה והרגש. "אמנות אטומית" הוא טיביב נוסף במערכה של האמנות כנגד הפולש האלקטרוני, הפורט את העולם לאטומים ולאותות חשמליים.

בנשק של המדע

ב"אמנות אטומית" מוצעת טקטיקת התגוננות והתקפה בשני מישורים. ה־ראשון הוא התחפשות האמנות למדע על־ידי יצירת שפת־על אמנותית חדשה, אותה מכנה כהן־גן "קיברנטיקה אמ־נותית". באמצעות מעתק זה משפה אמ־נותית שטופה לשפת אמנות "מדעית" הופך המדע עצמו למושא־האמנות, ה־משתמשת כנגדו בנשק שלו עצמו: ה־נוסחאות, הטבלאות והתרשימים. האנ־זימים, כדוריות־הדם והגנים הופכים אז לדמויות אדם בסידרה של תנוחות (עמ' 88—93), הדיפדוף בספר דומה לדיפדוף בספרי גיאולוגיה, מחשבים, אדריכלות ומחברת־רישומים, שניכרכו יחדיו. תר־שימי זרימה, ציור, גבישים, בצד ציורי קוי־מיתאר נוקשים, שהועתקו כביכול מצילומים.

דימויים של הבורגנות

כהן־גן פועל כאלכימאי ימי־ביניימי, כהומאופאט של מדע ואמנות. הדומה מרפא את הדומה בכח ההשראה והדימ־יון. אחד התוצרים המעניינים מעימות זה נותן רשימה חלקית מתוך לקסיקון הדימויים החזותיים של הבורגנות. איש עסקים מצליח ליד שולחן עבודתו; מר־כלית נפט, מכונית אמריקאית וגלויה של מיקדש אינקה; בחור ובחורה על גשר ומפה של דרום־אמריקה. הם מצ־יירים בסכימתיות המרבית כפריטים מכרטסת הזיכרון הקולקטיבי, זיכרון ה־ניתן למניפולאציה מטוסדת על ידי גוף ניכור ביאירגון. התגובה והתעולה האמ־נותית של כהן־גן בספר אינה מוסכנית כלפי מימסד מוגדר כלשהו. זוהי תגובה אקספרסיבית של מצב־הרוח מושבע, ה־עוברת תהליך של סינון מושגי. הניכור מתפרק לחלקיקים אטומים, עובר איר־גון מחדש ויוצא כספר.

■

אלברכט דירר, "Ecce Homo", הפסיון הגדול

רוח איטלקית בנוף גרמני

אלברכט דירר, אוסף תחריטים, מחיואון האיסלם, רח' הפלמ"ח 2

מוזיאון האיסלם מתעורר מתרדמה ארוכה, שכרתה עליו מאז הגניבה ה־מפורסמת לפני מיספר שנים, בה נלקחו בין השאר, שני תחריטים השייכים ל־אוסף המוצג כעת. רב־האמן הגרמני אלברכט דירר, שחי בין המאות החמש־עשרה והשש־עשרה, שייך לקבוצה ה־מצומצמת של אמנים, שהשפיעו על מהלך תולדות האמנות.

ירושלים כעיר אירופית

סידרות חיתוכי־העץ, "הפסיון הגדול", "האפוקליפסה" ו"חיי מריה", הוות פיס־גה היסטורי בטכניקת חיתוך־העץ וב־מורכבות היצירה שלהן. דירר, שהושפע מרוח הרנסאנס, ובמיוחד מליאונרדו ו־מנטניה, אימץ ויישם את החידושים ה־תיאורטיים בתחום הפרספקטיבה והפרו־פורציה בחיתוכי־העץ, ושילב בהם את הרוח הקלאסית האיטלקית עם נופי ה־אדם והעיר הגרמניים של תקופתו. קיר־בתו של דירר לפרטין לותר מתבטאת בהתאמה של סיפורי הברית־החדשה ל־מראות ולרוח בני־זמנו, וכך מופיע הנציב הרומאי בדמות פחה תורכי, ו־הרועים והסוחרים כבני נירנברג טיפו־סיים. העיר ירושלים מצויירת כעיר־מיבצר גרמנית עם מיספר כיפות, ש־הוספו כדי לשוות לה מראה מזרחי.

מריח פוגשת בבת־שבע

דירר השתמש, כבן־זמנו גרונוולד, בסיפורי הברית־החדשה כדי לתאר מצ־בים אנושיים בעלי משמעות חוץ־דתית כמו פגישתת של מריח בבת־שבע, או "החלקאה" המתארת את אכזריותם של מעני ישו. אחד הסממנים המעניינים ביותר באוסף הוא המטאמורפוזה ש־ניתגלמה באמנותו של דירר, בה עברה האוירה הגותית הכבדה וחסרת־החיים אל רוח־הרנסנס העשירה במשחקי־הדימיון, בהגיגיות ובהערצת היופי הגופני.

ספרות טובה בטעם הלענה

(המשך מעמוד 23)

ולהוסיף, אין לו ספק, שהמשך קיומה מותנה בשמירתה של אותה תחושת ייעוד ואחריות לגורלו הרוחני של העם. וכאן חוליית הקשר למסתו של נתן זך, "מסע [illegible]", המעמידה במרכזה אותה שאלה עצמה, אם כי [illegible] בה נערכת מנקודת־מוצא שונה לחלוטין. [illegible] של זך הוא המעקב הכרונולוגי, פחות או יותר, אחרי השפעותיו של הצבע הכחול בספרויות אירופה [illegible] העברית, וכן באמנות הפלאסטית, מאז אמצע המאה התשע־עשרה ועד ימינו אלה. במהלך השיוט [illegible] וגוון [illegible] בין עשרות הדוגמאות מן השירה הצרפתית, הגרמנית, הסקנדינאבית, והאנגלית, האמריקאית והעברית, מראה זך, כי הצבע הכחול נקשר [illegible] אל אותה אסכולה הידועה כ"אמנות לשם אמנות", זו המבקשת לנתק את האמנות מכל מימד [illegible] או דידאקטי ולהשתקע באסתטי הטהור. הכחול [illegible] צבע הכיסופים אל האידיאלים הבלתי־מושגים [illegible]. הוא גם הצבע המייצג את המטאמורפוזה [illegible] שמחוללת האמנות בחומרי החיים, בהופכה [illegible] לדברים של דמיון חזון.

סקירה זו של גלגולי הכחול בספרות ובאמנות היא, [illegible] אילוסטראציה לשאלה המרכזית שמציג זך, והיא: האם אמנם יכולה האמנות הטהורה להתקיים "[illegible]" בלב שימת המלחמות הברוטאליות, פרי האיוולת האנושית שמסביב", או שמא נגזר עליה, שהכחול [illegible], במובנם המטאפורי, ייעלמו ממנה כאשר [illegible] יורים, ואחת היא אם מדובר בתותחי האימפריה [illegible], או בתותחיה של מלחמת לבנון. אף שאין [illegible] נאמרים במפורש, ניכר, כי ליבו של זך נוטה [illegible] האמנות "הכחולה", המפליגה אל מעבר לגבולות [illegible] הזמן, וכדי האמנות האחרת, המודדת אל המציאות [illegible] היא בעיניו הכרח בל־יגונה, אם אינה משכילה [illegible] לפחות מעט מן ה"כחול" העל־זמני.

המתח בין הכרעתו האמנותית של זך לבין זו של [illegible] גלוי לעין, וכך מצטרפות שתי מסות אלו, שהן [illegible] "החוץ" של "איגראל" מס' 2, ומשמשות כצמד [illegible], שסביבן מתארגן כל שאר החומר הספרותי [illegible] שבקובץ, על־פי מידת קירבתו אל אחת [illegible] האמנות שתוארו.

חזות קודרת

אין ספק, שההחלטה לכלול בקובץ זה חומרים [illegible] מובהקים היא הסימן הגלוי ביותר [illegible] של המגמה, המבקשת לחרוג מגבולות [illegible] אל האמירה הפוליטית הישירה. בולט ביותר [illegible] זה הראיון עם יצחק בן־אהרן, שכותרתו אמנם "[illegible] בישראל: ריב ושכחה", אך הוא מתרחב לכדי [illegible] מצב כוללת של המתחים העכשוויים בחברה [illegible]. במרכז הראיון חשבון־נפש [illegible] בשאלת קליטתה של העלייה המזרחית. אף שאין הוא מתכחש לשגיאות, שנעשו בשנות־החמישים, בן־אהרן יוצא כאן בתוקף להגנת התנועה הקיבוצית כנגד הקיטרוגים המוטחים בה בשנים האחרונות על האופן שבו, כביכול, ניסתה לבולל בתוכה "בכוח" את בני עדות־המזרח, תוך רמיסת מורשתם התרבותית. הדברים עוד יעוררו, וודאי, תגובות מצד הנוגעים בדבר.

אמירה פוליטית מסוג שונה, אך לא פחות חריפה, כלולה במסתו הקצרה של אנטון שמאס, "על גלות וספרות". גורל הגלות והנדודים אמנם נחשך, לדבריו, ממנו וממשפחתו, אך על־יסוד תחושת הזרות שלו כאזרח מדינת־ישראל הוא מגדיר עצמו כ"גולה בארצו", ולפיכך מרגיש שייכות אל השורה הארוכה של אינטלקטואלים גולים, מדאנטה אליגיירי ועד אנשי־רוח פלסטינים בני־זמננו. בתשתית הדברים מצויה, כמובן, השאיפה למולדת. אך שמאס מתחמק, אולי מתוך מבוכה אמיתית, מהתמודדות גלויה עם השאלה המתבקשת מהי המולדת שאליה הוא משתוקק: מה מקומה, והיכן גבולותיה.

חיבור נוסף המחזק את המגמה הפוליטית של הקובץ הוא מחקרה של נורית גרץ על התמורות בסיגנון מודעות־הבחירות מאז תקופת־היישוב ועד שנת 1984. מסתבר, שתעמולת הבחירות היא ראי נאמן לדיוקנה של החברה אליה היא מופנית, המשקף בבהירות תהליכים חברתיים ושינויים בדפוסי ההתנהגות הפוליטית. באמצעות ניתוח מודעות־הבחירות אנו מתוודעים לשורה של אמיתות בלתי־נעימות, שבעצם כבר ידענו או שיערנו מראש את מציאותן. מניתוח זה מצטיירת חברה עייפה ואדישה, שאיבדה את כוח הרוחי שלה, שטושטשו בה קווי־מיתאר אידיאולוגיים, שדרכה אבדה לה. אפילו מסתו המלומדת והעקרונית של יהושע אריאלי, "על אוריינות של ההיסטוריון", המנותקת לכאורה מכל כוונה אקטואלית, היא בהקשר שלפנינו, אמירה [illegible] מאין כמוה.

החזות החברתית והפוליטית, המצטיירת מתוך דברי העיון וההגות, שכונסו ב"איגראל" מס' 2 היא, אפוא, קודרת למדי. לא נותר אלא לברר, האם משתקפת חזות זו גם בדברי הסיפורת והשירה שבקובץ – על־פי המגמה, שאותה הדגיש דן מירון – או שמא ניכר ביצירות אלה דווקא הדחף המנוגד לשיר ביותר שאת שירת המוחות דווקא, כדברי נתן זך.

מגמה מעורבת

התשובה לשאלה זו אינה חד־משמעית. יצירות השירה והפרוזה, מעצם טיבן המורכב והמתחמק [illegible] ערוכות על־פי המגמה השלטת בחלקי העיוניים של הקובץ. ואכן ניתן לזהות בהן את כל גווני־הקשת. שבצידה האחד רטוריקה פובליציסטית ישירה, ובקצה השני ביטויים ליריים אינטימיים של חוויות אנושיות אוניברסליות. עם זאת, רק מיעוטן של יצירות אלה משוחרר לחלוטין מן המתחים הכרוכים בקיום היהודי־ישראלי, וברוב המיקרים מועקות המציאות מרחפות בחלל, לפחות כרקע הפאסיבי שלה.

אמירות אישיות טהורות המנותקות מן ההקשרים האקטואליים מצויות, כמדומה, רק בשיריהם של שמעון הלקין, גבריאל פריל, משה ברשאול ועמוס לוינזן – כל אחד מהם בדרכו שלו. קבוצה אחרת של שירים מנוקדת, אמנם, אף היא בעולמו של היחיד, אך זה נטוע בתוך זמן ומקום ספציפיים, שדרכם מתרמזים הקשרים קולקטיביים. כך, למשל, בשני שיריו היפים והעדינים של משה דור, "עלי תות" ו"החזאי בישר". תהליכי הכליה וההתפוררות ותחושת הזרה העמומה יכולים להתפרש הן במישור האישי והן כביטוי למועקה רחבה יותר. במובן מסויים, כך הדבר גם בשירה של לאה איילון. אלה הם מונולוגים קרתתניים של דוברת, שעולמה הוא מסיפס של הויות הנרקמות סביב גיבורים [illegible], והיא נקרעת בין כמיהה לחוויה ארוטית חריפה לבין רגשות אשמה. לקבוצה זו ניתן לשייך גם את שיריהם של יעקב איילי ושל מארי, הבונים קשרים אנאלוגיים בין רשויות הרובדים ובני־משפחותיהם לבין דמויות ואירועים מן ההיסטוריה היהודית הקדומה. בשלוש יצירות הסיפורת שבקובץ מתגלה תבנית דומה ההתבוננות בקורותיהם של יחידים נעשית תמיד על רקע היסטורי והכרחי משמעותי, או תוך שילוב בעיות שבתשתית הקיום הישראלי. כך במיוחד ב"התקנון החדש – דפי עבודה" של יונת ואלכסנדר סנד, שבמרכזו סצינה מעוררת צמרמורת של טקס חליצה. וכך בפחות הדגשה בסיפוריהם של יצחק בן־נר ושל יואל הופמן.

שני מקומות יש ב"איגראל" מס' 2, שבהם פורצת האמירה הפובליציסטית את מסגרות האמנות וצעיפי הבדיון, ומוטחת בנו בעוצמה ריגשית, לשונית וציורית גדולה. אלה הם שיריהם של יעקב אורלנד וגבי דניאל, הקרובים במהות המסר הפסימי שבפיהם. יעקב אורלנד עושה זאת בשיר אוטוביוגראפי ארוך בשם "קייב", המתאר בפירוט את עיר ילדותו ואת גלגולי משפחתו לענפיה. תיאור התפצלותה הגיאוגרפית, האידיאית והמנטאלית של משפחה יהודית אחת מבטא את עומק הבעייתיות שבקיום היהודי בדורנו. בשיריו המרירים, הבוטים והנשכניים של גבי דניאל הדברים מנוסחים אף ביתר חריפות, ומגיעים לכדי כפירה גלויה בצידקתה של הציונות. הנוסטלגיה אל העבר היהודי באירופה וההתעלות מן העומק הרוחני של היהודי הגלותי נשזרת כאן בהבעת שאט־נפש מדיוקנם של הישראלים העדשים. שירים אלה מהווים בחריפותם הפסימית מעין נקודת השקה בין החלק הבלטריסטי לחלק ההגותי שבקובץ, ומחזקים מאוד את החזות הקודרת העולה ממנו.

★

בתוך שקן הדוד הנה הגיש לנו, אפוא, נתן זך רב מירון תבשיל רב־טעמים, אך דומה, כי טעם הלענה מאפיל על כולם. נראה כי "איגראל" מס' 2 ממלא בשלמות את התפקיד המוצע לספרות העברית במסתו של דן מירון: "ביטל עליך רק לעמוד על מצפה, לראות למרחוק, להזהיר, לכוון, להצביע על סכנות – ואשר לחברה הישראלית: אם ישמעו ואם יחדלו". דמה של החברה בראשה בין כה וכה. כל כמה שנים היא שוסכת אתנו במלחמותיה.

ארועים והודעות

פרס לספרות צבאית לשלמה הלל
טקס הענקת פרס לספרות צבאית, על־שם יצחק שדה ז"ל, למר שלמה הלל על ספרו "רוח קדים", יתקיים בתיאטרון ירושלים, 2.9.86, בשעה 19.30.

ערב אלכסנדר פן
ערב המוקדש לזכרו של אלכסנדר פן [illegible] ב־6.9.86, בשעה 20.30, [illegible] רח' יחזקאל 6, תל־אביב.

ערב לזכרו של אריה ליפשיץ
במלאת שלושים למותו של המשורר אריה ליפשיץ ז"ל יתקיים ערב לזכרו ב־2.9.86, בשעה 20.00, [illegible]

תיקון טעות
[illegible]

משרד החינוך — ישראל — ה.ה.ט

המכללה הטכנולוגית ע"ש סינגאלובסקי

דרך הטייסים 28, תל־אביב, טל' 03-396171

משכת ההרשמה

לקורס ערב —

הנדסאים להוראה

לבעלי תעודת זכאות לתואר הנדסאי

★ יתקבלו מועמדים המכשירים עצמם להנדסאות בשנה"ל תשמ"ז

★ מועמדים שירשמו לקורס, יעברו וועדת קבלה.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למשרדי המכללה.

האוניברסיטה הפתוחה

תפנית

תפנית-לימודי התמחות והעשרה

לימודי תעודה

תכנית לימודים חדשה בלימודי ניהול ותקשורת

תכנית לימודי המשך במתכונת של מפגשים שבועיים. הלימודים ייערכו בכיתות הלימוד של האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב.

מגמת ניהול

מיועדת למנהלים העוסקים בתחומי שיווק, פרסום, יצוא, פיננסים, משאבי אנוש ומחשבים.

קורס ניהול פיננסי
לימודי ערב — ימי ג'
פתיחה: 25 בנובמבר 1986

קורס ניהול שיווק חו"ל
לימודי ערב — ימי ב'
פתיחה: 17 בנובמבר 1986

קורס ניהול המשאב האנושי
לימודי יום — ימי ד'
פתיחה: 19 בנובמבר 1986

קורס ניהול שיווק ופרסום
לימודי ערב + יום
ימי ה' (ערב), ימי ו' (בוקר)
פתיחה: ינואר 1987

קורס הכרת המחשב ושימושיו למנהלים
לימודי ערב — ימי ד'
פתיחה: 12 בנובמבר 1986
לימודי בוקר — ימי ו'
פתיחה: 16 בנובמבר 1986

קורס אנגלית עסקית למנהלים
לימודי ערב
פתיחה: 11 בנובמבר 1986 (ימי ג')
13 בנובמבר 1986 (ימי ה')

מגמת תקשורת

מיועדת למנהלי פרסום, יחסי ציבור, דוברים, מסבירים ויועצי תקשורת.

התמחות בתקשורת המונים
לימודי יום — ימי ג'
פתיחה: 11 בנובמבר 1986

בעין המצלמה — סדנת וידיאו
לימודי יום — ימי ב'
פתיחה: דצמבר 1986

קורס בפיתוח חשיבה המצאתית
מיועד למנהלי מפעלים, מנהלי פרויקטים ומהנדסים העובדים בפיתוח טכנולוגי.
לימודי ערב — ימי א'
פתיחה: ינואר 1987

מידע נוסף ניתן לקבל ב"תפנית — לימודי התמחות והעשרה, האוניברסיטה הפתוחה, ת.ד. 39328, רמת־אביב 61392.
טל: 410761, 422552, 422578 (03).

ניתן לארגן קבוצות לימוד בתוך מפעלים/חברות בהתאם לדרישות הקבוצה.

המרכז לחינוך טכנולוגי חולון
בחסותה האקדמית של אוניברסיטת תל־אביב

השתלמויות ולימודי חוץ

★ **מיקרופרוסוסורים — קורס בסיסי מורחב (72 ש')**
● קורס בוקר — ימי ו', משעה 08.15, 12 פגישות, החל ב־28 בנובמבר 1986.
● קורס ערב — ימי ג', משעה 17.30, 18 פגישות החל ב־18 בנובמבר 1986.

★ **מיקרופרוססור 8086 — קורס מתקדם (60 ש')**
● קורס בוקר — ימי ו', משעה 08.00, 9 פגישות, החל ב־19 בספטמבר 1986.

★ **מיקרומחשב/בקר ממשפחת 8051 — קורס מתקדם (40 ש')**
● קורס ערב — ימי ב', משעה 17.30, החל ב־22 בספטמבר 1986.

★ **סדנה יומית — מיקרומחשב/בקר ממשפחת 8051**
● יום ג', 11 בנובמבר 1986, משעה 08.30.

★ **סדנה יומית — מיקרופרוססור 16/32 ביט MC 68000**
● יום ד', 1 באוקטובר 1986, משעה 08.30.

★ **סדנה — מבוא לבינה מלאכותית**
● יומיים, נובמבר 1986.

★ **בקרים מתוכנתים (PLC) — קורס בסיסי (32 ש')**
● ימי ב', משעה 17.30, החל ב־15 בספטמבר 1986.

★ **רובוטיקה — קורס בסיסי (60 ש')**
● קורס ערב — ימי ה', משעה 16.00, החל ב־18 בספטמבר 1986.

★ **מבוא לתכנות ולהכרת המחשב — שפת BASIC (52 ש')**
● קורס ערב — פעמיים בשבוע בימים ב', ד' משעה 17.30, החל ב־3 בנובמבר 1986.

★ **גרפיקה במחשב: (תיאוריה + פרויקט) — (100 ש')**
● ימי ב' משעה 17.30 — נובמבר 1986.

★ **אלקטרוניקה תעשייתית ומיקרומחשבים (112 ש')**
● יום לימודים מלא, ימי ד' משעה 09.00, החל ב־17 בספטמבר 1986.

★ **הכנה ללימודי עיצוב — במוסדות אקדמיים**
● 2 פגישות בשבוע אחה"צ, ינואר—מרץ 1987.

★ **אנגלית — מכינה למבחני פטור באוניברסיטאות**
● קורסי בוקר וערב החל בנובמבר 1986.

★ **אנגלית לבחינות בגרות**
● קורס ערב, החל ב־10 בספטמבר 1986.

לפרטים נוספים ולהרשמה:
המרכז לחינוך טכנולוגי, רח' גולומב 52 חולון 58102, טלפון 03 851 181, למהנדס נתן אלירן.

ידיעות אחרונות 12.8

לימודי חינם להוראת טכנולוגיה

על כך החליט משרד החינוך, בעקבות מחסור חמור הצפוי בשנה הבאה בבתי־הספר בכל הקשור להוראה במקצועות אלה

— מאת ניצה אבירם, כתבת "ידיעות אחרונות" —

...בקרה, במכללה התל־אביבית להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל...

בשנת הלימודים הקרובה גם יפתחו שתי מגמות...

המכללה להכשרת מורים
למקצועות הטכנולוגיה והמינהל

פרטים והרשמה: תל־אביב: אנטיגנוס 6,
טל' 441744, 452428, 03-5463153
ירושלים: רח' מסריק 10,
טל' 668383, 666380, 02-690130

לאקדמאים ולמורים
הסבה מקצועית במסלול מקוצר

המכללה למינהל

נתיב בטוח — לעתיד בטוח

משרד החינוך והתרבות — האגף לתרבות ולאמנות — המחלקה לאמנות — מחוזות תל־אביב והמרכז
אגודת ידידי בית־המדרש למורי אמנות — רחוב בית־גוברין 7 — רמת־השרון

קורסים דו־שנתיים למדריכי אמנות למבוגרים

בשנת הלימודים תשמ"ז 1986/7

לימודי־תעודה

הקורסים יתקיימו אחת לשבוע, בימי ג' בד"כ בשעות 16.00 — 21.00 במדרשה למורי אמנות ברח' בית־גוברין 7, רמת־השרון.

הקורסים:

1. אריגה
2. גרפיקה ועיצוב ארועים
3. הדפס אמנותי
4. פיסול ופיסול קרמי
5. צילום
6. שילוב אמנויות
7. תיאטרון בובות
8. תיאטרון קהילתי

ההרשמה תתקיים ביולי, אוגוסט עד אמצע ספטמבר ש.ז.

עדיפות למועמדים מערי שדה, מאזורי מצוקה, לחיילים משוחררים, עובדי חינוך, הדרכה וחברה.

פרטים והרשמה: מזכירות בית המדרש למורי אמנות — טל': 03-474391, 03-490880 בימים א'—ה' שעות: 8.30—12.30.

למד, למדי, למדו!
חדש ויחודי בישראל:

קורסים לאנגלית אוקספורד אוניברסיטאי בשיטת הקסטה הניידת.

הקורס כולל ספר, 4 קסטות, 12 חוברות עבודה, 12 קסטות אישיות, מילון ותיקוני עבודה.

— הצלחה מובטחת —

פרטים וייעוץ ללא התחייבות של המבקש. גם בתשלומים ללא הצמדה או ריבית.

שפות זרות אחרות: גרמנית, ספרדית צרפתית, איטלקית, ערבית ועוד.
"המורה הפרטי בביתך!"
3 רמות שונות.
פנה תיום בדואר או בטלפון: "טיוטור־טייפ" — רח' בצלאל 9, ת.ד. 9032 מיקוד 91090 ירושלים, טלפון 02-243040.

שי לחגים!!!
(בתוקף עד 31.10.86)
מגיע לך שובר שי לחגים, על כל קניה.
כתבו ובקשו — מיד.

מכללת הדסה

המכללה של הדסה ירושלים
מודיעה על מועד שני של הרשמה לחוג למינהל ולמזכירות רפואיות

משך הלימודים שנה.

מטרת החוג להכשיר עובדי מינהל ומזכירות לשירות הציבורי, לשירותי בריאות, מוסדות מדע ורפואה ומוסדות להשכלה גבוהה.

פרטים והרשמה במזכירות המכללה, רחוב הנביאים 37 ירושלים בימים א'—ה' בין השעות 09.00—12.00 (טלפון 02-222291)

סיליקה

2.9 יום פתוח לקהל 21.00-15.00

המכללה לאמנות הזכוכית
שער ראשי נמל יפו טל. 813563, 837149
קורסים: • ויטראלים • נפוח זכוכית • חתות חול

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

מכללת בית ברל

המרכז להכשרת יוצאי אוניברסיטאות ואקדמאים להוראה

לתשומת ליבו של עובד ההוראה והחינוך המתכונן לצאת לשנת שבתון או מעונין בלימודים

עם השתלבות מוסדנו במכללת בית ברל, אנו מכריזים על המשך של הרשמה מיוחדת לקראת שנה"ל האקדמית תשמ"ז 1986/7 להכשרה, להסבה, להוראה ולהשתלמות לעובדי הוראה והחינוך המסייע בתחומים הבאים:

לימודי תעודת הוראה

מועמדים שלמדו 32 ש"ש לפחות במוסד להשכלה גבוהה ונבחנו כדין רשאים להירשם לחוגים הבאים:

★ הגיל הרך (כולל כיתות א-ב)
★ ביה"ס היסודי (הוראה כוללת, ג-ח)
★ חינוך מיוחד (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ אנגלית (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ ערבית (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ היסטוריה (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ ספרות ולשון (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על-יסודי)
★ מקרא, תושבע"פ, מחשבת ישראל (יסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ מתמטיקה (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ מחשבים (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ גיאוגרפיה (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ לימודי א"י (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)
★ מדעי החברה ואזרחות (חטה"ב/על יסודי)
★ פיסיקה (חטה"ב/על יסודי)
★ כימיה (חטה"ב/על יסודי)
★ ביולוגיה (ביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי)

תעודת הוראה לכיתות י-י"ב תותנה בחוגי הלימודים הקודמים ובתואר אקדמאי

תחומי חינוך מסייעים

★★ לימודי מבוגרים (מורים לתהיל"ה), לאולפנים
★★ מנחים מוסמכים להנחיית קבוצות הורים
★★ התמחות בטכנולוגיה לימודית
★★ יועצים חינוכיים - הכוון וייעוץ (דרוש ב"א)
★★ מרכזים למרכזי משאבים/ספרנות פדגוגית

השתלמויות יחודיות

א. לגיל הרך
1. הסבת גננות מוסמכות לתואר "גננת מוסמכת בכירה"
2. השתלמות בחינוך מיוחד לגיל הרך

ב. לביה"ס היסודי
3. הסבה של גננות מוסמכות להוראה כוללת
4. הסבה של מורים מקצועיים בכירים לה"כ
5. הסבה של גננות מוסמכות בכירות לה"כ
6. התמחות בהוראה כוללת יצירתית

ג. לחינוך מיוחד
7. התמחות למורים כוללים בחינוך מיוחד
8. לימודי העשרה למורים בח"מ בנכויות התפתחותיות
9. השתלמות למורים מוסמכים מח"מ למוסמך בכיר

ד. לגיאוגרפיה, לימודי א"י והסביבה
10. השתלמות בגיאוגרפיה, בלימודי א"י לימודי הסביבה והדרכת טיולים (בשיתוף עם החברה להגנת הטבע)

ה. למתמטיקה
11. השתלמות בהוראת החשבון וההנדסה ליסודי
12. השתלמות בנושאים מתמטיים לחטה"ב ולמורה בכיר

ו. אנגלית
13. הסבת מורים כוללים לאנגלית
14. השתלמות באנגלית לחטה"ב ולעל יסודי
15. השתלמות למורה בכיר לאנגלית ליסודי

ז. יהדות
16. השתלמות בהוראת המקרא/תושבע"פ/מחשבת ישראל
17. השתלמות בספרות המוסר, ספרות הקבלה ובשמונה פרקים להרמב"ם לעל יסודיים

ח. ספרות ולשון
18. השתלמות בספרות ולשון בתדגש על הבנת הנקרא
19. השתלמות בספרות ילדים
20. השתלמות בספרות ולשון לחטה"ב ולעל יסודי

ט. ערבית - כשפה שניה לביה"ס היהודי
21. השתלמות לתוארים: מורה מוסמך, מורה בכיר, לחטה"ב ולעל יסודי

י. מחשבים
22. הכשרת רכזי מיחשוב לחטה"ב ולעל יסודי
23. השתלמות לקבלת הסמכה ותעודת הוראה לחטה"ב ולעל יסודי. (הוראת תורת המחשב + מדעי המחשב)

יא. הכשרת רכזי מקצוע
24. השתלמות לתפקיד של רכזי מקצוע בתחומים הנלמדים בביה"ס היסודי/חטה"ב/על יסודי

יב. השתלמות בתחומים מסייעים
25. השתלמות להכשרת רכזי מעבדות פדגוגיות ולספרנות פדגוגית
26. השתלמות להכשרת מרכזים למרכזי־משאבים
27. השתלמות בטכנולוגיה לימודית לצרכי ההוראה
28. הכשרת מנחים מוסמכים להנחיית קבוצות הורים (בשיתוף עם הטלויזיה הלימודית)

יג. השתלמות יחודית למורים על יסודיים
29. השתלמות לקבלת רשיון הוראה קבוע למורים על יסודיים על בסיס של כתב היתר (אקסטרני)
30. השתלמות להשבחת דרכי ההוראה למורים על יסודיים בהדרכת פרופסורים ובשיתוף החברה להגנת הטבע

סטודנטים ללימודי תעודת הוראה יוכלו לרכז את לימודיהם - אם ירצו בכך - ביומיים בשבוע ו/או לפצלם ללימודי לפנה"צ או אחה"צ, הכל בהתאם לאפשרויות המערכת ונוחותו של הסטודנט. סטודנטים הבאים לכך יוכלו לקבל הלוואות מותנות. משתלמים יוכלו ללמוד באחת מהאפשרויות הבאות: א) ארבע פעמים בשבוע או אחה"צ (שנה אחת) ב) שלוש שנים - יום מרוכז (תלוי בהיקף לימודיו של המשתלם) במשך שבוע (לפנה"צ) בשבוע או אחה"צ ג) בימים מהבוקר ועד הערב.

תחבורה ציבורית תדירה, מסודרת ונוחה מובטחת בקווים הבאים: 1) מגדרה (רחובות וכו) לאורך כביש גהה לבית ברל וממנו. לסטודנטים מ:גדרה, רחובות, רשל"צ, אור יהודה, קרית אונו, גבעת שמואל וכו' 2) בת ים, חולון, בת ים, ת"א, מתחנה המרכזית של הרכבת הצפונית, וכו' 3) לבית ברל חו"ש (למתגוררים בעתיים, ר"ג, חדרה, נתניה, הרצליה מהתחנה המרכזית של הרכבת דרך פ"ת לבית ברל חו"ש 4) מהמקום הנ"ל דרך הרצליה, רמה"ש־רעננה וכו' חו"ש.

המעונין בשנתון ובטופסי רישום ישלח המחאה ע"ס של 5 ש"ח לפקודת "המרכז להכשרת אקדמאים" לכתובת הנ"ל.
בדבר מידע נוסף יש לפנות למזכירות המרכז להכשרת אקדמאים בימים א-ה, בין השעות 09.00-14.00

דואר בית ברל, טל. 25155, 052-448188 מיקוד 44905

בית הספר להנדסאים אורט בכפר־סבא
כביש ראשי ליד משטרת כפר־סבא, טלפון 052-31557

אורט ישראל

מסתיימת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

קורס הנדסאי הסביבה (אקולוגיה)
לימודי יום

הקורס מיועד לבנות ולבנים לאחר שירות צבאי
★ תנאי קבלה: תעודת בגרות, סיום בהצלחה קדם־הנדסאים
– בוגרי הקורס יקבלו בנוסף תואר –

טכנאי כימיה

★ חיילים משוחררים יהיו מפטור בתשלום עבור שכר לימוד בשנה א'.
★ הנהלת המכללה מסייעת בהשגת מקום עבודה במקצוע.
★ מילגות וסיוע כספי לנזקקים.

פרטים והרשמה במשרדי המכללה

מכללת בית ברל

נמשכת ההרשמה במגמה לתרגום
הכשרת מתרגמים בכתב מאנגלית לעברית ומעברית לאנגלית
קורס של 3 שנים, יומיים בשבוע, 12 שעות שבועיות

מבחני הכניסה יתקיימו ביום ג' 2.9.86
לפרטים נוספים נא להתקשר ליהודית – 052-448188

המכללה לביטוח
ע"ש יעקב שריד
ליד איגוד חברות הביטוח בישראל

לימודי ביטוח
תשמ"ז

נשארו מקומות פנויים בודדים בתל־אביב בלבד לקורסים הבאים:
* קורס לסוכני ביטוח חיים למתחילים
* קורס לעובדי מחלקות ביטוח חיים בחברות ביטוח.
* תכנית ללימודי תעודה C.L.U. (ISR.) – קורס מתקדם בביטוח חיים.
* מסלול ללימודי שמאות בביטוח אלמנטרי

מספר המקומות מוגבל!

ההרשמה במשרדי המכללה, שד' רוטשילד 39, תל־אביב, בימים א'–ה' בשעות 09.00–14.00. טל' 627374, 03-627375.

משרד החינוך והתרבות - האגף לתרבות ואמנות
בית הספר לאמנות הציור ת"א
ע"ש א. מרגושילסקי

נמשכת ההרשמה
★ לימודי תעודה - 4 שנות לימוד, 5 ימים בשבוע
★ לימודי תעודה , 4 שנות לימוד, 2 ימים בשבוע
★ קורס למורים בשנת שבתון לצורך קבלת גמול השתלמות
★ קורסים וחוגים בשעות הערב בכל המקצועות.
המקצועות הנלמדים:
רישום, צבע, חדפס, פיסול, צילום ותולדות האמנות.
פרטים והרשמה במזכירות ביה"ס, רח' קלישר 5 ת"א.
טל. 657348 בימים א'-ה' בין השעות 09:00-13:00

בחינת כניסה תתקיים ביום ב' 15.9.86 בשעה 09.00

קורסים לספרדית
למתחילים ★ ממשיכים ★ מתקדמים
בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש 1, תל־אביב
הקורסים מתחילים ב־2.9.86
ימי הרשמה בתאריכים: 24.8, 26.8, 31.8, 1.9,
בין השעות 17.00-20.00.
לפרטים נוספים נא לפנות לטלפונים: 03-472451, 03-863205, 03-474427, 052-25518, 03-472451.

חנות דגי הנוי בראשל"צ
מודיעה על פתיחת חנות המפעל לקהל הרחב

החנות פתוחה בכל יום בין השעות 10.00 — 19.00 וגם בשבתות. החנות נמצאת בין פרדסי נחלת יהודה. מרח' ז'בוטינסקי פנה ימינה לבית אשד ובסוף הכביש ימינה ושמאלה ואחרי 500 מ' שמאלה בשביל עפר.

המשביר לצרכן
מכרז
למכירת מכוניות
1. וולבו 224 שנת ייצור 83
2. פג'ו 504 שנת ייצור 79
הצעות במעטפות סגורות יש להגיש לא יאוחר מיום 5.9.86 לאגף בינוי ופיתוח, רחוב סלמה 58 ת"א, חדר 207.

אוניברסיטת חיפה
היחידה ללימודי־חוץ
המדור ללימודי מינהל עסקים וניהול כללי

הרשמה ללימודי תעודה — שנה"ל תשמ"ז
(נובמבר 1986)

★ מינהל עסקים וניהול כללי - לבעלי 12 שנות לימוד
★ מינהל עסקים וניהול כללי—לאקדמאים
★ מינהל בכיר
★ ניהול שיווק וארגון מכירות
★ תמחיר
★ ניהול ופיתוח משאבי אנוש
★ ניהול זמן ושיפור מיומנויות בניהול
★ יישומים כספיים-ניהוליים באמצעות מיקרו־מחשב
תכניות בשיתוף עם לשכת המהנדסים, האדריכלים והאקדמאים במקצועות הטכנולוגיים בישראל
★ לימודי מינהל למהנדסים
★ מינהל כללי למפעלים עתירי ידע (בשיתוף עם רפא"ל)
★ ייזום וניהול עסקי (בשיתוף עם המי"ל)

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לאוניברסיטת חיפה, היחידה ללימודי־חוץ, הבנין הרב־תכליתי, חדרים 216, 218, טלפונים: 04-257314, 04-240431, 04-240440.

מ.י.ל. המכון הישראלי למינהל
ביה"ס הותיק והגדול
להכשרת עובדי משרד וחשבונאות

דנאל
ניהושע אדירו בע"מ
החברה הגדולה והותיקה לשרותי העסקת עובדים

אנו נכשיר אותך לעבודה מעניינת ומכניסה

אנו נכשיר אותך תוך מספר שבועות
והשכלתך בכל מקום בארץ ללא תלות בגילך
למקצועות:
◄ מעבדת תמלילים על מחשבי P.C
◄ כתבנית עברית־אנגלית
◄ מנהלת חשבונות ◄ קלדנית
◄ מפעילת מסוף מחשבי P.C

בוגרות הקורסים תופננה לעבודה ברשת דנאל
המעסיקה כיום למעלה מ־1200 עובדים במפעלים ומוסדות שונים בארץ

פני עוד היום לסניפי המכון הישראלי למינהל:
הסניפים פתוחים בין השעות: 9.00-1.00 לפנה"צ, 16.00-19.30 אחה"צ

תל־אביב בן־יהודה 36 ליד בנין אל־על טל. 297421	חיפה ביאליק 17 פינת הרצל טל. 664509	ירושלים יפו 38 מול בית יואל טל 221933	באר־שבע החלוץ 89 מול ק. שבע טל. 32872	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל. 726132	פתח־תקוה איכילוב 31 טל. 913688	רחובות הרצל 31 טל. 463632	
ראשל"צ רוטשילד 36 מסוף חיים טל. 966601	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל. 684161	חולון סוקולוב 46 בנין חסכור טל. 840869	רמלה הרצל 84 בנין מעל בנק לאומי טל. 242386	הרצליה סוקולוב 36 מ. בינוניון טל. 67682	כפר סבא ויצמן 3 מול בינוניון טל. 444206	אשדוד בנין מאירלוף מרכז א' טל. 38624	נתניה הרצל 35 כנון 3 טל. 32404

משרד העבודה והרווחה
משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי
להכשרה טכנולוגית

מכללת תל־אביב
נמשכת ההרשמה ללימודי יום וערב לשנת הלימודים תשמ"ז (אוק' 86')

למגמות:
★★★ טכנולוגים רפואיים	לימודי יום
★ הנדסאי אלקטרוניקה	לימודי יום וערב
★ הנדסאי מחשבים	לימודי יום
★ הנדסאי תעשיה וניהול	לימודי יום
★ טכנאי מחשבים	לימודי ערב
★ מכינות קדם טכנולוגיות קדם הנדסאים וטכנאים	לימודי יום וערב

★★★ המגמה בתהליכי אישור לקראת התואר הנדסאי

פרטים והרשמה: במזכירות המכללה רח' יגאל אלון 30 תל־אביב טל. 390081-03 בין השעות: 08.30 — 13.00.

הלימודים בתאום ובהנחיית בית הספר להנדסאים באוניברסיטת תל־אביב.

קו־אופ. „זבולון"
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ
(מוסודה של קרית־חיים)
דרושים

מנהל/ת חשבונות מנוסה

הכישורים הדרושים:
* סוג ד' בהנהלת חשבונות.
* נסיון של 5 שנים לפחות בהנהלת חשבונות מסחרית.
* נסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
על המעונינים לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים אל קו־אופ. „זבולון" בע"מ, ת.ד. 2 קרית־חיים עבור הנהלת חשבונות.

מנהלי מחלקות בשר ודגים

הכישורים הדרושים:
* בעל ידע בענף הבשר והדגים.
* עד גיל 50.
* יתקבלו גם מועמדים רציניים אשר מוכנים להשתלם בנושא.
קצבים ועובדי מחלקות דגים, קופאיות, עובדי מעדניה
למשרות מלאות וחלקיות.
על המעונינים להתקשר טלפונית לקו־אופ. „זבולון" מחלקת כח־אדם, טל. 04-740116 בין השעות 08.00—13.00.

לאגף החשב במוסד בנקאי בירושלים
דרוש ה
לעבודה פיננסית אחראית
חשבונאי/ת תמחירן/ות
בעל/ת השכלה אקדמאית מתאימה:
לקביעת ראיון, נא להתקשר לטלפון
02-327931-2

למפעל מזון גדול
באזור חיפה
דרוש/ה
מנהל/ת מעבדה
* גיל 35 ומעלה
* השכלה אקדמאית בתחום רלוונטי
* ידע תסיון בשליטה ובארגון של עובדים.
* תנאים מצויינים למתאים.
לפנות בכתב למנהל כח אדם
ת.ד. 1323 ק. טבעון.

משרד התקשורת
לדואר תל־אביב
מבוקשים
• דוורים
• פקידים רוכבי קטנוע
• שליחים לעבודה במשמרות
נא להתקשר לגב' רחל טל
טלפון: 03-393911

רשף
טכנולוגיות צבאיות בע"מ

למפעל הייצור המוקם בשדרות
דרושים:
· מרכיבים טכניים
· מבקרי איכות מכניקה
· עובדות להרכבת אלקטרוניקה
עדיפות לתושבי שדרות
נא לפנות לאהרון רפאלי ביחידה לתכנון כלכלי — שדרות או לחברת רשף, יורם שמואלי, טל': 985444; 11-984165
למשרד החברה בגנות
דרושה:
פקידת רכש/תפ"י
ניסיון בעבודת רכש/תפ"י — יתרון
נא לפנות ליורם שמואלי, טל': 03-984165; 985484
reshef

קליפי
תעשיות מזון בע"מ
* למפעלנו ביבנה דרוש:
מהנדס תעשיה וניהול
עם ניסיון של 3 שנים.
* למשרדנו בת"א דרושה
מזכירה
עם ניסיון בהדפסה
לתאום פגישה נא לפנות
לרח' תוצרת הארץ 13 ת"א, לחנה

לפרוייקט
שיקום נערות
דרושה
מורה
למשרדאות לשעות הבוקר–באזור קיראון
טלפון: בשעות הבוקר 03-341754 בשעות אחר־הצהריים והערב 03-625493

שנת חוויה
משוחרר/ת צה"ל
בוגר/ת תיכון רווק/ה!
אם ברצונך להכיר מקרוב את חיי הקבוץ ולעבוד שנה בתעשייה במסגרת מיוחדת
צלצל/י אלינו לקבוץ אלונים ונמסור לך פרטים נוספים
טל: 04-938108 04-938211
כל יום בין השעות 07:00–15:00

לחברת אלקטרוניקה דרושים:
1. פקידה
למחלקת הנהלת חשבונות
בעלת סוג 2, נסיון בעבודה עם מחשב וידע בהדפסה
2. מפ"ט
מכירות מלאי, כעוזר לאחראי על מכירות מהמלאי.
המועמד חייב להיות בעל כושר לניהול מו"מ עם לקוחות.
ידיעת האנגלית חובה.
3. פקידה כתבנית
עברית אנגלית.
להתקשר לאניטה טלפון 171023; 03-376663.

מעליות
נחושתן
SCHINDLER

דרושים:
למפעל בתל־אביב:
א. מסגרים
• מסגרים מנוסים כולל קריאת תוכניות
• מסגרים בוגרי בית ספר מקצועי
לעבודות מסגרות ומכניקה
(5 ימי עבודה בשבוע)
ב. פקידת תפ"י
כולל עבודת מוכירות,
בעלת נסיון קודם והמלצות
(משרה מלאה)
לפנות ל"נחושתן" רחוב אילת 61 ת"א
טל: 650276, 03-656825
למחוז תל־אביב והמרכז:
ג. עוזר טכנאי מעליות
בוגרי בית ספר מקצועי
(נסיון קודם אינו הכרחי)
לפנות למנהל השרות טל: 03-499045-8

מלונות
מוריה
גני חוריה

למלון גני מוריה ים־המלח
דרושים
* קונדיטור מקצועי
* טבח חלבי
* טבחים מקצועיים
* סגן מנהל אחזקה
בעל תעודת חשמלאי מוסמך ונסיון.
* צ'קרים/יות
אפשרות לדיור במלון.
בעלי נקצוע בלבד יפנו טלפונית 057-84351 — מחלקת כח־אדם לעמי או קטי.

חברה לעיבוד פרדסים מחפשת
מנהל עבודה
לפרדסים באזור המרכז
נכונים: נא לפנות לת.ד. 2012 פתח־תקוה

לתימורים מימון
חברה לשמאות
דרוש
שמאי רכב
בעל נסיון
תנאים טובים למתאימים.
(סודיות מובטחת)
055-81762
055-82111/4 שלוחה 31

למלון ****
דרושים
בנתניה
* איש אחזקה
* טבח
בעלי נסיון מתבקשים להתקשר
053-91222
לאסתר

לחברת מלונות דן בע"מ
דרוש/ה
רכו"ד יבוא
כישורים נדרשים: —
* נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בהזמנות יבוא מחו"ל.
* שליטה מלאה באנגלית
* יכולת לנסח מכתבים ומכרקים באנגלית
* הדפסה אנגלית—עברית
* ידע בחוקי יבוא ומכס
מעוניינים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 3210 ת"א — לאגף אספקה
— סודיות מובטחת —

דרוש
בן קיבוץ או מושב
לעבודה טכנית בת"א
* רצוי ידע בצימנתיה
להתקשר
08.00–16.00 מ־
03-226682

למלון גדול
* שף מטבח ברמה גבוהה
* מבקר מזון ומשקאות ותיפעולי
* קונדיטור
* מלצר ראשי
03-428161

דרוש
מפעיל למחפר
"בוסיירס" (גלגלים)
טלפון 03-996786

לחברת שווק
דרושה
מזכירה תפעולית ארצית
ידע בהפעלת מחשב,
אחריות אישית גבוהה,
אתגר לבחורה הרוצה.
תנאים טובים למתאימה.
לפנות בכתב בציון קורות חיים, ונסיון לת.ד. 20141 ת"א 67210. עבור כ"א.
נא לציין טלפון להתקשרות חוזרת.

למושב גבעת־חן דרוש
מרכז משק/ איש אחזקה
לפנות בכתב ליד גבעת־חן דאר רעננה מיקוד: 43905 טלפון: 052-31122 052-21130

דרושים למשרד שמאים
א. שמאי אלמנטרי מנוסה
ב. שמאי ימי מנוסה
לניהול מחלקת שמאות ימית.
ג. מזכירת מחלקת שמאות ימית
בדבר פרטי נסיון וכישורים נא לפנות לת.ד. 2033, תל־אביב 1019. סודיות מובטחת.

לחברה לעמילות מכס דרושות
1) פקידה למחלקת יבוא למשרה מלאה
2) פקידה לעבודה על מחשב מכס לשעות אחה"צ.
טלפון 03-335071 אלי

לסיתות שיטה להפרדת
חומר אורגני מתוך
אשפה ביתית
דרוש
מהנדס/פיזיקאי
או בעל כישורים דומים
771131, 776556

ניסיון רב
במודעות
גרפיקאי
202362

לחברת שיווק בענף המחשבים
דרוש רכז/ת מכירות
הכישורים הדרושים:
• נסיון של שנתיים לפחות באדמיניסטרציה של מכירות • השכלה תיכונית עדיפות לבעל השכלה אקדמאית • מגורים באיזור ת"א • שליטה בשפות עברית ואנגלית • עדיפות לבעלות נסיון בעבודה עם מחשב • העבודה משרדית להלוטין במשרה מלאה. כמיסגה למנהל המכירות בחברה
נא לפנות בכתב עד לת.ד. 37569 ת"א עבור כח־אדם

ההוצאה המקומית
אור־יהודה
המועצה המקומית אור־יהודה דרושים
1. תאור התפקיד: **קצין בקור סדיר**
הכשורים הדרושים: בוגר בית מדרש למורים או בוגר האוניברסיטה בחינוך / מדעי ההתנהגות + תעודת הוראה.
היקף המשרה: 0.5.
המעונינים יפנו בע"פ או בכתב למחלקת החינוך טל — 111-354, קן פנימי 46, או 348403 אל גודית.
2. תאור התפקיד: **אחראית על פעוטון בשתוף הורים**
הכשורים הדרושים: גננת מוסמכת נרצוי בוגרת תכנית שורש או בוגרת אוניברסיטה בתחום חינוך לגיל הרך.
היקף המשרה: מלאה.
המעונינים יפנו למחלקת החינוך טלפון 03-348403, או 354111 אל יהודית.
עו"ד יצחק בוכובזה ראש המועצה

לחברה קבלנית לעבודות
אינסטלציה תעשייתית,
אינסטלציה סניטרית
והסקה מרכזית
דרוש
רתך - צנר מנוסה
התנאים יקבעו לפי הכישורים.
נא לפנות בטלפון 03-351019 כל יום בין השעות
9:00-13:00 או 19:00-20:30

לחברת אדיסמה בע"מ
סוכני שעוני סטיוזי"
דרוש
שען
נא לפנות לאלכס לטל' 03-651249
מ־8.00—16.00

לקואופרטיב עזרה
דרושים:
פוקדים
לספירת נוסעים
לצרכי סטטיסטיקה בחברות תחבורה.
באים בחשבון גם פנסיונרים.
לפנות בת"א, משרדי עזרה, רח' הארבעה 24, בכל ימות השבוע.
במשרדי עזרה בית אגד, דרך פתח תקוה 142, בכל יום שלישי בשבוע.

לשרות התעסוקה

דרושים

1. פקיד השמה לאקדמאים
(11 משרות) (32/84)

דרגת המשרה: 6–4 (ארבע–שש) מח"ר
המקום: ירושלים (5 משרות), תל-אביב (4 משרות) חיפה (2 משרות)
הערה: פקידי ההשמה יועסקו בסניפים ובמרכזי הקליטה על פי הצורך
דרישות התפקיד: השכלה אקדמאית במדעי החברה (תואר ב.א.) הכרת מבנה המשק הישראלי, ידיעת חוקי עבודה לרבות חוק שרות התעסוקה. ידיעת השפה העברית והאנגלית, רצויה ידיעת שפה נוספת.

2. מנהל סניף לשכת תעסוקה ערד
(17/85)

דרגת המשרה: טז'–יט' 1 (טית-זין – יוד-טית אחת) אחיד
המקום: ערד
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית ונסיון של 4–7 שנים בעבודה ארגונית, או חינוכית או קהילתית, ידיעת חוק שרות התעסוקה והתמצאות בחוקי עבודה בארץ. כושר מנהלי ויכולת פקוח על צוות עובדים.

3. פסיכולוג
(2 משרות) (11/86)

דרגת המשרה: 6–4 (ארבע-שש) מח"ר
המקום: תל-אביב (½ משרה), ירושלים (½ משרה)
דרישות התפקיד: השכלה אקדמאית תואר מ.א. בפסיכולוגיה.
הערות כלליות:
1. בכל המשרות מועסקים עובדים ארעיים
2. על המועמדים לגור במקום
3. דרגת העובד שיתקבל תקבע עפ"י כשירויותיו.

על המעוניינים במשרות הנ"ל למלא 2 טופסי "בקשה למשרה פנויה" מדף 2115 שניתן לקבלם בשרות התעסוקה ובכל משרדי הדואר בארץ, לצרף תעודה על השכלה או העתק מאושר ממנה ולהעבירם למשרד הראשי של שרות התעסוקה מדור המנגנון, הקריה, בנין מס' 2, ירושלים ת.ד. 13033, עד ליום 9.9.86

לצה"ל דרושים
באיזור הצפון
לשירות קבע:
1. צלם אחראי מעבדת צילום.
2. צלם גרפי התמחות בעבודות קו ורשת.
3. דפס חצי גיליון - התמחות בעבודות צבע.
4. שרטט - אחראי חדר שרטוט.

הנתונים הדרושים:
בוגרי בתי ספר מקצועי לאחר שירות צבאי ונסיון של שלוש שנים לפחות
המעונינים ישלחו בכתב יד קורות חיים לדואר צבאי 02090 צה"ל, עבור ג.מ.

חרשת דפנה מוצרים פלסטיים
מחפשת
חימאי –
מהנדס חימיה
– המתמחה בתחום פלסטיסולים, אורגנוסולים
דרוש נסיון של שנתיים לפחות
נא להתקשר לקביעת ראיון
לטל מס': 069-45707 משעות 07.00–12.00

שׁשׁ

המוסד לביטוח לאומי
דרוש/ה
מדריך/ה מפקח/ת

המקום: סניף ירושלים, יחידת השיקום
הדרגה: דירוג העובדים הסוציאליים
תיאור התפקיד:
מנהל ומפקח על עבודתו של צוות שיקום, העוסק בשיקום מקצועי לקראת עבודה ולרווחתם של נכים ואלמנות (עפ"י חוקי הביטוח הלאומי). אחראי להדרכה המקצועית של הכפופים לו, לפיקוח ולבקרה על עבודתם, ועוסק בטיפול ישיר לפי הצורך. כפוף למרכז שיקום בכיר ופועל בהנחייתו.
הכישורים הדרושים:
תואר בוגר בעבודה סוציאלית, ידע וניסיון של 5 שנים לפחות בהדרכה ובשיקום; ידע וניסיון בהתערבות מקצועית ומומחיות בטיפול שיקומי, היכרות והבנה של שירותי הרווחה והשיקום בקהילה; ידיעת השפה העברית על בוריה ויכולת הבעה בכתב ובע"פ.
הערות: העבודה כרוכה בשעות נוספות ובנסיעות.
המעומדים/ות ייבחנו בכתב.
את הבקשות בצירוף תעודות השכלה כנדרש, יש למסור למוסד לביטוח לאומי, מחלקת כוח אדם, שד' וייצמן 13, ירושלים, על גבי טופס בקשה למשרה פנוייה מדף 2115 עד 12 בספטמבר 1986.

כתיבה טכנית והנדסה בע"מ
שדרות ירושלים 164 חולון
דרוש
ראש אגף תעופה
מהנדס אלקטרוניקה/אוירונאוטיקה
הבקיא במטוסי קרב אמריקאיים, לניהול מקצועי וארגוני של כתיבת ספרות טכנית למטוסים.
העבודה במשרה מלאה, 5 ימים בשבוע, באוירה נעימה.
המעוניינים יפנו בטל. 03-806822, 03-5563555 לריקי ברמן

דרוש/ה
מורה לאולפן לעברית
בעין חרוד-מאוחד
בפרטים ביום: 065-35311 מרכזיה.
בערב: 065-35500
לבקש עומרה שמיר

למפעל ציבורי במרכז הארץ
דרושה
כתבנית מעולה
בשפות עברית ואנגלית

דרישות המשרה:
1. השכלה תיכונית מקצועית בוגרת בי"ס מוכר לפקידות.
2. נסיון של 3 שנים לפחות ומיומנות גבוהה בכתבנות בעברית ואנגלית.
3. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
4. כושר ניסוח מכתבים בעברית ואנגלית לרבות נסיון בהגהת הדפסות.
5. נסיון בפקידות כללית כולל סיווג מסמכים.
6. חוש לסדר ודייקנות.
7. תועדפנה מועמדות בעלות נסיון בהפעלת טלקס ומעבד תמלילים.

בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 20140 מיקוד 61201 עבור אתי עד 12.9.86 בפירוט קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי ומקומות עבודה קודמים.

למודיעין אזרחי דרושים
שומרים ומאבטחים
לעבודה קבועה במשמרות במפעל תעשייתי באיזור בני-ברק/ר"ג
עדיפות לתושבי הסביבה, עד גיל 66, יוצאי צבא. בריאות תקינה ללא עברפליל.
לפנות טלפון 269165
למקס לקביעת ראיון

איש מכירות
סלקו מאגרי מידע בע"מ מציעה לך:
10.000 לקוחות + עמלה גבוהה.
טלפון 473320 492227

לחברת בניה באיזור השרון
דרוש
מנהל עבודה
לעבודות גמר
לתתקשר טל: 052-33778 052-442166

לחברת בנייה דרוש
מהנדס ביצוע
עם נסיון מוכח בביצוע פרוייקטים של עשר שנים לפחות, בתיאום תיכנון, בניהול מו"מ עם נותני עבודה ועם קבלני מישנה.
התנאים יקבעו בהתאם לכישורים

לקביעת ראיון נא לפנות למבנה ת.מ.מ. בע"מ טל' 03-358774, 03-362068 או בכתב לרחוב מוהליבר 5 איזור תעשיה יהוד 56208

למפעל טכסטיל
ליצור בגדי נשים בירושלים
דרושה
תדמן/ית
דרישות התפקיד:
- 3 שנות נסיון בתחום תעשיית הקונפקציה
- הכנת קולקציה בקו צעיר
- הכנת מודלים והגדלות
- שעות גמישות
- תנאים בהתאם לכישורי המועמד/ת

בדבר פרטים נא לפנות:
02-248119, 02-225095
בערב: 02-639197 (לא בשבת)

דרושים
* **מהנדס חשמל זרם גבוה,**
נסיון מוכח 5 שנין במערכות חשמל תעשיתיות ובנין
* **טכנאי חשמל מנוסה.**
* תנאים טובים למתאימים.
* 5 ימי עבודה בשבוע.
לבקש את סגל בטלפונים:
02-225166, 221231-6

למוסד ציבורי בחדרה
דרושים
עובדים סוציאלים
בעלי תואר ב"א.
לעבודה מעניינת
פרטים בטלפון 063-39787
קו פנימי 89 (שושנה תסן)
או 063-38061 (דולי)

למוסד חינוכי לתלמידים מחוץ לארץ
דרושים
מדריכים/ות
הכישורים:
1. השכלה תיכונית מושלמת (תעודת בגרות).
2. לאחר שרות צבאי או שרות לאומי (מלא) מקביל.
3. שליטה טובה בשפה האנגלית.
4. רקע מסורתי.
5. נסיון בעבודת הדרכה עם נוער.
6. גיל 20-27.
* על המדריך/ה להיות צמוד לקבוצה בכל פעילויותיה.
* תחילת העבודה ראשית אוקטובר 1986
על המעוניינים להתקשר טלפונית 02-717421 או 02-721375

למפעלוקו בע"מ
דרוש
איש מכירות מקצועי
תנאים טובים
* רכב צמוד
רק בעלי נסיון מוכח במכירות
יפנו לראיון לגפן יחסי ציבור
בע"מ טלפון: 03-650467
בשעות 09.00—15.00.

מרכז משען
אגף לילדים ונוער

MISHAN משען

לכפר הנוער "אוגים" בכפרסבא
דרושים:
* **מורה לחשמל**
* **מורה למכונאות**
* **מנהל מטבח/טבח**
* **מנהל מחסן מזון**
* **עובדי ניקיון**
המועמדים יפנו ישירות ל"אוגים" בטלפון 052-33131, 052-25843 בין השעות 8.00–14.00

למפעל תעשייתי גדול
באזור חדרה
דרוש/ה
קניין/ית לרכש חו"ל
הכשורים הנדרשים:
- הכרה יסודית של תהליכי יבוא ושחרור טובין
- נסיון של לפחות 3 שנים ברכש ציוד וחלקי חילוף
- נסיון בעבודה במחשב
- הכרות של תהליכי עבודה עם בנקים
- יועדפו הנדסאים או בעלי תואר ב.א. בכלכלה.
המעונינים יפנו לגדי פיכטמן למח' כח-אדם ת.ד. 48 חדרה.

לקופת חולים "מכבי"
דרושים
★ **רופא** בעל נסיון במנהל שרותי בריאות, במשרה מלאה. לעבודה בתל-אביב.
★ **רופא** בקי בפיענוח בדיקות אולטרסאונד לעבודה בתל-אביב.
נא להתקשר לקביעת ראיון לטל. 03-282911 לגבי יונה כהן בין 7.30–12.30 פרט ליום ו'.

שופר-סל
דרוש
ירקן מנוסה
לניהול מחלקת ירקות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית לחבי קטיף בשוק הסיטונאים רח' החשמונאים, ת"א ביום ראשון 31.8.86, בין השעות 11.00—13.00

מוסד ממלכתי

מציע לך
- עבודה בטחונית ייחודית בארץ ובחו"ל, יש בה אתגר, עניין ועצמאות.
- התקשרות לטווח ארוך.
- הכשרה, התפתחות וקידום למתאימים.
- השתייכות למסגרת המהווה בית ודרך חיים, הדואגת לרווחת הפרט ומשפחתו.

דורש ממך
- נכונות להשקעה ועבודה מאומצת.
- יכולת שכנוע והבנה ביחסי-אנוש.
- כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
- השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאים).
- שליטה מלאה בשפה מערב-ארופית ו/או ערבית.

מועמדים לאחר שרות צבאי, עד גיל 38, במצב בריאותי תקין, העונים לדרישות יפנו: טלפונית – 210075 בין השעות 7.30 – 17.00 או בכתב: ת.ד. 33791 מיקוד: 61337 ת"א, בצרוף קורות-חיים ופרטים אישיים: שם מלא, כתובת וטלפון, תאריך וארץ לידה, ת.ז. ומספר אישי בצה"ל.

רק מועמדים מתאימים ייענו
– סודיות מובטחת –

למוסד ציבורי כלכלי
דרושים:

1. מתכנן מתכנת
בעל ניסיון של שנתיים לפחות בשפת COBOL.*

2. מתכנת לצוות SYSTEM
בעל ניסיון של שנתיים לפחות בשפת COBOL, ועבודה במחשבי VAX/VMS.

3. מנתח מערכות בכיר / מתכנן בכיר
בעל ניסיון של שלש שנים לפחות בתכנון. ניסיון בתכנות בשפת COBOL.*

4. אחראי תוכנה וחומרה
בעל ידע מעמיק במערכות VAX/VMS.
הכרה מקיפה של תכונות ציוד דיגיטל ויכולת התאמתו לצרכי הארגון.
ניסיון של חמש שנים לפחות במערכות VAX/VMS וניסיון כולל של שמונה שנים לפחות.

5. ראש צוות תכנון תכנות
ניסיון של שנתיים לפחות בתפקיד ראש צוות תכנון תכנות.
ניסיון של שנתיים לפחות בשפת COBOL.
* רצויה הכרה של מחשבי VAX/VNS
יש לשלוח קורות חיים בכתב יד ולצרף המלצות עד 15.9.86 לת"ד 2600, מיקוד 94631 ירושלים ולציין עבור יחידת המיכון.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

ל.פ.נע.

בבת-ים
דרוש לטיפול באדם נכה
רק גבר
לפנות לטלפון
03-598666 03-868235
03-595111

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3, לעבודה עצמאית
בעל/ת 3 שנות נסיון
שליטה טובה באנגלית,
לחצי משרה, 5 ימי עבודה, בת"א
03-247526

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית בנין
ואדריכל/ית פנים
בעל/ת נסיון רב
טלפונים 03-269312
03-256354

דרוש
ברחובות
בוגר בית ספר תיכון מקצועי
לתפקיד הדרכתי מעניין
לפנות לטל: 08-465575
08-461133

ב.נ. שרותי ניהול
מידע על משרות ועובדים בכירים

לקונצרן גדול בענף הטקסטיל
דרוש/ה
מנהל חט' יצור
לניהול קבוצת מיפעלים ליצור ליצוא.
מהנדס יצור/טקסטיל/מכונות וכו'.
בעל נסיון רב בניהול תעשיתי.
סודיות מלאה ותשובה לכל פניה מתאימה.

ת"ד 2297 נתניה 42122, 053-34515
ת"א, ארלוזורוב 198, 03-257970

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

המוסד להכשרה מקצועית למבוגרים

פתח תקוה

דרוש
רכז לאזור פתח-תקוה
כישורים:
- השכלה טכנולוגית או אקדמאית
- נסיון בנהול וארגון קורסים טכנולוגיים ואחרים למבוגרים.
היקף העבודה: חצי משרה בעיקר בשעות הערב.

המועמדים יפנו טלפונית למחלקת כח-אדם, רשת עמל. טלפון 03-497444 קו פנימי 228.

בית הספר התיכון המקיף השש-שנתי צפת

צפת

ת.ד. 1148, צפת, מקוד 13111
טלפון: 30284, 069-30144

לשנה"ל תשמ"ז דרושים/ות
מורים/ות
במקצועות: מכניקה משרה מלאה
מחשבים חצי משרה

מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת ביה"ס טלפון בשעות הערב: 069-71979

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי-ספר תיכוניים לנוער ומקיפים, בתי-ספר לתיכונים ובתי-ספר תעשייתיים, מרכזי טכנולוגיה בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

למכון מחקר ופיתוח דרושים
לבורנט/אקדמאי
בהנדסה ביו-רפואית או פיזיולוגיה
לבורנט/אקדמאי
במדעי החיים עם נסיון במחשבים
לבורנט/אקדמאי
במדעי החיים
לפנות: למכון לבריאות העובד ושיקומו על יד בית חולים לוינשטיין ת.ד. 3 רעננה
טל: 052-445103, 43100

למשרד עורכי דין
דרושה
מזכירה בכירה
כישורים נדרשים:
שליטה והדפסה בעברית ואנגלית
שעות העבודה 8.00–16.00
03-659364 03-655601 03-680428
לפנות לעו"ד מלכה

למוסד ציבורי בירושלים
דרושה
מזכירה ראשית
ניסיון בניהול משרד ושליטה באנגלית
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל: 669484.

מועצת פועלי ת"א יפו
טיולי בית ברנר
דרושה
בוגרת בית ספר תיירות
לעבודה מפוצלת בטיולי בית ברנר
לפנות בשעות העבודה
טל: 286888 282211

לחברה קבלנית גדולה
באגף המעליות
דרושים
הנדסאי חשמל:
1. לעבודה במשרד הטכני
2. לעבודה באתרים
נא לפנות בכתב יד עם צרוף קורות חיים לת.ד. 4397 תל-אביב מיקוד 61043 עבור מס' 10

לכפר הנופש אשקלון
דרושים
אנשי צוות
בידור וספורט
תלמידי וינגייט ובתי ספר למשחק
(לחודשים ספטמבר–אוקטובר)
נא לפנות לטל: 03-733894

לאגודת הסטודנטים, אונ' ת"א
דרושה
פקידה
כישורים
* ידע בהדפסה בעברית
* יכולת עבודה עם ציבור.
בין השעות 08.00–16.00, 5 ימים בשבוע
טל. 420591, 423004 (03)
לבקש את דפנה

לאגודת הסטודנטים, אונ' ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2
למשרה מלאה
נסיון של שנתיים לפחות.
לפרטים: 423004 (03)
לבקש את דפנה

דרושים
מסגרים
רצוי עם ידע בריתוך ארגון
צנרים +
אינסטלטורים
טל. 03-719344, 03-728232

בר-בו
שופרסל
דרוש
מחסנאי ראשי
הכישורים הדרושים
* בעל ידע ויכולת לנהל מחסן ומערכות מלאי.
* נסיון מוכח בשטח הנדרש.
* יכולת ניהול צוות עובדים
מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות למח' המנגנון, אחד העם 9 ת"א, בין השעות 9.00–11.00.
– סודיות מובטחת –

למפעלי חמצן וארגון בע"מ
הרצליה אזור התעשיה
למתקן חדש העובד בטכנולוגיה מתקדמת
דרושים
1. מכשירן פקוד ובקרה
להפעלה ואחזקה של ציוד מתוחכם.
המועמד המתאים יהיה בוגר בי"ס לטכנאים/הנדסאים ובעל נסיון של 2–3 שנים
2. מעבדן (לבורנט) תעשיתי
לבדיקות איכות של גזים, טפול בהשבחת מים ומכונה ובדיקות תערובות גזים מיוחדות.
המועמד המתאים יהיה בוגר בי"ס מוכר ללבורנטים ובעל נסיון של 2–3 שנים.
ידע בהפעלת גז כרומטוגרף יהווה יתרון.
פניות בכתב יש לתפנות לת.ד. 2038 איזור התעשיה, הרצליה, מיקוד 46733.

לאופנת איקס-מיקס
דרושות:
1. תדמנית
2. תופרות
אוברלוק זיגזג ושתי מחטים
תנאים מצויינים למתאימות 03-820895

לחוות הנוער הציוני
דרושים
א. מדריך חברתי
– נסיון מוכח
ב. ספרנית
– סוג א' עדיפות סוג ב'
ג. מדריך
– דובר צרפתית נסיון מוכח
לפנות לטלפון 02-630222-1

אגודת א.פ.א.י. בע"מ
מבקשת הצעות לתפקיד
מנהל בית אריזה לקליפים
הכישורים הדרושים:
ידע ונסיון בענף ההדרים
כושר לניהול וארגון ונכונות למאמצים
כושר לקיים יחסי ציבור טובים.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ת.ד. 2 חדרה.

ידיעות אחרונות

השקל שלך

יום שישי, כ"ד באב, תשמ"ו – 29.8.1986 גיליון מספר 398

הסכם השכר ביחס ל־400,000 העובדים במיגזר הציבורי – שנחתם אחרי חבלי־לידה קשים – יגרום, אמנם, להעלאות דרגה בסיטונות, אך למרות זאת – יהיה תלוש המשכורת שלהם בעתיד הקרוב „רזה" יותר. ישראל תומר בדק מה קרה ל„לוקש" מאז הופעלה התוכנית הכלכלית בקיץ 86'

עוד בגיליון זה: כנסת בפגרה – האם שכר הנבחרים שלנו מפגר אחר שכר חברי הפרלמנטים בעולם? ● אשראי לרכישת רכב: מי נותן מה ● כמה מט"ח מותר להכניס למדינות באירופה? ● $700,000 תמורת סוס

כך מטפס השכר הממוצע במיגזר הציבורי
(בשקלים חדשים שוטפים)

מהפכה בענף הבנייה

אמריכנתא

משכנתא ארוכת טווח נוסח אמריקה.

עד 45,000 ש"ח - ל־17 שנה

אמריכנתא בשיכון ופיתוח

מה זה אמריכנתא?

לראשונה מוצעת לך משכנתא גדולה לתקופה ממושכת ובתנאי החזר כל כך מתקבלים על הדעת. שיכון ופיתוח חברה גדולה, החוגגת היום 25 שנה להקמתה, מציעה לך במכירה חגיגית הזדמנות חד־פעמית לרכוש דירה בדרך קלה יותר ובתנאי החזר מפתיעים.
קנה היום דירה בשיכון ופיתוח.
קנה היום כי תנאים שכאלה לא מציעים לך כל יום.

אמריכנתא בשיכון ופיתוח

קנית דירה בשיטה אמריקנית

למה „אמריכנתא" היא משכנתא בנוסח אמריקה? בפעם הראשונה בישראל אתה מקבל הלוואה גדולה לטווח ארוך. הסכום הראשוני שאתה צריך לשלם אינו גדול וההחזר החודשי גם הוא סביר. הסדר כזה מאפשר לך להכנס לדירה גדולה ולשלם בטשך הזמן, לאט לאט. הכל יכולים לקנות היום דירה בשיטה זו, כי זו פעם ראשונה שתוכנית כזאת מוצעת לכל רוכש במכירה חגיגית.

המבצע לתקופה ולכמות מוגבלת של דירות – כל הקודם זוכה.

באזור המרכז*
- **רמת אביב ג'** – רח' גרונר – 4, 4½ ו־5 ח'.
- **גבעתיים** – גבעת נוף – 3½, 4 ו־4½ ח'.
- **קרית אונו** – גני אשכול, רימון – 3־5 ח'.
- **הרצליה** – רח' מנדלבאט – 4 ח'.
- **חולון** – קרית שרת – 3½ – 4½ ח' ודירות גג.
- **יהוד** – רח' וייצמן – 4 ח'.
- **רמלה** – נווה יונתן – בתים דו־קומתיים וקוטג'ים – 4 ח'.
- **אלפי מנשה** – בתים מדורגים – 3½ ח'.
- **אשדוד** – רובע ד' – 5 ח'.

פרטים ותנאי מכירה: ת"א: בית אליהו, רח' אבן גבירול 2 טל' 03־250918־9

באזור ירושלים*
- **רמות אלון** – 4 ח'.
- **פסגת זאב** – 4 ח', דירות גג 5 ח'.
- **מעלה אדומים** – 3, 3½, 4 ו־5 ח'.

פרטים ותנאי מכירה: ירושלים: רח' בן הלל 15, טל' 02־231321־3

באזור חיפה*
- **כרמליה** – 6 ח'.
- **רמת הדר** – 4 ח'.
- **שער הכרמל** – 4 ח'.
- **יזרעאליה** – דירות מדורגות – 4½ ח'.
- **קרית־ים** – 3½ ו־4 ח'.

פרטים ותנאי מכירה: חיפה: רח' י.ל. פרץ 32, טל' 04־674161

באזור באר־שבע*
- **באר־שבע** – רובע ט' קוטג'ים 4 ח'.
- **ערד** – רובע חלמיש – 4 ו־5 ח'.

פרטים ותנאי מכירה: באר־שבע „מרכז הנגב", שד' הנשיאים טל' 057־37406, 057־77406.

אתם זוג צעיר?
תוכלו לנצל את הסיוע המוגדל לזוגות צעירים מטעם משרד הבינוי והשיכון (בתוקף מ־1.8.86 עד 30.9.86) ולקנות דירה מרווחת בשיכון ופיתוח.
רשימת הדירות המיועדות לזוגות צעירים נמצאת במשרדי החברה.

* השיטה הדירות המשתתפות במבצע והנקון המבצע בשרדי החברה.

שיכון ופיתוח

קניה בטוחה בחברה אמינה

השקל שלך

שערי המניות ביום 28/08/86

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
א.ח.ת. ש	16550	16.0	-150	-.9	-116
הספנות 0.1	1000	1614			+248
הספנות א 0.5	690	3505			-866
הספנות אופ 2	715	1277	-3	-.4	-582
כללי לא בהסדר	23400	42.0			-25.0
בנק צפ' אמרק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמרק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמ אופ1	*** הפסקת מסחר ***				
הבינלאומי 5.0	3710	1373	-35	-.9	-1148
פ.י.ב.י. 0.5	4117	3529	-53	-1.3	-3578

כלולים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	78000	598	+750	+1.0	+361
אידיבי ב 100.0	77800	2.0			-6.0
אידיבי בב א 2.0	480000				
אגוד ושה	57890	302	+600	+1.1	+234
דיסקונט ב	98400	15.0	-600	-.6	-12.0
דיסקונט א	98700	197			-300
דיסקונט שה ב	11849				
המזרחי ש	31928	435	+350	+1.1	+978
המזרחי מ	31600	54.0			-55.0
המזרחי שה 9	14480	1.0			-1.0
הפועלים מבב	112000				+3.3
הפועלים ש	52560	1099	+60	+.1	+520
הפועלים מ	52500	99.0			-126
כללי א 1.0	133800	51.0			-45.0
כללי שה 5	101810				
כללי שה 7	6500	60.0	+120	+1.9	+19.0
כלל מסחר 100.0	33530	1233	+100	+.3	+502
כלל שה 11	12795	59.0	-95	-.7	-89.0
מימון ומסחר 1.0	45100				-1.0
מימון ומסחר 5.0	23200				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
ארנים 0.1	15350	59.0	+350	+2.3	+71.0
לאומי משכנתא' ש	*** הפסקת מסחר ***				
לאומי משכנתא' מ	*** הפסקת מסחר ***				
כרמל ש	* 4050	150	-200	-4.7	-235
* ביצוע חלקי 87.00%					
כרמל שה 1	3061	50.0	+1		+150
בנין כ' 5.0	7100	46.2	-100	-1.4	-76.7
פת משכ ש	1930	1327			-109
משכן ב ש	2260	878	+60	+2.7	+301
עצמאות 0.1	8450	200	+100	+1.2	+135
טפחות מבכ ש	14499		-101	-.7	-10.0
טפחות רג ש	13800	34.0	-500	-3.5	-74.0
טפחות שה 1	7700				
טפחות שה 2	4002	330	+1		+120
יעוד 1.0	1800	1259	+71	+4.1	+1231
יעוד 5.0	862	2910	+20	+2.4	+1847
מירב 1.0	5520	420	+20	+.4	+280

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
שלמן א ש	395	11702	-5	-1.3	-3552
חקלאות מבכ א	*** לא נסחר ***				
חקלאות מבכ ב	*** לא נסחר ***				
לאומי תעשיה א ש	6943	260			-43.0
פתוח תעשיה מבכ	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ ג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ גג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ גגג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ ד	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ דד	*** לא נסחר ***				
מרכז קבלנים 5.0	471 תב	1376	-44	-8.5	-2567
תיירות בב	*** לא נסחר ***				
כלל ליסינג 0.1א	20170 תב	589	+1800	+9.8	+610
כלל ליסינג 0.65	14641	258			-19.0
כלל לסינג אג"ח1	12298 תב	52.0	+1118	+10.0	+139

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
איתן חב' לביטוח	*** הפסקת מסחר ***				
ארדש 0.1	960	2052	+10	+1.1	+989
ארדש א 0.5	485	3242			+858
בטוח משנה 0.1	522	587			+102
בטוח משנה 0.5	176.0	8604	-3.0	-1.7	-7104
הדר 1.0	334	3248	-6	-1.7	-6454
הדר 5.0	193.5	8729			+1518
הסנה ש	534	19641			-2804
הפניקס 0.1	722	1292	-1	-.1	-622
הפניקס 0.5	411	1259	-19	-4.4	-1624
המשמר-הראל 1.0	6410	1.0			-1.0
המשמר-הראל 5.0	3025		+30	+1.0	+100
מנורה 1.0	2300	17.0	+100	+4.6	+10.0
מנורה 5.0	850	318	+22	+2.7	+1396
סהר ב 1.0	4300	150	+9	+.2	+154
סקוריטס 0.1	2495	502	-35	-1.4	-983
צור ש	540	5968			+789
ציון תחזוקת 1.0	8950	4.0			-4.0
ציון תחזוקת 5.0	2120 תב	300	+110	+5.5	+344

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אינטרגאמא 1.0	5900	88.0	+250	+4.4	+58.0
אינטרגאמא 5.0	1310	1628	+60	+4.8	+658
מאיר עזרא 1.0	4500	80.0			-2.0
מאיר עזרא אופ 1	4000	20.0	-140	-3.4	-20.0
כלל סחר 1.0	1537	8664			-2271
קריסטל 1.0	9050 תב	71.0	-550	-5.7	-103
רפק 0.1	33000				
רפק 0.5	9700	18.0			-65.0
שופרסל א 2.0	5655	818	-210	-3.6	-1993
שופרסל ב 10.0	3969	1193			+272

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק מ"ר 0.1 ש"ח	3326	5364	-80	-2.4	-6873
הראל 1.0	2790 תב	92.0	-310	-10.0	-107
הראל 5.0	1380	63.0	-70	-4.8	-63.0
סטנות הספקה 0.1	16400 תב	46.0	+900	+5.8	+66.0
סטנות הספ' א0.5	5820	174	+70	+1.9	+36.0
קידר 0.1	1853 מנ		-97	-5.0	-918
קידר 1.0	300	7300	-7	-2.3	-4461
חברת השקשל 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מוסכי ערובה 0.1	4300				-24.0
מוסכי ערובה 0.5	1550	757	+60	+4.0	+1187
קונכורדיום 0.1	2451	1703			-47.0
קונכורדיום 0.5	* 1743	703	+83	+5.0	+1115
* ביצוע חלקי 96.20%					
קופל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
קופל אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
גלי זוהר 1.0	9000	45.8	-103	-1.1	-58.5
גלי זוהר 5.0	4602	144	-15	-.3	-12.5
מלונות דן 1.0	8950	898	+61	+1.6	+254
מלונות דן 5.0	2891	156			-106
חוף האלמוג 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
כנס 1.0	2260	380	+10	+.4	+50.0
מלונות ירדן 1.0	3052	509	+2	+.1	+58.0
מלונות יהלום 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
איכות מ"ר 1 ש"ח	1005	5733	+10	+1.0	+4445
רשת מיכון 1.0	4750 מנ		-250	-5.0	-1252
ת.י.ג.ל. 1.0	14800 תב	150	+800	+5.7	+65.0
יעגא 1.0	4000	448			+34.0
יעגא אופ 1	3570	1169	-30	-.8	-977
כלל מחשבים 1.0	11400	111			+17.0
מ.ל.ל. 1.0	16250	106	-200	-1.2	-132
מ.ל.ל. 5.0	6110 תב	776	+510	+9.1	+1102
משוב מחשבים 1.0	2840 תב	378	-300	-9.6	-334
ניקוב מחשבים 1.	8280 תב	89.0	-920	-10.0	-180
ניקוב מחשבים 5.	6615 תב	164	-735	-10.0	-130
תים מחשבים 1.0	1800 תב	564	+155	+9.4	+740
תים מחשב אופ 1	17300				

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אברהם בינוי 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אברהם בינוי 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
אורן מבנים 1.0	856 מנ		-45	-5.0	-3281
אורן מבנים 5.0	378 מנ		-20	-5.0	-8532
אזורים 1 ש"ח	695	16458	-17	-2.4	-24387
אזורים אופ' 1	402	28910	-5	-1.2	-47509
אזורים אג"ח 3	94.5	36025	-1.0	-1.1	-17954
אילנן 1.0	470 תב	11336	-26	-5.2	-14941
אילנן אופ 1	1735 תב	743	-157	-8.3	-751
אל-רוב 1.0	1050	387	-20	-1.9	-212
אמבונים 1.0	4600	317			+163
אפריקה 0.1שח	39500	122	-300	-.8	-180
אפריקה 1.0שח	28450	357	-150	-.5	-396
אפריקה אופ 5	16800	161	+210	+1.3	+127
ארזים 1.0	2039 תב	364	-160	-7.3	-415
אלרון 1.0שח	3500 תב	10376	+255	+7.9	+8156
אלרון 5.0שח	1720 תב	17958	+129	+8.1	+17850
בן-יקר גת 1.0	8733 תב	496	-380	-8.1	-430
ברנוביץ 1.0	4376 תב	7872	+398	+10.0	+8054
ברנוביץ 5.0	2562 תב	7025	+238	+10.0	+7407
דנקנר 1.0	4250	740	+100	+2.4	+1252
דרוקר 1.0	462	1641	+4	+.9	+409
דרוקר 5.0	350 תב	1141	-20	-5.7	-811
דרוקר אופ 1	219	803	+3	+1.4	+729
הדקר 0.1	6449	44.0	-1		-11.0
הדקר 0.5	4080	93.0	+20	+.5	+75.0
המסלול 1.0	1426	924	+67	+4.9	+214
המסלול 5.0	841	3579	-10	-1.2	-3911
ח.ל.ב. 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
ח.ל.ב. 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
נכסים ובנין 1.0	2932	3740	-40	-1.4	-3660
גב-ים 0.1	4565	243			+93.0
גב-ים 0.5	3250 תב	3009	+180	+5.9	+3898
חכשרת הישוב 1.0	33300	132	-200	-.4	-237
ישפרו 0.1	3600	3148	+91	+2.6	+2265
ישראלום 1.0	1958	785			+10.0

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
ישרס 10.0	22549 תב	690	+2050	+10.0	+926
כהן פיתוח 1.0	7415	23.0			-32.0
כלל גרלן 0.1	394	10850	-4	-1.0	-13047
לומיר 1.0	3906	3.0			-3.0
לומיר 5.0	1730 תב	288	+80	+4.9	+310
מ.ת.מ. 1.0	515 קנ		+25	+5.1	+54807
מאגרי בניה 1.0	647	4715	+9	+1.4	+2438
מאגרי בניה אופ1	518	4650			-2100
מגדל במון 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מישנאל 5.0	299	1506			-336
מגרב 5.0	800	2446	+10	+1.3	+1476
מר-לו 1.0	499	3458	-10	-2.0	-2178
לוינשטין 1.0	390	1167			+767
לוינשטין 5.0	108.0	15229	-2.0	-1.8	-18787
לימשיין 1.0	1490	2973			-3267
לימשיין 5.0	707	4308	+7	+1.0	+2043
נאות אביב 0.5	6195 תב	273	+300	+5.1	+413
נכסי אזורים 1.0	708	1065	-10	-1.4	-2015
סהר החזקות 1.0	13700	182			+23.0
סהר החזקות 5.0	9999	138			+4.0
סתף 1.0	6060	11.0	+200	+3.4	+38.0
סתף 5.0	* 3460	45.0	+70	+2.1	+157
* ביצוע חלקי 90.30%					
עמר וסלע 1.0	948	2455			-29.0
ערד 3.0	*** הפסקת מסחר ***				
קיסריה 0.1	1800	551	+1	+.1	+656
קיסריה 0.5	950	2811	+10	+1.1	+2484
רוגובין מ"ר 1 ש	4003	423			+89.0
רוגובין מ"ר 5 ש	2990	1120			-366
רסקו מבוכ'	9450 קנ		+450	+5.0	+691
רסקו רג	9800 תב	208	+800	+8.9	+297

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2720	230			+115
מטעי הדר 0.5	2090	240			-41.0
מהדרין 0.1	7600	343			+445
נכסי הדרים 1.0	1135	1856			+383
פרי אור 0.3	3106	702	+81	+2.7	+1470
שג-ור 5.0	15299	349			-59.0

תעשייה

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אסאס 1.0	1410	249	+60	+4.4	+327
גולדפרוסט 1.0	3480	118	-10	-.3	-418
גולדפרוסט 5.0	1869	774	+19	+1.0	+171
גולדפרוסט אופ 1	1450 תב	30.0	-149	-9.3	-59.0
דובק מב ש	3635	852	+65	+1.8	+944
דובק מב מ	3685	244			-244
זנלכל 1.0	650	1331			+245
זנלכל 5.0	491	2635			-46.0
פרי-חן 1.0	1610	753			-145
פרי-חן 5.0	1240	600			+100
טמפו בירה 1.0	16900	65.0	-349	-2.0	-43.0
טמפו בירה 5.0	11500	33.0	+300	+2.7	+73.0
יצהר 1.0	1500 תב	1100	-100	-6.3	-899
יצהר א 5.0	860 תב	558	-40	-4.4	-1058
מן 1.0	9100	28.0	+160	+1.8	+124
מן 5.0	4879	10.0	-3	-.1	-49.0
סנפרוסט 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
עלית 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
עסיס ב 0.5	33500	18.0			-10.0
שלמה אנגל 1.0	3151 קנ		+150	+5.0	+1443
שמן מבוכ ש	3650	578	+50	+1.4	+244

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
ארגד 1.0	835	1360	+10	+1.2	+2226
אופים 1.0	1188	705	+38	+3.3	+1230
אופנת ברוך 1.0	3075	346	-25	-.8	-200
אופנת ברוך 5.0	2183	200	-2	-.1	-151
אפתן 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפתן אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ארגמן רג ש	15530	85.0			-8.0
דלתא-גליל 1.0	2798	2893	-40	-1.4	-795
דלתא-גליל א 3.0	1850	1027	-50	-2.6	-941
מטויות מאוחד 1.	1790	167			-9.7
מטויות מאוחד 5.	868	472	+10	+1.2	+89.4
מטויות אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ויטלגו 1.0	1358	852			-377
ויטלגו 5.0	880	516	+35	+4.1	+1600
וידיגון 1.0	4900	152	-80	-1.6	-222
זיקית 1.0	1488 תב	2821	-132	-8.2	-5978
זיקית 5.0	986	4199			-161
להדיה 0.1	2300	1353	+70	+3.1	+606
להדיה 0.4	1132	3275			-1420
לינת 1.0	835	4925	-10	-1.2	-5856
מיס גליקו 1.0	950	1494	-1	-.1	-86.0
מקס 0.1	23230	129	-1200	-4.9	-168
מקס 0.5	11950	181	+100	+.8	+219
עיט 1.0	12495	69.0	+295	+2.4	+19.0
עיט 5.0	6140	73.0	+150	+2.5	+215
עמק 1.0	2000	385	+60	+3.1	+469
פולגת א 0.1	3780	786	+30	+.8	+431
פולגת ב 0.4	2560	3237	+40	+1.6	+1290
פוליגון א 0.5	8410	464	+110	+1.3	+404
פרגוד 1.0	2325	137	-25	-1.1	-135
גיבור סברינה	13300	84.0	+300	+2.3	+81.0
תעש רוגוזין 1.0	2890 תב	2161	+220	+8.2	+2359

ביום 28/08/86

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אוקטגון 5.0	3000	496			-186
אורדן 10.0	7950	60.0	-285	-3.5	-112
אורדן 50.0	6440	1.0	-100	-1.5	-168
אלומית 1.0	5765	300	-10	-.2	-185
אלומית 5.0	5680	310	-60	-1.6	-317
כבלים ש	15000	27.0	+601	+4.2	+316
התכוף 1.0	6556	30.0	-69	-1.0	-168
התכוף 5.0	5309	250			-217
התכוף אומציה	2979	340	-200	-6.3	-189
ויקה 1.0	3900	15.3	+113	+2.8	+311
ויקה 5.0	2698	181	-1		-67
קופסאות פח 1.0	1997	7815	+39	+2.0	+1689
קופסאות פח 5.0	1650	884			+443
מתכת סדום 1.0	2060 תב	522	-200	-6.9	-1864
כבלי ציון 1.0	2530	1169	-70	-3.2	-466
כבלי ציון 5.0	1177	4500	-20	-1.7	-6009
כבלי ציון אופ 3	655	2107	-60	-8.4	-4112
מורגן 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מורגן אופ א	*** הפסקת מסחר ***				
קרמבי 1.0	945	593	+15	+1.6	+641
קרמבי 5.0	519	2146	-8	-1.5	-1360
נחושתן 0.1	17570	22.0	+800	+4.8	+138
נחושתן 0.5	6801	90.0	-200	-2.9	-112
מקר פלדה 1.0	11981 תב	642	+900	+8.1	+348
קינג 1.0	1300 תב	610	-75	-5.5	-496
קינג 5.0	685	907			-465
קליל 1.0	4395	1022	-45	-1.0	-466
קליל 5.0	2430 תב	1358	-270	-10.0	-1335
שלדות 5.0	2650	109	-50	-1.9	-265
תעשיות לכיש 1.0	1250	271			-158
תעשיות לכיש 5.0	571	320	-5	-.9	-981

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אלביט 3.0	368000	23.0	-4000	-1.1	-444
אלקו 0.1	8500	69.0	+106	+1.3	+142
אלקו 0.25 ש	3310	398	-100	-2.9	-198
אלקו 0.25 מ	3490	78.0	-9	-.3	-175
אלקטרה 0.1	16200 תב	33.0	-1201	-6.9	-318
אלקטרה א 0.5	9358	315			-158
אלרון 3.0	*** הפסקת מסחר ***				
ארית 0.02שח	26950	72.0	-150	-.6	-118
כלל תעש אלקטרו	1870	2168	-10	-.5	-1979
ספקטרוניקס 1.0	1960	945	-25	-1.3	-1035
ספקטרוניקס 5.0	1261	2047	-19	-1.5	-431
פריטנגר 1 ש"ח	469 תב	4081	+24	+5.4	+4899
פריטנגר 5 ש"ח	275	4228	+9	+3.4	+4513
ציקלון 1.0שח	2620	314			+355
ציקלון 5.0שח	1146	3732			+4646
קנגשטין אמלר 1.	5158	20.0	+200	+4.0	+198
קנגשטין אמלר 5.	3100	35.0	-60	-1.9	-158
ת.א.ת. 1.0	3280	110	-120	-3.5	-488
ת.א.ת. 5.0	1410	764	-20	-1.4	-264
ת.א.ת. אופ 1	11270	5.0	-288	-2.5	-3.0
תדיראן 1.0	5100		-150	-2.9	-128

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אי.פ.כלל בנין 1.	850	4432	+20	+2.4	+4372
אי.פ. אוסטיה א'	446	13179	+7	+1.6	+4404
אי.פ. אג"ח סד א	95.0	70815			-16655
אלקול 5.0	10595	91.0	+11	+.1	+750
אקרשטיין 1.0	2057	721	+27	+1.3	+400
אקרשטיין 5.0	1450	1545	-30	-2.0	-1195
בטון תדיר 1.0	10301	3.7			-60
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
בר-טון 1.0	1050	346	-50	-4.4	-446
בר-טון 5.0	375	928			+459
טרומאסבסט 1.0	8100	20.0	+100	+1.3	+18
טרומאסבסט 5.0	2320	229	+50	+2.2	+475
מ.ל.ט. 1.0	945		-5	-.5	-200
מ.ל.ט. 5.0	533	165	-9	-1.7	-444
מודול השק בתעש	8200	309	+250	+5.1	+210
מוזאיקה ולפמן 1	*** לא נסחר ***				
מוזאיקה ולפמן 5	12800	2.9	+200	+1.6	+3.0

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אגן 5.0	19800	170	-500	-2.5	-102
אליאנס ב 200.0	2810	46.0			+486
גל תעשיות 1.0	12500	191	+500	+4.2	+346
גל תעשיות 5.0	6900	696	+100	+1.5	+446
רקטנר 1.0	3152	65.0	+31	+1.0	+40
דשנים 0.1	8200	30.0	+190	+3.8	+48
דשנים 0.5	1088	797	+28	+2.6	+617
חיפה כימיקל 10.0	600	7478	-3	-.5	-219
טבע ש	62300	211	+100	+.2	+164
ליפסקי 1.0	2050 תב	968	+180	+7.9	+681
ים המלח 0.1	16700	2289	-400	-2.3	-7387
פטרוכימיים 10.0	672	21020	-13	-1.9	-9018
מקסימה 1.0	6600	13.0	+150	+2.3	+184
מקסימה 5.0	3839	299	-1		-196
נקה כימיקל 1.0	3426	586	+56	+1.6	+463
סנו 1.0	11600	439	+200	+1.8	+311
סנו 5.0	7970 תב	542	+500	+6.7	+166
קרים כימיקל 1.0	6490	37.0	+290	+4.7	+148
ת.ג.ל. 1.0	7896	397	+1		+311
ת.ג.ל. 5.0	6226	185	+296	+4.8	+311
תיא 5.0	9700	168	-300	-3.0	-341
פרומאדם 10.0	17275 תב	624	+1000	+6.1	+311
תרז א 5.0	7950 תב	508	+610	+8.3	+911

השקל שלך

מניות (המשך)

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
חרון 1.0	7956	207			-21.0
חרון 5.0	4510 תב	127	+410	+10.0	+160
הגון 1.0	14300	530			-327
יפה 1.0	3995	250	+120	+3.1	+209
לידי אשקלון 1.	419	1415			+1420
לבידאשקלון אופ1	656	66.0	+1	+.2	+199
פלס ב 0.5	30100 תב	56.0	+2200	+7.9	+47.0
מפעלי ניר 10.0	229999	87.0	-4001	-1.7	-64.0
סקצריה 1.0	3043 תב	630	+190	+6.7	+1192
רים 0.1	4898	103	+20	+.4	+104
רים 0.4	2650	432	+5	+.2	+454
תכל ב 0.2	15050	428	-550	-3.5	-357

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אברין 1.0	3800 מנ		-200	-5.0	-233
אברין 5.0	1900	376	-10	-.5	-373
חרושת יער 1.0	8001	110	+1		+24.0
פלקס מ"ר 1 ש"ח	7000	108	-150	-2.1	-104
פלקס מ"ר 5 ש"ח	4340	118			-19.0

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
מכרות ב 0.1	6800	317	-140	-2.0	-253
מרגל 1.0	5300000	.6			
כלל תעשיות 1.0	1228	12834	-8	-.7	-8324
מאורי טכנולוגית	*** הפסקת מסחר ***				

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אמיק ש	4450	246			-51.0
איזי פתוח 2.0	3855	6645	+90	+2.4	+12411
אנקובה 0.1	1704	165			-105
אנקובה 0.5	785	586	+15	+2.0	+646
אלגר ש	8610	210	+100	+1.2	+84.0
אלגר מ	6513	70.0	-200	-2.3	-152
אלון ש	3210	1287	-100	-3.0	-2442
אלון מ	3800 תב	173	-200	-5.7	-258
אמישר כב' 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אמיק 1.0	292 תב	39457	+40	+15.9	+67392
אמיק 5.0	209 תב	22184	+27	+15.2	+35812
גאלת השקעות 1 ש	1310	210	-39	-2.9	-129
חברה לישראל 1 ש	8146	146			-88.0
חברה לישראל 5 ש	5250	314	+151	+3.0	+609
חלסטון 0.1	129000	1.0	-999	-.8	-2.1
חלסטון 1.0 ש	29800	176	+500	+1.7	+127
אמגא א 0.5	13000	170	+400	+3.2	+176
פעלים השק ש	5594	1086	-86	-1.5	-1037
לאומי השק 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
דיסקונט השק ש	2140	3970			+931
מזרחי השק ש	15357	36.0	-643	-4.0	-36.0
כור השק אגח 124	9961				
חרון 1.0	1899	31.0	+12	+.6	+19.0
ירון 5.0	710	1544	+1	+.1	+1809
ישום השקעות בעמ	283	6845	-6	-2.5	-24731
ימא ש	10900	261			-21.0
ירדן א 0.1	3550	578	+100	+2.9	+364
כלל ישראל 10.0	829	3381			-2116
כלל ישראל 50.0	676	1257			-1457
לנדאו 0.1	7960	100			-13.0
לנדאו 0.5	8510	584			+453
מגור 0.1	696	5843			-4453
מגור א 0.5	414	4646	+13	+3.2	+3990
עו השק ב 0.1	4790	420	+100	+2.1	+260
עו השק ג 0.5	2200	725			-855
פז השק ש	6460	240	+10	+.2	+53.0
פזפ א 0.1	9150	106	-50	-.5	-5.0
פזפ 0.5	6000	308	-120	-2.0	-608
פרין ב 2.5	3484	305	+34	+1.0	+106

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
אמצעים טכנולוגים	*** הפסקת מסחר ***				
גיל טכנולוגיות	406	1340	-5	-1.2	-1095

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	3000 תב	657	+200	+7.1	+1523
דלק חיפושים 5.0	1525 תב	2525	+139	+10.0	+2913
דלק נפט אופ 2	940	500	+40	+4.4	+401
ש חיפושי נפט	14050	88.0	+250	+1.8	+102
פזאויל 1.0	1660	106	+14	+.9	+378
פזאויל 5.0	1189	220	-36	-2.9	-777
י.ו.א.ל. 5.0	1750	3260	+44	+2.6	+3675
נ.ג.ן. 1.0	2751	400	+41	+1.5	+256
נ.ג.ן. 5.0	1280	1076	+15	+1.2	+452
פזאויל ב 0.3	4687	152	-165	-3.4	-288
נפט אמר נפט 1.	261	4742	-7	-2.6	-3358
נפט אמר נפט 5.	170.0	8241	+1.0	+.6	+7538
נפטא ש	1550000	1.0			-1.0

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער
גיזית מ	225

סולדים מאפיקי ההשקעה הסולידיים

המשקיעים בשוק־המניות ממשיכים להעביר כספים למניות החופשיות • שעריהן עלו השבוע ב־2.8% בממוצע • אתמול עלו 148 מניות, 132 ירדו ו־98 נסחרו ללא שינוי

השבוע גברה התעניינות המשקיעים במניות החופשיות ונמשכה נטישת אפיקי ההשקעה הסולידיים. הנטייה למימוש רווחים שפקדה את שוק המניות החופשיות בשני ימי המסחר האחרונים השבוע, לא מנעה באווירה החיובית ששררה באולמות המסחר. אתמול, עם סיום המסחר, ניתן היה להצביע על עלייה שבועית ממוצעת של 2.8 אחוזים במניות החופשיות. העלייה החדה ביותר היתה בענף מניות הטכסטיל וההלבשה (+9.59%), מזון וטבק (+8.08%), ובמניות חברות המקרקעין (+4.31%).

הנתונים הכלכליים החיוביים שפורסמו במהלך התקופה האחרונה, ביניהם – ירידה משמעותית בקצב האינפלציה וציפיות למדד אפסי גם בחודש זה, הדיבורים על רפורמה בשוק ההון ובמערכת המיסוי ושיפור בתוצאות העיסקיות של חברות רבות – הביאו משקיעים רבים למסקנה, כי תהליך הבראת המשק אינו אפיזודה חולפת.

התוצאה העיקרית הינה נטישת אפיקי ההשקעה הסולידיים ומעבר להשקעה במניות החופשיות. הדבר בא לידי ביטוי השבוע בפדיוניות של 15 מיליון שקל בקרנות הסולידיות, ומנגד – צבירה של 6 מיליון שקל בקרנות המניות. משקיעים רבים מעדיפים להשקיע ישירות במניות בלי להזדקק לקרנות הנאמנות.

במסחר במניות החופשיות שהיה השבוע נרשם גידול במחזורי העיסקאות היומיים שהגיעו ליותר מ־10 מיליון שקל כאשר באמצע השבוע הגיע השוק לשיא רמת השערים. זאת היתה הסיבה לתהליך מימוש הרווחים בשני ימי המסחר האחרונים השבוע. בסיכום שבועי נמצאו גם מניות „כבדות", שירדו עד 4.8 אחוזים. ביניהן היו מניות „פ.י.ב.י", „אפריקה־ישראל 1", „אלביט", „ים־המלח" ואחרות. לעומת זאת, מניות כבדות אחרות עלו עד 7 אחוזים, כמו „אי.די.בי. פיתוח", „כלל ישראל 10", „טבע", „חיפה כימיקלים", „שופרסל ב" ואחרות.

במהלך המסחר אתמול נרשמו עליות שערים ל־148 מניות כנגד 132 מניות שירדו ו־98 אחרות שנסחרו ללא שינוי. מחזור העיסקאות במניות החופשיות הסתכם אתמול ב־9.85 מיליון שקל. קרנות הנאמנות של בנק הפועלים ובנק דיסקונט פעלו הן בשלב הראשוני של המסחר, כשהזרימו ביקושים בלירד, והן במהלך המסחר – כשקלטו עודפי היצע בשורה ארוכה של מניות.

מנהלי חברת הברוקרים „בטוחה" ש„נתפסו" כלי מניות מתחילת תהליך העליות, הגבירו את הפעילות כאשר קלטו עודפי היצע במניות רבות אף ללא שינוי בשערן. במהלך המסחר אתמול היתה יציבות. תנודות שערים מתונות נרשמו ברוב המניות הכבדות. במניות האחרות היו תנודות שערים חדות.

באפיקי ההשקעה הסולידיים היו השבוע תנודות שערים קלות לשני הכיוונים. בסוף השבוע שעבר זרמו עודפי ביקוש נאים לאיגרות־החוב הצמודות למדד, בעיקר מצד קופות גמל ופנסיה. אך במהלך השבוע נעלמו עודפי ביקוש אלה מאחר שהקונים נוכחו לראות שאפשר לקבל סחורה גם תוך מהלך מסחר מאופק. איגרות־החוב הצמודות למדד ירדו השבוע בשיעור ממוצע של 0.15 אחוזים והאיגרות הדולריות ירדו ב־1.35 אחוזים בממוצע.

בענף המניות הבנקאיות שבהסדר היו השבוע תנודות קלות לשני הכיוונים והן עלו בשיעור שבועי ממוצע של 0.45 אחוזים. אתמול עלו המניות הבנקאיות שבהסדר עד 1.1% והן נסחרו בתשואות שנעו בין 16.49% („דיסקונט א") ל־16.03% („אי.די.בי. פיתוח").

כמה חברות פירסמו אתמול דוח"ת כספיים. „אלרון" בשנת 1985/86 הסתכם ההפסד ב־12.1 מיליון דולר לעומת רווח של 0.4 מיליון דולר בשנה קודמת. ההפסד מבטא את מחיקת השקעתה של „אלרון" ב„אלסינט" והלוואה שניתנה על ידה ל„אלסינט", שהסתכמו יחדיו ב־21.7 מיליון דולר.

בני מרי

שערי איגרות־החוב ביום 28/08/86

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4% מלוות (100% הצמדה)		
ש4001	552780.0	
ש4002	519415.0	
ש4005	525503.0	
ש4004	490000.0	-5550.0
4.25% מלוות מדינה (שנתי)		
ק-301 תשואה 4.66%		
4101	297.2	-.3
ק-302 תשואה 4.11%		
4102	118.0	+.8
4103	113.2	+.7
4104	112.7	+.8
ק-321 תשואה 4.80%		
4201	101.2	+.1
4202	99.2	
4203	97.3	+.1
4204	93.8	+.1
4205	91.9	
4206	90.1	
	89.7	
4301	114.7	
4302	107.1	+.5
ק-341 תשואה 4.68%		
4303	104.1	-.5
4304	102.4	-.5
5% מלוות מדינה (גליל)		
ק-201א' תשואה 2.66%		
ש3601	33381.0	-107.0
ק-201ב' תשואה 2.60%		
ש3602	30838.0	-121.0
ק-202א' תשואה 1.97%		
ש3603	29382.0	-122.0
ק-202ב' תשואה 2.31%		
3604	26368.0	-6.0
ק-203א' תשואה 2.55%		
ש3605	24030.0	-25.0
ק-203ב' תשואה 2.59%		
ש3606	22603.0	-42.0
ק-203 ג' תשואה 2.69%		
ש3607	20922.0	+11.0
ק-203ד' תשואה 2.67%		
ש3608	19813.0	+11.0
ק-204 א' תשואה 2.67%		
ש3609	18868.0	+34.0
ק-204 תשואה 2.50%		
ש3610	17139.0	+9.0
ש3611	16556.0	+9.0
ש3612	16075.0	+9.0
ק-205 תשואה 2.79%		
ש3613	14928.0	+8.0
ש3614	14326.0	+8.0
ש3615	13224.0	+6.0
ש3616	12348.0	+6.0
ק-206 תשואה 2.90%		
ש3617	11583.0	+34.0
ש3618	10988.0	+32.0
ש3619	10109.0	+31.0
ק-207 תשואה 2.82%		
ש3620	9589.0	+5.0
ש3621	9108.0	+5.0
ש3622	8211.0	+4.0
ק-208 תשואה 2.68%		
ש3623	7765.0	+77.0
ש3624	7511.0	+74.0
ק-209 תשואה 2.87%		
ש3625	6612.0	-68.0
ש3626	6114.0	-65.0
ש3627	5670.0	-61.0
ק-210 תשואה 2.91%		
ש3628	5314.0	+27.0
ש3629	4978.0	+25.0
ש3630	4705.0	+24.0
ק-211 תשואה 3.04%		
ש3631	4289.0	+2.0
ש3632	4058.0	+2.0
ש3633	3814.0	+2.0
ק-212 תשואה 3.04%		
3634	3358.0	+1.0
ש3635	3175.0	+2.0
ש3636	3057.0	+2.0
ק-213 תשואה 3.06%		
ש3637	2866.0	+1.0
ש3638	2668.0	+2.0
ש3639	2442.0	+2.0
ק-214 תשואה 3.16%		
ש3640	* 2040.0	-17.0
ש3641	1767.0	-15.0
ק-215 תשואה 2.76%		
3642	1621.0	+20.0
ש3643	1407.0	+18.0
ק-216 תשואה 2.84%		
3644	1247.0	-17.0
3645	1125.0	-14.0
4.25% מלוות מדינה (גליל)		
ק-231 תשואה 4.20%		
3701	902.4	+37.0
ק-232 תשואה 4.41%		
3702	680.7	+4
ק-233 תשואה 4.38%		
3703	595.7	-7.9
3704	509.8	-6.9
ק-251 תשואה 4.79%		
3751	272.6	-2.9
ק-252 תשואה 4.82%		
3752	105.8	-.4
3753	101.4	-.5
ק-253 תשואה 4.86%		
3754	94.5	
3755	90.9	+.1
3756	87.6	
3757	85.9	+.1
3758	84.2	+.1
3759	83.8	
ק-271 תשואה 4.82%		
3826	95.9	
3827	94.0	
3828	90.7	+.1
3829	88.9	+.1
3830	87.1	
3891	86.7	
3901	103.6	-1.0
3902	96.0	
ק-291 תשואה 4.71%		
3903	96.3	
3904	94.7	
4% מלוות פיתוח (80% הצמדה)		
ש3110	*** הפסקת מסחר ***	
ש3111	*** הפסקת מסחר ***	
ש3112	241800.0	
ש3113	241100.0	-200.0
ש3114	232100.0	-200.0
ש3115	230500.0	+200.0
ש3116	231700.0	+300.0
ש3117	235700.0	-200.0
ש3118	233000.0	+700.0
4%-6%-7% מלוות פיתוח ומדינה (80% הצמדה)		
ש3201	190200.0	+400.0
ש3202	192700.0	+1000.0
ש3203	190700.0	+1000.0
ש3204	185200.0	
ש3205	181250.0	
ש3206	179950.0	
ש3210	176200.0	
ש3211	173100.0	
ש3212	168150.0	-300.0
ש3213	161800.0	-400.0
ש3214	160000.0	
ש3501	166000.0	
ש3502	157500.0	-500.0
ש3503	143400.0	
ש3504	137700.0	
ש3505	137700.0	
7%		
ש3521	131900.0	-1600.0
ש3522	128600.0	
ש3523	120500.0	
ש3524	119500.0	
ש3525	117500.0	-1300.0
ש3526	117000.0	
ש3527	114700.0	
ש3528	111900.0	
ש3529	111500.0	-400.0
ק-704 תשואה 3.85%		
ש3530	109511.0	-217.0
ש3531	109171.0	-260.0
ש3532	105973.0	-253.0
ש3533	110515.0	-251.0
ש3534	104215.0	-240.0
ק-705 תשואה 3.30%		
ש3535	105643.0	+52.0
ש3539	99310.0	+54.0
ק-706 תשואה 3.45%		
ש3536	105013.0	+58.0
ש3537	104895.0	+58.0
ש3538	98731.0	+54.0
ש3540	98511.0	+34.0
ש3541	95185.0	+52.0
ש3542	95026.0	+52.0
ש3543	90390.0	+50.0
ק-707 תשואה 3.50%		
ש3544	90591.0	+50.0
ש3546	88135.0	+49.0
ש3547	87938.0	+49.0
ש3548	87839.0	+48.0
ש3550	83228.0	+46.0
ש3551	82903.0	+46.0
ק-708 תשואה 3.50%		
ש3545	87941.0	+49.0
ש3549	83045.0	+46.0
ש3552	76195.0	+42.0
ש3554	76022.0	+42.0
ש3555	76022.0	+42.0
ק-709 תשואה 3.70%		
ש3553	75406.0	-322.0
ש3571	65291.0	-311.0
ק-710 תשואה 3.50%		
ש3556	72465.0	+40.0
ש3558	72321.0	+40.0
ש3559	69762.0	+38.0
ש3560	66006.0	+36.0
ש3561	65822.0	+36.0
ק-711 תשואה 3.45%		
ש3557	72981.0	+40.0
ש3572	66314.0	+36.0
ק-712 תשואה 3.55%		
ש3573	65767.0	-142.0
ש3574	60644.0	-130.0
ש3577	60571.0	-141.0
ש3578	55956.0	-130.0
ק-713 תשואה 3.65%		
ש3575	60276.0	+34.0
ש3576	60106.0	+33.0
ש3579	55455.0	+25.0
ק-714 תשואה 3.60%		
ש3580	53965.0	-419.0
ש3581	49060.0	-391.0
ש3582	45226.0	-372.0
ש3583	42014.0	-356.0
ק-715 תשואה 3.35%		
ש3584	40251.0	+22.0
ש3585	38156.0	+21.0
ש3586	34546.0	+19.0
ש3588	34491.0	+19.0
ק-716 תשואה 3.50%		
ש3587	34455.0	-94.0
ש3591	31387.0	-89.0
ש3592	31352.0	-89.0
ש3593	31299.0	-89.0
ק-717 תשואה 3.50%		
ש3589	31336.0	+18.0
ש3594	29865.0	+17.0
ש3596	28532.0	+16.0
ש3597	28437.0	+16.0
ק-718 תשואה 3.45%		
ש3590	31265.0	+17.0
ש3595	29782.0	+16.0
8.25% מלוות אחרים (100% הצמדה)		
3 סד' 81	101.3	
מימון 157	109.0	+6
סד' 82	99.4	-.6
1 סד'	99.2	+1.2
8% מלוות פיתוח ומדינה (בריבית צמודה שקלית)		
ש2001	126800.0	-400.0
ש2002	126600.0	
ש2003	122800.0	
ש2004	122800.0	
ש2005	115500.0	
ש2006	114950.0	
ש2007	113150.0	
ש2008	111750.0	
ש2009	114600.0	
ש2010	112850.0	
ש2011	110000.0	-100.0
ש2012	109700.0	
ש2013	111050.0	-300.0
ש2014	106400.0	
ש2015	108400.0	
ש2016	107950.0	-100.0
ק-108 תשואה 3.90%		
ש2017	106758.0	-723.0
ש2019	106422.0	-765.0
ש2020	103304.0	-744.0
ק-109 תשואה 4.00%		
ש2018	107135.0	-140.0
ש2021	103603.0	-154.0
ק-110 תשואה 3.89%		
ש2022	100459.0	-725.0
ק-111 תשואה 4.00%		
ש2023	100880.0	+57.0
ק-112 תשואה 3.90%		
ש2024	94382.0	-613.0
ש2027	90959.0	-617.0
ש2031	84068.0	-619.0
ק-113 תשואה 3.80%		
ש2025	95087.0	-337.0
ש2026	94764.0	-340.0
ק-114 תשואה 3.80%		
ש2028	91595.0	-537.0
ש2030	87033.0	-551.0
ק-115 תשואה 3.85%		
ש2029	86438.0	-234.0
ש2033	79457.0	-253.0
ש2035	72882.0	-223.0
ק-116 תשואה 3.80%		
ש2032	84717.0	-50.0
ש2034	79983.0	-50.0
ש2036	75367.0	-49.0
ק-117 תשואה 1.93%		
ש2037	72700.0	+37.0
ש2052	61170.0	+32.0
ק-118 תשואה 3.80%		
ש2038	69818.0	+19.0
ש2040	67179.0	+18.0
2051	63511.0	+36.0
ק-119 תשואה 3.70%		
ש2039	66948.0	+37.0
ש2041	63384.0	+35.0
ק-120 תשואה 3.95%		
ש2053	58335.0	+33.0
ק-121 תשואה 3.55%		
ש2054	53975.0	+25.0
ש2056	51553.0	+28.0
ש2058	46869.0	+26.0
ש2060	43208.0	+24.0
ק-122 תשואה 3.75%		
ש2083	53996.0	+24.0
ש2057	51478.0	+29.0
ש2059	46854.0	+26.0
ק-123א תשואה 2.35%		
ש2061	34043.0	+18.0
ק-123ב תשואה 1.40%		
ש2062	32352.0	+16.0
ק-3121 תשואה 1.55%		
ש1061	30490.0	+15.0
הלים		
מ 17	102.0	
מ 19	101.0	+.9
מ 20	101.0	+1.8
מ 21	100.5	27/08/86
מ 22	100.9	+1.0
מ 23	94.5	27/08/86
ש24	89.7	-1.2
ש25	91.2	+.1
ש26	89.0	
ש27	89.1	-.1
ש28	87.9	+.3
ש29	88.9	+.2
ש30	96.1	+1.0
ש31	92.3	-2.8
חית 15	88.6	24/08/86
32	93.0	
33	98.0	26/08/86
2	90.0	
34 מר"ג	101.5	
אגרות חוב בלתי מתבלות בכם		
אמפל מ	100.0	07/08/86
וקס ש	86.7	13/08/86
ישראל 11	99.5	29/07/86
ישראל 12	96.6	26/08/86
ישראל 13	95.7	26/08/86
ישראל 14	93.9	22/07/86
מגיב 24 ש	84.7	23/07/86
מגיב 25 ש	86.4	27/07/86
מגיב 26 ש	86.4	27/07/86
מגיב 28 ש	87.5	22/07/86
מגיב 30 ש	84.1	31/07/86
ח מימון 1	87.5	-.3
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 תשואה 9.18%		
סד' 2501	151.8	
סד' 2502	149.1	-.1
סד' 2503	144.3	-.1
ק-602 תשואה 9.55%		
סד' 2504	143.2	-.8
סד' 2505	137.7	-.7
ק-603 תשואה 9.31%		
סד' 2506	133.1	-.1
סד' 2507	128.4	-.1
ק-604 תשואה 8.70%		
סד' 2508	99.5	-.5
"ייצוגי" - צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 10.25%		
7001	221.0	+2.5
7002	214.1	+2.5
ק-902 תשואה 10.62%		
7003	201.2	-.2
7004	185.0	-.2
ק-903 תשואה 10.60%		
7005	173.8	-4.8
ק-904 תשואה 10.60%		
7006	163.7	+.9
ק-905 תשואה 10.60%		
7007	158.0	+.4
7008	150.0	+.4
ק-906 תשואה 10.60%		
7009	145.2	-.1
ק-907 תשואה 10.78%		
7010	136.1	-.1
ק-908 תשואה 10.63%		
7011	129.0	+.3
7012	124.4	+.3
ק-909 תשואה 10.70%		
7013	117.3	-.1
ק-910 תשואה 10.93%		
7014	101.3	-.1
ק-911 תשואה 10.89%		
7015	83.9	+.5
7016	85.9	+.5
7017	85.0	+.3
7018	84.8	+.5
7019	85.1	+.5
7020	84.9	+.5
7021	84.1	+.5
7022	83.8	+.5
ק-951 תשואה 10.87%		
7201	81.4	+.8
7202	79.7	+.9
7203	82.3	+.9
7204	82.6	+.8
7205	82.7	+.8
"גלבועי" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 3.80%		
ש6101	11516.0	-11.0
ק-802 תשואה 4.30%		
ש6102	6732.0	+32.0
ק-803 תשואה 4.20%		
ש6103	6129.0	+14.0
ק-804 תשואה 4.39%		
ש6104	5388.0	+24.0
ש6105	5295.0	+24.0
ק-805 תשואה 4.30%		
ש6106	5154.0	+45.0
ש6107	4961.0	+44.0
ק-806 תשואה 4.67%		
ש6108	3483.0	+17.0
ש6109	3310.0	+17.0
ש6110	3251.0	+17.0
ק-807 תשואה 4.50%		
ש6111	2744.0	+14.0
ש6112	2661.0	+14.0
ק-808 תשואה 4.65%		
ש6113	1788.0	-2.0
ק-821 תשואה 5.20%		
ש6151	701.5	-.7
ש6152	671.4	-.5
ק-822 תשואה 5.54%		
ש6153	576.9	-.5
ש6154	566.5	-.5
ק-823 תשואה 5.10%		
ש6155	371.4	+3.1
ק-824 תשואה 5.39%		
ש6156	292.8	+2.0
ק-825 תשואה 5.24%		
ש6157	223.3	+2.4
ש6158	210.6	+2.3
ק-826 תשואה 5.23%		
6159	177.9	+.7
ק-827 תשואה 5.32%		
6160	165.6	+2.1
6161	159.9	+2.1
ק-828 תשואה 5.20%		
6162	145.5	+1.7
ק-829 תשואה 5.29%		
6163	133.7	
6164	128.5	
ק-830 תשואה 5.30%		
6165	122.2	-.2
ק-831 תשואה 5.35%		
6166	115.1	-.1
6167	112.5	-.1
6168	110.8	-.1
ק-832 תשואה 6.27%		
סד' 6169	104.7	-1.8
ק-833 תשואה 5.20%		
6170	99.0	-.6
ק-834 תשואה 5.19%		
6171	70.3	-1.3
6172	69.2	-1.2
ק-851 תשואה 3.15%		
6801	78.1	+.5
אל-אופ 86	837.0	
אלביט 85	203.8	
אלתא 85	1210.0	
אלסינט 83	*** הפסקת מסחר ***	
מאיטקס 85	680.0	+8.0
תדיראן 84	93.0	-1.0
תדיראן 85	400.0	

קרנות הנאמנות: מחירים ותשואות ביום – 28.8.86

שם הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי היומי בנקודות	התשואה היומית באחוזים
אב	3942.93	3926.03	- 5.67	- 0.14
אבוקה	33521.82	33191.43	- 34.53	- 0.10
אגוד	194.77	190.94	+ 0.11	+ 0.06
אדיר	1303.43	1277.44	+ 0.65	+ 0.05
אורם	1751.04	1716.79	- 1.77	- 0.10
אמיר	1566.10	1535.00	+ 0.68	+ 0.04
אור	381.25	376.03	+ 1.21	+ 0.32
אוריון	144.82	141.86	+ 0.28	+ 0.20
אורלי	210.75	209.26	+ 0.01	+ .00
אורן	609.74	597.75	- 0.48	- 0.08
אייל	3062.07	3003.57	+ 2.24	+ 0.07
איילת	3850.35	3765.64	+ 10.87	+ 0.29
איריס	3981.86	3894.18	+ 14.46	+ 0.37
איתן	573.91	562.04	- 0.03	- 0.01
אלון	492.28	481.99	+ 0.22	+ 0.05
אלמוג	578.68	567.35	- 0.23	- 0.04
ארז	704.98	691.38	- 1.50	- 0.22
אש	120.36	117.69	+ 0.51	+ 0.44
אשל	161.22	158.06	+ 0.13	+ 0.08
אתרוג	189.00	187.12	+ 0.41	+ 0.22
ברולה	1758.41	1724.23	- 1.79	- 0.10
ברוש	391.67	383.97	+ 0.59	+ 0.15
ברק	385.14	377.64	- 0.04	- 0.01
ברקת	730.34	715.94	+ 2.30	+ 0.32
גביש	1140.43	1117.95	- 1.27	- 0.11
גבע	844.56	831.99	+ 0.19	+ 0.02
גורן	581.71	570.26	+ 0.67	+ 0.12
גיא	7557.31	7445.28	- 2.28	- 0.03
גיל	2322.65	2278.24	- 6.16	- 0.27
גלית	496.50	490.30	+ 1.35	+ 0.28
דובדבן	291.43	288.60	- 0.66	- 0.23
דוכיפת	534.98	524.47	- 0.07	- 0.01
דולב	186.61	182.63	+ 0.10	+ 0.05
דורון	1201.42	1178.38	+ 1.74	+ 0.15
דותן	210.83	206.79	+ 0.64	+ 0.31
דליה	411.73	404.80	+ 0.34	+ 0.08
דרור	3474.14	3416.24	- 4.68	- 0.14
דקל	290.29	284.60	+ 0.03	+ 0.01
הדס	292.32	289.68	- 0.38	- 0.13
הדר	405.72	398.52	+ 0.12	+ 0.03
הבית	2496.07	2444.20	- 10.23	- 0.42
זוהר	15943.29	15706.96	- 8.95	- 0.06
זיו	14944.74	14723.47	+ 3.26	+ 0.02
זמיר	693.69	680.39	- 2.24	- 0.33
חנית	124.07	121.33	+ 0.22	+ 0.18
חליפין	109.93	109.46	+ 0.16	+ 0.15
חלמיש	554.83	543.81	+ 0.09	+ 0.02
חץ	109.61	109.36	+ 0.07	+ 0.06
טופז	1160.46	1133.68	+ 2.22	+ 0.20
טל	4246.20	4197.74	+ 11.23	+ 0.27
יבול	653.60	640.85	- 0.11	- 0.02
יהלום	1649.26	1617.32	- 0.01	- .00
יסודות	31416.18	31125.22	- 80.68	- 0.26
יערה	554.70	542.52	+ 0.23	+ 0.05
כוכב	826.85	811.00	- 1.11	- 0.14
כחל	113.06	110.84	+ 0.30	+ 0.27
כלנית	454.95	447.28	+ 0.40	+ 0.09
כספית	604.60	598.38	+ 0.01	+ .00
כרמל	116.01	113.74	- 0.16	- 0.14
כתר	905.06	887.70	+ 0.91	+ 0.10
להב	3486.43	3419.42	- 8.39	- 0.24
למשקיע	98430.27	96734.94	+ 107.99	+ 0.11
לפיד	11457.41	11235.99	+ 7.35	+ 0.07
לקט	1458.70	1428.80	+ 1.74	+ 0.12
לשם	791.35	786.78	- 0.71	- 0.09
מבחר	966.04	947.03	+ 0.94	+ 0.10
מגמה	2792.60	2765.9	+ 0.10	+ .00
מגן	185.97	183.26	+ 0.87	+ 0.48
מגוון	2613.80	2588.9	+ 1.60	+ 0.06
מגל	616.43	604.39	+ 0.07	+ 0.01
מור	1250.20	1232.50	- 1.50	- 0.12
מורן	681.21	676.95	- 0.89	- 0.13
מטח	23979.88	23333.49	+ 137.41	+ 0.59
מיתר	723.25	708.96	+ 2.07	+ 0.29
מטר	3098.90	3038.60	+ 1.60	+ 0.05
מעיין	642.36	629.88	+ 0.81	+ 0.13
מקשה	830.63	814.30	- 0.42	- 0.05
מרגלית	1000.17	980.62	+ 0.12	+ 0.01
מרום	946.04	927.43	+ 1.05	+ 0.11
נוגה	20795.98	20487.89	- 8.55	- 0.04
נטיף	672.92	660.09	- 2.07	- 0.31
נטע	387.57	379.98	+ 0.07	+ 0.02
נילי	—	—	—	—
סביון	447.71	439.42	+ 0.52	+ 0.12
סגולה	116.63	114.31	+ 0.19	+ 0.17
סלע	820.34	803.88	+ 0.92	+ 0.11
סנונית	568.85	557.66	- 0.09	- 0.02
סער	620.43	608.73	- 0.46	- 0.08
ספיר	496.92	494.45	+ 0.92	+ 0.19
עדיף	669.13	656.16	- 0.81	- 0.12
עדית	1739.51	1705.11	- 3.34	- 0.20
עידן	5785.89	5702.99	+ 14.04	+ 0.25
ענבר	1112.48	1087.80	+ 2.82	+ 0.26
ענת	1999.49	1981.02	+ 4.98	+ 0.25
עטרת	538.33	526.44	- 0.05	- 0.01
ערמון	134.68	132.02	+ 0.15	+ 0.11
פאר	1218.04	1193.86	- 1.77	- 0.15
צבר	496.17	486.30	+ 1.38	+ 0.28
צופית	510.29	500.26	+ 0.42	+ 0.08
צוק	98.97	98.59	+ 0.27	+ 0.27
צמיד	845.24	827.10	- 0.87	- 0.11
צמיחה	6268.07	6177.64	+ 13.07	+ 0.21
צמרת	1456.43	1438.10	+ 4.25	+ 0.30
קלע	1696.72	1688.25	- 0.64	- 0.04
רותם	15612.25	15465.37	+ 9.79	+ 0.06
רימון	101.29	101.11	+ 0.08	+ 0.08
רקפת	539.42	530.67	+ 1.41	+ 0.27
רשף	636.97	622.91	+ 0.83	+ 0.13
שביט	641.74	629.29	- 0.25	- 0.04
שחם	807.23	787.77	+ 2.20	+ 0.28
שירה	320.01	317.76	- 0.51	- 0.16
שמיר	302.84	296.84	- 0.22	- 0.07
שנהב	613.12	604.70	- 0.49	- 0.08
שסק	574.23	560.22	- 0.05	- 0.01
שקד	159.51	156.34	+ 0.10	+ 0.06
תאנה	179.96	178.18	+ 0.29	+ 0.16
תבור	768.17	757.75	- 1.53	- 0.20
תדהר	381.69	379.79	+ 0.27	+ 0.07
תהילה	88.65	86.69	+ 0.11	+ 0.13
תירוש	413.45	408.56	+ 0.16	+ 0.04
תפוז	182.90	179.30	+ 0.08	+ 0.04
תמרה	170.97	169.70	+ 0.27	+ 0.16
תרשיש	1255.73	1230.99	- 0.68	- 0.06
תשרי	383.60	382.08	+ 0.34	+ 0.09

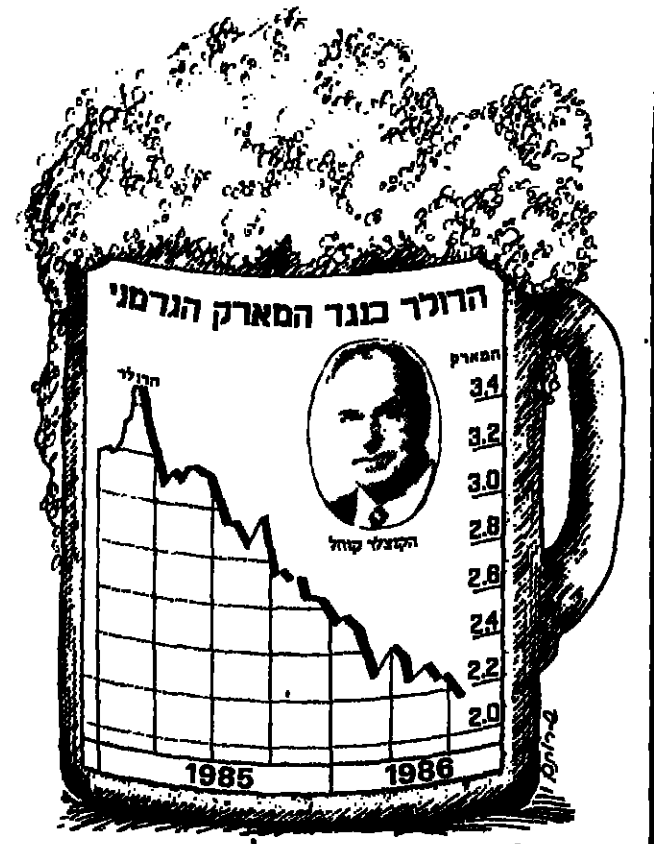

למרות בקשתה של וושינגטון

הגרמנים אמרו „לא" לאמריקנים

הבנק הממלכתי המרכזי של גרמניה־המערבית לא הפחיתה את הריבית, כפי שדרש זאת המימשל הפדראלי בארצות־הברית ★ העודף במאזן המסחרי של גרמניה המערבית מסתכם ב־30 מיליארד דולר בשבעת החודשים הראשונים של השנה

ה„בונדסבנק", שהוא הבנק המרכזי הממלכתי של גרמניה־המערבית, סירבה להענות למישאלתו של המימשל בוושינגטון ובישיבתה שהתקיימה אתמול לא הורידה את שערי הריבית, כפי שביקשו זאת האמריקנים.

אין ספק, כי בבואם לשקול את הבקשה האמריקנית, קברניטי הבנק המרכזי בגרמניה המערבית לקחו בחשבון את העובדה, כי בשבעת החודשים הראשונים של שנת 1986 העודף במאזן המסחרי של גרמניה־המערבית הסתכם בכ־30 מיליארד דולר, בהשוואה ל־19 מיליארד דולר באותה תקופה אשתקד.

האמריקנים קיוו, כי גם גרמניה המערבית תפחית את שיעורי הריבית במחצית האחוז, כפי שעשה זאת באחרונה ה„פדרל ריזורב", הבנק הממלכתי המרכזי של ארה"ב, אך הגרמנים חששו כנראה מלחץ אינפלציוני אפשרי ולכן אמרו „לאו" רבתי ל„דוד סם" – גורס נורברט ברינקר, מנכ"ל „גיפט", חברה המתמחה בניהול תיקי השקעות במט"ח.

ואלה השערים שנרשמו אמש – הכל ביחס לדולר האמריקני:

- לירה־שטרלינג 1.4820;
- מארק גרמני 2.0450;
- פראנק שווייצרי 1.6460;
- פראנק צרפתי 6.7000;
- פלורין הולנדי 2.3070;
- לירטה איטלקית 1,411.50;
- ין יפאני 155.20.

משה בן־יעמי

מה "עשו" המניות
(שיעורי תשואה נומינליים, באחוזים)

שם נייר הערך	השבוע	החודש
בנקים מסחריים		
אב.ה	+ 2.1	+ 1.0
כלל שלא בהסדר	— 5.0	—11.3
בנ לאומי	— 0.5	+ 6.4
ד.ב.י.	— 4.7	+ 7.0
צ.די.בי.	+ 0.8	— 2.9
דיסקונט א'	+ 0.3	— 3.9
כירחי	+ 0.5	— 3.2
ישולים	+ 0.3	— 3.9
ומזי	+ 0.7	— 3.5
בנקים למשכנתאות		
אדנים	— 1.9	+ 6.6
ותח משכ'	+ 9.1	+40.4
משכן	+ 0.5	+ 2.8
עצמאות	+ 0.4	+19.4
יתמר	+ 6.2	+20.0
מירב	+ 4.1	+11.3
בעלות מימון		
השלטון	+ 7.7	+ 8.3
לאומי לתעש ה	+14.8	+25.1
מלו הקבלנים	—14.2	+ 2.7
ליסינג	+39.2	+64.0
חברות ביטוח		
הדר	+13.1	+18.4
הסנה	+ 5.4	+12.2
מנורה	— 3.4	+27.9
סהר	+ 2.7	—
צור	+ 3.1	+ 7.0
ציון	+ 1.2	+11.9
מסחר ושרותים		
אינטרגמא	+14.7	+33.5
כלל סחר	+17.6	+34.1
קריסטל	— 6.5	+27.5
שופרסל	— 2.0	+13.8
דלק	— 3.8	+17.2
סוכנות הספקה	+10.4	+45.2
צור הספקה 1	— 3.5	—10.7
מחסני ערובה	+ 8.2	+12.1
קונטורטיום	+15.2	+31.5
מלונות דן	+ 5.4	+11.8
מלונות הירדן	—	— 3.1
דסה	+13.2	+25.7
יתג"א	+ 2.6	+12.8
כלל מחשבים	— 4.2	+21.8
מליל	+ 5.2	+30.6
משוב מחשבים	—14.9	+16.0
ניקוב מחשבים	—13.7	+ 3.5
סרקטין		
אזון מבנים	—14.4	—22.3
אורים	+ 3.5	+17.5
אילון	— 9.2	+13.6
איירוב	+ 8.9	+27.3
אמנונים	+35.3	+84.5
אלדן	+23.6	+53.6
בן יקר גת	+12.9	+16.0
ברנוביץ	+29.5	+25.4
דנקנר	+ 9.0	+ 5.0
נכסים ובנין	— 0.4	+14.1
גבים	+ 0.4	+ 5.5
הכשרת הישוב	+ 0.8	+19.0
ישפרו	+28.6	+29.1
ישראלום	+22.8	+58.0
ירס	+23.5	+92.8
כלל השקי נדל"ן	+ 1.1	+11.3
מ.ה.מ	+ 9.9	+52.4
מרב	+ 3.9	+11.2
ליפשיץ	+31.4	+41.7
נכסי אורים	+ 0.8	+ 3.4
סהר החזקות	+ 4.3	+ 4.6
שער וסלע	—11.5	+42.0
רוגובין	— 0.9	+17.8
מודרין	+10.0	+12.5
פרייאור	+ 9.1	+13.4
שיכון	— 7.2	— 4.3

שם נייר הערך	השבוע	החודש
תעשייה		
דובק	+ 3.6	+ 9.5
גלקר־פרוסט	+12.3	+40.1
פרי זה	+ 3.9	—12.2
טמפו	+15.9	+ 9.1
יצהר	— 5.0	— 5.0
אנגיל	+14.2	+41.4
אדגר	+ 4.3	+ 1.8
אופיס	+ 2.3	+35.8
ברוך	—	+20.2
ארגמן רג'	+ 5.9	+27.8
דלתא גליל	+19.9	+44.3
ויטלגו	+10.2	+20.2
ורדינון	+10.2	+19.6
זיקית	+34.2	+91.3
לודזיה 0.4	+13.0	+ 36.1
ליבנת	+ 9.6	+52.7
מים גליקו	+ 9.9	+28.4
מקט	— 0.1	— 7.0
עלית	+10.7	+14.2
פולגת	+10.1	+24.8
פוליגון	+ 4.9	+ 7.9
רוגוזין	+ 1.4	—16.7
שלרינה	+ 5.2	+ 6.0
אוקטגון	+ 9.1	+25.6
אורדן	— 4.2	—14.6
התכוף	— 7.2	— 6.7
קופסאות פח	+17.5	+67.3
מתכת סדום	—10.4	—14.6
כבלי ציון	— 4.8	— 4.1
קדמני	+ 3.9	+ 9.6
נחושתן	+ 6.5	+ 9.9
פקר פלדה	+30.0	+76.2
שלדות	+ 4.8	+36.6
אלביט	— 1.7	— 1.8
אלקו 0.25	—12.2	+ 6.0
ארית	— 1.1	+ 2.9
כלל תעשי' אלק'	— 1.8	—10.0
ספקטרוניקס	— 9.0	—
פויכטונגר	—11.5	+ 4.7
ת.א.ת	—10.5	—15.9
תדאה	+ 1.0	+ 5.2
אי.סי.	+ 8.9	+ 8.1
אלקול	+ 2.3	— 6.5
אקרשטיין	+10.0	+31.4
תעשיות מודול	— 4.2	+14.3
ומסלול	— 2.3	+102.0
סאגן	+ 8.8	+11.2
גל	+22.7	+19.1
דשנים	+ 8.4	+11.8
חיפה כימיקלים	+ 3.5	+28.4
טבע	+ 3.8	+22.2
ים המלח	— 2.3	+ 9.7
פטרוכימים	+ 0.2	+23.4
מקסימה	+ 1.6	— 7.0
סנו	+16.2	+24.6
קדם כימיקלים	+ 1.8	+ 8.2
ח.ג.ל.	+21.4	+81.7
תיא	— 6.9	+25.2
פרוטארום	+29.9	+75.0
תרו	+24.9	+76.7
ה.מ.נ	+25.5	+11.2
יאה	+ 0.3	+14.2
מולס	+18.6	+25.5
מפעלי נייר	+ 2.7	+16.7
תפל	— 0.9	+36.9
זיקה	+ 1.9	+ 9.3
מרכזית למסחר	— 2.2	+ 5.0
כלל תעשיות	— 6.0	— 5.6
חברות להשקעה		
אי.די.בי. פתוח	+ 7.1	+ 8.8
אלגר	+ 5.5	+22.5
אמפל	+46.0	—50.0
החברה לישראל	— 2.9	+ 6.3
פועלים השק'	+ 0.3	+ 9.8
דיסקונט השק'	+ 0.5	— 3.6
כלל ישראל	+ 6.3	+10.0
מנור	— 4 .6	—22.0
עוז השק'	+30.6	+30.6
מז השקי	— 5.0	+ 9.5
גליל טכנולוגיות	— 7.3	— 7.3
חיפושי נפט		
פז	+ 5.3	+11.6
טראויל	— 7.0	— 7.1
סדאויל	— 2.3	+ 1.7

מדדים אלה חושבו במיוחד עבור מוסף „השקל שלך", על־ידי מומחי „הבנק הבינלאומי הראשון". כל המניות המצוטטות כאן הן בנות 1 (0.1) שקל, אלא אם־כן צויין אחרת.

שערי מטבע חוץ ביום 28.8.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים – לאומי – קניה	בנקנוטים – לאומי – מכירה	בנקנוטים – הפועלים – קניה	בנקנוטים – הפועלים – מכירה	בנקנוטים – דיסקונט – קניה	בנקנוטים – דיסקונט – מכירה	העברות והמחאות – לאומי – קניה	העברות והמחאות – לאומי – מכירה	העברות והמחאות – הפועלים – קניה	העברות והמחאות – הפועלים – מכירה	העברות והמחאות – דיסקונט – קניה	העברות והמחאות – דיסקונט – מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	-0.002	1.45	1.52	1.45	1.52	1.45	1.52	1.4768	1.4952	1.4768	1.4952	1.4768	1.4954	1.4865
1 מארק גרמני	+0.004	0.71	0.74	0.71	0.74	0.71	0.74	0.7214	0.7304	0.7221	0.7311	0.7235	0.7314	0.7269
1 לי"ש	-0.002	2.15	2.25	2.16	2.28	2.15	2.25	2.1908	2.2181	2.1879	2.2152	2.1915	2.2191	2.2045
1 פרנק צרפתי	+0.001	0.21	0.23	0.21	0.23	0.21	0.23	0.2201	0.2229	0.2204	0.2232	0.2205	0.2231	0.2217
100 ינים יפאניים	+0.001	0.94	0.98	0.94	0.98	0.94	0.98	0.9539	0.9658	0.9540	0.9659	0.9543	0.9663	0.9605
1 גולדן הולנדי	+0.003	0.65	0.66	0.65	0.66	0.62	0.66	0.6393	0.6473	0.6399	0.6478	0.6386	0.6466	0.6438
1 פרנק שווייצרי	+0.007	0.88	0.92	0.88	0.92	0.87	0.92	0.8961	0.9073	0.8969	0.9081	0.8942	0.9054	0.9028
1 כתר שוודי	+0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2138	0.2165	0.2138	0.2165	0.2140	0.2167	0.2153
1 כתר נורבגי	+0.001	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2019	0.2044	0.2019	0.2044	0.2018	0.2044	0.2032
1 כתר דני	+0.001	0.19	0.20	0.19	0.20	0.18	0.20	0.1909	0.1933	0.1909	0.1938	0.1909	0.1933	0.1922
1 מארק פיני	+0.001	0.30	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.3011	0.3049	0.3012	0.3050	0.3009	0.3047	0.3051
1 דולר קנדי	-0.002	1.04	1.09	1.04	1.09	1.04	1.09	1.0583	1.0714	1.0584	1.0716	1.0580	1.0714	1.0654
1 דולר אוסטרלי	-0.003	0.84	0.92	0.87	0.93	0.87	0.93	0.8979	0.9091	0.8987	0.9099	0.8980	0.9093	0.9040
1 ראנד דרא"פ	+0.006	0.37	0.44	0.31	0.57	0.35	0.49	0.5686	0.5757	0.5671	0.5742	0.5693	0.5764	0.5723
10 פרנקים בלגיים	+0.002	0.34	0.36	0.34	0.36	0.33	0.35	0.3446	0.3489	0.3487	0.3551	0.3489	0.3533	0.3509
10 שילינגים אוסטריים	+0.006	1.01	1.06	1.01	1.06	1.00	1.05	1.0239	1.0387	1.0263	1.0391	1.0241	1.0370	1.0325
1000 לירטות איטלקיות	+0.004	1.02	1.08	1.08	1.09	1.02	1.09	1.0439	1.0589	1.0466	1.0596	1.0473	1.0605	1.0550
1 סל"י (ECU)	+0.007	—	—	—	—	—	—	1.5159	1.5348	1.5188	1.5348	—	—	1.5259
1 דינר ירדני	-0.004	4.19	4.45	4.08	4.34	4.18	4.42	—	—	—	—	—	—	4.2663
10 לירות לבנוניות		—	—	0.33	0.37	0.20	0.40	—	—	—	—	—	—	0.3716
1 לירה מצרית	-0.001	0.79	0.84	0.77	0.82	0.74	0.80	—	—	—	—	—	—	0.7878

העתון של המדינה

מה זה אומר?

468,036

תפוצת "ידיעות אחרונות" בערבי שבתות

בקורת תפוצה לרבע הראשון של 1986, שנערכה במקביל ע"י משרדי רואי החשבון "סומך חייקין" ו"דנגור את פרץ", מראה כי תפוצת "ידיעות אחרונות" (נטו - לא כולל חזרות) בסוף אותה תקופה, הגיעה בערבי שבתות ל-468,036 גליונות - גידול של 11.2% לעומת אשתקד.

זה אומר:

ידיעות אחרונות העתון של המדינה

השקל שלך

תתפלאו. אך רבים עדיין יוצאים לחופשות בחו"ל ○ הנה לכם היבטים כספיים של הסיפור

כמה אפשר „לגלגל" מעבר לגבול

עד עכשיו חשבתם שאתם „דפוקים" בגלל המיגבלות על הוצאת מטבע זר מהארץ ● עכשיו מתברר שיש הגבלות גם במדינות שונות על הכנסת מט"ח והוצאתו

בתיכנון הנסיעה לחו"ל כדאי לכם לקחת בחשבון גם את העובדה, כי במדינות שונות קיימות הגבלות לגבי כמות שטרי-הכסף המקומיים שתייר רשאי להכניס או להוציא מהמדינה.

אם „נפלתם" לידיו של מוכס בלתי-ידידותי איש בנכר, והתברר, כי התעלמתם מהתקנות המקומיות בעניין זה, עלולות להגרם אי-נעימויות היכולות להסתיים בהחרמת המזומנים ע"י שלטונות המכס. לכן, מוטב להצהיר על כמות המזומנים בעת הכניסה למדינות הזרות.

להלן מספר דוגמאות לתקנות הללו:

לאוסטריה אפשר להכניס שטרי כסף מקומיים ללא הגבלה, אך להוציא משם מותר עד 10,000 שילינגים אוסטריים בלבד.

באיטליה יכול התייר להכניס ולהוציא מטבע מקומי עד לתיקרה של 400,000 לירטות.

בשווייצריה, בבריטניה, בגרמניה-המערבית ובארצות-הבנלוקס (בלגיה,הולנד ולוקסמבורג) וכן *בנורבגיה* אין כל הגבלה בהכנסת ובהוצאת שטרי כסף מקומיים.

במספר ארצות קיימת הגבלה רק לגבי כמות המזומנים (במטבע מקומי) שמותר להוציא. לדוגמא:

מארה"ב אפשר להוציא עד $5,000 בלי כל פרוצדורה, ומעל לסכום זה דרושה הצהרה לשלטונות המכס בעת היציאה מהארץ.

ביוון נקבעה תיקרה של 3,000 דרכמות להכנסה ולהוצאה מהארץ על-ידי תיירים. *במצרים* מגיעה התיקרה הזאת עד 20 לירות מצריות בלבד.

לספרד אפשר להכנס מט"ח ללא הגבלה, אך להוציא מותר עד 100,000 פזוטות בלבד.

גם *לצרפת* אפשר להכניס מט"ח בכמות בלתי-מוגבלת, ברם התייר יכול להוציא מקסימום 12,000 פרנקים צרפתיים. סוגים אחרים של מט"ח מותר להוציא מצרפת ללא הגבלה.

בארצות הסקנדינביות אין כל הגבלה להכנסת מטבע מקומי על-ידי התייר, אולם קיימות הוראות המגדירות את כמות שטרי-הכסף שאפשר להוציא מתחומי המדינה. בשבדיה אין להוציא כסף מעל 6,000 כתר שבדי ואילו בנורבגיה עומדת התיקרה על 5,000 כתר נורבגי. בצאתו מדנמרק יכול התייר לקחת עמו עד 50,000 כתר דני מבלי להתנגש עם החוק המקומי. גם סכומים גדולים יותר מותר להוציא מדנמרק בתנאי שהוצהר עליהם בעת הכניסה למדינה.

תייר הפוקד את *דרום-אפריקה* רשאי להכניס ולהוציא משם עד 200 ראנדים בלבד.

אם תמשיכו להתעמק בתקנות המט"ח של ארצות זרות יתכן מאוד, כי לפתע תתחילו להתגעגע לחוקי המט"ח בגרסה כחול-לבן.

דוד הראל

ללקק חמאה? עדיף בקפריסין

מי שמעיין בנתוני הציור, למטה, יוכח במהירות, כי מחיריהם של מיצרכי-המזון השונים באתרי-נופש נבחרים יכולים לגרום הפתעות-של-ממש בגלל הפער ביניהם. לעובדה זו משמעות לגבי כל אלה הנוהגים להתאכסן במלונות רק לצורכי לינה וארוחת-בוקר כדי שיוכלו להכין בעצמם את שאר ארוחותיהם.

אלה האוהבים לשתות תה, למשל, מוטב שידעו, כי קופסא המכילה 250 גרם של תה יכולה לעלות כל סכום השווה ל-1.18 ליש"ט בפורטוגל לבין 3.20 ליש"ט בקוסטה-דל-סול שבספרד. רק ההפרש בין המקום הזול לבין היקר ביותר עולה על 2 ליש"ט ביחס ל-250 גרם של תה.

קביעה זו מבוססת על ממצאי סקר השוואת המחירים של חברת התיירות הבריטית המפורסמת תומאס קוק. מומחי החברה „תירגמו" באתרים השונים לשפת הליש"ט לשם אחידות ההשוואה. וכך יוצא, בין היתר, כי מחיר החמאה ביוגוסלביה גבוה פי 5.4 מאשר באי השכן קפריסין. אגב, אנשי חברת תומאס קוק גם מצאו, וציינו זאת בסקר שלהם, כי קפריסין הנחשבת לאחת הארצות היקרות ביותר ל„חבילת נופש" מתגלית כאחד המקומות הזולים ביותר לתיירים המארגנים בעצמם את ארוחותיהם. במרכולים של קפריסין אפשר לקנות במחירים נמוכים ביותר מיצרכי-יסוד כמו ביצים, בשר ועוד.

והמסקנות לגבי שאר המוצרים שנכללו ב„סל-הקניות" של אתרי-הנופש השונים מתבקשות מעצמן – מתוך הנתונים שבציור בעמוד זה.

אורלי שגב

לצאת בעזרת 15 ש"ח

מדריכי הטיולים לארצות-חוץ שיוצאו עד כה - בעברית כמובן - יכולים למלא ספריה שלמה. ובכל זאת - כל מוצר חדש בענף זה מוצא את הקוראים הזקוקים לו.

כלל זה תופס, לפי הסימנים הראשונים של תגובת השוק, גם לגבי "איך יוצאים מכאן" – מדריך-כיס חדש, פרי-עטה של העיתונאית נאווה בלוך, שיצא לאור בהוצאת „אוניפרס".

על-פני 248 עמודי הספר מובא מיגוון רחב של מידע שימושי-מעשי המאפשר לנוסע האינדיבידואלי לארגן לעצמו את הטיול מהארץ – או ממקומות שונים בחו"ל. אפשר למצוא במדריך-כיס זה פרטים על לינות בלונדון או בניו-יורק ופרטים גם על האתרים בהם אפשר לקנות שטיח תורכי או שעון של „גוצ'י" – מבלי לנקב חור בלתי נסבל בכיס.

בקיצור, ספר היכול להביא לחיסכון בעת השהייה בחו"ל.

עינת איתי

קח כסף ועוף מפה

גם במקומות אחרים בעולם זה יכול לקרות, אך בארה"ב התנועה שביחת ביותר גובלת ב„מכת מן השמיים". אשתקד היו שם 225,000 איחורים בטיסות - קרוב ל-70 אחוז מסך כל ההמראות והנחיתות. ובאמריקה הגדולה, שם שומרים בקנאות על זכויותיהם של הנוסעים, גם על איחורים אפשר לבקש - ותתפלאו גם מקבלים - פיצוי כספי מחברות התעופה. אם כך הדבר, לא כל שכן ביחס לאי-נעימויות אחרות העלולות להיגרם לנוסע. אבל, גם הנוסע משלם את המחיר אם הוא גורם צרות לחברות התעופה.

דוגמאות? יש ויש:

אם מכרו יותר מקומות לטיסה ממספר המושבים ולך פשוט אין מקום אפשר לקבל „צ'ופרים" שונים מהחברה. חברת התעופה „דלתא" מציעה במיקרים כאלה מקום בטיסה הבאה ועוד כרטיס חופשי באחד הקווים הפנימיים בהם היא טסה. חברות אחרות מציעות פיצוי כספי, ארוחות או איכסון לנוסע ש„נדפק" עקב ההזמנות היתר.

אם מטיסה אותך החברה ליעד המקורי שלך תוך 1–2 שעות של איחור (במטוס אחר) אתה זכאי בארה"ב להחזר מחיר הכרטיס בכיוון אחד – עד למקסימום של 200 דולר פלוס שימוש חופשי בכרטיס הטיסה המקורי. אבל, זכור: אם אתה מפספס את מועד ההמראה, אינך זכאי לכל תשלום.

יש גם לדעת, כי כללים אלה אינם תופסים ביחס לטיסות-שכר, טיסות בינלאומיות, או לגבי נסיעה במטוסים שתפוסתם פחות מ-60 נוסעים.

אורלי שגב

"סל-הקניות" באתרי-נופש (בליש"ט)

(על-פי מימצאי חברת-התיירות הבריטית תומאס קוק)

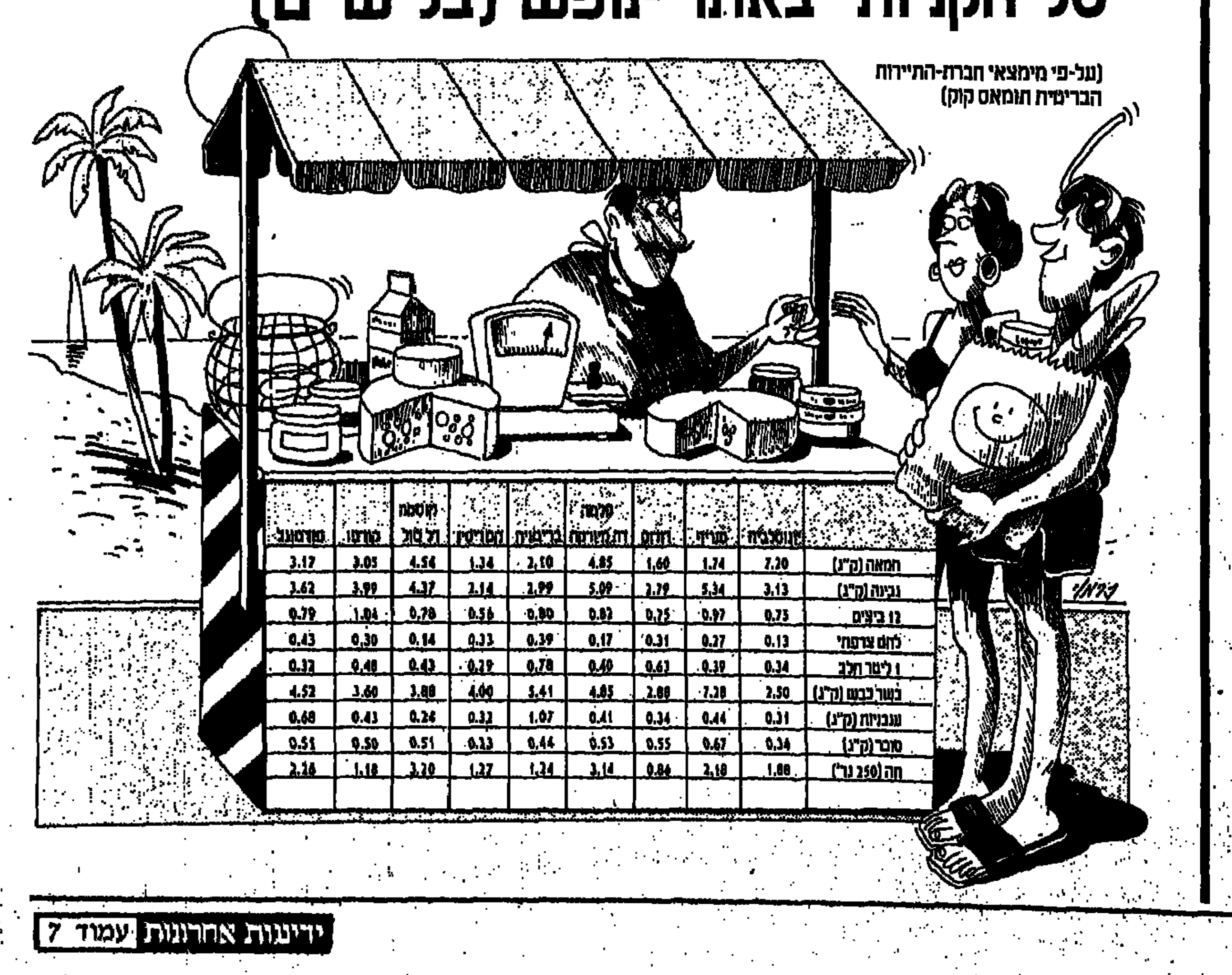

	יוגוסלביה	מרוקו	רודוס	ספרד וה.מיורקה	בריטניה	קפריסין	קוסטה דל סול	כורפו	פורטוגל
חמאה (ק"ג)	7.20	1.74	1.60	4.85	2.10	1.34	4.56	3.05	3.17
גבינה (ק"ג)	3.13	5.34	3.79	5.09	2.99	2.14	4.37	3.99	3.62
12 ביצים	0.75	0.97	0.75	0.82	0.80	0.56	0.78	1.04	0.79
לחם צרפתי	0.13	0.27	0.31	0.17	0.39	0.33	0.14	0.30	0.43
1 ליטר חלב	0.34	0.39	0.63	0.40	0.78	0.29	0.43	0.48	0.32
בשר כבש (ק"ג)	2.50	7.28	2.88	4.85	5.41	4.00	3.88	3.60	4.52
עגבניות (ק"ג)	0.31	0.44	0.34	0.41	1.07	0.32	0.24	0.43	0.68
סוכר (ק"ג)	0.34	0.67	0.55	0.53	0.44	0.33	0.51	0.50	0.51
תה (250 גר')	1.88	2.18	0.84	3.14	1.34	1.27	3.20	1.18	2.26

מץ. המוח של המחר.

המוח של מץ פועל ואתה מתפעל

"24 80 ש"ח
"28 93.50 ש"ח

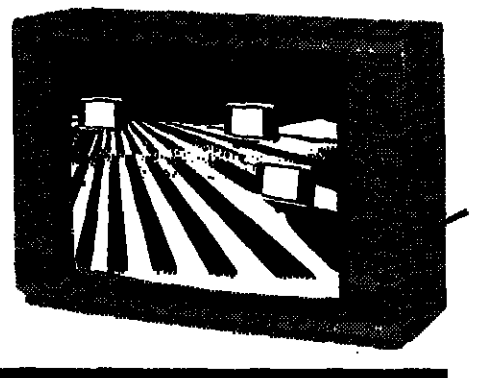

חדש! טלויזיה flat & square

המוח של מץ מביא אליך רעיון חדשני טלויזיות flat & square — הטלויזיות הגדולות עם המסך המרובע ההופכות את הצפיה לחויה של צליל, תמונה וצבע.

לבחירתך טלויזיות עם המסך המרובע בגדלים של "24 ו-"28 קנה flat & square בשיטת השכר מכר ותהנה מ-36 תשלומים עם אופציה לרכישה.

טלויזיה flat & square "24 — + שלט רחוק 80 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת "שכר מכר").

טלויזיה flat & square "28 — + שלט רחוק 93.50 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת "שכר מכר")

"14 41 ש"ח
"16 45 ש"ח

מץ הקטנה הטלויזיה השניה שלך

ילדך רוצה לעבוד עם המחשב ואתה רוצה לצפות במבט לחדשות?

אשתך רוצה לראות סרט בטלויזיה הירדנית ואתה רוצה לראות ספורט בישראל?

אין בעיה. לבחירתך טלויזיה קטנה של מץ "14 או "16, הפוך אותה לטלויזיה השנית שלך. צפיה מהנה ונוחה

טלויזיה "14 — + שלט רחוק 41 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת "שכר מכר")

טלויזיה "16 — + שלט רחוק 45 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת "שכר מכר")

88 ש"ח

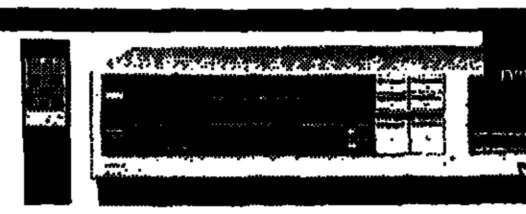

וידאו של מץ — איזה ראש...

וידאו מץ — וידאו ברמה בינלאומית עם ראש מגנטי מתוחכם ההופך את הצפיה לחויה גדולה שאותה לא תשכח.

רכוש עכשיו וידאו מץ וזכה ב-5 שנות אחריות על כל החלקים, כולל הראש המגנטי, ובשלט רחוק אלחוטי מתוחכם.

עכשיו 88 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת "שכר מכר")

37 ש"ח

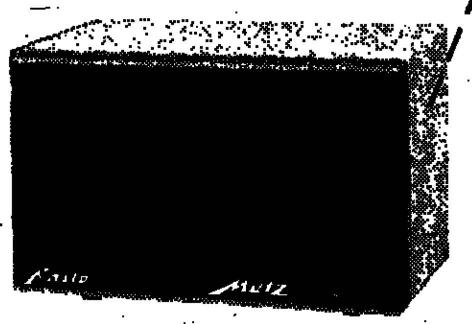

חדש! מיקרוגל מץ ההמצאה הגדולה ביותר מאז האש...

מיקרוגל מץ — תנור חדשני המקצר את זמן הבישול והאפיה.

במיקרוגל מץ אפשר להכניס אוכל קפוא לחלוטין ותוך דקות הוא מוכן להגשה.

תנור מיקרוגל מץ — שיא הטעם במהירות השיא.

עכשיו 37 ש"ח מחיר לחודש כולל מ.ע.מ (בשיטת שכר מכר).

באפשרותך רכישה גם ב-3 תשלומים שקליים שווים של 285 ש"ח כ"א.

האספקה בגמר התשלומים.

ועכשיו מץ עד 36 תשלומים

מץ ישראל — החברה שהפעילה את המוח והביאה אליך את הטלטקסט — השירות התקשורתי החדש ההופך את הטלויזיה הביתית שלך למקור מידע בנושאים שונים — מביאה אליך היום את עידן המחר. הכנס היום לעידן המחר. בוא למץ — המוח של המחר. לבחירתך שפע מוצרים עם שפע חידושים והמצאות בינלאומיים שיהפכו את חייך וחיי משפחתך למודרניים יותר, קלים יותר, נוחים יותר וחסכוניים הרבה יותר. הכנס היום לעידן המחר. בוא למץ ישראל — המוח של המחר.

לבחירתך 4 אפשרויות רכישה:

1. תשלום מזומן.
2. שיטת "שכר מכר" — עד 36 תשלומים עם אופציה לרכישה.
3. 18 תשלומים שקליים צמודי דולר + ריבית אפקטיבית של 38% המבצע לבעלי כרטיסי ויזה וישראכרט.
4. ב-8 תשלומים שקליים שווים קבועים וללא הצמדה באמצעות "ויזה" ו"ישראכרט".

...ועכשיו מץ ב- 36 תשלומים בשיטת "שכר מכר"

פרטים בבית מץ מודיעין 19 בני-ברק טל. 03-799114

מץ ישראל. המוח של המחר

Metz

ישראכרט אלא מה.

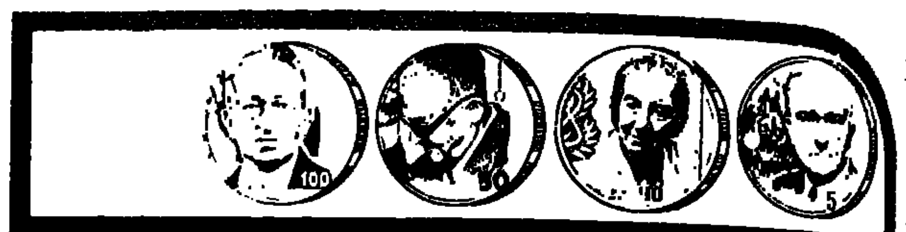

השקל שלך

לפי הסכם השכר החדש ל־400,000 עובדי המיגזר הציבורי, שנחתם השבוע:

העובדים יקודמו ב־1 באוקטובר בדרגה אחת אבל הברוטו יגדל רק ב־5% לעומת אוגוסט

השבוע נחתם הסכם שכר חדש במיגזר הציבורי. תוקפו של הסכם זה עד אפריל 1987 והוא יופעל החל מהמשכורת שתשולם ב־1 באוקטובר. ההסכם מתייחס לכ־400 אלף עובדים במיגזר הציבורי (במשרדי הממשלה ובשלוחותיהם, במערכת הביטחון, במערכת החינוך והבריאות, במוסדות להשכלה גבוהה, ברשויות הלאומיות, בסוכנות היהודית ובשאר המוסדות הציבוריים).

הפעם אין מדובר בתוספת שכר ישירה, אלא בקידום של כל העובדים במיגזר הציבורי בדרגה אחת. כל העובדים העומדים באותה דרגה לפחות שנה אחת, יקבלו במשכורת שתשולם להם ב־1 באוקטובר, תשלום עבור דרגה נוספת. תוספת דרגה זו יקבלו גם שאר העובדים במיגזר הצבורי במרוצת השנה הקרובה.

לפי הערכתו של הלל דוראי, הממונה על השכר באוצר, העוזב את תפקידו זה אחרי החתימה על ההסכם, יקודמו ב־1 באוקטובר בדרגה אחת כשני שלישים מבין 400 אלף עובדי המיגזר הציבורי. עוד כ־20 אחוז מן העובדים יקודמו בדרגה עד חודש מארס 1987 והשאר יקבלו דרגה נוספת במרוצת השנה לאחר מכן. מדובר איפוא בתוספת שכר מדורגת.

מה שוויה של דרגה אחת בשירות הציבורי?

דרגה ממוצעת בשירות הציבורי שווה כ־10 אחוזים מן השכר (בלי החזרים שונים). אם לוקחים בחשבון את החזר הוצאות רכב והוצאות אש"ל אזי ערכה של דרגה אחת בשכרו ברוטו של העובד שווה, בממוצע, 7.5 אחוזים מן המשכורת ברוטו. תוספת זו, כאמור, מותנית בשהות של לפחות שנה אחת בדרגה האחרונה ולכן לא כל עובדי המיגזר הציבורי יקבלו תוספת זו בבת־אחת.

מו"מ על חתימת הסכם מיסגרת זה בין נציגי ההסתדרות והממשלה, היה מסובך למדי. גם הלל דוראי וגם גורמים ממשלתיים אחרים שיבחו את אחראיותם של נציגי ההסתדרות. נגיד בנק ישראל, פרופ' ברונו, ציין, כי בלי תרומתה של ההסתדרות קשה היה לעלות על הדעת הצלחתה של התוכנית לבלימת האינפלציה.

ספק אם העובדים עצמם יהיו שבעי רצון משבחים אלה. במיוחד אחרי שיקבלו ב־1 בספטמבר את המשכורת של חודש אוגוסט. בגלל תוספות חד־פעמיות – דמי הבראה ודמי ביגוד – יהיו תלושי המשכורת של עובדי המיגזר הציבורי בחודשים יוני ויולי מנופחים במיקצת ויצרו אשליה מתוקה. היא תיעלם כבר במשכורת הקרובה. משכורת ממוצעת במיגזר הציבורי עמדה בחודש יולי על 963 שקל ברוטו.

במשכורת עבור חודש אוגוסט (שתשולם בספטמבר), כאשר ירדו דמי הביגוד, יהיה הברוטו נמוך ב־130 שקל. כאשר במשכורת ספטמבר, שתשולם ב־1 באוקטובר, יתחילו לקבל את תוספת הדרגה, כמעט שלא יחושו בה העובדים. היא תהיה גבוהה ב־5 אחוזים בלבד, בממוצע, ממשכורת אוגוסט. המשכורת הממוצעת במיגזר הצבורי בחודש ספטמבר תהיה כ־875 שקל, הרבה יותר נמוכה מתלוש המשכורת שקיבלו העובדים בחודשים יולי ויוני.

אצל 90 אלף עובדי הממשלה התמונה נראית חמורה יותר, משום שדמי הביגוד שקיבלו עובדים אלה ביולי היו, בחישוב ממוצע, גבוהים יותר והגיעו לכ־200 שקל. במשכורות הבאות לא תינתן תוספת חד־פעמית זו.

בכלל, הנתונים על רמת השכר במיגזר הציבורי ואצל עובדי הממשלה, אינם מאשרים את הטענות המושמעות בעיקר בחוגי האוצר, כי רמת השכר כיום חזרה במונחים ריאליים לזו שהיתה לפני הפעלתה של התוכנית הכלכלית בראשית יולי אשתקד. אם, לצורך ההשוואה, היה השכר ביוני 1985 100, כי אז, השכר הריאלי ברוטו במיגזר הציבורי בחודש יולי 1986 היה 92.7. כלומר, רמת השכר הריאלי היתה נמוכה ב־7.3 אחוזים לעומת החודש האחרון לפני הפעלתה של התוכנית הכלכלית. זאת, למרות תוספת הביגוד החד־פעמית שהיתה בחודש זה.

גם הסכם השכר החדש, שנחתם השבוע, לא יחזיר את השכר ברוטו במיגזר הציבורי לרמה שהיתה לפני הפעלתה של התוכנית הכלכלית. על־פי תחזית שערכנו, המבוססת על ההנחה שבחצי השנה הקרובה יעלה מדד המחירים בממוצע באחוז אחד לחודש והשכירים יקבלו פעם או פעמיים תוספת יוקר קטנה בהתאם לשיטה הקיימת. גם אם ניקח בחשבון את תוספת הדרגה, הרי השכר הריאלי הממוצע במיגזר הציבורי בחודש ספטמבר יהיה נמוך ב־16.6% לעומת השכר של יוני 1985 ובחודש מארס 1987 הוא יהיה נמוך ב־15.5% לעומת חודש יוני 1985.

אצל 90 אלף עובדי הממשלה השחיקה היתה אפילו גדולה מזו, וההסכם החדש לא יתקן אותה. לפי הנתונים האחרונים השכר הממוצע ברוטו של עובדי הממשלה היה בחודש יולי 1,263 שקל. בתוך זה גם סכום חד־פעמי של 200 שקל עבור דמי ביגוד. במונחים ריאליים, בניכוי ההתייקרויות, היה שכרם של עובדי הממשלה ביולי נמוך בשיעור של 16.1% לעומת שכרם בחודש יוני 1985.

בחודש ספטמבר, כאשר שני שליש מעובדי הממשלה יקבלו קידום בדרגה אחת, בהתאם להסכם החדש, אך לא יקבלו עוד דמי ביגוד, יהיה השכר הממוצע 1,116 שקל ומבחינה ריאלית הוא יהיה נמוך בשיעור של 27.1% בהשוואה לשכרם בחודש יוני 1985.

בנטו, אחרי תשלום מסים, השחיקה קטנה יותר. שכרם הריאלי נטו של עובדי הממשלה בחודש יולי 1986 היה נמוך ב־7.5 אחוזים בהשוואה לחודש יוני 1985.

ישראל תומר

אלה הם השינויים במדד השכר הריאלי במיגזר הציבורי

(הבסיס: יוני 1985 = 100)

גם בארצות־הברית לא הכל אמריקה

בלהט הדיבורים והוויכוחים הרבים המתנהלים אצלנו על השכר המצוי והרצוי – במיגזר זה, או אזור של המשק – לא פעם אחת מושמעת הטענה בנוסח "ואתה יודע כמה משלמים לאיש־מקצוע במרתי באמריקה?..."

אנחנו לא נכנס הפעם לשדה־המוקשים רגשי המשתרע לפני כל מי שירצה להציג עובדות לגבי שכרם של בעלי מקצועות שונים.

לעומת זאת, ניתן המחשה דולרית ביחס לפער הקיים בשכר השנתי הממוצע של העובדים בעריה השונות של ארצות־הברית. והמספרים, אכן מאלפים באמת.

השכר השנתי הממוצע של עובד בארה"ב הגיע – לפי נתונים שפורסמו אשתקד על־ידי משרד העבודה בוושינגטון – לסך של 18,350 דולר. אבל, כאמור, שונה הסיפור לפי החתך של ערי ארה"ב.

בסאן־חוזה, למשל, היה השכר הממוצע 23,703 דולר לשנה ובכרך הגדול ביותר של אמריקה – הלוא כמובן לניו־יורק – הסתכם השכר השנתי הממוצע לעובד בסך של 23,111 דולר. בסן פרנסיסקו שבחוף המערבי היה השכר הממוצע 22,810 דולר לשנה ובלוס־אנג'לס 21,188 דולר.

בעיר בוסטון שבחלק הצפון־מזרחי של ארה"ב היה השכר הממוצע באותה שנה 19,450 דולר (עדיין מעל לממוצע הכלל־ארצי) וגם בערים, כמו פילדלפיה, פיטסבורג, מילווקי (העיר בה גדלה והתחנכה גולדה מאיר), או קנסס־סיטי משתכרים התושבים סכומים העולים על רמת ההכנסה הארצית.

בעיר־הקייט הדרומית מייאמי שבפלורידה נקבע שכר שנתי ממוצע של 17,876 דולר, כלומר *פחות* מהממוצע השנתי. והנה רשימה של ערים אחרות, שגם בהן מפגר השכר השנתי הממוצע אחרי רמת ההשתכרות הכלל־ארצית בארה"ב: בופאלו (17,425 דולר), ריברסייד, קליפורניה (16,528 דולר) ונורפולק (16,172 דולר).

הנה כי כן – גם השכר (בנוסף לשורה ארוכה של דברים בחיים) הוא עניין של גיאוגרפיה. ועוד איך.

אורלי שגב

עובדי מדינה: שכר ותוצר

במדינות המתועשות הממשלות משלמות לעובדי המדינה שכר שעולה – בממוצע [illegible] – משווי של התוצר המקומי הגולמי לנפש.

מסקנה זאת מבוססת על ממצאי סקר השוואתי שפורסם אשתקד על־ידי קרן המטבע הבינלאומית. המחקר העלה, בין היתר, כי במדינות שבאמריקה הלטינית ובאסיה, היחס הוא [illegible] בארצות של יבשת אפריקה מקבלים עובדי המגזר הממשלתי שכר הגבוה פי 6 מרמת התוצר המקומי הגולמי לנפש.

[illegible] לגבי המדינות [illegible]: בשווייצריה מקבלים עובדי הממשלה משכורות הגבוהות, בממוצע, פי 1.[illegible] משווי של התוצר המקומי הגולמי לנפש. במדינות כמו [illegible], באוסטריה, משתכר עובד בשירות הממשלה סכום הגבוה פי 1.0 משווי של התוצר המקומי הגולמי לנפש.

אורלי שגב

כמה מקבל ראש ממשלה

קשה למדי לחשב במדוייק את שכרם של נושאי המשרות הציבוריות הרמות ביותר.

הסיבה לכך אינה נובעת מרצונם של הבכירים להעלים מידע מעיני הציבור. האמת פשוטה יותר. שיטות החשבונאות השונות ממדינה למדינה הן המקשות על מלאכת הסיכום.

לכן, יש להתייחס בהסתייגות מרובה לסכומים המובאים כאן – הכל לגבי משכורת חודשית ברוטו, במונחים דולריים – ביחס לכמה מראשי הממשלות בעולם, ועתה – לעובדות.

ראש ממשלת יפאן מקבל, לפי הדיווחים האחרונים שהושגו, שכר חודשי של 9,225 דולר. בקנדה משלמים לראש הממשלה 9,060 דולר „בלבד" לחודש של נשיאה בעול־התפקיד ובגרמניה־המערבית נעה משכורתו של הקנצלר סביב 8,500 דולר.

בצרפת נאלץ ראש־הממשלה להסתפק ב־3,750 דולר ואילו בבריטניה משלמים ל„גברת הברזל" (ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר) ב־100 דולר פחות מאשר לעמיתה בפאריז.

אורלי שגב

שכרם של חברי־הכנסת הועלה ל־3,200 ש"ח ברוטו בחודש:

בישראל עולה כל ח"כ רק 92,000 דולר בשנה; מחיר חבר בית־הנבחרים האמריקני: מיליון $

בהשוואה לחברי פרלמנטים אחרים, מצבם של הח"כים שלנו לגמרי לא רע. בהתחשב ברמת ההכנסה במדינות השונות, משתכרים נבחרינו כמו הנבחרים בצרפת. חברי בית הנבחרים האמריקני משתכרים פי־שלושה, אך רמת החיים בארה"ב גבוהה מרמת־החיים אצלנו פי־2.6. מקום טוב בצמרת.

חברי הכנסת יצאו לחופשת הקיץ שתימשך עד לאחר החגים. גם חבריהם הפרלמנטים בעולם נוטשים עתה. ימי גריז אלה של הנבחרים הם מועד נוח לערוך את החשבון על „מחירה של הדמוקרטיה" שלנו ובעולם.

לפני צאתם לפגרת הקיץ, הועלה שכרם של חברי־הכנסת בשיעור של 8 אחוזים והגיע בחודש יולי על כ־3,200 שקל ברוטו לחודש (כולל תשלומי אש"ל קבועים והחזר הוצאות רכב). העלאה זו בשכרם של נבחרינו נעשית לפי שיטה של עידכון תלת־חודשי לפי תנודות השכר הממוצע במשק.

נוסף לכך, נמצאת עתה בשלבי סיום עבודתה של הוועדה הציבורית (ועדת גבנצ־אל), שמונתה בזמנו על־ידי יו"ר הכנסת שלמה הלל, לבדוק את המיבנה של מערכת השכר, ההטבות והזכויות של חברי־הכנסת. הוועדה הוקמה בשל ההדים הציבוריים השליליים שעוררה השיטה הקיימת של עידכון אוטומטי בשכרם של חברי־הכנסת בהתאם לתנודות בשכרם הממוצע של המשק.

האם חברי הכנסת שלנו מקופחים בשכרם או שהם נהנים מהטבות יתר?

התשובה לשאלה זו מסובכת. הפעם נעסוק רק בכמן אחד: ההשוואה בין משכורותיהם הכוללות של חברי־הכנסת שלנו לבין חברי הפרלמנטים בארצות השוק המשותף וארה"ב. ערכנו חישוב השוואתי מהו שכרם ברוטו של חברי הפרלמנטים בארצות אלה במונחים דולריים. כמה עולה איפוא להחזיק חבר פרלמנט?

חברי־הכנסת שלנו, המשתכרים שכר ישיר של 25,600 דולר לשנה ברוטו, נמצאים בחברה מכובדת מאוד של „אם הפרלמנטים", בריטניה. הפרלמנטרים הבריטיים משתכרים 25,500 דולר ברוטו בשנה. חברי הפרלמנט הספרדי מרוויחים יותר: 26,400 דולר. זהו מקום טוב באמצע. אולם, אם לוקחים בחשבון גם את רמת ההכנסה במדינות שאליהן השווינו את נבחרינו, כפי שזו משתקפת בנתונים על ההכנסה הלאומית לנפש, הרי שמקומם של חברי־הכנסת זז עוד יותר למעלה, והם מתייצבים כמעט בראש „הליגה".

לדוגמא, חבר פרלמנט צרפתי מקבל שכר ברוטו של 56,360 דולר לשנה, או פי־2.2 יותר מאשר חבר־הכנסת הישראלי. אולם, ההכנסה לנפש בצרפת מגיעה לכדי 11,320 דולר לנפש – לעומת 5,100 דולר בישראל, כלומר, גם ההכנסה לנפש גבוהה פי 2.2 לעומת ישראל. לפיכך, רמת השכר של חבר־הכנסת יחסית לרמת ההכנסות בישראל – שווה לרמת השכר של חברי הפרלמנט הצרפתי ביחס לרמת ההכנסה הממוצעת בצרפת.

מן הראוי לציין, כי חברי הפרלמנט הצרפתי הם בעלי השכר הגבוה ביותר מבין ארצות השוק המשותף. על כן, אפשר לומר שחברי־הכנסת אינם מקופחים בהשוואה לחבריהם באירופה המערבית. לעומת חברי בית־הנבחרים האמריקני, נבחרינו המורמים מעם ממש מקופחים. שכרם השנתי ברוטו מגיע ל־80,000 דולר והוא גבוה פי־3.1 לערך משכר חברי־הכנסת. זאת, למרות שההכנסה לנפש בארה"ב גבוהה רק פי־2.6 מזו שבישראל.

מבחינת העלות של החזקת הפרלמנטים בעולם ישראל דווקא צנועה. עלותו הישירה של חבר־כנסת למשלם המסים הישראלי היא רק 92 אלף דולר בשנה. הדבר נובע קודם כל מן העובדה שבכנסת עדיין לא מפותחת דיה שיטת היועצים והעוזרים הפרלמנטריים, דבר המקובל מאוד בפרלמנטים אחרים בעולם. בחישוב הזה של העלות הישירה למשלם המסים נכללו הוצאות מינהליות, הוצאות השמירה ושאר ההוצאות הכרוכות בהחזקתה של הכנסת.

מכל מקום, החזקתו של חבר בית־הנבחרים האמריקני בוואשינגטון עולה למשלם המסים האמריקני מיליון דולר בשנה. בארצות אירופה הפרלמנטים ה„בזבזניים" ביותר הם של צרפת ושל איטליה. בצרפת עולה חבר פרלמנט למשלם המסים 445 אלף דולר בשנה. חבר הפרלמנט האיטלקי עולה 400 אלף דולר בשנה. במערב גרמניה נדרשים 370 אלף דולרים כדי להחזיק חבר פרלמנט.

חבר הפרלמנט של בריטניה הוא הזול ביותר. ממש מציאה. רק 175 אלף דולר בשנה. מסתבר, שהדמוקרטיה הוותיקה ביותר באירופה היא גם הזולה ביותר למשלם המסים.

אולם, השכר הישיר לחברי הפרלמנטים, איננו הכל. ההטבות והזכויות היתר עולות, לפעמים, אפילו על המשכורת. למשל, חברי הבונדסטאג הגרמני מקבלים החזר הוצאות להחזקת משרד הפטור ממס. היקף הוצאות אלה מגיע כמעט לשכר חודשי מלא של חבר הבונדסטאג.

חברי הפרלמנט האיטלקי, שאינם נהנים מכיסוי ההוצאות להחזקת מזכירה או יועץ פרלמנטרי, זכאים לנסוע ללא תשלום ברכבות ובקווי תעופה פנימיים בארצם ואפילו יכולים לטוס שלוש טיסות חינם בשנה בין איטליה לארצות אירופה האחרות. לעומתם, חברי פרלמנט בארצות סקנדינביה מקבלים נסיעות חינם רק בין בית מגוריהם לפרלמנט ובחזרה ותו לא. יש כמובן הטבות נוספות כמו משלוח חינם של דברי דואר.

ומה בישראל?

לחבר־כנסת יש זכות לנסיעות חינם ברחבי הארץ בתחבורה הציבורית (אוטובוסים ורכבת), נוסף להחזר הוצאות רכב חודשית. יש גם תשלומי אש"ל קבועים וכיסוי הוצאות לינה בבית־מלון בירושלים בימי עבודתה של הכנסת וגם תשלומי אש"ל בעבור השתתפות בישיבות ועדות הכנסת מחוץ לירושלים. לחבר־כנסת יש גם זכות למשלוח דברי דואר חינם ממישכן הכנסת וכן זכות להתקנה חינם של טלפון בביתו ול־25 אלף שיחות מקומיות חינם כל שנה. אגב, הטבה זו של שיחות טלפון חינם שווה בערך לכ־190 דולר לשנה.

הטבות מסויימות בתחום הוצאות הבריאות שהיו לנבחרינו צומצמו בעבר. דומה, כי ההטבה הסמויה הגדולה ביותר של נבחרינו היא דווקא בתחום תנאי פנסיה מופלגים. חברי־הכנסת שלנו, נהנים מפנסיה תקציבית בלי שמנכים מהם דמי פנסיה כלשהם. (במיגזר הפרטי מנכים משכירים כהפרשה לקופות הפנסיה 5 אחוזים משכרם כל חודש).

יתרה מזו, בדומה לקבוצת בכירים בת 2,500 איש במיגזר הציבורי, נהנים גם חברי־הכנסת מתנאי צבירה מופלגים של זכויות הפנסיה. בן תמותה רגיל יכול לצבור זכויות פנסיה של 2 אחוזים בלבד לכל שנת עבודה. ואילו חבר־כנסת, יחד עם כמה בכירים אחרים במיגזר הציבורי, צובר למעשה זכויות פנסיה של 5 אחוזים על כל שנת כהונתו.

נוסף לכך, החל מגיל 40, מקבל חבר־כנסת פנסיה ברגע שהוא פוסק להיות חבר־כנסת בשעה שפנסיונרים אחרים צריכים להגיע לגיל 65 ולעבוד לפחות 10 שנים. חבר־כנסת שנכנס לכנסת, לדוגמא, בגיל 35 ומכהן בה שתי קדנציות (8 שנים), יוצא מן הכנסת בגיל 43 עם פנסיה של 40 אחוזים משכרו החודשי (בלי אש"ל והחזר רכב). ברמה של משכורת חודש יולי הפנסיה החודשית שלו תהיה 980 שקל.

הטבה זו בתנאי הפנסיה של חבר־כנסת כמוה כהכנסה שנתית זקופה של כ־7.500 דולר. אם מוסיפים את ההכנסה הזקופה הזאת להכנסה השוטפת של חבר־כנסת וגם את יתר ההטבות והזכויות (כמו שיחות טלפון חינם) תגיע ההכנסה השנתית הישירה והזקופה של חבר־כנסת לכדי 35 אלף דולר, כמעט 3,000 דולר לחודש. לגמרי לא רע, בתנאי הארץ.

ישראל תומר

וכמה משתכרים חברי בית־הנבחרים בעולם

(כל הסכומים, בדולרים, מתייחסים להכנסה שנתית)

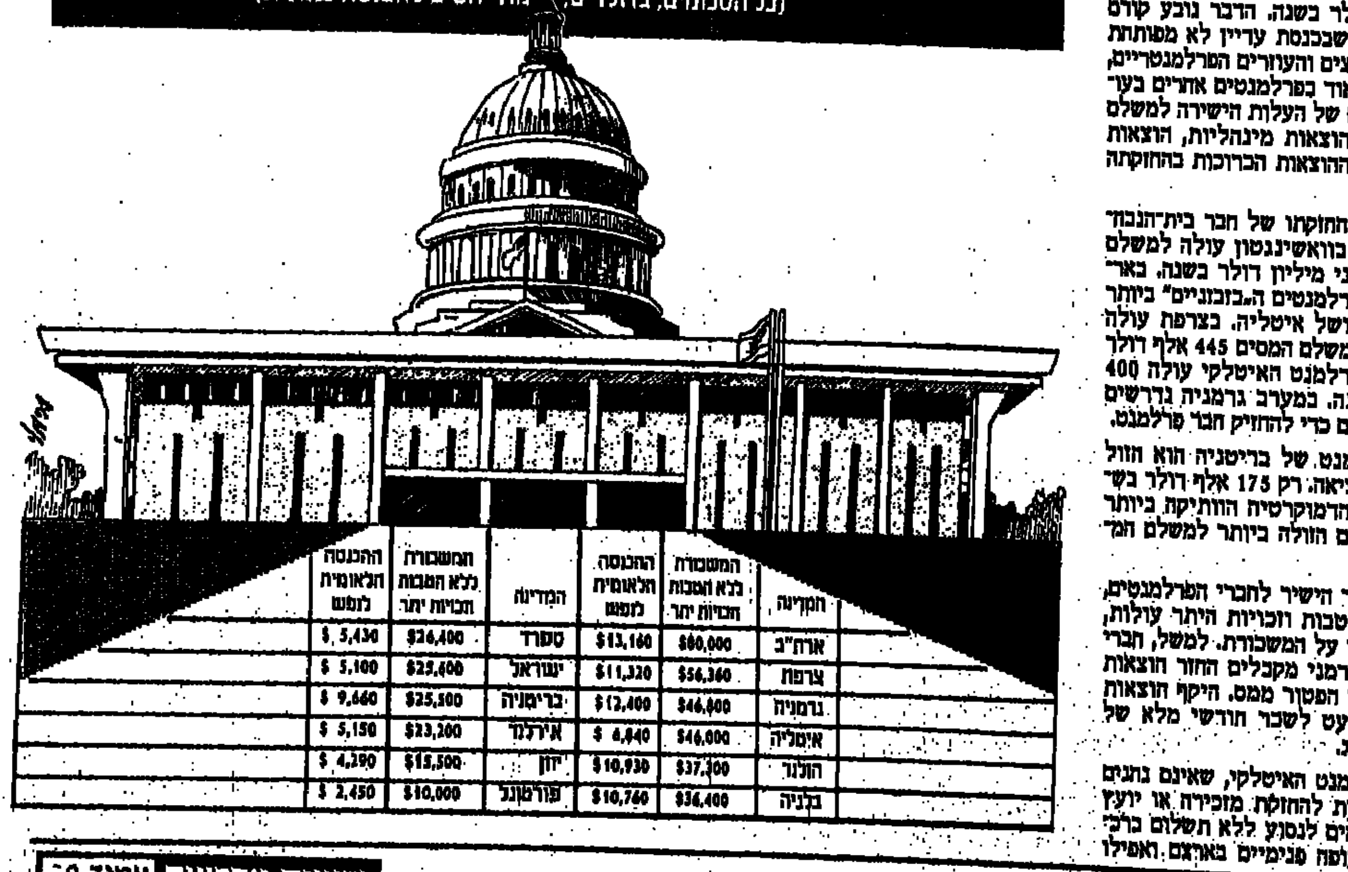

המדינה	המשכורת בלא הטבות וזכויות יתר	ההכנסה הלאומית לנפש	המדינה	המשכורת בלא הטבות וזכויות יתר	ההכנסה הלאומית לנפש
ארה"ב	$80,000	$13,160	ספרד	$26,400	$ 5,430
צרפת	$56,360	$11,320	ישראל	$25,600	$ 5,100
גרמניה	$46,800	$12,400	בריטניה	$25,500	$ 9,660
איטליה	$46,000	$ 6,840	אירלנד	$23,200	$ 5,150
הולנד	$37,300	$10,930	יוון	$15,500	$ 4,290
בלגיה	$34,400	$10,760	פורטוגל	$10,000	$ 2,450

לבעלי אבינו וסבנו היקר

יהודה שהם

בהגיעך לגבורות

שא ברכה נאמנה לאריכות ימים

מהמשפחה האוהבת 29.8.86

לבוגרי הגרעינים מקבוץ כפר־עזה

ביום רביעי 24.9.86 יתקיים מפגש של בוגרי הנח"ל.

כל פיזורי גרעיני הנח"ל שלנו מוזמנים לפארק הירקון ביום זה בשעה 17.00.

ראו הזמנה זו כהזמנה אישית.

– מתערים	– קידר
– קמה	– ציחור
– יעוד	– ארגמן
– שגב	– כפרית
– יגב	– עלי-ניר
– רעות	– אדם
– יניב	– דרכים
– עמית	– שפיפון

בפרטים לפנות לטלפון מס' 051-99711.

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן גוריון

הזמנת הצעות מס' ר/15/86

מחלקת הרכש של רשות שדות התעופה מזמינה בזה ספקים המעוניינים להגיש לה הצעות מחיר לאספקת 4000 מטר כבל תת קרקעי.

ספקים המעוניינים להגיש הצעת מחיר יוכלו לקבל את טפסי הזמנת ההצעות במחלקת הרכש בבית הנתיבות בנמל התעופה בן גוריון קומה ב' חדר 256 בשעות העבודה המקובלות החל מיום 27.8.86 ועד ליום 2.9.86.

תנאי הזמנת ההצעות לא ימסרו בדואר או בטלפון.

מחלקת רכש
נמל התעופה בן גוריון

מעוניין במוצרים להפצה בתל־אביב

בעל חנות של 200 מ"ר

באזור מסחרי שוקק בת"א,

חניה וטלפונים, צוות עובדים – מעוניין בהצעות מתאימות להפצה ושיווק.

לקביעת פגישה: טלפון 229828

למכירה או להשכרה

מלגזה קטרפילר

V 120 כושר הרמה 6 טון

דיזל, דבל ג'נט, אוטומטית במצב עבודה מעולה

טל: 03-831354, 03-830981

מכולות קרור

בכל גודל - ולכל מטרה

חדרי קרור והקפאה * הובלה בקרור

רוקן 671778, 04-740656, 23654, 055-24417, 2"ב 03-662521

קרן מפעל הפיס
ע"ש פנחס ספיר

מענקים למחקר רפואי 1986

הנהלת הקרן מכריזה בזה על מתן מענקים לחוקרים בבתי־חולים של מוסדות צבוריים, במכוני מחקר ובמסגרת רשויות המחקר והפתוח של המוסדות להשכלה גבוהה.

מענקי מחקר יחולקו השנה לנושאים המפורטים מטה:

1. **תאונות דרכים ומניעתן.**
2. **רפואה מונעת וצבורית:**

א. מחקרים העשויים לתרום **למניעת** מחלות נרכשות, תורשתיות, ומחלות המועברות מבעלי חיים לבני אדם.

ב. מחקרים העשויים לתרום לקידום או שיפור של דרכי ההפעלה של שרותים רפואיים קהילתיים (אירגון של רפואה קהילתית, שיתוף פעולה בין בתי־חולים ומרפאות, שיטות מיכשור של מידע המתייחס לחולים וכו').

ג. מחקרים בתחום דלקת פרקים.

סך־כל הסכום המוקצב למענקים הוא כ־90,000 ש"ח.

גובה כל מענק יהיה כ־5,000 דולר בשקלים, כאשר הזכות בידי מוסדות הקרן המתאימים לשנות מגובה המענקים בשל נמוקים סבירים.

החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בירושלים בע"מ

החברה מזמינה את הצבור להציע הצעות

להשכרת חנויות בקרדו

על פי תנאים וקריטריונים אשר פרטים לגביהם ניתן לקבל במשרדי החברה טל. 02-288767, 288141 ככר בתי מחסה בית רוטשילד הרובע היהודי.

למכירה ציוד תעשייתי

מערכת ייבוש בוואקום

מחוממת ע"י קיטור, כוללת:

3 תנורים, מגשים ומערכת משאבות.

לפרטים נא לפנות למשה, טל' 03/9229961.

מחצבות רבינוביץ

מכירת אבן ירושלמית וכל סוגי האבן

ביצוע כל עבודות האבן

☆ גדרות אבן ☆ צפויים ☆ רצופים וכו'

03-904319 משה ★ 03-910744 יוסי, משעה 17.00

הודעה לנוסעים לפרנקפורט!

לרשותכם 2 בתי מלון בהנהלה ישראלית ממוקמים במרכז העיר.

MOSELHOF HOTEL
MOSEL ST 46
Tel. 069-231061 • TELEX 410106

נשמח לארח אותכם **גבריאל גולדמן**, מנהל

מבצע

לחודש ימים

דירה אחת

במחיר מפתיע בנס־ציונה בבנין בן 9 דירות, 5 חדרים + פנטהאוז סטנדרט גבוה, תנאי תשלום, בטחונות, גמר 10 חודשים.

"גביש"
מהנדסים בע"מ
03-997895

האוניברסיטה הפתוחה

היחידה להוראת אנגלית

קורסים באנגלית בירושלים וחיפה
ספטמבר 1986

הקורסים מוצעים בשני מסלולים:

א. אנגלית עם דגש על שיחות
הלימודים יתקיימו בשתי מתכונות

1. **לימוד רגיל** – מפגש שבועי אחד בן 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב) במשך 18 שבועות. סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
2. **לימוד רגיל** – שני מפגשים שבועיים בני 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב) במשך 18 שבועות. סה"כ 108 שעות מלאות.

ב. אנגלית – הבנת הנקרא לצרכים אקדמיים
הלימודים יתקיימו רק במתכונת הרגילה של 54 שעות לימוד מלאות (בוקר או ערב).

הנרשמים יעברו במקום מבחן מיון, ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לקבוצת לימוד ברמה המתאימה. התהליך כולו, כולל ההרשמה בפועל, יימשך שעתיים.

לימודים בשנת שבתון:
הקורסים מוכרים ע"י משרד החינוך ומזכים את הלומד בנקודת גמול.

מועדי הרשמה
בירושלים – יום ב' (1.9), בין השעות 15.00–18.00,
בימים ג' (2.9) ו־ד' (3.9), בין השעות 9.00–12.00, 16.00–18.00 בית הספר "מיטשל", רחוב סוקולוב 15, י־ם, טל' 02-637505.
בחיפה – בימים ב' (1.9), ג' (2.9) ו־ד' (3.9).
בין השעות 9.00–12.00, 16.00–18.00.
בית הספר למלונאות "כרמל" מלון "דביר" טל' 04-389131.

מילגות יד אבי הישוב

לתכנית להכשרת רבנים־מחנכים תורניים בקהילות בתפוצות

התכנית מיועדת לאברכים צעירים הלומדים בכוללים, המעוניינים להכשיר את עצמם לקראת שרות כרבנים־מחנכים תורניים בקהילות יהודיות בדרום אמריקה, ארצות סקדינביה וצרפת, לתקופה של שלוש שנים לפחות.

מילגות תוענקנה לנבחרים שימשיכו ללמוד בכוללים ובנוסף ישתתפו בשעורים במשך שלוש שנים, בכדי להרחיב את ידיעתם ולשפר את מיומנותם בנושאים שיכללו דרכי התייחסות לבעיות הלכתיות בזמננו, שיטות הוראה, הכנת דרשות ונאומים, ומנהיגות קהילתית. בנוסף ינתנו שעורים במילה, שחיטה ושפות זרות במידת הצורך.

הלימודים יתקיימו בירושלים פעמיים בשבוע.

המעוניינים להציג את מועמדותם לחיכלל בתכנית, מתבקשים לפנות לקבלת שאלון הרשמה, תוך שבועיים, אל:

יד אבי הישוב
ת.ד. 7912 ירושלים 91078
טל. 02-665107

גני גלים ספורט ונופש

רח' ז'בוטינסקי, הרצליה — טלפון: 052-547194, 052-547955

בואו לעשות חיים בפארק המים של גני גלים בהרצליה

כולל:

- ✶ מגלשות חדישות
- ✶ סירות מנוע מתנגשות
- ✶ בריכה אולימפית
- ✶ בריכה משפחתית
- ✶ בריכה לפעוטות

ימי שני ורביעי — שחיה לילית

אירועים חברתיים ומשפחתיים על שפת הבריכה

עשיתי חיים ב־גני גלים

השקל שלך

700 אלף דולרים דוהרים בראש־פינה על אוכף

יש לך „שטיר" – אתה על הסוס

השר בר־לב ירד השבוע מהסוס של השב"כ, והתפנה לעסוק בסוסים אחרים. בתוקף תפקידו ביקר עמותת הסוס הערבי בי־שראל והודיע השר, כי העמותה זכתה בימים אלה להכרה אמ־ריקנית רשמית.

בימים אלה, כשאנו נאבקים על הבריה של כל מדינתנו הקט־נה, מה יכול להיות משמח יותר מבשורה זוז פירוש הדבר, שמעתה ניתן יהיה לייצא סו־סים ערביים טהורים

שוק הסוסים הערביים משתלם מאוד לעוסקים בו. לדברי אורי אריאלי, בעל חווה לגידול סוסים ערביים מצריים, נע מחירה של מצרייה גיזעית בין 100 ל־200 אלף דולר.

בחווה של אריאלי בבני־צי־ון הושקעו 600 אלף דולר. הי־ום דוהרים בה 16 סוסים, מתו־כם 8 סוסות מצריות שהמליטו השנה לראשונה 4 סייחות. שלוש מהצאצאות כבר נמכרו לדוד סם. מי שמעוניין ברבי־עית, יצטרך לארגן כ־40 אלף דולר. בשביל האמריקנים זו ממש מציאה.

מי שהימר בשנת 1979 על הסוס העונה לשם „שטיר" עשה עסק טוב. ספר ללוטו, והוא יצ־חיב מקינאה. 12 אלף דולר השקיעו גדעון רסקי ואברהם פילץ בסוס הזה. היום נאמר מחירו בכ־700,000 דולר.

בסיכובי ההופעות של הסוס הזה, שגודל בראש־פינה, בחוות „שטיר", קוצר הסוס תשואות. בקרוב יופיע בתצוגת ה„נשיונאל" בארה"ב. 20% מהד בעלות בשטיר נמצאת בידי מגדל סוסים אמריקני, המשמש כאמרגן שלו בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.

בחוות שטיר הושקעו כ־400 אלף דולר בקניית סוסים בלבד. יש בה היום 50 סוסים ערביים, 22 מהם אמהות. השנה כבר ייצאו ארבע סוסות ערביות למגדל בארצות־הברית. מחירן: 140 אלף דולר.

רונן לביא

מכוניות חדשות: תופסים טרמפ על האשראי

תגיות בענף הרכב. רוכבים על האשראי. סוכנויות המכוניות מציעות במודעות ענק בעיתונים הנעי אשראי. לפי עדותו של אחד ממנהלי המכירות, אנשים מתנפלים על המכוניות המאושרות הללו אלו הן ניתנות בחינם. לתהנפלות הזאת היתה סיבה נוספת: החשש שמכוניות דגמי 86' שבמלאי ייקרו, לפי דרישת הייבואנים, בשיעור גבוה. אתמול התברר, כי הבהלה היתה לשווא. שר התחבורה הודיע כי לא תאושר העלאת מחיר המכוניות שבמלאי.

מכוניות „טלקאר" קראו לך השבוע למהר ולקחת לנצית פריומה 86' (1,300 סמ"ק), עם מזגן חינם, ומחירה כמיבצע 23,977 ש"ח (כולל מע"מ, אך ללא דמי־הפקדה), ולקבל אשראי בנקאי ל־36 חודשים. אשראי ניתן עד 60% מערך הרכב (כולל מע"מ).

הישרוש בלב של האוטו?

השבוע החל מיבצע בדיקות ממוחשבות למנו־עי רכב. הבדיקות נערכות חינם.

המיבצע נערך על־ידי חברות „שגריר" ו„אלטו מערכות". המטרה: לאתר תקלות מנוע בשלב מוקדם.

מחשב מיוחד, הקרוי „אול־טסט" בודק תד־רים הצתה, השוואת לחץ הדחיסה במנוע, מודד את עוצמת המצבר, בוחן את המתנע והמצתים, סופר סי־בובי מנוע ועוד. בסוף הב־דיקה פולט אול־טסט את האבחנה שלו וכה נתונים על תיפקוד הנרושאות שלך.

ביום רביעי בשבוע הבא, ניתן יהיה לבדוק את הרכב באיצטדיון רמת־גן בין השעות 3 ל־5 אחר הצהריים. ביום רביעי שלא־חר מכן (ה־10 בספטמבר) תיערכנה בדיקות בבנייני האומה בירושלים (באותן שעות), כ־17 בספטמבר יה־ייה „אול־טסט" בבית־של־ייך בחיפה (ליד בר־יהודה 133), וב־24 בספטמבר – שוב באיצטדיון רמת־גן.

רונן לביא

האשראי מתבצע באמצעות בנק לאומי או דיסקונט. הבנקים גובים ריבית יסוד (PRIME) ועוד 2¼ אחוזים בחודש. בתנ־אים הנוכחיים, מגיעה הריבית ל־3½%. הבנק דורש כבטוחה, שיעבוד המכונית לטובתו.

ייבואני „סובארו" נותנים הפנייה לבנקים. תוכל לקבל הל־וואה למימון הרכישה בסניף שלך, לפי דרישות הבנק.

רוכשי „פיאט" יכולים ליה־נות מאשראי, של החברה, ולא באמצעות הבנק. מאפשרים לקו־נים אשראי של 40% ממחיר הר־כב (ללא רישוי, אך כולל הפקדה, מע"מ ואביזרים). צמוד לפרנק השוויצרי ונושא ריבית של 1.5% לחודש. ניתן להחזיר ב־16 תש־לומים. ייבואני „פיאט" דורשים שלושה ערבים, שיעבוד הרכב, ועוד 13 דולרים כדמי הוצאות על כל שטרונם שיעבוד הביטוח.

„חברת המזרח", המשווקת את מכוניות „אוסטין־רובר", מציעה אשראי לדגמי 87'. תצ־טרכו לשים על השולחן 4,500 שקל במזומן בלבד. האשראי ניתן על סכום המגיע עד 60% ממחיר הרכב כולל דמי־הפקדה – באמצ־עות הבנקים. תקופת האשראי: 12–36 חודש. הריבית מגיעה כעת ל־3½% בחודש. את יתרת המחיר תוכלו לממן בעזרת הלוו־אה משלימה, שתוחזר ב־4 תשלו־מים חודשיים, עם ריבית בנקאית דולרית של 2% בחודש. הלוואה זו ניתנת ע"י החברה, כנגד ער־בות בנקאית. הרכב והביטוח משועבדים לטובת הבנק.

בחברה טובה

חברת „אורמיל", העוסקת במיסחר בינלאו־מי ובשירותים פיננסיים נותנת שירות נוסף ללקו־חותיה: הלוואות למימון רכב.

ב„אורמיל" מדגישים, כי הלוואות אלה ניתנים לחברות או לאנשים פרטי־ים, שיש לחברה גם עסקים אחרים עמם.

הם נותנים הלוואות המ־גיעות עד 80% מערך הר־כב, ללא מע"מ והפקדה, בריבית דולרית שנתית של 36%–47%, בהתאם לסוג הלקוח. הבטוחות – גמי־שות.

אשראי עד מחצית ערך הרכב ניתן לקבל על מכוניות „רייהט־סו" 86' שבמלאי. הייבואנית, חב־רת „נועיי", מפנה את לקוחותיה לבנק לאומי. הריביתו 2¼ אחו־זים, בתוספת ריבית היסוד. מס־תפקים בשיעבוד הרכב.

„רנו" („בני משה קרסו") מציעים באשראי רק מכוניות מי־סוריות. ניתן לקבל אשראי ספ־קים על כ־30% ממחיר הרכב לפ־ני מע"מ. ההחזר צמוד דווקא למרק הגרמני, ונושא ריבית שנ־תית של 11%. ואשראי ניתן לת־קופה מירבית של שלוש וחצי שנים, ויש להחזירו בתשלומים חצי־שנתיים. ניתן לקבל מילווה משלים המגיע לכ־30% מערך הרכב, לשלוש שנים. הריבית עליה מסתכמת עתה ב־3½%. את הערבויות קובע הבנק, שאליו מפנה החברה.

אשראי עד 70% מערך המכו־נית (ללא מע"מ והפקדה) מוענק לרוכשי „סיגא" ו„סיטרואן" 86', על־ידי הייבואן, לזכינטק. צמוד למרק הגרמני, בריבית שנתית של 16%. נוסף לכך, יצטרך הל־קוח לשאת בהוצאות העמדת ההלוואה. מאפשרים להחזיר ב־12 תשלומים חודשיים. החברה משעבדת את הרכב ואת הביטוח ודורשת עוד שלושה ערבים.

„סיאט", לרוכשי דגמי 87', מוצעות שתי מיסגרות מימון. קו־נים מן־השורה, ואחוזים כטופס הזמנת רכב יקבלו הלוואה מבנק לאומי – עד 60% ממחיר הרכב, ללא מע"מ ודמי הפקדה. את ההלוואה יש להחזיר ב־36 תשלו־מים חודשיים, בריבית של PRI־ME פלוס 1.75% בחודש. הבנק דורש שיעבוד הרכב לטובתו.

המסלול השני של „סיאט" מיועד בעיקר לחברות הרוכשות ציי־רכב. לחן נותן הייבואן אשר־אי ל־12 חודשים, צמוד לדולר, בריבית של 2%.

גם רוכשי „טויוטה" (המפי־צים „בית מכשירי תנועה") יכולים ליהנות מהאשראי שמע־מידים הבנקים לרשות הייבוא־נים: עד 60% מערך הרכב, לתקו־פה מירבית של 36 חודשים. התנאים – לפי דרישות הבנקים.

רונן לביא

רכב שכור: כמה זה באמת עולה?

בטבלת על השכרת רכב שפורסמה בגיליון „השקל שלך" לפני שבועיים נפלו שיבושים. איתן לפנשטיין, איש יחסי־הצי־בור של חברת „הרץ" השוכה את תשומת ליבנו לכך שהמחירים המתייחסים לרכב שכור של „אוויס־קאר" שצוינו בטבלה בשק־לים חדשים אינם מחירים שקלים אלא דולריים.

טעות נפלה גם בנתונים על חברת „אוויס". המחירון שפורסם היה נכון לעונת החורף. עתה המחירים יקרים יותר. לדוגמא, רכב שכור לשבוע בקריטריונים שצוינו בכתבה מדגם A אינו עולה 313 ש"ח, כפי שפורסם, אלא 441 ש"ח. הדגם B עולה 525 ש"ח (ולא 389) דגם C עולה 682.5 ש"ח (במקום 442) ודגם D, שמחירו בטבלה היה 504 ש"ח עולה עתה 808.5 ש"ח. אנו מתנצלים על הטעות.

קרטיב: לימון מוסיף המון

המידע הזה נועד לגיל 12 ומעלה. לא מחמת הצי־נועות הלילה. פשוט, הוא יודע בעל־פה כמה עולה ארטיק, ואיפה הכי זול. עכשיו בודאי שתדעו גם אתם לאן הולכים דמי־הכיס של הילדים.

שלגוני הקרח נמכרים ב־23 אגורות. יש של „סנו־קרסט", של „טנא נוגה", של „שטראוס" של „ארטיק" המונומנטלי, של „פלדמן", „ריאו", וגם פחות ידועים. מוצעים יותר טעמים ממה שמסוגלת הלשון והממוצעת לחוש. לימון, קולה, אננס, פטל, מישמש, ענבים, אבי־טיח, סברס, רימון, מלון, לימון־לימון, תות, ענבים, שסק, אפרסמון, אגס, אפרסק, תפוח, מנדרינה, מנטה, וגם שי־לובים של טעמים וצבעים. ממש גן עדן.

ויש גם גירסה מיוחדת, הקרויה „לימבו". זהו שלגון למיוחסים, תוצרת „שטראוס"! „שרוול" ממולא בלימון, שאותו יש לינוק מהשפופרת. מחירו: 61 אגורות. לימון מוסיף המון, כמו שאתם רואים.

השלגונים החלביים, עם ציפוי שוקולד, מוצעים בטווח־מחירים הנע בין 43 ל־64 אגורות. שלגון קרמל, מצופה בשוקולד, או תות מצופה שוקולד, של „סנוקר־סט" מוצע ב־56 אגורות, מתוצרת „טנא נוגה" יש משהו מיוחד הקרוי „לוקס"! חלב מצופה שוקולד, עם פירורי מרמולדה ובוטנים, ב־56 אגורות.

„ריאו" מוכרת את גירסת ה„לוקס" שלה – וניל עם פירורי פירות ואגוזים וציפוי שוקולד – ב־64 אגורות. הלא־מצופים עולים עד 56 אגורות. קצת מעבר למי־צופה, בהתחשב בכך שהמחירים מתחילים ב־35 אגורות.

ראובן לייב

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

בית הספר ללימודי מוסמכים
מודיע על
המשך רישום (עד 10.9.1986)
מועמדים לתארים מגיסטר ודוקטור
לכל היחידות לזמן א' תשמ"ז

במספר יחידות קיימת אפשרות עבודה בעזרה להוראה.
לרשות בית־הספר עומדות קרנות למילגות למצטיינים.
פרטים נוספים ממזכירות בית הספר ללימודי מוסמכים בבניין צ'רצ'יל, חדר 201, קרית הטכניון, חיפה 32000 או בטל' 04־292739, וביחידות לפי מספרי הטלפון הרשומים.

הרישום הוא ליחידות הבאות:
★ הנדסה אזרחית – 04־292565
★ מגמות: קונסטרוקציות, הנדסה סביבתית ומשאבי מים, הידרוטכניקה, הנדסת דרכים וקרקע, מדעי הבניה וניהול הבניה, הנדסת תחבורה ותעבורה, הנדסה גיאודטית והנדסת מחצבים.
★ ארכיטקטורה ובנוי ערים 04־294007
★ מגמות: ארכיטקטורה ובנוי ערים, תכנון ערים ואזורים. מתקבלים גם מועמדים אשר סיימו לימודיהם לתואר ראשון בסוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, גאוגרפיה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, ביולוגיה, חקלאות הנדסה וכו...
★ הנדסת מכונות 04־292089 / 04־293189
★ הנדסת חומרים 04־235198 / 04־294591–2
★ הנדסת חשמל 04־293392
★ הנדסה כימית 04־292848
★ הנדסת מזון וביוטכנולוגיה 04־293068
★ הנדסה חקלאית 04־292620
★ מדעי הקרקע 04־292620
★ הנדסה אוירונוטית 04־292674
★ הנדסת תעשיה וניהול 04־292039
★ במגמות: הנדסת תעשיה, כלכלה (תוכנית משותפת עם אוניברסיטת חיפה לתואר מגיסטר), מדעי ההתנהגות והניהול, חקר ביצועים וניתוח מערכות סטטיסטיקה, ניהול תעשייתי (אין רישום לסימסטר ב')
★ הוראת הטכנולוגיה והמדעים 04־293108
★ מתמטיקה 04־294111
★ מתמטיקה שימושית 04־294111
★ פיסיקה 04־293687 / 04־293585 / 04־293551
★ כימיה 04־293727 / 04־293950
★ ביולוגיה 04־293409
★ מדעי המחשב 04־293964 / 04־293851
★ הנדסה גרעינית 04־641497 / 04־294379
★ הנדסה רפואית וביולוגית 04־259431 / 04־292813
★ רפואה 04־516308
וכן לתוכנית מיוחדת בין יחידתית לתואר מ"ס למדעים טכניים במגמה לאמינות ואבטחת איכות.

המוסד להכשרה ולייעול הבניה
מרכז ההכשרה לטכנולוגיות תבניה
משרד העבודה והרווחה
אגף להכשרה ולפיתוח כח־אדם
עירית חולון
נותרו מספר מקומות
בקורסים להכשרה מקצועית –
למודי יום
מחזור ספטמבר
1 חשמלאי מוסמך
2 נגרות מכנית (רהיטים ובנין)
ההפניה דרך שרות התעסוקה – לשכת העבודה במקום מגוריך.
פרטים ניתן לקבל בטלפון 03־801203

מצרים
חופשה חלומית
8 ימים 7 לילות במלון 5 כוכבים
$ 135 לאדם בחדר זוגי
כולל: נסיעה, לינה וארוחות בוקר מלאה
(פטור ממס נסיעות)
ילד בחדר ההורים 50% הנחה
היטלים (מסים) $ 27
הוצאות ויזה למצרים $23
מבחר סיורים בזמנכם החופשי ניתנים לרכישה במצרים
יציאה בכל ימות השבוע
החלה ההרשמה גם לחגים
ההרשמה בכל משרדי הנסיעות, או
פולמן טורס
רחוב הירקון 98 תל־אביב
טל' 249565, 238436, 245615

קבוצת משקיעים מחו"ל
מעוניינת להשקיע בישראל
בתחומים שונים
נא לפנות בצירוף פרטים מלאים
לת.ד. 71168 ירושלים – סודיות מובטחת

למכירה
ציוד מכני כבד
☆ H—9—D מודל 1979
☆ L—9—D מודל 1982
☆ מוביל עפר פרלין, 40 טון, מודל 1983
נא לפנות לטל. 03־952010
בין השעות: 08.00—15.00

מעוניינים
באדמת חול וכורכר
בעבודה חפירה
תמורת החומר
לפנות לטלפון 03־321388
03־317190

פרס כספי גבוה
נגנב רכב אאודי 80
סי.אל. 1984
צבע תכלת מטלי
מס' רישוי: 3572284
נא לפנות
לפרודנשל חברה לביטוח:
03־612362, 03־622430

מכנסי דגמ"ח
מעוניינים לקנות דגמחי"ם
משומשים / חדשים
בכמויות מסחריות ליצוא
בעבודה – 04־523970

UNIFIED SYSTEMS OF CAMEROON
YAOUNDE CAMEROON
חברה מסחרית בבעלות ישראלית הפועלת בקמרון כ־5 שנים מציעת שירותי יצוא לקמרון בנושאי חקלאות, מסחר ותעשיה.
פרטים: טל' 03־232008

להשכרה
אולמות למלאכה ולמיסחר
בפתח־תקוה
ליד מכון־הדרום משרד הרישוי
טלפון: 02־911167

למכירה
חברה בעלת מוניטין
לשיווק אביזרים וציוד למשתלות, חנויות פרחים וגנים.
חוג לקוחות רחב
$ 15000
טל' 785482, 03־704886
בבית 08־461418

מתפרה משוכללת
מקבלת עבודות תפירה, גם ליצוא.
פוטר, טרנינגים, טריקו ומכנסי ספורט
03־254080

אינסטלטור
מבצע תקוני מים, הסקה מרכזית ושפוצים
מחירים נוחים
03־269660

J&J
ע"י גשר פז – חיפה
קניה, מכירה ותיווך של רכב, משאיות, ציוד עפר וחקלאי
טלפון בעבודה 04־664487
בבית 04־727927

מלון גרינשטיין
מבצע קיץ
35 ש"ח לזוג
לינה וארוחת בוקר
ניתן להזמין לחופש
רח' דיזנגוף 47 נתניה
053־22026

לועדי הבתים
סיוד חדרי מדרגות
כולל מעקה, ארונות חשמל וחדר אשפה עד 4 קומות
350 ש"ח
להזמנות: 052־444437
03־390023

אבד שיק
שמספרו 779131
ע"ס 10.000 ש"ח
של בנק בינלאומי
סניף טבריה
כל המשתמש בו
שם בשמן על קרן הצבי

בחיפה למכירה
מלגזת קטרפילר
2 טון
לאחר אוברהול
בעבודה 04־723229
בבית 04־733802

פסולת ברזל
בנין
לפנות אזור (שבענה)
רח' כצנלסון 34,
לצבי
טל. 805473

סיוד חדרי מדרגות
כולל מעקה +
ארונות חשמל
עבודה מקצועית ונקיה
סיוד דירות
ומחירים נוחים
052־449951

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לבחינות
הודעה
למועמדים ללימודים
במוסדות להשכלה גבוהה
לשנת הלימודים תשמ"ז
נבחני משנה שנרשמו באמצעות בית־ספרם, ובוגרי מחזור תשמ"ו הנכללים ברשימות לטיפול מזורז שהועברו על־פי הנהלים על־ידי בתי־הספר, יקבלו ציונים ואישורים בבית־הספר עד
23 בספטמבר 1986
לא יימסרו ציונים ואישורים למי שפונים אישית למחלקה לבחינות. הפניה אך ורק באמצעות בתי־הספר.

בית הספר החקלאי מקוה ישראל
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
מכון ויניק לטכנאים מוסמכים
נמשכת ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ז
★ טכנאי חקלאות
★ טכנאי מדידות (גיאודזיה)
מתקבלים מועמדים מסיימי י"ב כיתות, שעמדו בבחינות בגרות או גמר. מועמדים שלא השלימו השכלתם התיכונית יתקבלו לכתות קדם־טכנאים – הנדסאים.
קיימת אפשרות לקבלת מלגות ועבודה • מספר מצומצם של מקומות במעונות.
מועמדים יפנו בכתב או טלפונית להנהלת מכון ויניק ויוזמנו לראיון לפני ועדת קבלה.
מספרי הטלפון במכון ויניק 03־842050; 03־857500.

ליגת נשים למען ישראל — משרד העבודה והרווחה
מ. הסט – המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
מודיעים על פתיחת הרשמה שנה"ל תשמ"ז
במגמת "טכנאי מחשב (ע.נ.א)
במגמת קדם הנדסאים
הלימודים יתקיימו בשעות אחה"צ והערב
☆פתיחת הקורס מותנית במספר הנרשמים
אפשרות לתנאי פנימיה
פרטים והרשמה: בית ליגת נשים, מקדונלד 5, נתניה
מיקוד: 42262, טל. 053-33281, 053-23564

חשמל מנחם
בצוע עבודות חשמל במבנים
יעוץ חינם
טל. 03־771320

דרושה
חנות חזית
למשרד במרכז / צפון ת"א
(עד 60 מ"ר)
201249, 588048, 851495

רווחים אגדתיים ב„וול סטריט"

איך „עושים" 820 מיליון $ - במשך שלושה חודשים

משפחתו של סם וולטון, שבבעלותה מניות־שליטה ברשת החנויות „וול מארט", שלה 888 סניפים, נרשמה לזכות כי מאז תחילת השנה ועד אפריל תפח ערך מניותיה בסכום של 820 מליון דולר. באותו פרק זמן, נהנה לסלי וקסנר, יו"ר רשת החנויות „לימולד מימיד", מרווח של יותר מ־420 מיליון דולר על מניותיו בחברה.

גם בארטון קאמינגס, מנהל־פירסום שיצא לגימלאות, וברנרד מקשרי בן ה־80, נרשו באולם המסחר בבורסה הניו־יורקית, חוגגים. קאמינגס, תודות לחלק מהרווחים שנצבר בסכום של 6 ספרות, רכש באחרונה בית בפרינסטון, ניו־ג'רסי, ומכונית „קאדילק סוויל" חדשה. מקשרי רכש בית חדש במרכז פייר היבן, ניו־יורק, ומייחס את המעבר ל„זמנים הטובים השוקקים את וול סטריט".

עד כמה שקשה להאמין בכך, הרי שמשקיעים בבורסת בניו־יורק עשירים כיום בטריליון דולר לעומת מצבם לפני שנה, וזאת תודות ל„בום" המסחרר בשערים של ניירות־הערך.

מאחורי גל השפע נמצא זינוק של 800 מיליארד דולר בערך המניות הנסחרות בבורסה, במחצית השנה שהסתיימה ב־31 במארס. נתון זה משקף עלייה של 33 אחוז בסך־כל ערך השוק – כפי שהוא נמדד על־ידי „מדד וילשייר" בחב־הבסיס, הכולל 5,000 ניירות־ערך. התוצאה: ערך השוק כיום הוא 2.5 טריליון דולר. במהלך אותה תקופה, נסק מדד ה„דאו ג'ונס" למניות תעשייה, שמרכיב לצמטו, ב־489.98 נקודות, או 36.9 אחוז – הגידול הרב ביותר שנרשם אי־פעם בתקופה של 6 חודשים, ושיעור הרווח הגדול ביותר בתקופה של 6 חודשים מאז 1975. ב־31 במארס עמד מדד ה„דאו ג'ונס" על 1818.61 נקודות ואתמול כבר העפיל מעל ה־1,904 נקודות.

שערי הריבית הנמוכים הביאו לעליות מטאוריות בשעריהן של אג"ח מכל הסוגים: של הממשלה, הפדרליות, של המדינות ושל חברות פרטיות. וכך תפח נתח נוסף בתיקי ההשקעות. שוויין של ניירות־ערך המניבים תשואה קבועה הגיע ב־31 במארס עד 1.4 טריליון דולר – עלייה של 200 מיליארד דולר – במשך חצי שנה בלבד. לשון אחרת: המשקיעים בניירות־הערך הללו גרפו יותר מ־330 מיליארד בשנה הקודמת.

אבל, אפילו נתון זה אינו משקף את ה„חגיגה" הגדולה בבורסה האמריקנית. אם יצרפו אליו את הגידול בשווי האג"ח המוניציפאליות, יתקבל סכום של יותר מטריליון דולר.

כל־כמה שהרווחים שגרפו אנשים פרטיים נראים מרשימים, הרי שהמשקיעים המוסדיים הם שנהנו יותר מכולם.

לגבי קרנות פנסיה רבות, הרווחים שנצברו בתקופה האחרונה רק הוסיפו מתיקות לתבשיל שכבר הומתק קודם לכן בעליות קודמות בשוק האג"ח. כתוצאה מכך, השתפרה יכולתן של הקרנות לעמוד בפני תביעות עתידיות.

הגיאות בשוק משמעותה, שמיליוני משפחות אמריקניות המחזיקות במניות, אג"ח או קרנות־נאמנות – בטוחות עתה יותר באשר למצבן הכספי – וכבר בקרוב עשויות לתת ביטוי לתחושה זו, בדרך של הגדלת הצריכה. ככל שמשקיעים יממשו נתח גדול יותר מרווחיהם למוניחים של צריכה, כן יוענק תמריץ נוסף למשק כולו.

אווירת־התסיסה שנוצרת כתוצאה מכך שמספר גדול של פרטים חשים שהם עשירים יותר מבעבר, ואפילו על הנייר בלבד, גורמת לחלק מהם ללוות כספים, או לצמצם את חסכונותיהם, כדי להגדיל את צריכתם. הפעם האחרונה שבה תהליך כזה, המכונה „אפקט העושר", בא לידי ביטוי, היתה בשלהי שנות ה־70' ובתחילת שנות ה־80', כאשר עלייה במחירי הבתים הביאה למירוץ־של־צריכה, אשר נתן אז אורכה להתרחבות המשק, בתקופה שבה למעשה הוא היה כושל למדי.

למרות שמכל דולר של רווח במניות או באג"ח, רק 6 סנטים עשויים להיתרגם לגידול ממשי בצריכה – הרי שלדברי הכלכלן רוברט גאי מ„מורגן סטנלי", „אנו מדברים כאן על 6 אחוזים מסכום גדול מאוד־מאוד". לדבריו, גל הצריכה החדש עשוי להתבטא בתוספת של יותר מ־30 מיליארד דולר.

עם זאת, מה שמתגן במיקצת את התלהבותם של כמה משקיעים בכל הקשור לצריכה היא העובדה, כי בשוקי הכספים והחסכונות דווקא חלה באחרונה ירידה ברווחיהם, בגלל הירידה בשערי הריבית.

„זהו מצב דינאמי, שבו חדשות טובות מביאות בעקבותיהן חדשות טובות נוספות", אומר לורנס קובלאו, נשיא חברת „רודמן ורנשאו", חברת ייעוץ מוושינגטון. את האפקט אשר להשוות לזה של פעולת „טורבו" במנוע מכוניתו. הגברת הצריכה מצד בודדים תגדיל את רווחיהן של חברות, וכך יעלו שערי מניותיהן. שערי מניות גבוהים יותר, מצידם, מסייעים לחברות, גדולות כקטנות, לגייס הון נוסף להתרחבות – וההתרחבות עשויה להגדיל את התפוקה ואת היצע הסחורות, וכך לבלום את האינפלציה.

לדברי אדוארד גראי, הכלכלן הראשי של „סיגנה קורפוריישן", חברה לביטוח ולשירותי מימון – „ב־12 החודשים הבאים, יגיעו הנפקות־המניות לשיא חדש". חברות רבות ינפיקו מניות נוספות, כדי לגייס הון לפירעון חובות – וכך יחוזקו את מאזניהן.

אבל הגידול הצפוי בהוצאה לצריכה עשוי שלא להתממש באורח שיווני בכל מיגזרי המשק. לדברי אחד המומחים, רוב הצריכה המוגברת תבוא מצד שיכבת בעלי ההכנסות הגבוהות, ותופנה בעיקר למוצרי־מותרות – „מכונית מהודרת מיובאת מחו"ל במקום מכונית מתוצרת מקומית, חופשה חלומית של פעם־בעשור בנסיעה במקום נסיעת נופש לאתר מקובל, מיטבח מתוחכם ועתיר טכנולוגיה, במקום מתב מריח כלים חדש".

במצב שבו ערך המניות והאג"ח עלה בטריליון דולר, אותם משקיעים, שטרם צברו רווחים כלשהם כוססים בעצבנות את ציפורניהם. אחדים חוששים, שימכרו את הרווחים הנאים שאותם כבר צברו; יועץ ההשקעות ג'וזף ג'יאנג'וליו מ„אל־אם מייעץ ללקוחותיו לדבוק בקרנות־נאמנות, המאפשרות למשקיע להוציא את השקעותיו משוק ניירות־הערך ולהעבירן לשוק הכספים, בשיחת טלפון אחת. „אתה חייב להיות מוכן לנבק הזרצת באתרעה של רגע", הוא אומר.

„מארקט לוג'יק", עלון־מידע מפורט־לודרדייל, פלורידה, אשר היה אחד הראשונים שחזו את הגיאות הנוכחית בשוק, משמיע באחרונה צפירות־אזהרה. למרות שעדיין אינו מייעץ לקוראיו למכור את מניותיהם, הוא אומר כי תחזיות של סיכויי השוק לטווח הארוך היא כיום הגרועה ביותר מאז 1974. „שוק הביקר שים מתחיל להידלדל...ואנו חוששים, כי דהירת הלקוחות אל דלתות־היציאה, כשתתחיל, לא תהיה מסודרת ונעימה", הוא מזהיר.

אבל בינתיים – הלוך־הרוחות בשוק עודנו מלא־אופטימיות, כאשר רוב המשקיעים חוששים כי אם ייצאו עתה יחמיצו את הרווחים הצפויים בהמשך העליות – יותר משהם חוששים מפני מפולת־שערים בלתי־נמנעת, שתגרום להם להפסיד את הרווחים שכבר צברו עד כה.

„עדיין ישנם שפע של שחקנים בשוק, המשתוקקים לקנות", אומר מנתח־שוק מחברת „האחים סלומון", בתקריכו את הלוך־הרוחות בקרב המשקיעים המוסדיים הגדולים, אשר לעתים תכופות מכתיבים את גימת השוק. „מתברר, כי כל פקודת־מכירה שניתנה בחודשים האחרונים – נתגלתה כמוטעית".

„רוב המשקיעים המוסדיים דבקים בשוק", מסכים סטיבן איינהורן, אסטרטג־השקעות אצל „גולדמן, זאקס". לדבריו, „כולם כבר למדו, שהטעות הגדולה ביותר היא למכור רווחים לכסף מזומן – בטרם עת".

ייתכן שזה נכון. אבל במצב שבו המשקיעים כבר שמנו מתחת הנורותם רווח של טריליון דולר, קשה שלא לדאוג במיקצת.

שירות „יו.אס.ניוז. אנד וורלד ריפורט", מיוחד למוסף „השקל שלך"

מה זה טריליון $

בארצות האנגלו־סכסיות אין משתמשים במונח של מיליארדים. שם נהוג לומר בילון, השווה ל־1,000 מיליון.

מכאן גם יוצא, כי מעבר־לים 1,000 ביליון דולר שווה לסכום המכונה טריליון – מסתבר מהבהרותיו של ד"ר שרגא ישורון, הנמנה עם סגל־המרצים של אוניברסיטת בר־אילן.

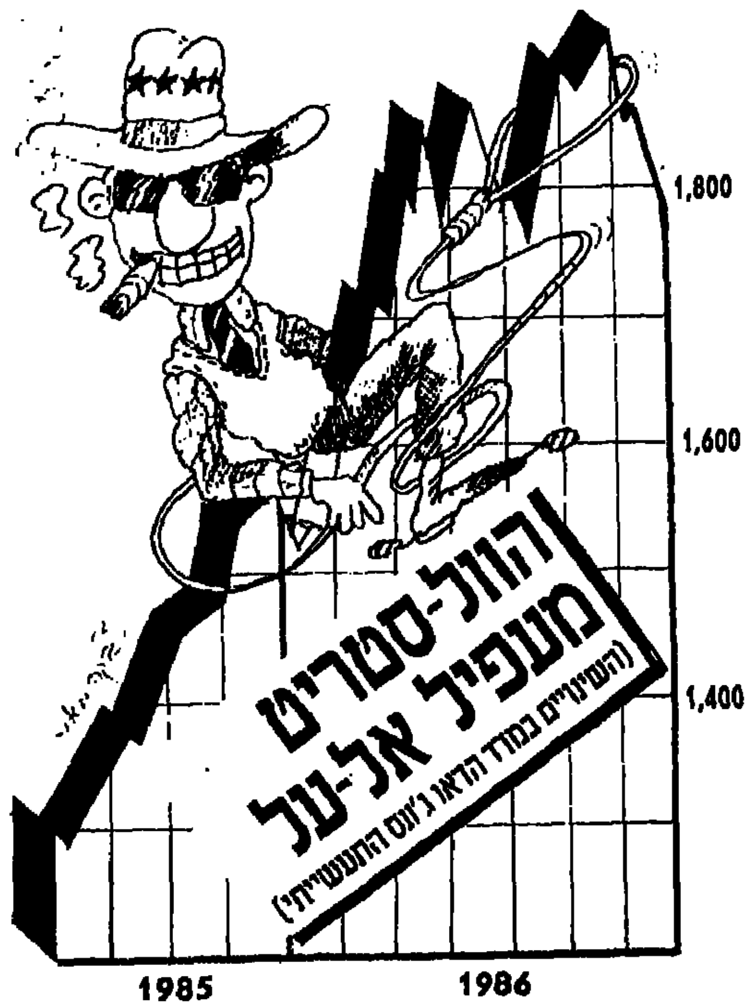

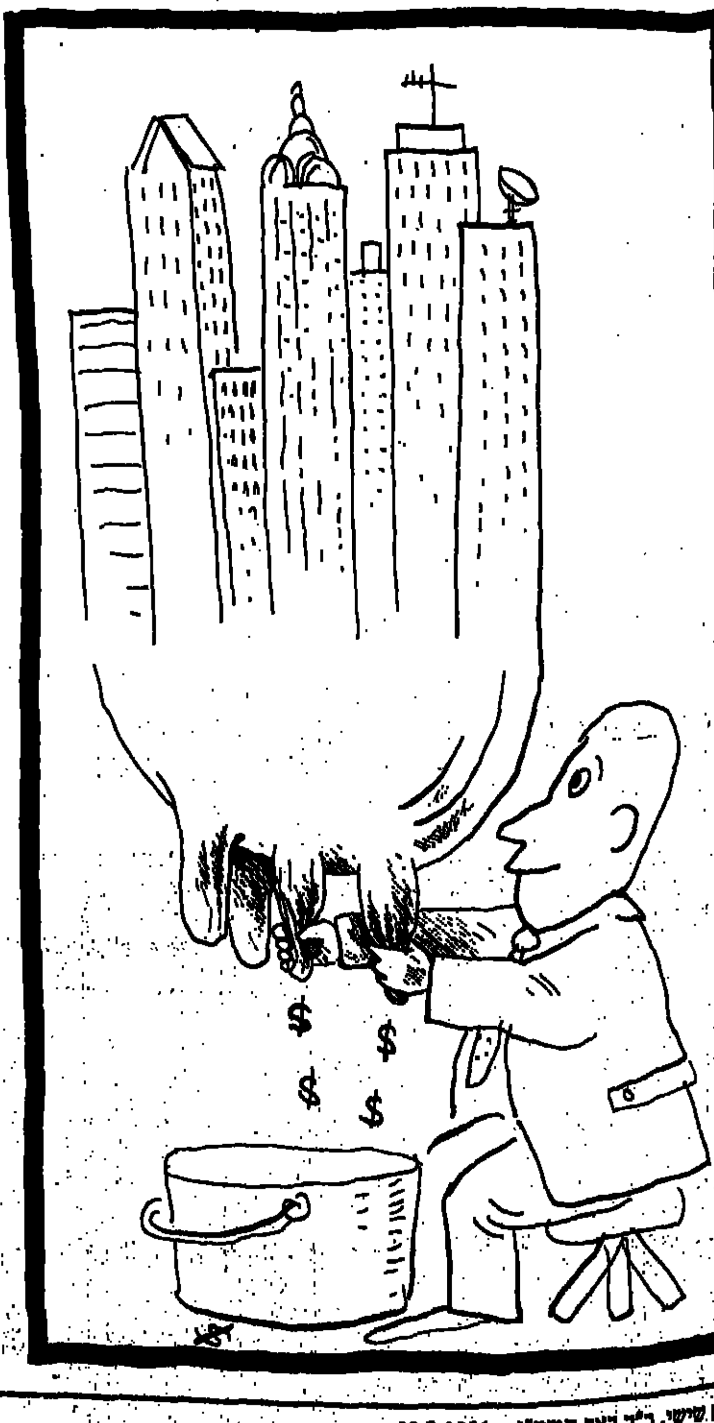

אינפלציה בעולם: שיא השיאים

לפני 40 שנה ברחובותיה של בודפשט, בירת הונגריה, היו זרוקים אלפי שטרי־כסף של פנגוס. לא במיקרה. השטרות הללו היו חסרי כל ערך.

הדברים הגיעו עד כדי כך, כי באוגוסט 1946, כאשר הפנגו, המטבע הלאומי עד אז, פינה את מקומו לפורינט, המטבע ההונגרי החדש, היו שהביאו את שטרי הכסף על גבי מריצות, כדי לקבל פורינט חדש אחד. כל זה קרה אחרי האינפלציה הגרועה ביותר שנרשמה בהיסטוריה העולמית.

איך זה היה בשפת המספרים? נסביר זאת, אך שימו־לב לשיטפון של האפסים שיופיעו מיד בשורה הבאה. אין שם כל טעות. זאת היתה המציאות ההונגרית האינפלציונית שהידרדרה, כאמור, לשיא־השיאים של אובדן ערך הכסף. עליכן, כאשר בוצע השינוי בשם המטבע והוחלט על החלפת שטרי־הכסף מי שרצה לקבל פורינט אחד היה צריך לתת תמורתו – ועכשיו תסתכלו היטב! – לא פחות מאשר
400,000,000,000,000,000,000,000,000,000 פנגוס.

יובל ה־40 למותו של הפנגו, ויום־הולדתו ה־40 של הפורינט השווה כעת 2.3 סנטים אמריקניים, הם שנתנו את הרעיון למוזיאון ההיסטורי של בודפשט לערוך תערוכה ולהציג את אבני־הדרך של האינפלציה ההונגרית של שנות ה־40 המאוחרות שהיתה הגרועה ביותר מבין כל הידוע בעולם עד כה.

דן עומרי

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | כל לוח חיפה והצפון

המשרד הראשי: סירקין 25 חיפה — טל. 04-644125
ידיעות אחרונות סניף חיפה: הרצליה 1 — טל. 04-510291
קריות (כל הקריות): — טל. 04-707099
עמק וגליל: — טל. 065-59217/8

מודעות מתקבלות עד יום ה' בשעה 6.00 בערב. המודעה מתפרסמת במשך 4 שבועות בכל לוח הצפון (קול חיפה, כל הקריות, כל העמק והגליל וכל הצפון). פעם אחת ביום שישי בלוח הכללי של ידיעות אחרונות ושלוש פעמים בימי ראשון. 42 ש"ח בלבד לעשר מילים.

הלוח הנפוץ ביותר בחיפה ובצפון

דירות

ביקוש דירות

זוג מעוניינים לשכור דירה 2-3 חדרים באזור נווה שאנן מרוהטת + טלפון 04-235243 (3054)

דמ"פ

ברחוב ירושלים בדמ"פ דירת 2 חדרים + מרפסת סגורה ק"א + כל התכולה מסודרת 04-662507 בערב (9133)

מציאה! בכרמל 2.5 ק"ב + מרפסות + טלפון + דו"ש 04-251808, 04-380284 (9195)

וילות ובתים חיפה

בתמרה, בית למכירה (9001) 065-47579

בנו"ש, 4 חדרים + מחסן, מסודרת + דו"ש + פלדלת (9023) 04-237787

למכירה בגבעת נשר קוטג' בבית דו־משפחתי + גינה 04-233359 בשישי שבת (9134)

חיפה 1-1.5

למכירה (20,000 דולר) או להשכרה (100.-): חדר + מרפסת סגורה בהדר (9024) 04-449877

חיפה 2-2.5

בהזדמנות! 2 גדולים + 2 מרפסות, נוף מרהיב, פאר 04-232643 (9025)

דירת 2 חדרים ברחוב חזית בק. אליעזר טלפון (9026) 04-384456

בעקיבא דירת 2 חדרים קומפלט + 2 מרפסות וארונות, בחול: 02-718529 (9196)

חיפה 3-3.5

בגבעת נשר, דירת 3 חדרים, מסודרת מאוד + נוף, מקום שקט (9002) 04-235244

בהזדמנות!! בנווה שאנן ("כוח־שאנן") 3 מסודרת נוף מקסים לים 04-667614, (9027) 04-643065

בהזדמנות בעמדו"ר 3 ק"ג חייבת להימכר משופצת מסודרת 04-524483 (9028)

בהגפן: 3 + מרפסת, מסודרת ומשופצת, ק"ג, דו"ש + רב בריח (9029) 04-511939

בדובנוב, 3 + פינת אוכל, מטבח + אמבטיה חדשים, סיגור גמיש 41,000 (9088) 04-220013

בדרך יד לבנים 182, 3.5 חדרים, נוף מרהיב + מרפסות 04-733120 (9019)

בהזדמנות! בחטיבת כרמלי 3 חדרים + מטבח קומפלט מרפסת סגורה מיידית (9103) 04-220174

3 + מרפסת ביד־לבנים, מטבח + דו"ש + פלדלת מרווחת ומסודרת + נוף (9135) 04-226592

דירה למכירה בת 3 חדרים בגבעת נשר 04-227141 (9136)

בהזדמנות ברחוב הרצליה 3.5 חדרים גדולים + 3 מרפסות 04-335720 (9137)

בסוף פאר 3 + שיפוצים + דו"ש ק"ב אוורירית + נוף (9138) 04-211953 אחה"צ

בדרך נווה שאנן 3 90 מ"ר מרווחת תנאים נוחים - תשלומים 04-230019 (9195)

ברמז, בורלא 3 + פ"א 78 מ"ר 04-232462 (9197) 04-246829

חיפה 4-4.5

ב-2 בנובמבר: 4 מרווחת קומפלט, מטבח כפרי חדש, הסקה 04-384856, (9030) 04-387449

4 מסודרת מאוד בחוגות נו"ש 87 מ"ר 68,000 דולר (9139) 04-236438

חיפה 5 ומעלה

בלאורבלוט! 5, נוף, מאווררת, שירותים כפולים + תשקועות 03-261072, 04-384856, 04-387449 (9031)

בדרך ירדלבנים 5, מקסימום ומרווחות, 120 מ"ר + דירת 3 בחנער (9032) 04-233567

קריות 2-2.5

בק. ים ג' 2, הול גדול, מרפסת סגורה, דו"ש, חצר גדולה (9033) 04-755715

בק. אתא, 2 חדרים + אפשרות בניה, $18,000 (9034) 04-443508

בק. אתא בהוגר מולר 2.5 חדרים ק"ב מסודרת + דו"ש (9140) 04-446812

בק. חיים המערבית בשוזון הוותיקים דו־משפחתי 2.5 (9198) 04-733963

קריות 3-3.5

בק. ים, משה שרת, 3.5 ק"ב, פינתית + מחסן 80 מ"ר $32,000 04-758216 (9003)

3 חדרים + פינת אוכל, מסודרת, בק. אתא (9004) 04-444610

בק. ביאליק, 3 + פ"א 85 מ"ר + ארונות + פלדלת + מחסן + דו"ש 04-720364 (9035)

בק. ים, שלושה חדרים + פינת אוכל, 76 + טלפון ק"א ע"ע 04-721955 (9068)

במוצקין, יוספטל 20/22, דירה מסודרת 3 חדרים + מחסן ק"ג 04-718940 (9069)

בהזדמנות! לזכאים 3 חדרים בק. חיים מול הים (9070) 04-707325

בק. אתא 3 חדרים פינוי מיידי טלפון 04-448262 לא בשבת (9141)

בסביבונה דירת 3 חדרים 60 מ"ר $32,000 04-703484 04-708047 (9227)

קריות 4-4.5

במרכז מוצקין 4 חדרים עליונה מיוחדת ומסודרת $45,000 04-719294 (9228)

בק. מוצקין השופטים 4 חדרים ק"ג מאווררת שירותים כפולים + מחסן (9230) 04-718679

בק. ביאליק, 4, 110 מ"ר מרווחת ק"ק ליד הבריכה (9142) 04-723449

בק. אתא 4 חדרים חדשה $36,000 בלבד 02-941110 יואל (9143)

קריות 5 ומעלה

בצפון מוצקין מיני קוטג' 5 חדרים + גינה + חנייה + תוספות 04-710523 (9071)

מכירה גליל

בקצרין, 4 חדרים + גינה, ומהפיה + נוף, ק"ק (9005) 04-251331

בכרמיאל 3.5 ראשונה ע"ע לא טרומי משופצת מרכזי ושקט (9072) 04-987427

למכירה ברווקה 72 מ"ר 3 מסודרת קומת נשר (9073) 067-90003 טבריה

בעכו בשכונת יעל 3.5 חדרים מסודרים + מחסן 04-918056, 04-915219 (9144) 04-917396

בצפת במרכז העיר 3 חדרים מרווחים 069-71171, 069-30388 (9145)

ברמת יוקנעם 3 + פ"א + מזגן מסודרת נוף (ליד אזור הוילות) 04-894419 (9146)

וילות ובתים גליל

וילה 5 חדרים בחצור 120 מ"ר + תוספת 40 + חניה (9147) 069-35290

שכ"ח חיפה

בכרמל, 4 + טלפון, לא מרוהט 04-233749, 04-258685, 03-417816 (9036)

4 חדרים מרוהטת + טלפון בהנטקה ק"ז + מעלית, אופציה לשנתיים (9112) 04-257877

ברוממה השנה 4 חדרים + טלפון מרוהטת מיידית לשנה להשכרה (9148) 04-241905

3 בגבעת עמוס, קרוב מאוד לטכניון + טלפון + מקרר + ארונות 04-381853, 04-380317 (9226)

שכ"ח קריות

להשכרה דירה חדשה 3.5 חדרים בק. מוצקין (9119) 04-539720

בכנגלסון ק. אתא דירת גג 2 + מרפסות גדולות + טלפון (9149) 04-441877

שכ"ח גליל

להשכרה בקצרין, בית בודד, 5 חדרים, מרוהט, גינה גדולה, בעבודה נוח א"ז (9104) 04-707099

בכרמיאל להשכרה/מכירה 3 מערביות + דו"ש + מחסן פרטים 04-705926, (9150) 04-717405

מכירה עמק

בבית שאן, דירת קרקע, 4 חדרים במזרגים לא בשבת 065-86465 (9006)

בטבריה, קרית משה, 3.5 חדרים, 86 מ"ר, נוף יפה 42,000 ש"ח 067-52323 (9037)

4.5 חדרים + חצר פרטית, גבעת חמרה, $35,000 ק"ק (9089) 065-23693

בהזדמנות בגבעת חמורה 90 מ"ר בחדשה מסודרת מאוד (9074) 065-42177

בית פרטי במנחמיה 3 חדרים גינה וטלפון (9099) 067-51039

ברמת יוקנעם 4 חדרים + פ"א + שירותים כפולים 04-894271 לא בשבת (9120)

$15,000 56 מ"ר ק"א + טלפון ברחוב כרמל נצרת עילית (9217) 065-74104

שכ"ח עמק

בטבריה 5 חדרים במקום מרכזי + טלפון + דו"ש לתקופה ארוכה (9199) 052-450601

עסקים

מלון מרום, חדרים עם/בלי ארוחות בוקר, אפשרות לתקופות חודשיות (9039) 04-254355

להשכרה מספרה עובדת כולל ציוד קומפלט לרציניים! 04-700708, 04-706764, 04-724583 (9111)

בחלוץ למכירה חנות ותיקה בחיפה לרציניים כולל ציוד 04-514812 בערב (9121)

למכירה מוסך יפה בנצרת עילית, ציוד חדיש 065-70703 ובערב: (9153) 065-71157

להשכרה בבניין 15 חדרים ברכסים, מתאים למוסד, כעת בית אבות 04-514608 (9154)

דרושה שותף/ה משקיע/ה (אפשרי סמול) לחברה לניהול חשבונות (בהקמה) ת.ד. 46327 חיפה (9155)

חוסה הנביאים 26 למכירה או להשכרה בק"ג 450 מ"ר מתאים למשרדים כניסה מיידית! 03-629706, 03-614791 (9200)

בחדרה למכירה מבנה מסחרי במרכז העיר (שלד) בשטח של 900 מ"ר (9201) 03-614791

בטבריה להשכרה מעדניה ברחוב הגליל + ציוד מלא 067-95387, 067-20119 לא בשבת (9226)

מבני תעשיה

מבנה משרדים נייד - טרומאסבסט חדש 4x12 כולל שירותים ומטבחון 04-227361, 04-233626 (9038)

להשכרה באזור תעשיה ביאליק 180 מ"ר, 540 מ"ר ק"ב + חשמל + טלפון + מעלית 04-712947 (9110)

להשכרה מחסן 150 מ"ר + מחסן 800 מ"ר לכל מטרה 04-913044, 04-918680 (9152)

מחסנים

להשכרה מחסן דו־קומתי 318 מ"ר באזור התעשיה טירת הכרמל, אינטל קיזה שלוחה 04-524261-3 (9151) 238

שירותים

שירותי הודעות בטלפון

חיוג-פון שרות לקבלת הודעות בטלפון למנויים במשרד משתף 04-211265, 04-211534 (9040)

בריאות

מתכון להרזיה בטוחה, שלח 3 ש"ח לת.ד. 160 ק. אתא (9041)

זיפות

מבצע זיפות גגות במחיר מתחרע 7 שנות אחריות 04-211265, 04-234076 (9042)

קוסמטיקה

"מרלידון קוסמטיקס" סוכנות בלעדית לקוסמטיקאיות ופדיקוריסטיות, אספקת חומרים וציוד, ויצמן 70 בחריה (9007) 04-929480

קוסמטיקאית מניקוריסטית פדיקוריסטית מקבלת בין 10.00-18.00, החלוץ 29 בחצר (9156) 04-673529

שיפוצים

טמבוריקס, טפטים, טיח, שמן לדלתות, 10 שנות ניסיון 04-443124, (9202) 04-443080

התזות

התזת סיליקון נגד רטיבות בקירות חיצוניים, שנתיים אחריות 04-211265, (9043) 04-211534

שידוכים

שדות הלוח הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר, שלח/י לת.ד. 16400 ת"א מיקוד 61163 צ'ק/המחאת דואר לפי 6.50 ש"ח למילה ומודעתך תפורסם בשישי הקרוב (9203)

רווק, 34, מעוניין להכיר בחורה שמנמנה, למטרת נישואין, לת.ד. 236 צפת (9008)

אקדמאי, נאה, עשיר, 37/180, מעוניין בבחורה 32. ת.ד. 31333 ת"א (9009)

משכילה, נאה 41/162 גרושה + 1 עפולה תא חלוקה 10682 (9046)

בן משב, 32, גבה צה"ל, בכיסא גלגלים, מעוניין בקשר רציני ת.ד. 154 קרית טבעון (9157)

אין צורך להתחייב מראש לתשלום כאשר מזמינים את עלונו "קשר" - עלון הפנויים/ות מס' 1 בישראל - לפרטים והזמנות 04-446023, 03-733994 9.00-21.00 (ובשבת) (9158)

הכרויות

איש עסקים יתמוך בנדיבות בבחורה נאה תמורת יחסים ת.ד. 36666 ת"א (9010)

חתיך ומבין 28 יעניק לנשים מין בבקשתך בנאמנות ובסודיות לת.ד. 45657 חיפה (9044)

עצמאי, 33, בעל מכוניה (קצת צולע), למטרת נישואין ת.ד. 46269 חיפה (9045)

מכירות

מכירות

מקרנה סופר 8, מסרטה קטן סופר 8, מצב מצוין, מחיר הזדמנותי (9011) 04-331869

מזגן אוויר סופרקול אוסטרלי חדש באחריות דגם קטן 065-99545 לאלי (9067)

סט סלוני חדש, אחד + שתיים + שלוש, מקרר ווסטינגהאוז 18 קוב נופרוסט 04-924558 (9075)

בהזדמנות למכירה ציוד למרכולים (גונדולות ומדפי תצוגה) 04-761967 וב-ת ליצחק 04-726013 (9122)

למכירה: משאבת בטון נגררת 4 צול, מכונת כיפוף לפח 04-966437 (9159)

ציוד בנייה למכירה בנגת, טפלה, עצים רגלים 04-707495 בערב (9160)

מכונת כביסה לכמאט ותנור בישול ואפיה שמורים במצב מצוין (9204) 04-384443

כלי נגינה

פסנתר אוסטרי חצי כנף עתיק מצב טוב 2200 ש"ח 04-644482, 04-247555 (9108)

מערכות קול

מקרר ווסטינגהאוז 14.5 קוב, כחדש, במצב מעולה (9047) 04-228174

מכונות כביסה

מכונת כביסה אוטומטית "זנוסי" שמורה היטב 04-244066 בשעות (9161) 16.00-20.00

רהיטים

ב"רהיטי ורד" מבחר רהיטים במחירים מוזלים צומת ק. אתא 04-740103 (9109)

תכשיטים

קונים זהב במחיר גבוה, תכשיטי עתיק מרהא 21 יחס הוגן 04-644482 (9113)

חיות

למכירה גורי קוקר ספניאל גזעיים ומשוגים (9013) 04-824305

חקלאות

טרקטור 265 + אופל קדט סטיישן 1983, מעוניין בכלי מים ואוכל לחיות 065-91329 לא בשבת (9048)

"המגרש" ציוד חקלאי משומש וחדש 069-37605, 069-37858 ליד צומת חצור (9049)

מבצע עבודות חקלאות חריש ועיבודי שדות במאי תשלום נוחים 065-95081 (9091)

מחשבים

קומדורו!! אמסטרד!! אטארי אס.טי!! תוכנות אקס.טי!! ציוד תוכנות ואביזרים קונים בעולם המחשבים, מוריה 29 חיפה (9012) 04-383836

מכוניות

למכירה מרצדס 608 ד. שנת 1986 + פורד טרנזיט 1982 + רנו 4 דירקטיבי 1982 לפרטים: (9090) 067-93071

ארגז לפיג'ו 504 מסה 404 פיברגלס, 04-721103/2/1, מפה 04-257825 בשבת (9225)

ביקוש רכב

פולקסוגן טרנספורטר (גם דגל קבינה, או טנדר (גם מקורה) או מחורה) (9014) 04-821615

אופנועים

בהזדמנות וספה 200 1986, סטרטר, בהורנה + מגינים לרגל ליגודים (9162) 04-663678

עיריית חיפה מינהל החח"ר
קול חיפה העיתון של כל חיפה
עמותת הכדורסל של הפועל חיפה

סיפתח של כדורסל לעונת 1986/87

בחסות ראש העיר אריה גוראל

הפועל חיפה מול אליצור נתניה

ביום רביעי, ו' באלול תשמ"ו, 10.9.86, בשעה 8 בערב, בהיכל הספורט ברוממה

במחצית: זריקות לסל מקו האמצע
תחרות נושאת פרסים בהשתתפות קהל הצופים

במשחק מוקדם בשעה 7 בערב.
נבחרת עיתונאי הספורט
מול
נבחרת שופטי הכדורסל

כרטיסים להשיג בערב המשחק בקופת היכל הספורט ברוממה
הנחות לקוראי קול חיפה

לבעלי כרטיסי מנוי של הפועל חיפה - כניסה חינם (תלוש מס' 12)
מכירה מוקדמת בקופת נוכה - ברגר

פורד

פורד אסקורט, 75 (אחרי צבע), טסט דצמבר, מכני מצוין 04-336283, (9061) 04-721383

פורד קורטינה 76 אוטומטית במצב טוב אחרי צבע (9079) 063-90542

פורד סיירה 1300 אל 83 70,000 ק"מ טסט לשנה (9080) 04-924558

פורד פיאסטה 86 1100 + סוזולר 5800 ק"מ + תוספות 04-975293 (9081)

פורד קורטינה 82 ג'י.אל. 1300 37.500 ק"מ שנה כחדשה 04-446396 (9101)

פורד ברונה 1100, 76 טסט לעשרה חודשים מצב מצוין 04-724659 (9117)

פורד אסקורט 74 רב־שימושית מצב מצוין בבית: 04-571025, בעבודה: 04-574112 (9127)

אוטוביאנקי

אוטוביאנקי עלית שחור סוף 83 + תוספות, בעבודה: 04-453586, בבית: (9229) 04-450086

אמריקאיות

דודג' דיפלומט 1979 שיפוץ כללי + צבע + טסט + מזגן (6163) 04-961245

דודג' ואליאנט 1970 טסט + צבע בערב: 04-961159 (9164)

אאודי

אאודי 80, 84, 1300, ראשונה + טסט כחדשה חייבת להימכר 065-88202 (9092)

אאודי 80 1300 מודל 1982 שמורה במצב מצוין (9093) 04-934104

מיוחדת!!! אאודי 1600/80 אוטומטי 79 + מזגן + מערכת + טסט + אוברול (9114) 04-842716

אופל

אופל קדט סטיישן, 5 דלתות, 83, 1300, אס, ראשונה, בבוקר: 04-226223, בערב: (9015) 04-210253

אופל אסקונה סוף 82, 5 דלתות, אס, מצב מצוין, מחירון (9016) 04-331869

אופל אסקונה 1983 מיוחדת מטאלי מזגן חלונות חשמליים אזעקה + תוספות 04-388259 (9165)

אופל אסקונה 1983 1300 23,700 ק"מ מטאלי מצב טוב 04-388747 (9166)

אופל קדט 1300 שנת 1984 04-842888 לבקש את שלום (9167)

בהזדמנות אופל מנטה קופה ספורט 1982 1300 כסף שמורה יד שניה + תוספות 065-54885 (9224)

אלפא

אלפא סוד 1.2 1982 שלישית + רדיוטייפ + אזעקה 04-914178, (9100) 04-975294

ווקסהול

ווקסהול שבט 1978, בכביש מולי 1979 טסט לשנה מצוינת 04-704570 (9168)

משאיות מסחריות

[illegible] ג'י.5 (נוסעים) 1981 60,000 ק"מ יד רא[illegible] 04-978535 (9115)

לולנדים 410 1974/5 + 19 טקנין 110 אף 1971 סינגלים (9196) 067-66265

שורד 16/17, 79 טסט לשנה + מצבר + בלמים + 04-721094 7.30 (9227)

ב.מ.וו

וולבו סטיישן 1977 אוטומטית + מזגן 2000 ק"מ + אוברול 17.000 ש"ח (9169) 04-761820

טלבוט

טלבוט 1979 מנוע 1500 טסט לשנה 069-42750, (9123) 069-40036

טלבוט סולרה 1510 82 במצב מצוין 069-61041 (9231)

טנדרים

פיג'ו 504, 82 + ארגז + טסט, שניה, פרטי, שמורה, מחירון (9050) 069-36602

רום 80, סגור, מעולה, 4900 ש"ח. ביום: 065-90524, בערב: (9051) 065-96075

טנדר פיג'ו 504, 81, מצב מעולה, טסט לשנה 04-446688 לא בשבת (9052)

טרמיט טנדר 73, דבל ג'אבנ, רשיון ב', עם סולמות, במצב מצוין, טסט לשנה (9105) 04-672415

טרקטורים

2040 סינכרון וקריפר 1981 1800 שעות מעולה (9206) 065-22387

ג'ון דיר 1020 72 אוברול כללי + קבלות מצב מצוין (9219) 065-87603

לנצ'יה

לנצ'יה בטה 1979 אוטומטית במצב מצוין מחיר מחירון 063-90037 (9170)

מרצדס

בהזדמנות, חייבת להימכר! מרצדס 220 76 (מונית לשעבר) נדירה 04-732178 (9171)

מרצדס אוטומט 280 סי.אס. 1978 חלון גג מזגן צבע מטאלי מצב טוב מאוד 065-74560 (9214) 19.00-8.00

סאאב

סאאב 95, שנת 73, שלישית, צבע אוריגינל, מצב מעולה 065-22387 (9053)

סובארו

סובארו 1600, ג'י.אל.אף, מודל 83, 30,000 ק"מ שמורה היטב 04-702458 (9017)

למכירה סובארו 1982 מיניבוס 600 אוברול מחירון, בעבודה! (9054) 03-623594 צבי

סובארו 82, יד ראשונה, טסט לשנה 68,000 ק"מ 04-235945 טוב (9094)

סובארו 1600, 77, שמורה ומסודרת מצב מכני מצוין אוטומטית מחירון (9076) 04-446239

סובארו 1980 די.אל. 1300 מטאלי טסט לשנה (9116) 067-92221

סובארו סטיישן 79 1600 מחיר מחירון טסט לשנה (9124) 04-986575

למכירה טנדר סובארו 1600 שנת 82 מצב מצוין פרטים 04-705926, (9125) 04-717403

סובארו די.אל. 1983 1300 דצמבר מטאלי כסף שנייה (9172) 04-925514

סובארו סטיישן 1600 79 במצב חיצוני ופנימי מעולה 04-729743, (9173) 04-703478

סובארו 1300, 81, שמורה מצב מעולה (חלונות כהים) 069-37363 ליגאל (9174)

סובארו 1600 4x4 79 פרטית למכירה או החלפה בטנדר זול 04-443080 (9205)

סוזוקי

סוזוקי 1985 כחיפש ראשונה 13,000 ק"מ טסט לשנה שמורה היטב (9126) 04-528972

סיטרואן

סיטרואן ג'י.אס.אי. פלאס, 1984, מנוע 1300, שמור, במצב מצוין 04-924466 (9018)

סיטרואן ג'י.אס.אי פלאס, 84, ראשונה, 15,000 ק"מ, בעבודה: 04-389157, בבית: (9055) 04-383579

סיטרואן ג'י.אס.אי פלאס, 1984, יד ראשונה, מצב מצוין 04-383502, (9056) 04-252356

סיטרואן פלאס ג'י.אס.אי. 1300 83 55,000 ק"מ ראשונה 04-446825 (9175)

סיטרואן ויזה 83 שמורה כחדשה יד ראשונה + טסט (9207) 069-90972

פיג'ו

פיג'ו 305, 1982, במצב טוב, יד ראשונה + אזעקה + רדיו טייפ 067-20636 (9057)

פיג'ו 504, סטיישן, אוטומטית, 1975, טסט ל-5 חודשים, שניה 065-86024 (9058)

למכירה מיוחדת! פיג'ו 305 1983 מנוע 1300 מטאלי מצויינת ראשונה, מהבוקר עד הערב: 04-511606 (9176)

פיג'ו 204 1975 מנוע 1985 + קלאץ' + מצבר + טסט 04-227312 (9215)

פולקסוגן

ראבל קבינה, מודל 83, יד ראשונה, קירור מים 067-86615, 067-84367 (9020)

פסאט סטיישן, 1300, 1983, מטאלי + מגוף תוספות, ראשונה כחדשה (9060) 04-932615

פולקסוגן פסאט 1300 1977 3 דלתות שמורה (9077) 04-234633

פסאט 1300 מודל 75 יד שלישית 04-336094 (9078)

פסאט 1300 1975 יד שניה מצוינת 5800 ש"ח 04-663645, 04-338063 (9107)

קדי 1984 04-258396 (9177)

חיפושית 1300 71 במצב מכני וחיצוני מעולה + רדיו (9178) 04-707150

פיאט

פיאט 127, 1976 3 דלתות מצב מצוין 067-22521 (9095)

פיאט 127/5, 1982 ראשונה גג, חדש, 04-722600, בבית! (9102) 04-529571

פיאט 127 79 שמורה כחדשה 04-333110 (9179)

פיאט 132 1600 1974 + מערכת סטריאו מצוינת 3500 ש"ח 04-232225 (9180)

פיאט 128 1300 1978 + אוברול במצב טוב (9181) 04-933063

פיאט 127 83 מנוע 1050 טסט לשנה 11,700 ש"ח 04-447218, 04-239988 (9182)

פיאט ריטמו 65 סי.אל. 1979 1500 67,000 ק"מ מצוינת + תוספות (9208) 069-36135

רנו

רנו 9, 82, במצב מצוין + טסט, 50,000 ק"מ 04-572457, 04-572533 (9062)

רנו 9 טי.טי., 82, שניה, טסט 9 חודשים (9063) 069-80410

רנו 9 ג'י.טי.טי, 83 שניה 57,000 ק"מ מצב מעולה (9096) 065-84157

רנו 4 1975 + טסט לשנה (9097) 067-96563

רנו 5/5 1985 יד ראשונה 19,000 ק"מ עבורה (9082) 04-710551

רנו 4 1978 90.000 ק"מ + טסט + אוברול 04-934196 בערב (9083)

רנו 84/9 מעוידת, ביום 065-54488, בערב: 065-56188 ק"מ 30,000 כולל תוספות (9106)

רנו 11 טי.אס.אי. דגם מפואר 1984 1400 מחירון (9128) 065-87505

רנו 4 1978 יד שניה (9183) 04-228927

רנו 5 1982 יד ראשונה במצב מצוין 04-722212 (9184)

חייבת להימכר! רנו 9 אוטומטית חשמלית 1983 ראשונה 42,000 04-386595, 04-510362 (9185)

בהזדמנות חייבת להימכר! רנו 9 1400 1983 במצב נדיר 04-737361 (9186)

רנו 4 1976 + טסט במצב טוב 04-740577, (9209) 04-724942

רנו 4, 76, במצב מצוין, פחות מהמחירון, יד שניה (9218) 04-573986

ביקוש עבודה

34, עצמאי, רכב מסחרי, ידע טכני, ניסיון במכירות, כשיר (9084) 04-721955

זוג סטודנטים מעוניין לשמור על בית כולל טיפוח גינה וטיפול בבע"ח, בטחון ואמינות. ת.ד. 45663 חיפה (9222)

דרושים

סוכנ/ת מקדמ/ת מכירות לקוסמטיקה ואבזרי אופנה. הופעה + רכב. חובה. 04-929480 (9021)

לשרות שטיחים: *פקידה לאחה"צ, הנה"ח סוג ב' לאחר שרות. *מפעיל מכונת תפירת שטיחים וניטול/ספוישל, 04-708325 מיום א' (9022)

דרוש קונדיטור מקצועי + עוזר קונדיטור, תנאים טובים למתאימים 067-20981, 067-95976 (9064)

דרוש חרט רתך לעבודה במפעל באזור טבריה טלפון 067-58280 (9065)

מכונאי אחזקה, נסיון בתעשיה, מאזור הקריות, נהריה והסביבה, "מכמאואר" 04-530051 (9066)

דרושה עוזר/ת רוקח/ת מתמחה, לפנות בכתב לת.ד. 4113 חיפה, מיקוד 31040 ולציין: קורות חיים, שנות ומספר טלפון. סודיות מובטחת (9190)

מסגרים מנוסים, ידע בריתוך, רצוי נסיון בתעשיה, "מכמאואר" (9191) 04-530051

חשמלאים עוזרים/מנוסים, ניסיון בתעשיה, "מכמאואר" 04-530051 (9192)

דרושה פקידה בעלת רשיון נהיגה לתיוק רכב עכו 04-919685, ובערב: (9193) 04-911404

דרושים חשמלאים מוסמכים/עוזרים עם נסיון בתעשיה לעבודה מיידית *מסגר מכונאי אחזקה, מנוסה *עובדים כלליים לעבודה מיידית *מסגרים/רתכים מנוסים *צבעי/רתכת מנוסה (9194) 04-820760

למוסד דרוש מכונאי רכב בנזין 04-722225, (9216) 04-720905

דרוש/ה פיזיותרפיסט/ית לחצי משרה, לקופ"ח לאומית, סניף חיפה (9223) 04-672274/5

חייל משוחרר, כבר בחופשה חדרך תוכל ליהנות ממקום עבודה מסודר. רווחים גבוהים וסיפוק. עליך להיות שאפתן, מתמיד, אמביציונר, אוהב כסף. לקביעת ראיון טל. (9210) 04-709096

נשות מכירה לשיווק תוכניות חיסכון לילדים לאוניברסיטה לאזור חיפה והצפון שכ"ח 1500 עדיפות למורות ומקיריות בבק (9211) 052-541946/7

רוכשי מודעות מהצפון במגזר הערבי למדריכים פרסומיים משכורת + אחוזים 03-297327/8 (9212)

... סקירות בעפולה ובטבריה (9213) 04-729388

לחברת "לאיש" בכרמיאל דרוש: תכנת בעל ניסיון בדי.בי.אי.אס.אי (9085) 04-983783/2

נגרים מקצועיים, לנגריה בניין ורהיטים תנאים מיוחדים למתאימים 04-721530, 04-443111 (9086)

דרושה גננת לניהול גן/מעון ילדים באזור עצמאי 04-441779 ק. אתא (9087)

ליבואן, נהג ג' טרנספורטר להובלות ושיווק, ת.ד. 109 חיפה 31000 (9118)

דרושים מקדמי מכירות בעלי רכב ונסיון בערב: 069-41483, 069-40595, 069-51675 (9129)

לחברת שמירה דרוש סייר לעבודות לילה פרטים (9130) 04-705926

סייעת לרופא עיניים עבודה חלקית (תעודה לא הכרחית) 04-561428 (9131)

דרוש סטודנט במגמת מכונות שנה 3-4, להספת מכונות תעשייתיות. לפנות ת.ד. 33833 חיפה (9187) 31337

לסלון שמעון קרית אתא פנוסטים/ות בעלי רקע קודם שכר הולם (9188) 04-453053

למושב אלון הגליל דרושה מזכירה + ידע בהנה"ח בגורות טלפון 04-966281 (9189)

ORS הצעות עבודה

ל-"או.אר.אס" דרושים נהגי רכב בעלי ניסיון, לעבודה מיידית, לתקופה ממושכת. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" מסגרים מכונאים מבנאי מטוסים, בעלי ניסיון מעל 3 שנים, לעבודה לתקופה ממושכת וקבועה, שכר גבוה. 04-671937, 04-664002, 04-663703

ל-"או.אר.אס" מסגרים מכונאים/מבנים קוראי תוכניות, בעלי ניסיון מעל 3 שנים, לעבודה לתקופה ממושכת וקבועה. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" כרסמי סי.אנ.סי. בעלי ניסיון מעל 3 שנים בתעשיה, לעבודה לתקופה ממושכת וקבועה. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" דרושים/ות פועלים/ות לעבודות בייצור ובאריזה, לעבודה מיידית. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" דרושים נגרים בעלי ניסיון מעל שנה במיכון בסיסי, עבודות יד, הרכבה בפס ייצור של יחידות ריהוט, לתושבי הקריות, עכו ונהריה. 04-664002, 04-663703

ל-"או.אר.אס" למפעל באזור חיפה מזכירה - שפת אם אנגלית, יתרון למפעילות טלקס, 5 ימים בשבוע. 04-664002, 04-663703

ל-"או.אר.אס" פקידת הנה"ח, לעבודה עם ספקים, לאחר שירות צבאי, עד גיל 25, ידע בשפה האנגלית ונכונות לשעות נוספות. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" מנה"ח סוג 2/3, בעל ניסיון בהכנת מאזנים, עבודה עם ספקים, אישור חשבונות, ניסיון במפעל תעשייתי, מועמדים מאזור טירה, עכו, חיפה והקריות. 04-663703, 04-664002

ל-"או.אר.אס" מכונאי דיזל/בנזין מעולים, יוצאי צבא בלבד, לתקופה ממושכת, שכר גבוה למתאימים. 04-664002, 04-663703

עוזרות ומטפלות

מטפלת + לינה + ניהול משק בית + טיפול בילד בחופשה, רצוי קיבוצניק/ה + המלצות בניסיון למשך שנה 03-479585, (9132) 04-251837

מוזיון מטפלת בגבעת עמוס, לבת 7 חודשים, מ-6.40, 6 ימים 04-211515 (9197)

הלוח הכללי — ידיעות אחרונות — קול חיפה — פרסמת — מכרת

ידיעון

עזרה רפואית ונפשית

• ער"ן - עזרה ראשונה נפשית - תל־אביב 03-261111, 24 שעות ביממה. ירושלים 02-227171. חיפה 04-672222. נתניה 053-35316. באר־שבע 057-418111.

• יד ביד, אוזן קשבת לילדים ולנוער במצוקה 24 שעות ביממה, 03-226027, 04-229488, 04-920014.

• קו פתוח לבעיות אלכוהול 24 שעות ביממה 03-635062 - 03-721161 - 02-667118.

• מרפאת שיניים לעזרה ראשונה של ההסתדרות לרפואת שיניים, בר כוכבא 49 תל־אביב 03-284649. חיפה - הגפן 26, 04-523566

• מרפאת שיניים תורנית לעזרה ראשונה. 24 שעות ביממה. כולל שבתות וחגים. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) בימי שישי שער 5, 294869 - 03-285822

• נעמת - ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, בימים א'-ה' בשעות 9-16, טלפון - 03-231675, 03-235922.

• "אל-סם" - רח' פקיעין 7, ימים א'- ה'. 22.00-17.00. טלפון 232706 - 233587 - 02-663828 - 02-663902.

• מרכז הסיוע לקורבנות אונס: תל־אביב (24 שעות ביממה) 03-234819. ירושלים 02-245554. חיפה 04-382611.

ירושלים:

• קו פתוח לקשיש - 02-690685.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים

• מרפאת רוממה, המ"ג 28, 523191. שבת: • אלבא, רח' יפו 42, 223703.

תל־אביב:

• כס, פרישמן 66, 237326. • בריאות, המלך ג'ורג' 28, 283731. שבת: כס וארלוזורוב, ארלוזורוב 76, 230746.

חיפה/הקריות

• פנטגון, הגדוד העברי 4, ק. מוצקין, 737243

חולון

• ד"ר חורי, סוקולוב 70, 842433. שבת: המרכז, ככר וייצמן, חולון, 845236.

בת־ים

• נוי בת ים, בת ים, הנביאים 3, 5515671.

• שבת: מזור, חביבה רייך 20 בת־ים, 583360.

רמת־גן/בני־ברק

• רמת־יצחק, שד' ירושלים 69, 777506. שבת: • רמה, ז'בוטינסקי 65, 7514483.

רחובות

• כללית, בני משה, 452381.

לוד־רמלה

• טללים מרדו, שד' הרצל 102, רמלה, 229301.

נתניה

• נאות שקד, מרכז מסחרי אזורים, 52484.

פתח־תקוה

• קופ"ח הכללית, רח' חיים עוזר, 905271.

מטוסים

• מועדי המראה ונחיתה תקליט 03-381111

• מודיעין נמל תעופה ב.ג. 9712484.

רכבות

מירושלים

• תל־אביב דרום 7.30.

• לבני־ברק ולחיפה 16.00.

מתל־אביב • לירושלים

מבני־ברק 8.18.

• לחיפה 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, *10.30, 12.00, *13.00, 14.00, *15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.

• לנהריה 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.

מחיפה בת־גלים

• לתל־אביב 6.00, 6.30, *7.30, 8.30, 10.00, 11.30, *12.30, 13.30, 14.30, *15.30, 16.30, 17.30, 19.30.

• לירושלים 7.00 (והיציאה מחיפה מרכז כ-10 דקות קודם).

• לנהריה 7.30, 9.03, 13.16, 15.11, 17.11.

מנהריה • לחיפה ולתל־אביב 6.30, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.33.

*) רכבת ישירה

קריאות חירום

הישוב	מ.ד.א (מספר חירום 101 פרט למקומות המסומנים בכוכב)	מכבי־אש (מספר חירום 102)	משטרה (מספר חירום 100)
אופקים	057-923033	057-923922	057-923444
אור־יהודה	* 03-344442	03-781133	03-344888
אילת	059-72333	059-70102	059-72444
אשדוד	* 055-41332	055-23333	055-42444
אשקלון	051-23333	051-22222	051-49411
באר־שבע	057-74767	057-79691	057-37444
בית־שאן	065-87223	065-88222	065-87444
בית־שמש	02-911288	02-911288	02-911444
בני־ברק	* 03-781111	03-781133	03-703588
בת־ים	* 03-5511111	03-802222	03-5514444
גבעתיים	* 03-781111	03-313333	03-312435
דימונה	057-59333	057-52222	057-59444
הרצליה	052-541333	052-551222	052-555555
זכרון־יעקב	063-22333	063-99035	063-90444
חדרה	063-22333	063-22222	063-31444
חולון	* 03-803133	03-802222	03-843116
חיפה	04-512233	04-643222	04-664444
חצור הגלילית	067-36333	067-37222	067-37744
טבריה	067-90111	067-96222	067-92444
יבנה	08-451333	08-461222	08-439180
יהוד	03-460111	03-46222-3	03-838181
יקנעם	* 04-931401	04-994333	04-993044
ירוחם	057-80133	057-52222	057-80144
ירושלים	02-523133	02-661111	02-244444
כפר־סבא	052-33222	052-33223	052-24444
כרמיאל	04-988555	04-912222	04-985444
לוד	* 08-221022	08-229222	08-222222
מגדל־העמק	065-40062	065-40022	065-40444
מעלות	04-979333	04-979637	04-979444
מצפה־רמון	* 057-88333	057-88569	057-88444
נהריה	04-923333	04-922222	04-920344
נצרת (עלית)	065-73333	065-55222	065-71444
נתיבות	057-941033	057-943333	057-941144
נתניה	053-23333	053-22222	053-30144
עכו	04-912333	04-912222	04-910885
עפולה	065-93334	065-92222	065-94444
ערד	057-957222	057-950222	057-957044
פתח־תקוה	03-9231112	03-9222222	03-914444
צפת	069-30333	069-30222	069-72444
קרית־אונו	* 03-344442	03-781133	03-344393
קרית־גת	051-881334	051-881222	051-881144
קרית־טבעון	* 04-931401	04-643222	04-931444
קרית־ביאליק	* 04-721817	04-643222	04-740244
קרית־מלאכי	055-82333	055-81222	055-81666
קרית־שמונה	069-44334	069-40133	069-41069
ראשון־לציון	03-942333	03-942222	03-995555
ראש־פינה	069-36333	069-37222	069-37744
רחובות	08-451333	08-461222	08-487444
רמלה	* 08-229133	08-229222	08-229444
רמת־גן	* 03-781111	03-742222	03-7544444

המשרד הראשי: יגאל אלון 125, טל. 261211 • המחיר למילה: ימים א' ב', ד', ה': 3.60 ש"ח • יום ג': —.5 ש"ח • יום ו': 6.50 ש"ח. מינימום 5 מלים

הצעות עבודה

• בראשל"צ למעון: 1 עוזרת גננת 2. וגננת (אפשרות לא מוסמכת) 03-957706.

• מפיץ לחומרי ניקוי למוס־כים + רכב מסחרי, בערב טל' 03-...

• "התמרוקי "איתמראלי" עוב־דות רצניות למשרה מלאה — בצלאל 6 רמת־גן, 03-615594.

• איש מכירות צעיר ודינמי רקע בענף המזון יתרון, טל' 03-135940.

• להפקת ענק שתתקיים בישראל במאי 1987 דרושים: 1. לאנף השיווק עוזרת למנהל השיווק (בעלת רכב). 2) מנהלן חשבונות 262938, 262714, 264824.

• דרוש מפעיל מנוסה לרי"פ לחברת רישום אורגניים, טלפון 716566.

■ אחרי צבא לעבודות הרכבה וייצור 03-377381 אי־תורית 248117 — 3831.

• לפיתוח שיטה להפרדת חומר אורגני מתוך אשפה ביתית דרוש מהנדס/כימאי או בעל כישורים דומים 716556, 771131.

• למספרה בשרונה קייטרינג דרוש עוזר לטבח 03-395239 — מיום א'.

• ל,מי ומי" דרושים מלצרים ואחראי משמרת, לקביעת ראיון לפנות לטלפון 03-496716.

• ל"אנגורי שמש הצעות שבו־דה למקצועיים/ות ובלתי מקצו־עיים/יות, הגדוד 2 ת"א.

• קלדנית עם נסיון בהפעלת מי. סי וידע מהתחייב למשרה מלאה 03-257064.

• דחוף! עוזרת לגננת לגיל הרך כולל נקיון טלפון 03-235364.

• דרושים כשרים לעבודות זמ־נית עד סוכות 03-5564569.

■ מכונאי מנוסה למכונות תפירה + ידע בחשמל ו־אלקטרוניקה 03-297600.

• למפעל האלקטרוניקה בבני־ברק בחורה להלחמה והרכבת מכללים עם נסיון למשרה מל־אה 03-703885.

• דרוש מכונאי מנוסה למוס־הנה בתל־אביב, 03-254492.

• שליח להנהלה חלקי חילוף בעל רשיון וטסה 03-337720.

• למפעל בבני־ברק עובד ל־ליפוף והרכבה שנאים, רצוי נסיון 703885.

• למפעל במרכז תל־אביב, דרושות עובדות לעבודות קלות מתקבלות גם נשרות 652803.

• מטבח חורשה לקורס קוס־מטיקה ואיפור, ברמה גבוהה ובפיקוח משרד העבודה, פרטים: ב"מכון לימודי קוסמטי־קה" דיזנגוף 75 תל־אביב טל' 03-294414.

• דרושים פועלים/ות יצור למפעל מזון בראשל"צ טלפון: 03-9612057.

• ל"דנאל" עובדי ייצור ל־עבודה במפעלים תעשייתיים, ל־עבודה במשמרות. רחובות — 08-455904.

• ל"דנאל" מתנות כימיה, רצוי מנוסה, אשדוד: 03-32221, 055-33644 רחובות 08-455904.

• ל"דנאל" פלויות בעלות ניסיון מפעלים מוחסנים, ל־משמרת שניה, אשדוד: טל' 055-33444 — 055-32221, רחו־בות: 08-455904.

■ דרושים סורגים למכו־נות סריגה אלקטרוניות ב־פרס "לינקס" למפעל סרי־גה חדש שיוקם באזור ה־תעשיה קרית אריה פתח־תקוה ליד הכביש הראשי. בערב דה ד' 03-9234186 בבית בין השעות 7.00—8.00 בערב 03-700722 ראשי.

• ל"דנאל" מתחוזות יוצאות חיל אוויר עם נסיון במפעלים מוחסנים מקראה שרטוט, רחו־בות 08-455904.

• ל"דנאל" מכונאי אחזקה ל־תעשיה (מכבשים) לעבודה ב־מפעלים תעשייתיים, רחובות טל' 08-455904.

• ל"דנאל" עובדי קידוח ל־עבודה במפעלים תעשייתיים, רחובות 08-455904.

• דרושים: בעלי מקצוע לשי־פוץ משכנות (מסגרות מקום), טלפון בשעות העבודה 03-350083 — 03-346822.

• דרושים: צירים/ות לצבי־עה (הסדרת צבעים) טלפון ב־שעות העבודה: 03-350083 — 03-346822.

• בשנות מכירה לשיווק תוכ־ניות חסכון לילדים לאינטר־סיטה לכל חלקי הארץ, שכר 1500, עדיפות למקצוע בנק ו־מרות 052-541946/7.

• למספרה בצפון תל־אביב דרושה ספרית ועובדת נספה 230048.

• לחברת שיפוצים נהג + מכ־ונאי + נסיון לעבודה קבועה, 280744.

• למרפאה שיניים דרושים/ות מוסכי/ות מכירות. גיל 25 ו־מעלה, כושר ניהול טוב, הופעה נאה. עדיפות לבעלי נסיון. הכ־נסה על בסיס משכורת + עמו־לה. לפרטים ולתיאום ראיון 03-651815, 03-662864.

• עוזרות/ים לפרויים מלאכו־תיים. "ישראלהוסי" אלנבי 11 ת"א.

• לחנות כלי בית בטבו דרוש עובד חרוץ, 925304.

• יוצא צבא (עד 25) למפעל "תיקן" בצלמים בדרום ת"א, נס־יון קודם לא הכרחי, 03-828071.

• למפעל דפוס מלאי בגבעת־יים דרושים: 1) חותך נייר בגיליוטינה, 2) מתפלים מקצוע־יים, 3) מתלמדים לקיפול, תנ־אים טובים, 5 ימי עבודה, לפ־נות לאהובה 771121.

■ ל"משכנות" מכון אופנה דרוש/ה מונטג'ר/ית (פריצים) מעולה!!! תנאי שכר מצוינים!!! 03-338786 קלאורי.

• גרפיקאי/ת בצרוסוסים/ית מאסה לעבודה חבאה לדפוס בהוצאת קטלוגים "מגנואר" — ירושלים התאבצלת 5 טלפון 02-233436.

• ל"דנאל" דרושים מסגרים לעב.דות כיסוף ותיתוך ברזל תנאים מצוינים למתאימים, גור־דון 88 ת"א 03-222266 — 245541 ,240878.

• ל"דנאל" ת"א חוטי לותות חשמל לתקופה ממושכה, גור־דון 88 ת"א 03-222266 .245541 ,240878.

• מבצע חופש הגדול נמשך! מספר מקומות מוגבל — 1600 לחודש "ניר" דיזנגוף 117.

• לרב בריח ראשל"צ דרושים אנשי מכירות מלידת עם אפשרויות קידום. 03-994016.

• להברת למוצרי פרסום דרו־שים אנשי מכירות מעולים — 03-440038, 03-453913.

• דרושים בוגרים/ות אחרי צבא להוצאת מגיה לבית מר־צדים מבוקשים — 03-370060.

■ לספר שלמים דרושים מבוגרים להתקנת שלטים בשעות העבודה 0223224.

• לסריג יצור בגדי ילדים דרוש/ה אחראי/ת למחסן מכי־רות צעיר/ה ודינמי/ת משרה מלאה — 03-650806.

• דרוש דפס + עוזר ל־דפוס אופסט טלפון 834628.

• לקונדיטוריה: 1. בעל מק־צוע לייצור עוגיות ומבצרה אינטלקטיה. 2. קונדיטור מנסיונר למשרה חלקית — 778823 מיום א'.

• למפעל לצינורות פיברגלס דרושים 1. מסגר מכני 2. מח־סנאי טכני 3. עובדי ייצור, תושבי אזור השרון והשומרון טל. 052-39462.

• ל.מי ומי" חיפה, דרושה מנקה במשרה מלאה לפנות 04-522093 לבתיה.

• מביא לדפוס 5 שנות נס־יון להתאצה לאור 03-256723 — 03-2191811—2.

• לקוליסאוס דרושה קופאית לעבודה בלילה — 285636 .285801

• לקוליסאום דרושים מלצ־רים לעבודה בלילה 03-285636 .285801

• לקוליסאום דרושים אנשי בטחון מעל 1.80 דוברי אנגלית בעלי עבר קרבי וידע בקרב מגע. 03-285636, 285801.

• בחור + קטנוע/רשיון ל־קטנוע למכירים תל־אביב — משכורת מכובדת 03-203437—8.

• עובר + רשיון להנות צב־עים ימי א עד 14 ימי ערנ.

• ל"זכיר" מכונאי אחזקה/ דיזל מנוסים לעבודות מסוע־כות אשורי במשמרות. בתנאים מצויינים — 03-5464514 .08-454651

• דרושים/ות עובדים/ות ל־עמותה בוקר ואחה"צ תנאים מצויינים 03-441525.

• דרושים מורילי ייצור הדרכה חינתן במקום "דאשי" נס־ציונה 08-470447/8.

• דרושה טלפוניסטית עם הו־פעה באזור תעשיה הרצליה, ל־משרה מלאה, 6 ימים בשבוע — 052-557851 לפנות לשרה.

• דרוש עובד להנות מוצרים לבניין ולבית באזור הרצליה — 052-553097.

• דרושים: מלצריות ועובדי דלפק רצוי עם נסיון לטלפן החל מ־16.00 לזאב 03-424637.

• מלחימות/מחוטות מנוסות, לעבודה מיידית, תנאים טובים. "א.ו.ח.ה." 03-203052/3.

• דרושה עובדת עם נסיון ו־יכולת לעבודה סבבה/פקידות. ברייב 03-415442.

• 18— ש"ח לשעתו למבצע ענק להנוזו דחוף! לצעירים/ות "צירנים" — הגנב + (מתמנה המרכזית).

■ לדפוס משי דרוש מד־פים מקצועי ומורים מתל־מד 03-254418.

• מודים טוב ל"חמרת", 5 ימים בשבוע, לפנות טלפונית 03-652897.

• ל"אימפריה" של קולנוע־סרטים/ות, מנהלי/ות ספריות למשרות מלאות וחלקיות ב־הרצליה, רעננה, חולון, נתניה, נס־ציונה ואיזור ת"א — 03-7516055.

• דרושה משותרת זמיל בעי־לת כשרון טכני, ידיים טובות ותוקות, נריזה ותרוצה, לעבודה במפעל תעשייתי (לקכשים). נסיון בצורפות, חלחמות אב ליוטש יהוזה יתרון. שכר הולם. תנאים טובים ועבודה בצורת בצעיר "יוצאי למוקצות הממ־אימה. "אנדרי" 03-228111.

• למפעל בגוש דן דרוש אחראי/ת למוקד ת"א + נסיון 03-380486 — .08-465356

• גננת מוסמכת לגן פרטי ב־רמת חן (רמת־גן) טל' 741730.

• ל"נלי הביבי" דיזנגוף 101 דרושים: חפרים/ות ומגדלים (מסטורים/ות, מתלמדים/ות). לעבודה חלקית + עבודה בבית 03-231659.

■ ל"קירומי" מכונאי רכב + פחחים מנוסים ומתמ־לים מובטח שיפור בשכר 03-222874, 03-225545.

• דרושה תופרת זגמר במקום "מפעל־מולד" נחלת־בנימין 17 ק"ב, 03-663682.

• דרושה אסיסטנטית מנוסה למרפאה שיניים פרטית בבת־ים למשמרת ערב. 03-593267 להת־קשר מיום א' בין השעות 9.00 — 12.00, 16.00—20.00.

• למספרה מטוארת בצפון ת"א דרושה דוילת (מאפרת) בחורה עם הופעה רצוי עם נס־יון 03-282967.

• למפעל ליציקות הכשיטים דרושות עובדות למחלקת השע־וה מהאזור במקום 03-823953.

• לעבודה פולסטיקה בחורי בתיים מקצועי, מסורות זריזות, מהסנאי לעבודה מיידית טלפון: 03-832926 מיום ראשון.

• מתוכנת/ מחיבת/ת עבורי מאי/ת, קורא/ת שרטוט וכר־ביה/ת מצלים מודפסים לעבו־דה בנתניה או תל־אביב. טל' 03-615652.

• לחברת תיווך מאוכלסת דרוש/ה פקיד/ת עם נסיון + רכב. 03-662115

• מכונאי אחזקה, מנוסה ב־תעשייה, לעבודה מיידית, — "א.ו.ח.ה." 03-203052/3.

• למפעל הדפסה באזור כפר־סבא דרושים/ות מוגמרי מקו־לה, מדפיס אופסט, שוזרים ל־מדפיסי אופסט בעלי נסיון בלבד יפנו למשה 052-39434.

• קיבוץ יפתח מעוניין בגננת רחוף, רצויה בעלת נסיון בעבו־דה 069-44396 מ־8.00—14.00.

■ קופאים/ות לרשת שווק לאזורים רמת אביב, רמת השרון, קניון, רמת גן ו־תל אביב 03-240207/8.

• ל"בית היוצר" בגאולה מחז־תקות דרושים עובדים/ות למס־על — 913113.

• להלחמות והרכבות באלק־טרוניקה נערים מנוסים לפני גיוס, 03-254604.

• דרוש מכונאי רכב + נסיון לאחר שרות צבאי, 03-258976.

• למעם ישראל בראשל"צ סוכן — מחלק לדברי מתיקה בעל רשיון ג' מעוניין באיזור חוכה, עבודה מיידית — 03-993211.

• דרושים מסגר / רתך לייצור רהיטי משרד בת"א 03-655336.

• מיטונאי בת"א מחפש עובד אחראי ובריא עבור המחסן, להתקשר מיום ראשון בין 10.00—17.00 03-615427.

• למוסך תורכי דרוש/ה עובד/ת ניקיון מטבח + כלים, 03-786790.

• דרוש עובד/ת אחראי/ת ל־חנות הלבשה לגברים (לא מכי־רה) + רישיון נהיגה — 03-707444.

• עובדים בעלי ניסיון בעיט־רינות או תריסי אלומיניום, משכורת יפה מובטחת, + עוב־דים לא מקצועיים אחרי שרות צבאי בעלי כושר עבודה גבוה 03-419034 בין 20.00—20.30.

• למחלקת פרסום של חברה בת"א דרוש דפס אופסט להפ־קיד רב־גוני מעטנין, ת. ד. 502 ת"א (עבור דפס).

• למרכז פטובים דרושים: מלצרים/יות מקצועיים, עוזרי גזייל + מטבח, מחלקות ל־תחנת תדלק, 03-747270 לבקש ויקי — או מוטי.

■ לאולמי פר אילן דרו־שים מבחוט ועוזרי מבחוט למשמרת בוקר או ערב. מלצרים/ות מנוסים/ות ל־עבודת ערב. תנאים טובים למתאימים 359314, 763412.

• טכנאי מיזוג אויר מרכזיות ומצוגיות, רשיון נהיגה, מיום א' 03-732658, 03-720461.

• עובדת מחסן למפעל אלק־טרוניקה בבני־ברק בתנאי מלאה. עדיפות לבוגרת תיכון. לפנות לאשי קורן 03-781136 או 03-187137 או בכתב לת.ד. 882 ב"ב ברק 51661. 5 ימי עבודה בשבוע. תנאים טובים למתאימה

• למפעל בפתח־תקוה דרושים מפעילי מכונות חיתוך קרטון (בוהמסט, טיגל, שוזר) טלפון: 03-9223151 בין 17.00 — 8.00 לליביא.

• דרוש איש מכירות למחסן מכירה והלבשה רצוי עם רשיון נהיגה, צעיר ומהיר 03-659349.

• דרושה סייעת מקצועית ל־מרפאת רופא שיניים בת"א — 03-288764.

ORS לוח
שירותי כוח אדם
החברה המובילה בשרותי כוח אדם

לאו.אר.אס. תל־אביב דרושים:

✱ חשמלאי מוסמך בעל נסיון באחזקה ובתעשיה ל־עבודה באיזור נתניה, הכ־רחי תושב האיזור.
✱ מכונאי / מסגר אחזקה בעלי נסיון בעבודת ליתוך ומסגרות לעבודה במשמרות באזורים נתניה לת"א.
✱ בוגרי בי"ס מקצועי ב־מגמת מתכת לעבודה לת־קופה ממושכת באזורים רמה"ש, ת"א וכו'.
✱ נגרים מתחילים, יוצאי צבא לעבודה באיזור רמה"ש וראשל"צ.
✱ חרטים קונבנציונאלים / סי.אנ.סי' בעלי נסיון של 3 שנים לעבודה באיזור רמת־השרון.
✱ אנשי תוכנה מנוסים ל־תיעוד תוכנה וכתיבה טכ־נית.
✱ איש סיסטם מנוסה dos/vse. vm/cms רצוי ידע בתקשורת (cics).
✱ מפעיל מחשב בכיר מנ־סה במחשבי ibm — 8/36 ובעל רקע ב־rpg II התפקיד: אחראי על יחידת מחשב קטנה.
✱ טכנאי / הנדסאי מנוסה בתיקוני מחשבים אישיים (p.c.).

לאו.אר.אס. — 04—
✱ מלחימות — מחווטות בעלות שנתיים נסיון למ־חות לעבודה במשמרת || באיזור חולון.
✱ צבעי מוסגולים (מחזיק מולמס) בעל נסיון לעבו־דה במשמרת || באיזור חולון.
✱ טכנאי פלחויות חירום בעלי נסיון של שנתיים ל־מות לעבודה באיזור חו־לון.
✱ פקיד/ת טכני בעל נס־יון של 3 שנים בטיפול במעקב בספרות טכנית עב־רית ואנגלית, בוגר ביה"ס מקצועי במגמת חשמל + מכונאות ההולכת בניהול משרד טכני, לעבודה במש־רה מלאה באיזור ת"א.
✱ כדוסי סי.אנ.סי. בעלי 5 שנות נסיון לעבודה ל־תקופה ממושכת (אופציה לקליטה) לעבודה באיזור רמת־השרון.
✱ עובדות ייצור בעלות נסיון בהלחמה עדינה (עבו־דה תחת מיקרוסקופ) לעבו־דה לתקופה ממושכה ב־אזורים ת"א ולוד.
✱ דתכי CO2 בעלי נסיון של שנתיים לפחות לעבודה באיזור נתניה לתקופה ממו־שכת, הכרחי תושבי האי־זור.

תל אביב
ככר אתרים 134
טל. 03-202460

• סוכן להפצת חסכי נוי, כש־כורת + אחוזים. 836016 — .559130

• דרוש דפס בלט 1/8 עם נסיון בעבודה. 374738

• סוכלים למספרה בתל־אביב — שעות עבודה נוחות — 731111/245 — 212360.

• פועלי ייצור לביח"ר לכוון משרת מלאה בתנאים טובים "פרוגרס" 821603, 830213.

• למפעל קונפקציה בפתח־תקוה אורזות. אין צורך בנסיון קודם. הסעות מאזורי לוד, רמלה, פ"ת והסביבה — 9222987.

• המסעדה יוקרתית בת"א עוזר טבח, מלצרים, עובד נקיון 03-283789.

• דרושה אסיסטנטית לרופא שיניים בקיראון, — טלפון 03-424661.

■ משרד חקירות בת"א חוקר עם נסיון באתורי חיי־בים ת.ד. 11333 ת"א עבור "חוקרי".

• עובד מסור + רשיון נהיגה "שחף" חובבי־ציון 36 פתח־תקוה.

• דרושות מלחימות לעבודות עדינות בתכשיטים מלאכותיים, 820076.

• י. דרוש סדר יד מנוסה למודעות עם ידע בהדפסה בלט. 2. דפס אוסטט מנוסה על חצי גיליון מבורים, 03-377062.

• לחברת שיווק ארצית, דרוש מחסנאי כלבויניק + רישיון נהיגה ב', טלפון 03-848306.

• אפשרות להכנסה גבוהה ב־עבודה מלאה או בשעות הפנאי, דרושים מקדמי מכירות לחברה צעירה ודינמית המשווקת מוצ־רים מבוקשים, באיזור השרון ופ"ת טלפון 052-542333 ; באי־זור ת"א, ר"ג טלפון 03-731160.

• דחוף שומרים/ות מגיל 18 ומעלה לעבודות שונות בייצור, 03-381743.

• דרושים פועלים/ות לניקיון בת"א, צהלה, נתניה, יהוד, קיראון, תנאים סוציאלים מל־אים — 03-5462714.

• דרושות תופרות לעבודות ביה. אלנבס, נחה־שאנן 15 ת"א, 03-375996.

■ ההסתעה בע"מ דרושים סוכנים בכל חלקי הארץ רחוב חיים ויטל 2 ק"ג ת"א

• דרושות מחלקות תה למוסד ציבורי גדול — 223767.

• רנטגאי/ת, מוסלך/ת עצמאי/ת למכון רנטגן באשדוד. 055-35610, 055-35532.

• למפעל המעסיק נכים, צעיר משוחרר צבא מגבר ביח"סר מקצוע (עדיפות למגמת מסג־רות) לעבודה בענף המתכת. לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים, ת.ד. 18116 רמת החייל.

• פועלים/ות לעבודות ייצור בתעשייה לעבודה מיידית, תנאים טובים, "א.ו.ח.ה." 03-203052/3.

• מנהל עבודה למוסך גדול, מנוסה, תנאים טובים, "א.ו.ח.ה." 03-203052/3.

• דרושים מקדמי מכירות + רכב לשיווק מוצרים לחנים ל־ועדי עובדים — 03-724308.

• סוכן + נסיון + רשיון נהיגה לעבודה קבועה. טלפון 03-593550.

• עובד/ת אריזה, כולל נוער מגיל 16 למפעל חרוסות / קוסמטיקה, בבני־ברק, — 03-772081.

■ לטל־יער בע"מ מקבו־צת תדיראן דרושים: 1) דפס אמרה 1/8 בעל נסיון מוכח. 2) דפס ג'י.טי.או 1/4 בעל נסיון. 3) עוזר דפס להיידלברג 1/2 גליון 4 צבעים. נא לפנות טלפו־נית החל מיום א' לדני בין השעות 08.00—10.00 03-9231654.

• ל"ניר" מפעילים לעבודה במשמרות מאיזור פ"ת, רמלה ולוד, בתנאים טובים. 08-454651 03-5464514.

• דרוש למוסך רינגל מכונאי למכונות בנזין טלפון 03-824027.

• מלחימה / מחוטת בכירה לעבודה בפיתוח. לחני — 03-483211.

• לרנטיב מעבדת שיניים ת"א, סטודנטים/ת לשליחויות בומנים גמישים, רשיון לקטנוע חובה, 03-223998.

• למפעל מזון, עובדים/ות ל־ייצור ואריזה. "מגור" הרצל 146 תל־אביב. לפנות משעה 10.00.

• 1000 דולר לחודש למסניס־טית / מתלמדת נחמדה ואינטי־ליגנטית, 03-222719.

• לארמא נחלת־בנימין 83 ת"א דרוש עובד צעיר ומרץ שיכשר לעבודה כסוכן. לפנות לדוד + אשר.

• למסעדה מון גירדן בת"א דרוש מלצר מנוסה וזבר רומ־ניה. להתקשר בשעות הבוקר 03-5512688 אחה"צ, 03-238694.

■ למעבדת לצילום אופסט דרוש/ה מונטג'ר/ית ל־צבע, משכורת טובה — 03-827803 ובבית 5518856 סוריות מובטחות.

• סטודנט לעבודה משרדית ושליחויות (רצוי רשיון נהיגה לוסטה), חצי משרה לספטמבר ואוקטובר — 226641.

• פקידה — שליח + קטנוע אחרי צבא, עדיפות לתל־אביבים טלפ. 03-380557.

• טורגים ומתלמדים למכונות עגולות דרושים ל"עדין" נויפלד רחוב לבנות 30 תל־אביב — 03-370888.

• עובדות בלתי מקצועיות דרושות ל"עדין" נויפלד, רחוב לבנות 30 תל־אביב.

• גרפיקאית מעולה בעלת נסי־יון של שנתיים למשרה מלאה, 5 ימים. 03-330402, 03-331793.

• דרושים רפדים מקצועיים לסלונים. בתנאים טובים — 830049, 833997.

• דרושה עובדת למפעל קישו־טים ועובדות למשק־בית. — 052-557784, 03-825659.

• דרוש גנן לאחזקת גינה פרטית ברמת־השרון. יום ב־שבוע, 372989.

• למשרד פרסום סוכנים/ות לפרוייקטים מעניינים, 03-292491 .03-292506

• דרושה נערה מהימנה ל־השתלת מחזרוזות, טל: 292951.

• דרושים סבחים, מלצרים עם נסיון, מתסנאים ואנשי אחזקה טלפון: 594435 בת־ים.

• דרוש סוכן לסלמים ונקני־קים, 901062, צריכות לבעלי רכב עצמאיים.

• בעלי טרנזיסטורים להסעות ב־שעות הערב, הלילה ויומית — 03-908666.

■ יוצאי יחידות קרביות בעלי הופעה חסונה במוי־חד לעבודה קבועה, לקבי־עת ראיון 03-372021.

• דרוש מנהל חנות למוצרים קפוא"ם עם נסיון, 901062.

• מבחים מקצועיים בלבד דרו־שים לאולם התנועות, טלפון: 03-334157.

• דרושים עובדים אחרי צבא לעבודות טכניות, תנאים טו־בים, 826586.

• קיבוץ יפתח מעוניין בגננת דחוף. רצויה בעלת נסיון ב־עבודה, 069-44396 מ־8.00— .14.00

• לחברת מחשבים דרוש בוגר תוב לסטטיסטיקה, הדרכה ת־חן במקום. לכתוב לת.ד. 4100 רמת־השרון.

• בעל ידי זהב, רקע טכני לעבודה מעניינת 03-9231969.

• עוזרי יצור ללא נסיון לעבודה קשה, "רשונל־סיסטמס" ז'בוטינסקי 79 קריית טלחון פתח־תקוה, ע"י מרכוס מיום ראשון.

• עובדות/ים + מפקח/ת ב־איזור הרצליה לניקיון ביח"ס בכפר־שמריהו, 03-491755.

• ל"מאפת ביתי" ברמת השרון עובדים/ות, קונדיטור, אפשרות לחצי משרה, 03-496702.

• מכונאים מעולים בתנאים טובים, בעבודה 03-782003, — בבית 03-492867.

• לבית־קפה בנזל דרוש מלצר ראשי — 5592747.

• לחברת "שי" דרושים עוב־דים/ות ניקיון ליום שלם וחצי יום, עבודה קבועה, תנאים טו־בים. לפרטים נוספים לפנות לאחד־העם 90 ת"א 9.00—13.00 .03-797944

• דרושים עובדים עם ידע בציור, גרפיקה וטכסטיל טל' .828011

• אנו מחפשים כנרות רכז מכירות !! אם אתה איש יחסי צבור, יודע להתפעל אנשים ו־בעל רכב (רצוי מסחרי) אתה מתאים לנו, התקשר 848306.

■ דרושים צורפים ומשב־צים מקצועיים + המלצות תנאים טובים 03-823488.

• דרוש גנן מקצועי עם נסיון טלפון 363594.

• גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית מנוסה, 5 ימים בשבוע. טלפון .226397

• דרושים רוכשי מודעות מנו־סים לשבועון עם מתיטין טלי 03-4137ון.

• סוכן לאזור המרכז בעל רכב מסחרי ומחסן להפצת מו־צרים 04-662017.

• לחברה ליבוא ושיווק מזון דרוש פקיד מכירות והזמנות — 9231666/7/8/9.

• לסריגה מחתנת מרכזית מקטל מקצועי למשרה מלאה — 03-376164.

• למעדני סטרגנים בפ"ת דרושות קופאיות. תנאים פינו־לים למתאימות. ילוחמי הגטו 33 פ"ת טלפון 03-9241728.

• אנו מבשירים ארבעה מקד־מי מכירות לעבודה לטווח רחוק טלפון 03-5592416 לאיתן.

• לחברת יבוא בת"א דרוש איש מכירות מנוסה לתעשיה באזור חיפה והצפון בעל רכב פרטי + נסיון + המלצות — 03-823765.

• לחברת "הכלון המשמי" דרו־שים/ות ליצנים/ות + רכב עדיפות לסטודנטים/ות למשחק 03-810019.

• ל"מאיר" — מכונאי תעשיה ומכונאי רכב — 03-298038 מ־ יום א'.

• ל"מאורי" — מלגזנים לנו־סים, לעבודה במשמרות — 03-298038 מיום א'.

• למרפאת שיניים גדולה ב־ת"א דרושים: 1) מנהלת מר־פאה, הכישורים הדרושים: א. השכלה תיכונית מלאה, ב. נס־יון של 3 שנים לפחות בניהול מרפאה. ג) יכולת ליצירת קש־רים עם מטופלים 3. נסיון בניהול צוות עובדים. ה. גיל 30—40. 2) סייעת בכירה בו־גרת קורס סייעות בעלת נסיון בניהול מרפאה. 3) פקידות קבלת בעלות נסיון בעבודה עם קהל. 4) סייעות לרופאי שיניים — עדיפות תינתן ל־בעלות נסיון לבוגרות קורס סייעות. להתקשר טלפונית — 03-255188, 03-2642412/3.

• לסלון למה — דרושים: חשמלאי, מסגר בעל ידע ליתוך וצבעת חרטות ומלצרים. — 03-296444 לב אדם.

• למשרד פרסים גרפיקאי/ת ביצוע/מסה/ית לחמרה מלאה — 03-290291, 03-281487.

• לחברת תיירות סנים פקידה לחצי משרה (רצוי נסיון) — 285136 למתלקת תיירות.

• עובדים לביקורת טיב, ועוב־דים למכונות לולאות וכפתורים 03-7512743.

• דרוש נהג למכונית + רש־יון לקטנוע רחוק תושב הר־צליה 37 03-6571 בשעות הבוקר.

• דרוש נער/ה עם כישרון טכני לפנות ל"בוגץ" יהודה הלוי 64 ת"א.

• קופאית מנוסה + המלצות + נסיון בחישוב משכורת ל־הנהח"ש "לבקרי־בינוס" למשרה מלאה 6 ימים — 798888, מר־דיעון 10 רמת־גן.

• איש/ת מכירות למרוקקם מירסומי ריוחי. בסיס + אחו־זים. 03-235344.

• למפעל בחולון עובדים מק־צועיים לייצור חלונות אלומי־ניום 03-807638.

• יפים/יפות, פנים חדשות ל־צלם אופנה ופרסום 03-295539.

• דפס מולטיליט לחברת 600, 5 ימי עבודה בשבוע, דפוס א—ב 03-832481, ובערב 03-358380.

• למכון ישראל דיזנגוף 306 טלפון 441741 דרושים מראיי־נים מאשדוד, רמת גן ותל־אביב לפנות ביום ראשון.

• למעון־יום דרושה גננת תנ־אים טובים 03-297195 ובערב 03-286906.

• סטודנטית יפות כאמת ל־עבודה בשרות לבית תלקות, 03-241633.

• דרוש רפד למפעל לרהיטים טלפון — 03-827876.

• דרושים/ות עובדים/ות נקיון לאוניברסיטה ולמכון תקנים ברמת אביב לשעות אחה"צ תנאים טובים — 03-916602.

• עובד/ת לעבודה קבועה + פועם ידע באנגלית + הסעות 03-853690.

• בבנאי רכב בנזין בעל נס־יון סוכנות ראשל"צ 03-942770 03-997463 בערב.

• דרוש בחור לטיפול במבוגר בגבעתיים, 03-723006.

• צעירים/ות בעלי רכב ל־שיווק מוצר חדשני בתנאים מעולים 03-322242.

• דרוש מדפיס מולטילי או בי.טי.או. 5 ימים בשבוע 03-6523.

• יחנית מזון בגבעתיים קו־פאית לבוקר — 03-323221 בבית .03-587041

• לחברת שיווק ארצית דרושים מקדמי מכירות, למתא־ימים תנ־אים טובים ויעבורה קבועה ל־ראיונות לפנות החל מיום א' לרחוב מורשוב 61 ת"א, מ־9.30 עד 16.00 לפרנה או חנב.

• דרושים סוכנים בענף המת־נות והשעונים רווחים גבוהים — פיקדון 150 ש"ח, אלנבי 122 ב־מרחק כל היום.

• דרושים/ות סטודנטים/יות בעלי הופעה נאה יוצאי צבא ל־עבודה אחראית במשמרות ב־תחום הבטחון. בעלי רקע מק־צועי ומבצעי לעבודה במשרה מלאה ו/או חצי משרה תהיה עדיפות — 03-650627.

• לחברת תקשורת בסלקס דרושה דוברת כותבת (מדפיסה אנגלית/גרמנית על בוררין ל־משרה מלאה. 03-245191.

• להחברת קבלנית דרושים מנ־הלי עבודה לניהול עבודת במבני ציבור בעלי נסיון — 226270 .233191

• בואו איתנו לקיבוץ: מתאר־גנת קבוצה של רווקים/ות ב־גילאי 24—32, רצויים בעלי מק־צועות: מורים, אחיות מוס־מכות ובעלי מקצוע ו/או בעלי הש־כלה 03-216015 03-262521.

• דרושה בחורה דינמית ל־מסייעת ולפקידה לחברת גינון — 324739.

• למספרה "צירלי", מלצרית נאה לארוחות צהריים, טרא־שון 372695.

• שרטטים/ות מנוסים/ות אלק־טרוניקה/בניה, לעבודה בתל־אביב ורמת־גן (שכר גבוה) טל. 03-240207/8.

• עובד במחסן לציור מש־דדי 03-255191 מ־10.00—12.00 לבורוך.

■ למעונו ברמת־גן דרו־שה בוגרת תיכון לאחר צבא תושבת רמת־גן לעבו־דה משרדית במשמרות בו־קר + צהריים בעלת כתב יד משגע וכושר התבטאות (גן צורך בנסיון) למלפון בשישי שבת לאשלום ב־בית 04-446313 (הראיונות ברמת־גן).

• בתנאים טובים עובדי יצור מבאר־יעקב, יבנה, פתח־תקוה והסביבה. 03-454651.

• לרב בריה בת־ים דרושים ארבעה מקדמי מכירות, למת־אימים הכשרה ותנאים מעולים. ראיון לא הכרחי. 03-592638 (לשאול).

• ל"זכיר" מרכזניות מנוסות לעבודה מיידית, רצוי מאזור חולון — בת־ים. 08-454651 — 03-5464514.

• מלחימות מנוסות ומחתי־לות 03-268303 לפנות לחיים או ניסים.

• מוכירות גיל (25—35) 1/2 יום עבודה 03-243835.

• לחברה בלדרות בין־לאומית דרוש/ה מקום/ת מכירות בחלק מצפה צעיר ודינמי ת.ד. 6380 תל־אביב.

• לפיתיואה בינייה בתנאי ימי יבגיר דרוש לנ־ס ביתית פקידה

• לנכה תשלומים, לנ־ס וכריה

■ דרושים פועלים עם רשיון, צבא לעבודה קבועה ויציבה ועבודה מכונאי ימי עבודה 03-250491 03-250646 ,03-255182

• ל"גיזה" בקריית־ים רחובות דורשת ממנה ...

• ...

■ רושים: מוכירת מנה/ל דרושות: בעלת ניסיון הכיתה, מעלת כושר אירגוני. משרה מלאה 5 ימים בשבוע 03-739513

■ למוכנות כמות שקל דרושה: מוכירת מנה/ל, הדרישות התפקיד: שנתיים נסיון מינימום, הדפסה מעולה, מעלת כושר אירגוני. משרה מלאה 5 ימים בשבוע 03-739513

■ למלון בבת־ים דרו־שים/ות פקידים/ות קבלה + נסיון במלון לעבודה ב־משמרות + אנגלית, צר־פתית 03-582424.

■ מלחימות/מחווטות בע־זת שנתיים נסיון לפחות לעבודה במשמרת שניה ב־אזור חולון טל. 03-202460

■ "בשרוטל" תרכשי מק־צוע נדרש !! תמליליות, קלדנות, כתבנות, לנרש־מות השבוע 3 תשלומים ללא ריבית, תל־אביב — 03-624144 כפר־סבא — 052-444342.

■ עבור אגיד מלקחותינו בת"א דרושה מוכירה־כת־בנית, עברית־אנגלית, ל־עבודה קבועה לפרטים — 03-950044 ,03-951422.

■ דרושים כוחנים למכון ...ישר ויה בלוד 08-224531

■ מוכירה + הדפסה עב־רית־אנגלית ליום עבודה מלא 03-9228094.

■ מוכירה בכירה אנגלית בשבת שנת או (הדפסה אנגלית) לחברת אמריקאית בתל־אביב 03-240207/8.

נקיון וכו'

• לארמון דוכלת לאחר שרות צבאי ...

• להכשר עוזר/ת מכיר ...

• מכלול בית ל"מעשה ...

• לקונפקציה ...

• דרושה פקידה מתחילה | מ־ 8.00—13.00 תיודחות לחדשים, 03-295721.

• לחברת מחשבים פקידה כל־לית והדפסות משרה מלאה — 201721.

• פקידת קבלה למועדון ספורט בצפון תל־אביב, לעבו־דה בשעות אחה"צ והערב, מידי 03-496191.

• ליועץ תקשורת — פקידה לתיאום מעקב וקניות לכיוסדות 03-334412.

• למשרד יחסי ציבור דרושה מזכירה כתבנית, 03-264593.

• לחברה תעשייתית, דרושה מזכירה מעולה, אנגלית—עברית כולל הדפסה ותלקס, משרה חלקית, "ספלי" 03-5592146.

• דרושה פקידה להנות תלקי חילוף המתמצאת בקלדנות, 5 ימים בשבוע. 03-333369 מיום א'.

• דרושה פקידה למשרת מלאה טלפון: 331685, 332284.

• למשרד פרסום ותיק דרושה פקידה עצמאית, 16.00—8.00 תנאים טובים לבעלת המלצות 03-221896.

• ל"גולדן ביץ" — בת־ים פקיד/ת קבלה למשמרת בוקר דובר/ת עברית צרפתית ואנגלית הופעה נאה — 03-860432, 03-873450.

• מוכירת מנכ"ל להברת מח־שבים, ידיעת אנגלית והדפסה 03-7514284, 03-7511914/7 לי־עינה.

• כתבנית/מעבדת תמלילים עברית רצוי על מחשב "אולי־בטי" במתח־תקות או תל־אביב, 03-615652.

• פקידת ייצוא/יבוא גרמנית/אנגלית כולל הדפסה ברמת־גן — 615652.

• קלדנית מנוסה בעלת ידע בהנהלת חשבונות נסיון ב־תחום הפלאי והפעלת מחשב "דיגיטל" בהרצליה או ת"א 03-615652.

• פקידה לשעות 16.00 — 21.00 ידע באנגלית + הדפסה באנגלית 03-383339 לשנח.

• דרושה בחורה רצילת סינ־רת תיכון לאחר שירות צבאי למשרה מלאה + הדפסה. 03-295932, 03-290110.

• ל"אימנוני" דרושה כתבנית מנוסה למשרה מלאה. 03-290110 03-295532.

• להברת אלקטרוניקה עוזרת מלקס מנוסה עם ידע באנגלית .03-337978

• ליבואן | פקידה כללית ידע בהנהח"ש והדפסה. לשעות 03-371988 — 14.00—8.30.

• פקידה לעבודה במוקד תפ־עול עדיפות לפקידות מבצעים עם נסיון בעבודה תחת לחץ — 03-225386, 03-228462.

• ל"בקירי־גינס" דרושה פקי־דת ה.ס.י. 03-7512742.

• ל"מרפא צהלת־בנימין 83 ת"א דרושה מוכירה להדפסה וניסות באנגלית, אשורי מיש־רה חלקית נא לפנות לדוד — 03-614921.

• למלטשה יהלומים, פקידה נאמנה ומסורה מישרה מלאה — 03-335820.

• דרושה פקידת קבלה ל־קרית־הצגים בשעות אחה"צ ו־שבת. טלפון 03-475293 — 03-474061.

• למודעפון פקידה מתחילה בתב יד ברור + הדפסה — 383838.

• פקידה עצמאית ואחראית 30+, לחצי משרה בגבעת־שמואל — 5323150.

• למשרד עו"ד דרושות: 1. מוכירה לתבנית מנוסה ליום שלם מ־8.00—16.00 (למעט יום ג', ו'), 2. כתבנית מנוסה לי ום שלם 17.00—21.00 להתקשר לטלפון .294067/8

• להברת שיווק פקידה + אנגלית ל־5 ימים בשבוע — 03-612378.

• לחברת מסחרית בת"א דרו־שה פקידה כתבנית. משרה מלי־אה 03-614083.

• למשרד בבורסת היהלומים דרושה בחורה צעירה בוגרת תיכון לעבודה שליחויות ב־בנין + עבודות כלליות משרה מלאה — 254407.

• למשפחות ומפי בתל־אביב דרושה מזכרה מנוסה למשרה אלקית רקע בעיצוב פנים יתי־רון 225670.

• פקידה + ידע בהנהלת חש־בונות, מחשב, למפעלת אולם תצוגה למוצרי בניה 052-445469 במשרד.

• לסוכנות ביטוח דרושה פקי־דת עם ידע בחיתום 03-611526.

• בהוצה מכפר סבא, 3 ימים פקידות + 3 ימים תורה בבית 052-36490.

• דחוף פקידת יום עבודה מלאל מאזור בת־ים 863376.

• דרושה פקידת משרה מלי־אה להברת יבוא, ידע בקלדנות והנהח"ש 17.00 — 10.00 + יום שישי 03-7516105.

• כתבנית (תמלילונית (מנוי־סות בלבד) לעבודה זמנית מיידית. לפי שעות לתקופה ממושכת / קצרות "היכבור" 202257/8.

• בראשל"צ פקידת ידע ב־הנהח"ש 11.00 — 16.00 9640960 950763 959528.

• למשרד עו"ד דרושה מז־כירה/כתבניה בעלת לשעות 13.00—08.00 טלפון: 03-219371.

• לביה"ח פקידה בעלת ידע ב־עבדות מחשבים ... 03-384534.

• ל"דנאל" מוכירות עבריות, אנגלית, רצוי ניסיון, של כל סוגי מעבדי תמלילים. אשדוד: 055-32221 055-33644 רחובות 08-455904.

• ל"דנאל" כתבניות עבריות/אנגלית, בעלות ניסיון, אשדוד: 055-32221, 055-33644 רחובות 08-455904.

• למסע במשום שיווק ותיירות דרוש מקירות/קלדנית ליום עבודה שלם, טלי 03-204719.

• להריו פרס דרושה פקידת למשרה מלאה. 03-5460069.

• למשרד עו"ד מוכירה כתב־נית מ־16.00—19.00, 4 פעמים בשבוע, 03-233616.

• לבית אופנה פקידת מכירות + נסיון הכרחי בהפעלת מחשב 16.00—13.01 מיום א' 03-651761.

• טלפנית לרכוזת טרקט להתקשר 03-265222 03-218283.

• פקידה בעלת נסיון מוכח בביטוח אלמנטרי לעבודה ב־משרד בגוש דן.

• עבודה עם אתגר ...

• פקידה אחרי צבא + בגרות וידע כללי 03-338235.

• מוכירה למנהל אדמיניסטר־טיבי בביה"ל פרטי בתל־אביב, (הדפסת עברית) 03-240207/8.

• למשרד כח־אדם פקידה מנו־סה יכולת ניהול מרים — עצ־מאית. 03-222874, 03-225545.

• מוכירה לניהול משרד ל־חברה בתל־אביב — הדפסת עברית (מעבד תמלילים) 03-240207/8.

• ל"זכיר" פקיד יבוא, נסיון של שנתיים המתמצא בשחרור סחורות מהנמל ובינוב, בתנאים טובים. באיזור רמת־השרון. — 08-454651 03-5464514.

• למשרד עו"ד דרושה בת־בנית מנוסה. 8.00—14.00 טלי 03-223430.

• לחברת מחשבים בבני־ברק בוגרת תיכון אחרי צבא הדפסה עברית־אנגלית הכרחי נסיון. — ת. ד. 758 ת"א.

• פקידה למשרד יבוא 8 שעות 03-441283.

• כתבנית עברית/אנגלית ל־עבודה זמנית (מעבד תמלילים) 03-240207/8.

• פקידת מלאי בוגרת תיכון לאחר שרות צבאי, עדיפות ל־בעלת נסיון, "רוברט חלם אקו־נומסט" 03-203423.

■ פקידה־מוכירה, ידיעה מוכח באנגלית כולל הדפ־סה, באזור התעשיה יהוד, תנאים טובים, 03-383612, 03-350047 ,03-359759.

• מעבדות תמלילים מנוסות על "לניר", "אוליבטי" ויאי־בי. אם. (כתובת ודרמינל) — "רוברט חלם אקונומסט" טלפון 03-203423.

• קלדנות + עבודות שונות בהנהלת־חשבונות, "רוברט חלם אקונומסט" 03-203423.

גזירה/תכירה

• לקונסקה חופרת סליבית מנוסה לרקיעות בלבד! טלי 03-256946.

• בכפר־סבא לסטודיו ל־אופנה תופרת מחלוים + ידע ונסיון בגזירה 052-443180.

■ לגוטקס דרוש גזור מסור בעל נסיון וגזרים בעלי נסיון, כל התנאים הס־וציאליים, ארוחות צהרים במפעל. 03-337725.

• למתפרה חנה תופרת, מגו־לא + הכנות בית, תנאים טובים 379413.

• עובדת יד ...

• ל"ביטאימה" בנהה פנים ובגדי יובדים לשנה ...

• ...

■ לאמ־קמל דרושה מו־רליספית בעלת נסיון תנ־אים מצוינים 831403.

• דרוש/ה מנה/ל לגובה ...

■ למפעלי נוטקס בבני־ברק וברמלה דרושות תופ־רות מקצועיות, כל התנ־אים הסוציאליים, ארוחת צהרים במפעל, הסעה מא־רגנת מהפית 08-246290 — 03-337725.

• דרושות תופרות למכונות זיגזג ולקפורה, תנאים מצוי־נים 03-656910.

• למפעל להיטים דרושים תופרות/ים מקצועיים לעבודה באזור תעשיה חולון או ת"א תנאים טובים 03-804103.

• תופרת לחצאיות, מנוסה בלבד, משכורת עד 1,200— ש"ח. 01-295136.

■ דרושה מתפרה מעולה לאריגים ואלגנט נשים ב־מחירים טובים, ולעבודה קבועה 03-657314.

• ל"עדין" נויפלד רחוב לבנות 30 דרושים גוזרים לעבודה ב־משמרת שניה, בין השעות 14.00—22.40 — 03-370888.

• דרושות תופרות למרפורה בתנאים טובים טלפונים 830049, 833997.

■ למסודין לאופנה דרו־שה תופרת דוגמאות מעו־לה תנאים מצוינים למת־אימה 03-625775 03-441578.

• דרושות טולות מקצועיות לקטל ואוברלוק /דברי סריגה. 826785.

• לסלון לכלות ב"לב אחר־דוסה תופרת ותיקונים, טלפון 720828.

• עבודה עם אתגר לתופרות זיגור האוברלוק לפם — טלפון 03-238836.

■ לגוטקס דרוש/ה תופ־רת/חיים דוגמאות, למחל־קת הלבשה, 5 ימי עבודה בשבוע, כל התנאים הסו־ציאליים, ארוחת צהרים ב־מפעל 03-337725.

• בתמלון דרושות תופרות ל־מתפרה ר"ש יח' ההסתדרות 172 בערב 843221.

• לסלון הוהה בת"א דרושה תופרת מעולה + מוכרת — 03-243240.

• ל"פמינה" דרושות תופרות אוברלוק בבית או במפעל — 7515062.

■ דרושים ישרים, תופרות וגזרים בעלי מקצוע ל־עבודה קבועה 383402.

• לאופנה להב דרושים: 1) תופרים/ות להזר דוגמאות; 2) תופרייה 377102 מיקי.

• דרושה מעצבת אופנה בעלת ניסיון, 593126, 837830.

• לבוטיק אופנה כוטיק דרושות תופרות מנוסות לאופנה עלית. המעוניינות לקבל עבו־דה בבית, לפנות א'—ה' 9-440418.

• דרושה תופרת לרהיטים בע־לת ניסיון, טלפון 5564974.

■ למחלקת גמר — גיהוץ, אריזה, ועבודות יד העבו־דה במקום מרכזי, ממוזג אויר ותחבורה נוחה. ל־מתאימים שכר נאה ותנ־אים מיוחדים "תרמית" — 03-737170.

■ ל"אופנת מאודי" דרו־שה מודל־סטית מעצבת ל־בגדי נשים 03-823364.

• לקונפקציה דרוש גורן בעל נסיון (משכורת נאה). 03-654287.

• בהרצליה דרושה תופרת ל־עבודת ועציריות ליום עבודה מלא בתנאים טובים. — 052-552142, 052-554446.

• לאורים דרושה מעצבת אופ־נה בעלת נסיון בבגדי ילדים.

• לגלגלים בבית ...

• למתפרה ברמת־גן דרושה תופרת לאוברלוק ולזינגר — 723327.

• ללולאות כפתורים ועבודות יד דרושות תופרות למפעל ל־בגדי נשים. 03-480310.

• דרושות תופרות בית ל־אוברלוק וזינגר 061-81486.

■ תופרות זינגר ואוברלוק מנוסות לעבודה במקום מר־כזי ממוזג אויר ותחבורה נוחה למתאימות שכר נאה ותנאים מיוחדים "תרמית" 03-737170.

• ל"בלי" דרושות תופרות בו־צועיות לאוברלוק, תנאים טובים 03-427334.

• תופרת מקצועית לפור, תנ־אים טובים לפתחיבה 232396.

• ל"נתי" ר"ג תופרים/ות לתי־קונים לאחה"צ. 01-735811.

• דרושות תופרות לקונפק־ציה, תנאים מצויינים — 03-656697.

■ לאופנה בכר צעיר מו־דליספית מעולה, נסיון של שנתיים רצוי בוגרת "שנקר" תנאים מצוינים — 03-655706.

• בבת־ים דרוש/ה גורר/ת מודליסט/ית תנאים טובים — 590995.

• למתפרה דרושות תופרות מקצועיות + מתלמדות תנאים מצויינים. 237363.

• תופרות בית ותופרות מק־צועיות לתולצות ולמכנסים טלי 298390.

• דרושה תופרת מקצועית ל־מרפדיית "בקור המקצה" טלפון 819436.

• ליצירות לילית תופרת זינגר לאלגנס, אורה נמיסה, 03-827559.

• דרושות תופרות זינגר ו־אוברלוק תנאים טובים, 846032, .886011

• לאופנת יונית אוריחורה — תופרות זינגר במקום 345175.

• מודליסט/ית + גורר/ת ליוצא למתאימים תנאים טו־בים 849535 ,826018.

• בשערי־תקוה 600 מ"ר ל־בניה מיידית כולל פיתוח ל־שרת 03-7515134.

• ל"מפיס" בהגנים עבודות גמר ולולאות גורנים תופרות דוגמאות לחזר טולים — 03-7515134.

■ ל"גומפר" דרוש גזהנן מקצועי לוקסום + מכנ־סיים בתנאים מצוינים — 384101.

• תופרות לאוברלוק, תנאים טובים בגבעתיים, 5 ימי עבודה 749035.

• רוצינית ואחראית — לבוטי־קה קבוצה, תנאים סוציאליים מלאים 03-287848.

■ דרושות תופרות בית + אוברלוק ל"גורנית", קלישר 32, 03-654438.

• לאופנת איקס־מיקס דרו־שות: הדמניות, תופרות אוברלוק וינגר ושתי כתפים, תנ־אים מצויינים למתאימות — 03-820895.

• "קזק מודלי" בית־תרושה לפולדים תולוסיות מצוין, דרו־שים: חייטים ותופרות למכונות תפירה ותופרות לעבודה־יד גם למתחילים. 03-659118 03-657186.

■ למפעל הלבשה באיזור המרכז דרושה אחראי/ת מח־לקה עם נסיון רב בתחליכי יצור קונפקציה. מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 2144 ת"א עבור "מפעל הלבשה".

• תופרות זינגר ואוברלוק דרושות למפעל יהוא לבגדי נשים. 03-378804.

• לאופנת נשים דרוש/ה ב'ת רון/ית מודליסט/ית תנאים. טלי 03-262482 בערב.

• מפרוה לעבודות עריקו ל־סוורים מקסלת עבודות גמסמי־יות 03-23382.

■ דרושה תופרת לבית תרושה למורזים בבת־ים תנאים נוחים 5516591.

• לארמני דעור דרושים תופ־רות הבעלי מקצוע מנוסים. טלי 371158.

• תופחת זינגר אפשרות 6 שעות. רמת־גן שוורץ טלפון 03-7516631.

• לאופנת ליורני דרושה מע־צבת מודליסטית בעלת נסיון רקו צעיר תנאים מצויינים טלי 03-423011 03-653877.

■ ל"הוליו" דרושים תופ־רים/ות מקצועיים שכר ו־תנאים טובים 03-820969.

יהלומים

• לורוס פלזי קזזות לשמה לפבבים היעות פ־ 7534517.

• דרוש בד ... לגנדה 43 ...

■ דרוש חותך עם נסיון לאבני משקל בתנאים טו־בים 03-7515680.

• מתכפלים תלמידים/ות ל־ליפוד בינון יהלומים מיום א' 03-7510761.

• דרושה מתצפה מנוסה ל־ניטור לפנית יהלומי־נגר, לבנ־דה 34, ת"א.

• דרושה מלולת בקרנות לפפעל בסגר בתנאים ... — 7519168.

• סייגים / פעלים לישור ולממה, אפשרות הסבה מפגנונות 1091011.

• דרוש מנסר טוב בתנאים מיוחדים לא בשבת 03-774570.

• למרקיזות וגרס וקטם קש־גות אבוטגס ממהפצה ורופלי חל־קים 751945.

• פקידה + מגלגלת + גרי־נדרי למפזה "ישראלוף" — 1091011 היעירה 26.

• דרושים מתלמדים/ות ל־יהלומים אבנים קטנות טלפון 312668.

• דרושים חותך | סולדים למכונות אוטומטיות לעבודה קבועה — 7510724.

• דרושה מגלגלת מנוסה ל־אבנים גדולות משרה מלאה תנאים טובים — 7511613.

• ליצרן עגולות — דרוש ספק רציני ברלנגיר למממה — 03-304215 ל־יעקב.

• בפתח־תקוה להשכרת אולם 20 מולות — אפשרות לי־10 מו־לות, 03-910116.

• מעוניין בתלמידים/ה לצור־בות ועיבוד הכשיטים במקצוע מימ ראשון 03-9233862.

• דרושים פועלים לכל החלקים לבנהלות 03-5514928.

חשמלאים

• ל"חותו מ־ דרוש חשמ־לאי להיות לוחות חשמל עם נסיון 863896.

• ל"דנאל" חשמלאים — עוז־רים להרכבות אלקטרו־כניות. תנאים טובים למתאימים נהיריון 88 ת"א 03-222266, 03-245541 .03-240878

• לחברת "אירה" שומרון (מול קרני שומרון) חשמלאי ראשי־בכיר נסיון בתעשיה. (הרצליה רעננה כפר־סבא) — 052-554846 לעורר.

■ לעבודה במוסך מכו־נות בתור בעל ידע בחש־מל, טיפוד ובקרה, לראיון ביחם א'—ב' משעה 15.00 —18.00 לפנות לאריה, "שי אוטריי" רחוב עמל 37 קרית אריה פתח־תקוה.

• דרושים חשמלאים בעלי נסיון 03-737156 03-733920.

• מנהל עבודה בעל רשיון חשמל ונסיון טלפון 03-737156 .03-733320

• דרושים חשמלאים מוסמכים ועוזרים, "ישון־לוים", איזור התעשיה 03-9612663-6.

• לסל־יער בע"מ מקבוצת תדיראן דרושים חשמלאים מוס־מכים ועוזרים בעלי נסיון במבני ציבור ותעשיה. 03-9231654 מ־יום א' משעה 15.00 לדרור זיו.

• לחברת קבלנית לעבודות חשמל דרושים חשמלאים לאיזור המרכז — 03-447248.

• דרוש חשמלאי רכב מנוסה 03-806200, 03-801365.

• ל"מאורי" — חשמלאי תעשיה וחשמלאי רכב. 03-298038, מיום א'.

• חשמלאים לבנין תעשיה טלי 877830, 834617, 838883.

• לארגום טכנולוגיה חשמלאי מוסמך עם ניסיון ב־אחזקה, 03-422524.

• יאמקי מוסמכים חשמלאים ועוזרים תנאים טובים 03-5322185.

• חשמלאי כללי עם ידע ב־לוחות פיקוד בעבודה — 03-5511674.

• דרוש בבית חשמלאי רכב מנוסה 03-9233991 בעבודה.

• ל"זכיר" עוזר חשמלאי + נסיון בעבודה במפעל תעשייתי, בתנאים טובים. 03-5464514 — 08-454651.

• דרוש חשמלאי לעבודה — עוזר חשמלאי, לא בשבת. 03-474835.

• לחברת קבלנית ראש צוות ועוזרים + חוט לוחות טלי 03-351436, 03-344247.

• דרושים לעבודה קבועה ו־לעבודות זמניות 375858 137/306 .373082

• דרושים חשמלאים עם נסי־יון לפנות עציון 03-846450, 03-807226.

• לאלקו חתקיש דרושים ל־עבודות חשמל: מ. מנהל עבו־דה עם ניסיון ב. חשמלאים ועוזרים 03-558603.

• דרוש חשמלאי רכב עם ניסיון תנאים טובים מאוד 741984.

נקיון ותחזוקה

• מנהל עבודה מוסמך ...

מכונאים/הנדסאים

● דרושים טכנאי קירור ומיזוג אויר מנוסים למערכות מרכזיות. תנאים לבבים !! לפנות „משב" 03-804974.

● הנדסאי — מכונאי ייצור, נסיון באחזקת חיפי ייצור. תנו־סאי — טכנאי מכונות, נסיון בתכנון מכונות 9221869.

■ טכנאי אלקטרוניקה, טלויזיה + וידאו (נסיון 3 שנים) למפעל גדול בחולון (שכר גבוה + תנאים) — 03-240207/8.

● דרוש טכנאי קירור ומיזוג לחברת שירות במבריה 067-90855, 067-22186.

● ל„מקוי" תומכין מעוכלות הפעלה בעל שנתיים נסיון ב־י.ב.מ. וי. אם ידע בתקשורת. 03-454651, 03-5464514.

● טכנאי מכונות כביסה וקירור + רשיון, תנאים טובים, 03-346651.

● בפתח־תקוה טכנאי / הנדסאי למעבדת וידאו וטלויזיות למש־רת מלאה — 03-900705.

■ מהנדס כימיה, שנתיים נסיון לפחות בתהליכי ציפוי בתעשיות האלקטרוני־קה „מנפאואר" רחובות — 08-461717.

● ל„דנאל" טכנאי טלויזיות — וידאו בעלי נסיון, גורדון 88 ת״א, 03-222266, 245541, 240878.

● דרוש מהנדס חשמל ורם חוק נבקרה, לטיפול בפרויקטים ומכירות. 03-7519146.

■ הנדסאי/טכנאי כימיה, שנתיים נסיון לפחות בהפ־עלת מתקן טיילוט בתע־שיות „מנפאואר" רחובות 08-461717.

● ל„דנאל" טכנאי ר.אר.סי. דרג ג', ד', יוצאי חיל הקשר, למשמרת ונויה, אשדוד : טלי: 055-33644, 03-22321, רחובות 08-455904.

● ל„דנאל" הנדסאי/טכנאי כימיה לאנליזות כימיות להפעלת מיתקן והרצה כולל גיבוי לפי־תוח מהליכים אשדוד : טלי: 055-33644, 059-32221, רחובות 08-455904.

● דרוש עובד מחסן לביה״ס לכבישם מ.צ.ג. רח׳ מרץ 32 תל־אביב לפנות במקום.

■ שרטטת מכונות 3 שנות נסיון לפחות במערכת תי־בים (קריס) לתקופה ממו־שכת „מנפאואר" רחובות 08-461717.

● מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה לפיתוח תוכניות בדיקה לעבודה במשמרות שלישית עדיפות לסטו־דנטים 03-984559, 03-984063.

● הנדסאי/ת אורקלות, נסיון 3 שנים, למשרה מלאה. 03-744641, 03-282008, בבית.

● לחברה בר״ג דרוש טכנאי, הנדסאי אלקטרוניקה למאזנים אלקטרוניים ושקלות רושמות. „בוטל" בע״מ בצלאל 21 ר״ג 03-7515186.

■ לחברה טכנית מצויד רפואי רבתן דרוש טכנאי שרות בגיל : 24-32 5 שנות נסיון באלקטרוניקה רצוי רקע באלקטרומכניקה טל־פון 052-581251.

● בשכר גבוה טכנאי אלקטרו־ניקה + תעודה, נסיון של 3 שנים במעגלים מודפסים, מ־ראשל״צ, חולון והסביבה. טלי 08-454651.

● טכנאי מחשבים בעל הת־מחות בי.אי.בי.אם.־פי.סי. „רד־ברס הלם אקונטפטס" 03-203423.

● טכנאי אלקטרוניקה להתק־נות מחשבים וציוד היקפי. „רד־ברס הלם אקונטפטס". טלפון : 03-203423.

● טכנאי אלקטרוניקה (נסיון 3 שנים) במחשב אישי (חומרה) למפעל גדול בחולון (שכר גבוה + תנאים) 03-240207/8.

● עוזרי טכנאים להתקנות ציוד טלפון רביקור, מרכזיות חויונים עדיפות לבעלי נסיון 03-7512666.

● להתקיף מרכזי במפעל מת־כת דרוש הנדסאי מכונות בעל נסיון של 3 שנים לפחות — 03-453810.

מחסנאים

● מחסנאי טכני מתחיל (בוגר שורה תאמוריגבאולי) לעבודה קבועה למפעל לייצור מכונות 03-9221869.

● מחסנאי טכני למפעל אלק־טרוניקה בבני־ברק לאחר שרות צבאי, רצוי נסיון קודם במחסן טכני או רכיבים, משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע. לפנות לאפר קוהן 03-781136 — או 03-781137 או בכתב לת.ד. 882 בני־ברק 51261.

■ לביה״ס תיכון מקיף מר־שאוף - אור־יהודה דרוש מחסנאי טכני למשרה מלאה 03-717469, 03-368803.

● ל„אב.ה." דרושים : (1) מחסנאי מנוסה, (2) פקיד לי־שום, (3) עובד מחסן, לשמירה, ציוד, 03-203052/3.

● לבית מסחר בתל־אביב דרוש מחסנאי, רצוי מוסיונר טלי 03-624623.

● בחור לאחר צבא כעוזר מח־סנאי + רשיון נהיגה ורקע במיזוג אויר. 03-256554 לנחום מיום ראשון.

● דרוש מחסנאי, עוזר מחסן בוגר צבא. טלפ״ן 03-305235.

● דרוש עוזר מחסנאי עם נסיון בתעשיה אלקטרוניקה — 03-787.

מוכר/ות

● דרושות מוכרות באיזור ר״ג למשרה חלקית לעבודה קבועה שעות העבודה : 10.00—16.00 או 16.00—22.00 טלפון 5515036.

■ לחנות הלבשה ברמת־גן, דרושות מוכרות בעלות נסיון 03-721533.

● „ליטל" (ביחו־לי) דרוש/ה מוכר/ת לרהיטים, ניסיון בעצוב 03-382167.

● דרוש מוכר מנוסה בתחום הרהיטים לרהיטי בגדו בחולון, טלפון 5564974.

● למעון אוכרוון דרושה מוכ־רת מעולה לבוטיק ברחוב ירמיהו. רק לנ״ש־ים בעלות הופעה נאה עם ניסיון במכי־רות אופנת עלית, דוברת אנג־לית / צרפתית להתקשר א—ה׳ 03-440418.

● לאופנת דונה־בי״י דרושה מו־כרת מנוסה בעלת הופעה נאה 03-656241, 03-657208.

■ גם אתה יכול להיות מוכר משעשע בניר אלי־הו ריהוט ישן מקרר ישן בגדים אוטנטים ועוד... אפשר גם לבוא בשבת ב־בוקר לשמח השוק בין 052-38243-4-5 7.00—9.00.

● למרכז הלבשה בקניון־איילון דרושות קופאיות־מוכ־רות בעלות הופעה נאה — 03-793695.

● מוכרת מנוסה ללבגי נשים למכירה בסטוקאות. תמלצות. למשרה מלאה. תנאים נוחים. טלפון : 03-821341.

● לבית אופנה „נתי" ר״ג בחור־רות נאות לאחה״צ. 03-735811.

● ל„גורדר" בגדי עור דרושה מוכרת הופעה נאה. דוברת אנג־לית, צרפתית לחצי יום. טלפון 03-790305.

פועלים/ות

● דרוש פועל מאיזור המרכז + רשיון לעבודה קבועה טלי 5H6607.

● פועלים/ות לעבודת ייצור בתעשיה, לעבודת מיידית, תנ־אים טובים, „א.ז.ת." — 03-203052/3.

● לבית־מלאכה לחכשיטים צו־רף + פוליש למתאימים תנ־אים טובים. 03-656365.

● פועל מקצועי למשמרה ב־חולון + עולם מנוסה. — 847504.

ספרים/ות

● ספר מקצועי לגברים ולנ־שים למספרה מתחילה, בתל־אביב 03-598420, 03-374629.

● לעיסר דרושים תלמידים/ות ליום שלם, טלפון 447244.

● למספרה אבנגרד דרושה ספ־רית + תלמידה 03-252160 — 03-259-593.

● דרושים סניסטים/ות מעולים 5 ימי עבודה, משכורת גבוהה 840485, 8953(8.

■ מספרה יוקרתית מצוידת חיטב מגלן/ורי זהרינוגוף מגמר למחירי הולפה — 868363, 660383 מגוי 262 ששי.

● למספרת אורי בחולון דרו־שים ספרים/ות סניסטים/ות, מתלמדות — 03-849616.

● דרוש ספר סניסט מתלמד במדרירומן — 481583.

● לסלון „עינבר" דרושים ספר/ית נשים וקוסמטיקאית, מניקוריסטית — 03-9225503.

● בפתח־תקוה לסלון איפת ורות, דרושת סניסטית מעולה 03-9324948.

● מבעימים בתנאים נוחים לשעות הבוקר ספרים/ות — 313842, 316601.

● ספרים/ות שכירים במגמן ת״א, באחוזים גבוהים. טלי 03-244803, 03-226607.

● לסלון „יהודה" בבני־יהודה דרוש/ת ספר/ית + תלמיד/ה תנאים טובים. 03-230012.

● לאמיר סגב דרושים ספרים/ות תלמידים/ות תנאים טובים. טלי 03-227068, 03-243069.

● בחולון ספר/ית + מניקו־ריסטית, פדיקוריסטית, אפשרי באחוזים 03-5591626, 03-5563110.

● דרושה ספרית מתקדמת לס־לון „סוראיה" ליום שלם. טלי 03-240906.

● בחולון ספר/ית מאניסטית/ית אפשרות תמימשרה. 03-5563572, 03-808386.

● לשתי מספרות סניסטים ר־ספריות מוצלחים בהרצליה ז־בבני־ברק 03-703850.

● בחולון — ספרית מנוסה לחצי משרה בשבוע 03-858542, 03-863342.

● לסלון „טניל" דרושה תלמי־דה מתקדמת ומניקוריסט + מני־קור, 827437.

● לסלון „קיי" דרושים ספר/ית פניסטית 5591528 קרית שרת חולון.

עובדי מתכת

● דרוש עובד למחסן אלו־מיניום, רצוי נסיון 03-834866.

● דרושים מסגרים לרכב כבד באיזור התעשיה חולון, טלפון ; 5560775.

● מסגר מכני מנוסה, לעבודה מיידית, תנאים טובים, „א.ז.ת." 03-280078.

● ל„א.ז.ת." דרושים : 1) רתך ארגון ; 2) רתך סי.או.2 ; 3) רתך אוטוגן, תנאים טובים. — 03-203052/3.

■ „לקידום" מבלטנים/חרטים/רתכי סי.או. 2 — ארגון מופמה שיפור בשכר 03-225645, 03-222874.

● למפעל מתכת ברמת־גן דרושים רתכים, איש אחזקה, בוגר ביי״ס מקצועי, עובדי ייצור גם פנסיונרים — 790279 — 03-793490.

● דרוש מנהל עבודה לפחחות עם 5 עובדים תנאים טובים ת.ד. 29410 ת״א לבוך ש־.

● מסגרים ללוחות חשמל, עובדי מתכת ספסים, צבעי מת־כת 03-5564583.

■ מסגר־רתך מקצועי ל־עבודה בפתח תקוה מיום א' 9222055.

● רתך ארגון בעל נסיון, עובד עצמאי על בריקפרס 80 טון ו־עובד שליף מנוסה. עבודה מי־ד־ית בבת־ים 03-5516320.

● דרושים מסגרים רתכים מעו־לים, רצוי גם צנרים 052-38865 בערב — 08-475883.

● ל„מאור" — מבלטנים חר־טים ורתכים מנוסים. 03-2980,38 מיום א'.

● למפעל לייצור מכונות, עובד לעבודות עור במסגריה (מתאים גם פנסיונר). „שטלי" רח׳ ה־מלאכה 23, חולון. 03-5592146.

■ ל„מנפאואר" רחובות דרושים : ★ רתכים מנו־סים קוראי שרטוט ★ קרו־ניקים מנופים בתעשיה ★ עובדי ייצור בענף המ־תכת. בוגרי ביה״ס מקצועי יוצאי צבא פרופיל גבוה נכונות לעבודה במשמרות לתקופה ממושכת מאיזורי ראשל״צ, חולון, רחובות „מנפאואר" רחובות 473734 08-401717.

● מסגר / רתך סי. או. 2 מעו־לה, בוגר ביי״ס מקצועי (אפשרי לפי שעות). תנאים טובים ל־מתאים. „שטלי" — 03-5592146.

● ל„מנפאואר" ירושלים, רחי הבצלת 5 למחלקת הפקנות דרושים חרט/כרסם בעל שלוש שנות ניסיון ויכולת עבודה עצמאית. 02-233436 + מכונאי לא חייב נסיון לעבודה במפעל מכונות, אפשרויות קידום ל־איש מסור. 02-233436 + רתך ארגון בעל ניסיון רב ותעודה לעבודות ריתוך בירושלים 02-233436.

● למפעל מתכת „מושקלי" עובדי משמרות להפעלת מכונות סי.אן.סי. 03-801145 נא להת־קשר מיום א'.

● בשכר גבוה מסגרים/רתכים מקצועיים/מנוס לעניין רצוי קריאת שר־טוט, וכרסם מ/חרטים מנוסים לעבודה ממושכת. „זמיר" — 08-454651, 03-5464514.

■ לעבודה קבועה במפעל לייצור מכונות דרושים ; — חרט/כרסם בכיר (ראש צוות עיבוד שבבי), מסגר־רתך השכלה מקצועית מ־נון במכון מכונות מסגר־מכונאי אחזקה עם נסיון 03-9221860, 03-9222130.

● למפעל לשיפוץ טמסרים בפתח־תקוה, עובדים בעלי רקע טכני טלי 03-9230773.

● דרוש מסגר מעולה עם רכב על בסיס אחוזים 888546.

● דרוש כרסם סי.אנ.סי. מק־צועי. עם נסיון מאזורי גוש דן והשרון 053-23773.

● דרושים/ות מתקנים/ות מ־אזורי גוש דן והשרון טלפון 053-23773.

● דרושים מסגרים למפעל ב־אשדוד, להתקשר 03-494936 — 03-473271.

● לקבלן דרוש, מסגר רתך עבודה קבועה, באזור תל־אביב ובחוץ — 03-470406.

● דרוש לסגר צעיר לרווחו עצמאות 8 יהוד, 362955.

● מסגרים מכנים ידע בוי־תוך וכיפוף פח, קוראי שר־טוט ועצמאי בעבודות מיכנה ראשון לציון — רחובות ל־תקופה ממושכת, „היגבור" — 03-297840.

● דרוש מסגר לבניית ושמל לפנות בחולון — 03-807450 — 03-804226.

● למפעל העוסק בהידוש כלי־לים לרכב דרושים : עובדים בעלי רקע במכונאות, לתיכון מתכת. 03-5593230.

● למפעל פלסטיק בפתח־תקוה מכי־אלמי מתקני יציקות למלסטיק, תנאים טובים למתאים טלפון : 03-888407 ובבית 03-5610112.

● ל„דנאל" ת״א כרסמים ו־חרטים קונבנציונלים וסי.אנ.סי לתקופה ממושכת תנאים טובים למתאימים גורדון 88 03-222266, 240878, 245541.

■ ל„פלגי" תעשיות, דרוש כרון מוסמכים סוג „מר־אוב" 03-789182.

● מסגר קורא שרטוט, רתכים ופועלי ייצור למפעל מתכת — 03-253906.

● מסגרים כלליים פעולים ו־מנוסים לתעשיה פרטית ב־חולון 03-801421/3.

● לחברת מיברוסקה בפ״ת דרוש מסגר אחזקה מנוסה — 03-9223585.

● ל„דנאל" כרסם/חרט רגיל וסי.אנ.סי. בעלי נסיון לעבו־דה במשמרות, רחובות : טלי 08-455904.

● דרוש פחח רכב מקצועי ו־רצוי. 03-337300, בבית — טלי 03-5592753 לפנות לגבאי.

נהגים

● נהגי אוטובוס מגוש דן לעבודה קבועת במיניבוסים — 786367 בבשורד.

● נהג למגרש חומרי בנין רשיון ג', בתל־אביב 03-225450.

● דרושים בעלי טרנזיטים ו־טרנספורטרים להסעת עובדים ותלמידים + טמדרים מסוג תא כפול, פרטים : שרות אייל, רח' אילת 32 ת״א.

■ לעבודה במחסן מבי־רות + נהגת בחור בעל ידע בחשמל + רשיון ג' (רצוי מעל 15 טון) לראיון ביום א—ב 15.00—16.00 לפנות לאריה „שריאסירי" רחוב עמל 37 קרית אריה פתח תקוה.

● נהגי טיוליות עם רשיון להסעת נוסעים לעבודה על מ־כונות עם קיבוצת בטולות, ל־עבודה קבועה, תנאים טובים למתאימים — 03-7518684.

● נהג צעיר לרכב מסחרי, מאזור פתח־תקוה—גבעתיים — 03-660030.

● לחברה קבלנית דרוש נהג לרכב מסחרי, אחרי צבא מאיזור חולון 03-659251/3.

● לחברת יבוא דרוש נהג ב' לעבודה יומית. ת.ד. 18148 ת״א.

● דרוש נהג אוטובוס מבני־ברק והסביבה. 03-785992 לא בשבת.

● נהג משאית מעל 15 טון, עם עבודות הבשה לסכל לחלו־קת קמה וסוכר בשקים — 9321666/7/8/9.

● נהג מסגיל למשאית שאיבה בוטן עדיפות לבעלי ניסיון — תנאים טובים למתאימים, לא ב־שבת 03-481181.

● בפתח־תקוה נהג רצוי ו־מגור לחלוקת סחורה 03-492498 — 03-495895.

● דרוש נהג טיולית לעבודה קבועה מרכז הארץ 063-30393.

● למוסד בת״א דרוש נהג מו־ביל על טנדר + כושר גופני 052-72990.

נגרים

● דרוש מרכיב עצמאי לרהי־טי „רונית" — 03-9387837 — 03-9360495.

● לנגרית מבין בבתיים, וזוי־שים : נגר מכונות + עוזר/ פנסיונר, תנאים טובים, טלפון : 03-5511572 — בעבודה, טלפון 03-852940 — בבית.

● ל„שגיא" דרושים נגרים מק־צועיים או בלתי מקצועיים טל. 9612351 9611941.

● למסגר־מיטל דרוש נגר מקצועי בית בגירון ראשל״צ — 9610881.

● לנגריית אדם אזור תעשיה חולון דרושים נגר רהיטים או בנין + מרכב 5592269 802065.

● דרושים נגרי מנות ונגרי רהיטים לבעלי מקצוע 03-9610841 9612896, בעסק, 9610845.

● דרוש פוליטורציק מקצועי לנגרית רהיטים תנאים טובים למתאימים 03-9610787.

● דרוש נגר מקצועי לעבודות פורמיקה ותוכניות בבתיים — 887821, 5514695.

● נגרי בגוה בשכיה לעבודה במרכז להתקשר 03-9234810.

● דרוש נגר + עוזר נגר, תנאים טובים 03-9231173 בבית 052-443588.

עוזרות ומטפלות

● בפתח־תקוה אשה לעבודות משק בית 3 פעמים בשבוע ל־4 שעות להתקשר אחה״צ טלפון 03-9230113.

● ל„ידין" דרושות עוזרות ומטפלות עם — בלי לינה טלי 03-458107.

● מטפלת לתינוק + כו 4 בגבעתיים, 5 ימים 7 שעות — 3144206.

● בחולון למשק בית 5 ימים מ־8.00 — 14.00 03-856790.

● עוזרת בית 3 פעמים ב־שבוע, רצוי המלצות, 485226.

● דרושה עוזרת למשק בית 3 פעמים בשבוע (4 שעות) מתחילת ספטמבר לפנות ו מק־סיון 03-355783.

● דרושה מטפלת תמה לאדם מבוגר, משרה מלאה 052-81459.

● בפתח־תקוה עוזרת ל־5 ימים בשבוע תנאים טובים — 03-9226822.

● ברמת־חן דרושה עוזרת פע־מיים בשבוע 4 — 5 שעות טל. 03-741926.

● ברמת־גן עוזרת בית פעמיים בשבוע, לטלפן : 03-726513.

● למעון ברעננה דרושת בש־לת ומבשלה. פרטים בערב — 052-22829.

● בפתח־תקוה בכפר־גנים, מטפלת לגן־מעון. 9328803 — 906886.

● ברמת־אביב ג' מטפלת ל־תינוקת, 5 ימים בשבוע — 417689.

● מטפלת צעירה 12.30—15.00 אחשוות עם ניקיון — 458386.

● ברמת־אביב מטפלת ל־2 בנות בשכר הולם, טלפון : — 411335.

● בנאות־אפקה מטפלת לתי־נוקת ולילדה בגן א—ה' — 03-491444.

● לאחזקת בית מ־11.00 — 19.00 מא'—ה', גבעתיים טלי 316871.

● דרושה אשה צעירה, מטפלת לקבלת ילדים מבי״ס + עבו־דות הבית. 03-318340.

● מטפלת מנוסה + אחזקת בית מ־12.00 — עד 19.00 9640961.

● לפנימית ילדים של נעמ״ת בת״א מטפלת מנוסה משעה 6.30 עד 14.30 210979 ; למעונות נעמ״ת באיזור הירקון מטפלות מנוסות ועוזרות לגננות, 282211 פנימי 217 או 210.

● ברמת־חן דרושה מטפלת לתינוקת בת חצי שנה, 749872.

● ברמת־השרון מטפלת לילדה 4 פעמים בשבוע מ־15.00—13.00 477494.

● מטפלת לגילאי 4—6 לאחר־הצהריים. 03-302392 03-7611493.

● ברמת־השרון רצינית ומנוסה לניהול משק בית במשרה מלאה 03-403.

● בחולון לאשה נכה אחה״צ 03-849946 לא בשבת.

● בנווה־אביבים מטפלת + המלצות לתינוקת + 2 + בישול 08.00—14.15, 03-416357.

● בצפון ת״א מטפלת מנוסה לילדה 1/2 (קצת הריגה) מ־7.30—16.00, 723515, 636291.

● בנס־ציונה מטפלת לתינוקת ולילדה ואחזקת בית + לינה 08-463927.

● ניהול משק בית המלצות חובה 763356, 288104 לא בשבה.

● אישה למשק בית ובישול וטיפול בילדה בגיל ביה״ס 4 פעמים בשבוע + אחה״צ — 760686.

● בהרצליה דרושה אישה דתי־ית לטיפול בשני ילדים (2, 4) ולניהול בית + לינה — 052-550486, 052-552323.

● ברמת יצחק דרושה מטפלת לתינוק שנה וילד בכיתה א' 6/4 שעות יום יום 03-768720.

● בחולון, עוזרת בית לפעם בשבוע, תנאים טובים — 03-5592790.

● ברעננה ביביסיטר 5 ימים בשבוע בשעות אחה״צ — 052-451843.

● ברעננה דרושה מטפלת + משק בית, כולל לינה — 052-456975.

● בבת־ים, ברשת בחורה ל־טיפול בילד בן 6, 583325.

● בחורה למשק בית ושיפול בתינוק 6 ימים משבוע, חצי משרה. 052-557432.

● בפתח־תקוה — מטפלת דתית + עוזרת, 4 ימים, מ־9.30— 15.00 03-9234679.

● לעזרה בי„ל" דרושה מטפלת 4 ימים 16.00—18.00 03-437860.

● „דרור" — מוריי ! בהרצליה פיתוח דרושה מטפלת ל־2 ילי־דים 03-290911.

● ברמת־אליהו אשה למיטול ב־זקנה + עבודות קלות + המ־לצות. 03-763143.

● דרושה מטפלת לאישה מבו־גרת + שינה. תנאים טובים. 03-240603.

● ניהול משק בית + טיפול בילד, עם לינה תנאים טובים 03-427073, 417965.

● מנהלת משק בית מ־10.00 — 17.00 5 פעמים. 450436 רק מ־1900 בערב לא בשבת.

● דרושה בחורה עד 30 + לטיפול בילד + נקיון הבית, שעות העבודה 10.00—18.00, פר־טים ברח׳ המלך ג׳ורג׳ 89/א ת״א או בטלפון 03-281516.

● ר״ע מטפלת, 3 ילדים, 5 ימים מ־1600 03-742220.

● דרושה מטפלת לאישה חולה בהרצליה עם לינה בעבודה : 03-623861 03-611245 — בבית: 052-86160.

● מטפלת אצלינו בראשל״צ בכרמיסקי 12.00 — 15.30 — 953453 — בערב.

● למשפחה דתית בכפר־גנים מטפלת לשעות 12.00—16.00 03-9230112 03-9232419.

● בת״א עובדת משק בית + בישול + המלצות. 4־6 פעמים בשבוע, במשכורת חודשית, טלי 03-250657 03-459372.

● בבבלי מטפלת ל־2, 4 ו־7 + משק בית 10.00—15.00 שישה ימים 450.— ש״ח 5460010.

● בחולון : אישה לנהול בית חמישה ימים בשבוע מ־8.00 עד 13.30 03-888162.

● ברמת־ש מטפלת ל־2 בנות + עבודות קלות 12.30—16.30, בעבודה 03-357266 ובבית טלי 03-492936.

● תנאים טובים ועוזרים ל־אחראית. אלי נכה בגיל טלי 03-748844.

שוק המציאות

● מכשיר חמוק על צי־פוח ! טלמוזים ומחון על יד החלפון שולך ! — 190 ש״ח + מפ״ם 03-201584.

● לבעלי מסורים, שולחן חנויות !! חופש פשות מיוחד בפוגן ! שלמון 1650 — 45.— ש״ח + מפ״ם מי 03-201684.

● מכשיר הקלטה לשיחות הטלפון עם הגמה באוטו־מרה, — 45.— ש״ח + מפ״ם 03-301584.

● משדרים אלחוטיים ל־ציתות לחדר הלטמון ו ני־מסריות 1 — 160.— ש״ח + מפ״ם 03-201584.

● תנור בישול ואפיה פוו (—307) + מקרר תדי־ראן חצי (—180) 03-772360.

● מכולת כביסה ליידי קריסטל 280 ש״ח מלשון : 03-355444.

● מקרר !!! מקפר קופו — 300, מאוורר + טנוח — 90 ש״ח 03-701406.

● מחשב סינקלר, מכונה קומפטורוקטה + טפא + מרוח־סטרוס + גלגון 02 — 300 — 453372.

● ספה חלת מושבית ו־כורסה טלויזיה 50 ש״ח — 497423.

● אריגות סמפר נופרה + שיש 4 מ׳ 400 ש״ח — 03-5564036.

● חיש בארווה 10 סיפו וזגית + מדפים 200 ש״ח ארון 6 דלתות — 250 — אילה 8 יטו 03-201584.

● טפטה 50 ל׳ טווס 8 חודשים 350 03-720081.

● מקפסה — 60, טלוויזה 180 מייקרוסופ — 260 + אחריות 03-5464981.

● מטוכה ספרי (ליום ה׳) קולים) רק 350 + ... יום (לאה — 25 03-313838.

● משמלת מלון „הולמה ב׳ — 100 דולר ושלמון 03-451297.

● בהזדמנות ארון קיר — 350 לגן שלפון 03-822893, 052-82253.

● מבנב הזמנבים 200 מי סוף מסמלטרוני חיש בארי וזו + ארוזת 500 03-413614.

● בהזדמנות מבנה מפחי + סאומא + 350, 03-381754 חיש 500.

● מטבחה ... 15 + ... 03-901985.

● חסמה 50 ל׳ טוס 8 חודשים 350 03-720081.

● „בלש פרטי" מכשיר המקליט מטלפון בסודיות — 40 + + משלוח. טלי 03-384394.

● בהזדמנות פרידמן 14/2 מצב מצויין — 330.— 03-771518 בבוקר.

● בהזדמנות אורגן במצב טוב מאוד 03-227162 230 ש״ח בערב.

● מיטת נוער כפולה ארון ומסריה — 350. 9268140 קופסלס.

● מזנון תוצרת רום כפ־יס וחיש עם ויטרינות צבע אגוז 311969 בערב 318117.

● מעוניינת למכור מסג־תר צירני משומש במצב מכוי־מעולה 850814.

● מכונת תפירה ביתית חשמלית ביירת 180.— 03-297660.

● לגבר „אומגה", „סרי־טינה", ו„סיטיזן" חדשים, תמונות שמן — 500 טלי 03-741380.

● מיגה־אוכל + 6 כס־אות ארון לחדר ילדים 500 861468.

● טלפון תבירוה — לעסק — או למשרד ו שבע דרך שטומרת הטלפון בת מדב־רים בבית או במשרד. מח־אים לביביסיטר או לפי־טוק מרחוק 160 ש״ח + מע״מ 03-201584.

● עם המטלה לעוברת הת־לות סתר לנוכחות ציוותם ! בקן הטלפון שלך ! — 55 ש״ח + מע״מ 03-201584.

● מטבח לוגר חדש !!! + מטבח סטנדרטי !! מחיר ל־מטבח הסטנדרטי — רק 400 ש״ח 03-911481.

● בהזדמנות !!! סלון חדש מאריגה 295 ש״ח אילת 8 יפו ת״א 03-731594 03-820893.

● אקורדיון 30 + אקור־דיון 80 מצב מצויין — 500 בחול 03-457372.

● תכולת דירה (מחשב־רה) — מקרר, תנור, רהיטים, ועוד 03-5464981.

● בהזדמנות !!! סט סלון חדש הגם טלויזיה באריזה מקורית — 295 ש״ח !!! 03-734007 03-834528.

● ארון חדש — 6 דלתות באריזה, בהזדמנות !!! — 250 ש״ח !!! + מיטות זוג־יות + מזרנים — 250 ש״ח ! 03-734007 03-834528.

● מכונת כביסה נחורת „מקי גרמנית + 300, תנור „קריסטל" — 120 03-315538.

● מטפלת לילדות בגן + משק בית 10.30—16.00 03-456244.

● דרושה מטפלת לשעות הצהרים משעה 12.30—16.30 03-345018.

● ברמת אביב אשה אחראית לעבודות בית וטיפול בילד + לינה — 03-424785.

● בחולון מטפלת מנוסה ליום שלם א—ה' — 03-846419.

● ברמת־אביב ליד גשר הוול־כה מטפלת + המלצות לשני ילדים בשעות הצהרים — 03-719351.

● אשה לנכה כבסא גלגלים, לינה + כלכלה + משכורת, 03-9325963.

● דרושה מטפלת צעירה ב־תנאים טובים בבת־ים + לינה 03-595235.

● מטפלת צעירה ואחראית + המלצות לילד בן שנה — 03-224081, 03-221929.

● דרושה עוזרת/מטפלת ל־עבודה קבועה 5 ימים בשבוע 03-254816.

● בצהלה מטפלת 6/4 מ־12.30—18.00, 5 ימים, תנאים טובים — 03-798530.

● בהרצליה מטפלת לילדה בגן + תינוקת בת שנה, 6 ימים. 052-88684.

● דרושה בחורה נעימה ל־טיפול מלא בקשישה כולל לינה + משכורת — 03-661389 03-663131.

● מטפלת אצלי לתינוקת ר' לבת שש 4 ימים המלצות — 03-490844.

● דרושה מטפלת לילדה ל־שעות הצהרים 03-428582 רמת־אביב.

● מטפלת לשניים 12.00—16.00 בתל אביב עם המלצות בלבד 269322.

● 3 פעמים 8.30—16.00 תינוק + ילדת גבן — 736938.

● בראשל״צ לבת 9 + עבו־דות־בית 12.00—15.00 + המלצות — 03-990340.

● ברמת־גן, אחזקת בית, א—ה 16.30—11.30 03-6560446.

● למעון לתל־אביב. מטפלות + עוזרות בית תנאים טובים 16.00—18.30 614087.

● בהרצליה דרושה בחורה רצוי קיבוצניקית לניהול משק בית + לינה 052-543082.

● מטפלת ל־2 ילדים 5 ימים 12.00—16.00 423191.

● מטפלות מנוסות למעון ב־פ״ת ליום שלם 03-9229417 מ־יום ראשון.

● ברמת־אביב, ל־4 בשבוע ב־צהריים, לבישול + עבודות קלות, 03-410166.

● מטפלת ל־2 ילדים מ־12.30—16.00, 5 ימים, 03-319131.

● בהרצליה, מטפלת לתינוקת וילד + עבודות בית קלות + לינה, 052-88541.

מחשבים

● דרוש/ה מתכנת/ת לתשרה חלקית חברת אי.בי.אם — פי.סי. + בייסיק + נסיון מע־שי תבררויים — 257267.

● במעילת מחשב אחראית + ניסיון משרת מלאה 03-250032.

● למשרד מהנדסים בת״א דרושים קלדנית + מפעילת מעבד תמלילים. 03-230129.

שומרים

● שומרים לאזורים: חולון, כפר־סבא, רמת־גן והסביבה משמרות קבועות שכר טוב תנ־אים טובים לפנות ל„אמגד" בן־יהודה 191 ת״א 03-5463874.

● שומרים נוער ומבוגרים ל־אבטחת בנוי התזרוגה 03-358146 — הנגה.

● פקידי מודיעין במשמרות בוקר מ־06.30 — 14.00, ו־אחה״צ מ־14.00 — 21.00. תנ־אים טובים, לפנות לפקיד ה־קבלה במיטול חדירנו, השומ־סים 26, איזור התעשיה, חולון.

שליחים/ות

● למשרד עו״ד בתל־אביב דרושה שליחה אחראית בין ה־שעות 8.00—13.30 — טלפון 651331/2.

● דרוש שליח לעבודה, רשיון למכונית עדיפות, מיום א' — 251421.

■ דרוש שליח + רשיון למילון לשליחויות באזור פתח־תקוה, לראיון ביום ראשון שני מ־15.00—18.00 לפנות לאריה „שריאספירי" רחוב עמל 37 קרית־אריה פתח־תקוה.

● דרוש שליח בעל קטנוע ל־עבודה חלקית. תושב חולון, בת־ים, או ראשל״צ. 03-9611489.

● שליחים עם רשיון ל־וספה, קטנועים או אופניים — 664261.

● בחורים + קטנועים / דש־יון לקטנועים, לרציניים משכו־רת מכלבדת + פרמיות !!! — 03-202494/5.

● שליחות מעולה + קטנוע למשרה מלאה, תנאי שכר מצו־יינים. 243746, 228211, 660103 — מלי.

● שליח + רשיון לוספה ו־פרשי במשרה מלאה. 03-315324 בעבודה.

● בחור דינאמי לשליחויות לאחר שרות צבאי, בעל רשי־יון רכב, אפשרות לקידום — 03-660174/5.

● בחורים/ות בעלי רשיון ל־וספה או בעלי וספות, הכנסה גבוהה תנאים מצויינים בסיס/ אחוזים/אשיל 03-228462 — 03-224208.

● ליקב ראשל״צ דרוש שליח צעיר בעל רשיון לתספה — 03-942021 מיום א'.

● למכון העתקות — שליחים + וספה ואופניים, תנאים ט־בים. 03-244875.

● שליחים/ים + קטנוע רשיון לקטנוע המכירים ת״א. 03-293006, 296371.

● דרוש שליח עם רשיון ל־טוספוס ל„גוון שיווק" 724150.

● דרוש נער לעבודה קבועה בחנות ושליחויות לפנות ליעד פרוטל רענן 34 ת״א טל. 821524.

● שליח מקצועי + רשיון ל־וספה למשרה מלאה 03-217121.

● מכונאי שליח להוצאת ספ־רים, רשיון למכונית ולקטנוע 03-285377.

● שליח אחראי עם קטנוע או עם אופניים 258376.

● שליחים רציניים עם רשיון לוספה תנאים מעולים 03-383566.

● שליח בעל קטנוע/רשיון ל־משרה משתלמת, נדרשת הכרת העיר 03-204042.

● נער שליח + רשיון ל־קטנוע „שיר" ליבקולן 5 — 03-283495.

● שליח, רצוי עם קטנוע ל־שעות, טלפון 03-601.

● שליחים בעלי קטנוע גיים או רישיון לקטנוע — 03-471329.

● דרוש שליח + רשיון ל־ וספה, ליום עבודה מלא, החתלה מיידית 03-251294.

● שליח בעל רישיון לק־נוע רצוי מאזור חולון בת־ראשל״צ תמורת שכר + תנ־ צמוד טל: 03-9611148.

שרותי אחיות

● למנסיון לקשישים נהריבגב אחיות מוסמכות לעבודה ב־ווקים 03-661632.

● ל„גאלוסל" למבגרת מעולה תנאים במזור ההרבד הנזרו אחיות, תלמידות ממוסמכות ל־תמואה. 03-5460287.

פנסיונרים

● פנסיונר + כושר הליכה לחלוקת פרסומת בחנות ד תר 03-453514.

ביקוש עבודה

● מסיבולות מוכר מטוח ב־בעיות ילדים (נוער) 03-449080 03-9103457.

● מהנדס בנין מעוניין בעבו־דות חישוב בטונים ופיקוח ... 302589.

מנהל

לבי״ס שדה חצבה שבערבה

התמצאות טובה בנושאי טבע וידיעת הארץ (רצוי אקדמאי) נסיון קודם בהדרכה ועבודה חינוכית, ארגון, וניהול.

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים וממליצים למח' כ״א ח' חשפלה 4 ת״א 66183.

מנהלן

לבי״ס שדה אכזיב

נסיון קודם בנושאי ארגון ומנהלה; ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות תחזוקה; יכולת הפעלת צוות עובדים, בעל רשיון נהיגה.

התחלה מידית. מגורים במקום.

ראיונות במח' כ״א רח' השפלה 4 ת״א יום ד' 3/9/86 11:00-12:30

רכז חוגי סיור

לאזור מזרח הגליל (טבריה-קרית שמונה)

ידע בנושאי טבע וידיעת הארץ (רצוי אקדמאי)

הכרת הארץ, סיור וניווט,

נסיון קודם בהדרכה ועבודה עם נוער, כושר ארגון ונהול,

ניידות גבוהה בשטח.

מועמדים מתאימים יתקשרו למח' כ״א 03-375061 שלוחה 240 לריבר לתאום מפגש.

החברה להגנת הטבע

שופר-סל

דרושים

מחסנאים

לסניפי גוש-דן והמרכז

הכשרה תינתן במקום

מועמדים מתבקשים לפנות ביום ראשון 31.8.86, בין השעות : 09.00-11.00 למח' כח־אדם, בית שופרסל, רח' רוטשילד 79 ת״א.

סלון טוקיו SHARP

דרושים לאזור תל-אביב

★ מנהל מעבדה ★ טכנאי טלויזיה ★ פקיד טכני ★ מוביל (נהג + רשיון ב')

בעלי נסיון יטלפנו 03-204262 בשעות 8.00—11.00.

תלמה

למפעלנו בחיפה

דרושים :

1. עובד אחזקה

למכונות אריזה אוטומטיות

הכשורים הדרושים :

★ בוגר בי״ס מקצועי

★ נסיון בתעשיה במכונות אריזה אוטומטיות.

★ ידע באוטומציה ופניאומטיקה תעשייתית.

2. כימאי/ת

הכשורים הדרושים :

★ תואר אקדמאי בכימיה.

★ נסיון במכשור ובדיקות מעבדה בתעשיה.

★ ידיעת השפות עברית ואנגלית.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לפי הכתובת — תלמה — מח' כח־אדם ת.ד. 707 חיפה 31106.

הרוב קובע: ידיעות אחרונות העתון של המדינה

להברת מחשבים

דרושים/ות

אנשי מכירות

משכורת + אחוזים, תנאים טובים למתאימים.

בעלי נסיון קודם יפנו בכתב־יד בלבד ל־ט.מ.ל מחשבים, ז'בוטינסקי 7 ת״א 63479

קופיין בע״מ

מפעל לשיפוץ חלקי חילוף לרכב

דרושים:

חשמלאי ומכונאי רכב

מסגר

עובדים ועובדות יצור (רצוי רקע טכני)

מחסנאי טכני

אחראי מח' אריזה ומשלוחים

בני ברק 03-784808 03-781240

סהר

חברה ישראלית לביטוח בע״מ

דרוש/ה

עורך/ת פוליסות אלמנטרי/רכב

באמצעות מחשב.

– נסיון של שנתיים לפחות

– רצוי בוגר ת המכללה לביטוח

משרה מלאה — 5 ימי עבודה

נא להתקשר 03-640418 (פרט ליום ו').

מחשבה אחת קדימה

א.כ.א.

אספקת כח אדם זמני בע״מ

דרושים לנו עבור לקוחותינו לעבודות קבועות:

איש אחזקה

נסיון של 5 עד 6 שנים בתחזוקה מבנים וקירור. רשיון השמלאי. תושב איזור המרכז. בעל רשיון נהיגה.

נהגים (רשיון ג')

בעלי השכלה של 11 שנות לימוד. תושבי גוש דן. העבודה משעה 3 בלילה.

מסגר/מכונאי

נסיון באחזקה של מלגזות, עגלות שינוע. תושב גוש דן. בעל רשיון נהיגה.

עובדי יצור

העבודה בשתי משמרות. מתאים גם לסטודנטים לתקופת חחופש. תושבי גוש דן.

נא לפנות טלפונית למשרדנו 03-282487, 03-287817

רשת עמל

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

במרכז רשת עמל

דרוש מהנדס בנין

לתכנון, פיקוח וביצוע עבודות בנית במוסדות חינוך.

יועדף מהנדס בעל נסיון.

התפקיד ארצי ומחייב ניידות ורכב.

המועמדים יפנו בכתב אל : כח אדם, רשת עמל, רחוב קהילת קיוב 15, אפקה, תל־אביב. טלפון : 03-497-444

„עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכונים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לנוער ולמבוגרים ...

חברה מסחרית מחפשת

איש מכירות מעולה

בעל יוזמה ומרץ עדיף עם קשרים בענף הנגריות

בעל רשיון נהיגה.

נא לשלוח תולדות חיים + פרטים על נסיון קודם.

קורצמן עמק יזרעאל 44 תל־אביב

להברה מסחרית גדולה בענף הרכב דרושים :

● מכונאי רכב בכיר

● מכונאי רכב

★ לבעלי סוג התחלתי תינתן הדרכה מקצועית

● בוחן רכב מוסמך

★ בעל נסיון של 3 שנים

● מכנאי תביעות

★ דרושה שליטה בשפה הצרפתית

★ ידיעה במכונאות רכב.

נא לפנות לטלפון : 7791110-9 ל„בת אדם"

פריקלאס ים־המלח בע״מ

למפעלנו במישור רותם דרושים

כימאים / מהנדסי/ות כימיה

לתפקידי רב אתגרים בתחומי השיווק

• כימאי/מהנדס כימיה ליחידת השיווק

• תואר ראשון בכימיה/הנדסה כימית • רקע קרמי - יתרון • שליטה בשפה העברית • ידיעת השפה האנגלית על בוריה (רצוי שפת אם) - שפות נוספות יתרון • נסיון בשיווק מוצרים טכניים כולל שרות ללקוחות • נסיון מסחרי וכושר ניהול מו״מ עם לקוחות.

• כימאי/מהנדס כימיה לשיווק מוצרים מיוחדים

• תואר ראשון בכימיה / הנדסה כימית • נסיון קודם בתחומי הפולימרים, תעשית הגומי או הפלסטיקה - יתרון • ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין - שפות נוספות יתרון • נסיון בשיווק מוצרים טכניים כולל שרות ללקוחות • נסיון מסחרי וכושר ניהול מו״מ עם לקוחות.

5 ימי עבודה בשבוע – תנאי השכר יקבעו עפ״י כישורי המועמדים למועמדים מחוץ לאזור תנתן עזרה בדיור

כתובת לפניות. פריקלאס ים המלח בע״מ, מישור רותם ד.נ. ערבה 86800 טל. 057-53031

בקבוצת כימיקלים לישראל

תוים חרב לאת

על יד כפר הרואה

טל' 063-65339, 063-65675 בערב 063-65397

דרושים

* מדריכים חינוכיים
* אם בית מרכזית — מגורים במקום
* מורה למכונאות רכב — חצי משרה
* מרכז/ת מחשבים

נא להתקשר לטלפונים הנ״ל.

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הטכנית ת״א

בן־יהודה 12.

א'-ה', 14.00-18.00.

טל: 284128, 03-298877

דרושים

* **כרסמי** C•N•C
5 שנות נסיון, יוצאי צבא, פרופיל גבוה, לעבודת משמרות, בגוש־דן.

* **חרטים**
קונבנציונלים ו־C.N.C
5 שנות נסיון, יוצאי צבא, פרופיל גבוה, לעבודה באיזור ת״א והשרון.

* **שרטטות מכונות (תעופתיות)**
יוצאות ח״א — מח' פיתוח, בעלות פרופיל צבאי גבוה, לעבודה באיזור השרון.

* **מבלטנים**
5 שנות נסיון, יוצאי צבא, בעלי פרופיל גבוה, לעבודה באיזור ת״א.

* **מלחימות/מחווטות**
לפחות שתי שנות נסיון, עדיפות ליוצאות ח״א, שכר גבוה למתאימות.

* **צבעים תעשייתיים**
עם נסיון והמלצות, יוצאי צבא, בעלי פרופיל גבוה, לעבודה באיזור השרון.

* **נגרים**
לעבודות אחזקה של מבנים.

מנפאואר MANPOWER

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים • תל אביב • חיפה

באר שבע • רחובות

אנחנו רוצים ללמד אותך

עיבוד תמלילים

אם את כתבנית מנוסה בעברית ו/או אנגלית, אנו נכשיר אותך למקצוע העתיד :

עיבוד תמלילים

הלימודים מתבצעים על הציוד המתקדם והנפוץ בתחום המשרד הממוחשב.

תמורת ההכשרה תעבדי בשרותנו בשכר מלא. תוכלי לרכוש מקצוע מבוקש ולצבור נסיון חשוב בעבודה.

פני אלינו בהקדם !

א'—ה' 08:00—14:00

ת״א, רח' בן־יהודה 12.

טל : 03-298877.

מנפאואר MANPOWER

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

דרושים לעבודה בארה״ב

1) בעיר ניו־יורק, לניהול חממה מבוקרת לגידול תבלינים בהידרופוניקה, דרוש ; אגרונום, ניסיון בשטח.

2) בקריביים, לניהול חוות לגידול תבלינים, דרוש ; אגרונום

ניסיון בשטח, (אפשרי רק בגד״ש), רצוי ללא ילדים.

מתאימים יפנו לטלפון 03-319457

לחברת שווק בענף האינסטלציה

דרוש

מחסנאי

רצוי עם נסיון

טלפון 810788 – 812041

דרוש

מפעיל

למכונת קידוח (בסלע)

לעבודה בצפון

03-476859

תגבל

קבוצת משמרות בע״מ

למשרדנו בת״א

דרושים

* פקידה

★ ידע והדפסה בעברית

★ הפעלת מרכזיית טלפונים

* שוער

★ בדיקת תעודות משלוח

★ מעקב אחר כניסה ויציאת סחורה

המעוניינים יפנו טלפונית למר רפאל פומן

טל : 03-821794, או : 03-812001.

יעד דלתא DELTA

דרוש/ה

עובד/עובדת מחסן

לשבוע עבודה מלא

בין השעות 08.00 — 16.00

נא לפנות לנחמה טל' 9231552

בין השעות 09.00 — 13.00

מרכז ארצי לבחינות ולהערכה
NATIONAL INSTITUTE FOR TESTING AND EVALUATION

מיסודן של האוניברסיטאות בישראל

מבקש הצעות מועמדים/ות לתפקיד

ראש מדור ענ"א

תאור התפקיד:
- אחריות למערכות הממוחשבות של המרכז הארצי (2 מחשבי IBM-PC 7, VAX
- ניהול צוות של 5 תכניתנים
- ניהול אחזקת התכנה הקיימת
- פיתוח מערכות לעיבוד נתונים מינהלי

כישורים נדרשים:
- תואר אקדמי רלוונטי
- יכולת ניהול צוות
- נסיון בעיבוד נתונים מינהלי
- יכולת ניהול מערכת הפעלה
- יכולת מוכחת בפיתוח תכנה
- רקע במסדי נתונים

– תנאים טובים למועמד/ת המתאים/ה סודיות, מובטחת

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בלבד אל: מרכז ארצי לבחינות ולהערכה – עבור "ראש ענ"א, ויפרטו קורות חיים, נסיון והמלצות. רחוב חיים יחיל 6 א' ירושלים 93593 טל 02-663161

דחף

א.זליג
אנשים מעולים לתפקידים בכירים

בכירים לקריירה חדשה

ללקוחותנו · חברה תעשייתית בתחום המזון ומוצרי חלב באיזור ת"א

דרושים:

(1) מנהל/ת מפעל
מהות התפקיד: ניהול מפעל – ייצור, כ"א, מערכת לוגיסטיקה, שרותים ותחזוקה.
כישורים: נסיון מוכח של כ־10 שנים בניהול מפעל. כושר ניהול עובדים.
השכלה: מהנדס תעשיה וניהול או מהנדס מכונות (רצוי בוגר מנהל עסקים).
שפות: שליטה בשפה האנגלית או הגרמנית.
גיל: +35.

(2) מהנדס/ת מפעל
מהות התפקיד: ידע ויכלת להפעיל מחלקות שונות מבחינה מקצועית.
כישורים: ידע ונסיון של כ־10 שנים בתחום מוצרי חלב.
השכלה: מהנדס מזון.
שפות: שליטה בשפה האנגלית או גרמנית.
גיל: +35

סודיות מובטחת

תפקידים אלו מיועדים לנשים וגברים כאחד

נא לשלוח קורות־חיים כתובים בעט כדורי על נייר ללא שורות ולציין את היד הכותבת אל: א. זליג, ת.ד. 4230 ת"א 61041. לפרטים נוספים: טל: 03-667610, 03-667630

בימים א'–ה' בין השעות 09.00 — 17.00, רח' גאולה 42 ת"א.

דחף

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר

אנו מגייסים למחלקה העוסקת בניתוח מערכות המפעל, מערכי שינוע, אריזה, אחסון, או"ש, תקן כח־אדם, תפ"י ועוד.

מהנדס ייצור

הכישורים:
- * מהנדס תעשיה וניהול
- * נסיון בן 3 שנים בתעשיה
- * כושר ארגוני ויחסי אנוש טובים
- * נסיון קודם במספר תחומים מהנ"ל – יתרון

למועמד המתאים מובטחת עבודה מגוונת במפעל דינמי ומתפתח

המודעה מתיחסת למועמדים ולמועמדות כאחד.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למנהל המנגנון.
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת.

RAD
data communications ltd.

דרושה לנו.

מזכירת מחלקת שיווק
- ידיעת אנגלית טובה מאד.
- נסיון של שלוש שנים לפחות כמזכירה.
- יכולת הדפסה טובה באנגלית ובעברית.
- נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים — יתרון.
- השכלה תיכונית מלאה.
- משרה מלאה.
- מגורים באזור המרכז.

אנו מציעים לך עבודה מגוונת באוירה נעימה ודינאמית ובתנאים מצויינים. אפשרות להסעה מסודרת.

תחילת עבודה מיידית • 5 ימי עבודה 07:30 — 17:00

אם יש לך כל הכישורים שפורטו, אנא כתבי לנו לרד תקשורת מחשבים בע"מ, מחלקת כח־אדם, רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69710

בצרוף פרטי נסיון בעבודה וקורות חיים.

כל הפונים ייענו. סודיות מובטחת.

רד תקשורת מחשבים בע"מ... חברה צעירה ודינמית...
אנו מפתחים מייצרים ומייצאים מוצרים ומערכות בתחום תקשורת מחשבים.

לאהובה שרותי משרד ומחשוב
דרושות

1. כתבנית מנוסה למעבד התמלילים

2. כתבנית מנוסה למכונות כתיבה I.B.M.

03-475236

כשרים
משרות

עבור אחת מלקוחותינו חברת בניה גדולה ומובילה באזור המרכז

1. מהנדס ביצוע בכיר ראשי.
התפקיד: ניהול אתרי החברה תאום תכנון וארגון הביצוע מו"מ עם קבלני משנה, ספקים ורשויות. המועמד: ידע והכרת ענף הבניה ותק של 7 שנים לפחות. אדם דינמי ונמרץ, עם נכונות לעבודה קשה.

2. מהנדסי ביצוע
רקע מקצועי ונסיון בתחום הבניה הפרטית.

נא לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 681 הרצליה 46606
רק פניות מתאימות יענו
סודיות מובטחת

דחף

דרושים

עובדי מחסן

עם רשיון נהיגה
לפנות לטל' 03-824186
03-834488

עיריית רחובות
מכרז כ"א פומבי מס 4/86

דובר העיריה ומנהל המחלקה ליחסי צבור

במשרה מלאה

תאור התפקיד – טפול בכלל יחסי הצבור של העיריה, קשרי עתונות, פרסום והסברה, עריכת והכנת עתון העיריה. נציג הלגנות החושב, ומטלות נוספות לפי דרישה.

הכשורים הנדרשים – ידע ונסיון בעבודה עתונאית כושר הבעה מעולה בכתב ובעל פה, השכלה פורמלית בתחום התקשורת (לפחות קורס שנתי ביחסי צבור), התמצאות בעריכת פרסומים והליכי הבאה לדפוס, נסיון בעבודה במסגרת צבורית, נכונות לעבודה מעבר לשעות המקובלות, בעל רכב ורשיון נהיגה.

תנאים מעולים - בהתאם לכשורי המועמד ועפ"י ההסכמים המקובלים ברשויות המקומיות.

טופסי הגשה למכרז הנ"ל, יש להגיש ע"ג טופס מועמדות שניתן לקבלו במח' כח־אדם – עיריית רחובות, בלוטקין 1, טל' 08-454416

המועד האחרון להגשת מועמדות 12.9.86

י. הרמלך – ראש העיר.

דחף

לחברת שיווק ארצית
דרושים

מוכרים מדלת לדלת

מתאים גם לעקרות בית וסטודנטים.
מוצר חדשני של קבוע.
רווחים נאים למתאימים.
לפנות 03-374966

טכנאי – הנדסאי אלקטרוניקה
מיידי

רצונך בשילוב?
- * אתגר ציוני־דתי וחברתי בישוב הר ברכה בשומרון
- * עבודה מובטחת ומעניינת בתנאים טובים

רצוי נסיון בתחום הקשר.

בפרטים נא לפנות:
למזכירות "ברכה"
מ־8.00–13.00
053-73668, בערב
חיים 053-79584,
דרור 053-70535

אל אור
אספקה לישראל בע"מ

דרושים
1) **טכנאי מכונות,** ידע ברכש ובבקורת איכות
2) **מסגר רתך** מנוסה + קריאת שירטוטים.
3) **מלחים צנרת** למחלקת קירור.
4) **רתך ארגון.**

לפנות לנחום 03-9613322

דחף

מפעילה/ קלדנית
בעלת ידע בהנהח"ש ובעלת נסיון בלבד על IBM-PC

כמו כן לשליחויות ועבודות מזכירות
תנאים טובים, 8.00–16.00
לפנות טל. 03-611617, 03-621387

דחף

פקידה מזכירה למחלקה בתחום השיווק

דרושה

פקידה מזכירה

הכישורים הנדרשים:
- * הדפסה שוטפת בעברית ואנגלית
- * יכולת ניהול תכתובת עצמאית
- * תקשורת טובה עם עובדים וגורמי חוץ
- * משרה מלאה.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 895 ת"א לציין על המעטפה „פקידה".

לקבוצת מפעלי עלית
למפעלנו בלוד דרוש

מנהל חשבונות
מוסמך

נסיון של 5 שנים לפחות
יכולת עצמאית בעבודה
טמרים באזור לוד – יתרון.
נא לפנות לת.ד. 17 רמת־גן, עבור „מנהל חשבונות".

טוב לי עם עלית

דרוש/ה
עובד/ת קהילתי

לעבודה במושב שקום באזור בית־שמש

הדרישות: השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית או בסוציולוגיה או במדעי ההתנהגות. בעלות על רכב הכרחית.

ההעסקה במשרה חלקית לפי חוזה מיוחד.

המעונין ועונה לדרישות הנ"ל, יפנו בכתב יד, אלו ת.ד. 37212 ת"א 61372.

דחף

המרכז הקהילתי ע"ש אדית פולק בק. גת

דרושה

מורה לבלט
- * הכשרה במוסד מוכר
- * נסיון בעבודה עם ילדים
- * שכר בהתאם לכשורים

נא לפנות למתנ"ס קרית־גת בטלפונים 051-883424, 051-886177, 051-874527

בימים א–ה בשעות 8.00—13.00, 16.00—19.00

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני של דחף לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס

03-611001

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב

המחלקה המשרדית

רח' בן־יהודה 12, א'־ה', 08:00 — 14:00

טל: 284128, 03-298877

- * **קלדניות מסוף אלפא נומרי**
בעלות נסיון של שנה ומעלה בהעברת חומר של הנהח"ש, לעבודה של 6 שעות לפחות ביום, שכר גבוה ותנאים טובים למתאימות.
- * **מרכזניות תדקס**
בעלות נסיון של שנה לפחות, בוגרות תיכון, יוצאות צבא. ליום עבודה מלא.
- * **פקיד/ת יבוא/יצוא**
בעל/ת נסיון רב בנהלי מכס, לתקופה ממושכת, באיזור נוש־דן. תנאים טובים למועמד/ת המתאים/ה.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

הל לביטוח
מהגדולות והמבוססות בענף הביטוח

דרושים לנו!!

2 סוכני ביטוח

פעילים לעבודה כשכירים

יכולת וידע – להדרכה!!

כישורים – כמפעיל צוות מכירה!!

תנאים טובים למתאימים!

לקביעת ראיון צלצל 03-221573
03-231924 פרט לימי ששי.

מנורה
חברה לבטוח בע"מ

הלוח הכללי הגדול והנפוץ

לקבוצת מפעלי עלית
למפעלנו ברמת גן דרוש/ה

פקיד/ת יבוא

הכישורים:
- * ידיעת עברית ואנגלית על בוריין
- * השכלה על תיכונית — יתרון
- * רצוי נסיון ביבוא
- * רצוי ידיעה בהדפסה
- * יכולת לעבודה בצוות
- * משרה מלאה.

נא לפנות בכתב יד ולציין קורות חיים ונסיון לת.ד. 19 ר"ג, לידי מחלקת יבוא.

טוב לי עם עלית

דלתא DELTA
טקסטיל שיווק בע"מ

דרושים

מפעיל/מפעילת מחשב

במישרה מלאה

הכישורים הדרושים
- * יכולת לנהל חדר מחשב
- * נסיון בעבודה בשיטות BATCH ובמחשב IBM 34 או ב־IMB 36
- * נסיון של שנתיים לפחות בתפקיד דומה.

נא לפנות לנחמה טל' (03)9231552
בין השעות 09.00 — 15.00.

שריר
איתך בדרכים

- סניף ת"א — **חשמלאי/מכונאי רכב**
סוג 2 לפחות לעבודה במשמרות.
- **נהגי גרר** לעבודה במשמרות.
- **פקידי תפעול** .לאחר שרות צבאי
בעלי רקע פיקודי לעבודה במשמרות.
לפנות למיכה 03-7514433.
- סניף ירושלים — **חשמלאי/מכונאי רכב**
סוג 2 לפחות לעבודה במשמרות.
לפנות לאלי 02-246418.
- סניף חיפה — **חשמלאי/מכונאי רכב**
סוג 2 לפחות לעבודה במשמרת.
לפנות לרמי 04-674476.

מקבוצת הסנה השקעות בע"מ, דלק השקעות ונכסים בע"מ והפניקס חברה לביטוח בע"מ

קל' המפרסם

HAMETZAYED
המצייד שיווק בע"מ
שווק מוצרי מחנאות וספורט

דרושים:

1) סוכן מכירות עצמאי
עם רכב לאיזור הדרום
כישורים: אמינות מסירות לעבודה נכונות להשקיע מאמץ ולקבל תמורה בהתאם

2) פקידה בעלת נסיון
ליום עבודה מלא
עם ידע בהדפסה עברית/אנגלית
לקביעת ראיון נא לפנות: לאפרים
טל' 832725, 832231, 03-828891

סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ
יבואני פיאט בישראל

FIAT

דרושים

למוסך פיאט המרכזי בתל־אביב

- * **מנהל עבודה**
בעל תעודת הסמכה ונסיון מוכח
- * **בוחני רכב**
- * **מכונאי רכב**
- * **חשמלאי רכב**

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות עם המסמכים שברשותם למחלקת כח־אדם, דח' יצחק שדה 30, תל־אביב, טל: 03-330971

– סודיות מובטחת –

רוכש/ת מודעות!

בכל רחבי הארץ

אנו מציעים לך:
- **הכנסה גבוהה המורכבת מ־**
- * שכר בסיסי
- * עמלות ובונוסים
- * עבודה קבועה ומעניינת במדור פרסומי פופולארי

אם הינך רציני/ת ובעל/ת כושר התמדה ויכולת גבוהה פנה/י אלינו טל. 03-848912

תדיראן
שיווק ושרותים בע"מ

דרושים:

מתקינים מנוסים

למזגני חלון ומפוצל בעלי רכב.

לפנות לטל. 04-724411
לעמוס ברק.

תלמה
לסניף המכירות המרכזי ברמת־גן

דרושות

מדגימות לקידום מכירות

באיזורים:
תל־אביב, רחובות, ראשון לציון, גבעתיים, אשדוד.

העסקה הינה בהיקף של חצי משרה בימים א'–ה' ובשעות אחה"צ.

המעוניינות מתבקשות להתקשר לאייל בסניף רמת־גן טלי: 03-7513277/8, בימים א'–ה' בשעות 08.00—15.00 לשם קביעת ראיון.

למשרד נסיעות

דרושים

מזכירה

מומחה/ית לנסיעות

מומחה/ית לתיירות פנים

רכז/ת אירועים

פקיד/ה מורשה לנסיעות

מנהל/ת חשבונות

כל המועמדים חייבים להיות דוברי שפות זרות עם נכונות לעבוד גם בשעות הערב ועם ניסיון מוכח

טל: 03-368281, 03-787620/1, 03-783747

לחברה מסחרית ליבוא ושווק בת"א

דרושה מזכירה
למנהל שווק

הכישורים הדרושים:
- חשכלה תיכונית
- ידיעת עברית אנגלית — כולל הדפסה
- גישה ונסיון מסחרי
- ידע בארגון עבודות משרד

— יום עבודה מלא —

נא לפנות לת.ד. 1222 בת־ים עבור מזכירות שווק ולפרט קורות חיים ונסיון קודם בכתב יד.

אלרן elran
מחשבים בע"מ computers ltd.

טל. 03-7511893, 03-7517019, 03-7511828

דרושים

אנשי מכירות

לעבודה מידית. נסיון הכרחי
למתאימים שכר גבוה.

---

intel
חברת אינטל הינה החברה המובילה בתחום רכיבי ומערכות מיקרו־מחשבים

מהנדס מכירות ויישומים

אם אתה בעל השכלה בתחומי אלקטרוניקה ומחשבים ונסיון במכירות

אנו מציעים:
- * תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
- * מעורבות עם קבוצות הפיתוח המתקדמות בארץ
- * השתלמויות בארץ ובחו"ל
- * אוירה נעימה
- * רכב חברה
- * תנאים בהתאם לכשורים

נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים

איסטרוניקס בע"מ
אלקטרוניקה־ציוד ותוכנה
ת.ד. 36300 תל־אביב

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני של דחף לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס

03-611001

RS שירותי כוח אדם
דרושים
למחלקה המשרדית בתל-אביב
דרושים:
* כתבניות טלקס אנגלית
* נקבניות דיסקטים
* כתבניות עברית
* מזכירות עברית-אנגלית
* פקידות יבוא-יצוא
* פקידות מחסן - לעבודה באיזור חולון 14:00-22:00
* פקיד תיוק - ידע באנגלית
* מעבדות תמלילים LEX, WORDMILL, WORDSTAR, LANIR, DCF, WANG,
כל המועמדים חייבים להיות בעלי נסיון בתחומים הנ"ל, תנאים טובים למתאימים
לפנות לאו.אר.אס. ככר אתרים 134 תל-אביב טל. 03-202460
RS שירותי כוח אדם

אלאופ
תעשיות אלקטרו־אופטיקה בע"מ
הצטרף היום למתכנני המחר.
אלאופ קולטת כח־אדם מקצועי ומעולה לתכנון ופיתוח מוצרים חדישים ומתוחכמים המשלבים אלקטרו־אופטיקה, מחשבים ואינטליגנציה מלאכותית.
הצטרף/י אלינו — תן/י ביטוי לשאיפותיך ולכישוריך המקצועיים, בתחומי העיסוקים הבאים:

מהנדס/ת אלקטרוניקה
בעל 5 שנות ניסיון בתחום מעגלי חוידיאו לעבודה בנושאים הבאים: אפיון, הגדרה ופיתוח של מצלמות, פיתוח מגברי וידיאו שקטים, שילוב מצלמות ומעגלי וידיאו במערכות הספק
(משרה 5003)

מהנדס/ת אלקטרוניקה
בעל ניסיון של 5 שנים בתחום מעגלי הספק לתכנון ופיתוח ספקי־כח ממותגים למתחים נמוכים וגבוהים.
(משרה 5004)

מהנדס/ הנדסאי אלקטרוניקה
לעבודה בפיתוח ציוד צבאי וציוד בקרה אלקטרו־אופטי
ידע וניסיון בתחום מימוש מעגלים אנגולים — יתרון
(משרה 5006)

★ תנאים טובים למועמדים המתאימים ★
מועמדים מתאימים המעוניינים להשתלב בחברה, מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות־חיים, השכלה ונסיון קודם לפי הכתובת: "אל־אופ" תעשיות אלקטרו־אופטיקה בע"מ, מחלקת משאבי־אנוש קרית וייצמן, ת.ד. 1165, רחובות, מיקוד 76110 (בציון מספר המשרה). סודיות מובטחת.

לחברת מארגני טיולים בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עם נסיון וידע.
קורות חיים לת.ד. 2064 רחובות 76-120.

עליית הנוער — הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעלית ילדים ונוער
לבתי ספר לחינוך ולהכשרה מקצועית
דרושים
מורים מדריכים - מקצועיים
לשנת הלימודים תשמ"ז.
1. למרכז־הנוער רחובות:
לפקידות שליש משרה.
לנגרות שליש משרה.
לפנות למנהל במרכז טל' 08/457969.
2. למרכז־הנוער לוד:
לחשמל כללי משרה מלאה.
לנגרות שני מורים במשרה מלאה.
לפקידות שתי מורות במשרה מלאה.
לפנות למנהל במרכז טל' 08/227488.
3. למרכז־הנוער הדתי באשקלון:
לחשמל רכב במשרה מלאה.
לפנות למנהל במרכז טל' 051/22388.
מועמדים בעלי רשיונות הוראה שימצאו מתאימים יועסקו ע"י משרד החינוך והתרבות.

לודו
חברה להנדסה בע"מ
למשרדנו בב"ש
לעבודות כנון והקמה של פרוייקטים בתעשיה הכימית דרושים:
★ מהנדס כימאי — רצוי נסיון קודם של 2-3 שנים בתכנון.
★ מהנדס כימאי — מתחיל
★ מהנדס פרוייקטים — מהנדס כימאי או מכונות בעל נסיון בתחום עבודות אלו.
לפנות בכתב יד אל ת.ד. 695 באר־שבע 84105.

לקבוצת מפעלי עלית
למפעלנו ברמת-גן דרוש
חשמלאי מוסמך
עם נסיון של 5 שנים לפחות באחזקה
המעונינים יפנו לטלפון 731111 מיום א' — לכח אדם.
טוב לי עם עלית

למוסד ציבורי באזור הרצליה
דרושים:
עובדי נקיון
טל: 052-545896
052-525240

דרוש כרסם
מעולה
תנאים מצויינים לאדם המתאים
08-221053,
03-708357

למפעל תעשייתי גדול בגושידן,
דרוש/ה
פקיד/ה לכוח־אדם.
* תואר ראשון במדעי החברה - לימודי עבודה - יתרון.
* נמרצת ובעלת תושיה, מסוגלת לטפל בעובדים ברמות שונות.
* נכונות ליום עבודה מלא ולעבודה בשעות מאוחרות בעת הצורך.
בדבר פרטים נוספים, נא לפנות לטלפון: 03-740851 מחלקת כ"א

עליית הנוער — הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעלית ילדים ונוער
לבית ספר לחינוך ולהכשרה מקצועית
דרושים
מורה / מדריך
לשנת הלימודים תשמ"ז
למרכז־הנוער בתל־אביב
מורה/מדריך לחשמל כללי.
מעל למשרה
לפנות למנהל מתי וייסברג טל' במרכז 03/394560. בבית 03/807386.
מועמדים בעלי רשיונות הוראה שימצאו מתאימים יועסקו ע"י משרד החינוך והתרבות.

לתושבי חולון/בת־ים/ראשל"צ וגוש דן
עתיד בע"מ
שרותי כוח אדם.
דרושים:
* עובדים מקצועיים בעלי רקע טכני לעבודות הרכבה וייצור.
* עובדים בלתי מקצועיים שיוכשרו לעבודות הרכבה, ייצור, מיון ועבודות מגוונות אחרות.
* חרט מקצועי עם נסיון קודם במחרטות רגילות לעבודה על חלקים נסים אפשרי גם בעלי נסיון במכונות מטורף.
* חשמלאי עם נסיון בלוחות פיקוד ובקרה לחיווט דיזלים – גנרטורים
למועמדים המתאימים תוצע מגוון של עבודות תנאים טובים ויחס אישי עם אפשרויות לפרמיות ושעות נוספות.
לפרטים: "עתיד", סוקולוב 29 חולון 03-840721, 03-889022

למשרד מהנדסים דרוש
מהנדס תבדואה
4 שנות נסיון עצמאי בעבודה
לפנות בכתב יד, לת.ד. 1334 ת"א וא לציין על המעטפה ח'/23567

לחברה לעבודות חשמל באזור תל־אביב
דרושים
1. מנהל עבודה - בעל רשיון חשמל ונסיון
2. חשמלאים - בעלי נסיון
טל' 03-735320 03-787165

לחברת ביטוח דרוש
מנהל גביה וחשבונות
בסניף.
כישורים דרושים:
1. ניסיון רב בגביה והתאמות של סוכני ביטוח.
2. סוג 2-3 בהנה"ח + ניסיון בהנה"ח.
3. גיל 30-40.
4. יכולת ניהול צוות עובדים.
לפנות לטלפונים 03-246652, או 03-253698, לרימון. 03-232271

לקבוץ ניר דוד דרושים
קוטפים מנוסים
לקטיף כותנה
נא לפנות לטלפונים ביום 065-83055
בערב 065-83751

הסתדרות מדיצינית הדסה
למרכז לטיפול תומך (הוספיטס) בהר הצופים
דרושות
אחיות מוסמכות
במשרות מלאות או חלקיות
כוחות עזר
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לאגף כח אדם ת.ד. 12000 ירושלים 91120 או טלפונית 02-818111/4682 4684.

משאויר
טעינה אוירית בע"מ
דרושים
*** מלגזנים**
*** עובדים**
בלתי מקצועיים
לעבודה במשמרות בנתב"ג
להתקשר: 03-9711696

לפרסם מודעה?
דחף סוכנים
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון
ת"א דחף מרכז — קומה 8 בית השוואה (פינת אלנבי 49) טל 622547
ת"א דחף דיזנגוף — רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל 239982
ת"א דחף בן יהודה — רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל 656120
ת"א דחף אלנבי — רח' אלנבי 123 (כבר המושבות) טל 614433
חיפה דחף — רח' הרצל 11 (הדר) טל. 645333/4
ירושלים דחף — רח' יפו 43 (ככר ציון) טל. 226335
דחפון שרות מודעות טלפוני טלפון 03-811001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

למוסד ציבורי
דרוש/ה פסיכולוג/ית
בעל/ת אוריינטציה תעסוקתית־ארגונית לעבודה בפרוייקט קליטת עולי אתיופיה בתעסוקה. העבודה כרוכה בנסיעות במחוז אשקלון.
נא לפנות לד"ר יעל שרשבי טלפון 03-370848

לבית הספר חימי מבואות־ים במכמורת
דרושים
מדריכים חברתיים
לנוער בגיל תיכון
(מגורים במקום הכרחיים).
מהנדס או הנדסאי
תעשיה וניהול, להוראה.
המעונינים יפנו טלפונית להנהלת המוסד 053-93242.

מיכון למטע — פרדס חנה
דרושים
1. איש שרות
בעל ידע בהידראוליקה, מנועים ומסגרות.
2. חרט מעולה
3. מפעיל מכונות לעיבודי פח
תנאים טובים למתאימים — 5 ימי עבודה בשבוע.
בעלי נסיון של מספר שנים בתפקידים אלה מתבקשים לפנות בשעות העבודה או בכתב אל:
מיכון למטע — ת.ד. 71, פרדס חנה 37100 טל': 063-71203.

יצחק זלצרמן בע"מ
מפעל לייצור גופי תאורה ועבודות פח ומתכת
✶ מפעיל מכונות כיפוף (ברקפרס)
✶ מסגר־רתך אוטוגן
✶ עובד לריתוך נקודות
עדיפות לבעלי נסיון בעבודה
תנאים טובים למתאימים
טלפון: 03-798603, 03-786825.

"מיח" — ביח"ר לחזיות ומחוכים בתל־אביב
דרושים:
1. **מנהל/ת למתפרה ולייצור**
— בתנאים טובים
ואפשרויות קידום —
2. **תופרות**
נא לפנות טל. 03-826741

למפעל מתכת באיזור חיפה
דרוש/ה
מהנדס מכונות מטלורג
לתפקיד: מהנדס ריתוך מפעלי
דרושות תמשרת:
נסיון של 3 שנים בשטח ריתוך מתכות בעיקר אלומיניום.
✶ ידיעת השפה האנגלית חיונית.
המתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות לת.ד. 437 חיפה מיקוד 31003.
— סודיות מובטחת —

למושב אביגדור
דרוש
עובד אגום כללי + אחזקה כללית
מועמדים מאיזור קרית־מלאכי בעלי רקע אגרו־טכני יפנו טלפונית למרכז המשק 055-81223, 055-81920.

למוסד דרוש
עובד משק
לעבודות חצר שונות
בעל רשיון נהיגה במלגזה
במשרה מלאה
לפנות בטלפון 286141 שלוחה 79

ל"מכבים" — יישוב קהילתי באזור מודיעים
דרוש איש בטחון
כישורים נדרשים:
* בעל רכב.
* רשיון לנשק.
* יוצא יחידה קרבית.
שעות העבודה 08.00—16.00
טל' 715763, 715733, 03-715744.

לבית מרקחת "בלקין" בהרצליה פיתוח
דרוש/ה
רוקח/ת
מוסמך/ת
לעבודה עם קהל ומוסדות.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל': 052-548596

ימים אחרונים של חופש...
חזרה ללימודים, חיפוש עבודה!!
פרסונל
מציעה לך אפשרויות עבודה מגוונות לטווח ארוך או קצר כרצונך:
עיבוד תמלילים
מזכירות
כתבניות—עברית/אנגלית
וכו'
משרדנו בדיזנגוף 203, תל־אביב טל. 03-232667, 03-234440.

לחברה מובילה בענף התיקים והילקוטים
דרושים:
✶ **מנהל מפעל**
בעל נסיון בניהול צוות עובדים, נהול מלאי ותכנון היצור.
✶ **גזרן מעולה**
בעל ידע בניהול שולחן גזירה.
✶ **מבקר טיב**
בעל נסיון בהדרכת מתפרות.
✶ **מנהל מתפרה**
בעל נסיון בתפירת תיקים וציוד מחנאות.
נא לפנות בכתב לת.ד. 3316 ת"א, — עבור מפעל תעשיתי —
סודיות מובטחת

לפזית שיווק
דרושים:
* משווק מורשה למוצרי לון
* דילות יופי
באיזור חולון בת־ים – ניסיון ושליפון קירות חיים
רח' גורדון 13 חולון, מיקוד: 58430
לנחום בן משה

דרושות
דיילות
לעבודה ברשתות שיווק
בשעות אחה"צ בכל חלקי הארץ
העבודה מתאימה גם לסטודנטיות
בפרטים נא לפנות החל מיום א'
לטלפון 03-788573, 03-792998

לחברת מסחרית באזור תל־אביב
דרוש:
מנהל שרות למכונות חקלאיות
מהנדס או הנדסאי מכונות, רצוי בשטח מיכון חקלאי. נסיון בעבודה מעשית בתפקיד דומה. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית, כושר ניהול מו"מ בעברית ואנגלית, בעל רשיון נהיגה, גיל עד 45 שנה.
נא לפנות בכתב־יד בלבד, עם פירוט תולדות־חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 866 תל־אביב 61008 עבור מס' 518.

לחברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ
דרושים/ות
1. פקיד/ת יצוא
ידע באנגלית, נסיון ביצוא.
2. פקיד/ת,
לאחר שרות צבאי, בגרות, נסיון במעבד תמלילים — יתרון.
3. לנתב"ג פקיד/ת יבוא
בעל/ת נסיון ובעל/ת רשיון של פקיד/ת רשוי (מכס).
טל: 03-430333

לחברה מובילה במיכון משרדי
דרושים:
נציגי מכירות בכירים
בסניפים חיפה ותל־אביב
לעבודה מגוונת ומשתלמת עם אפשרויות קידום נרחבות.
ניסיון קודם במכירות — יתרון.
בעלי רכב פרטי יפנו בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 502 ת"א, עבור נ.ם.
— סודיות מוחלטת מובטחת —

לחברה המובילה בתחומה בישראל
דרושה
עוזרת לחשבת שכר
✶ בעלת ידע במערכת שכר ממוכנת.
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית החל מיום א' לאורן 03-660423

לקבוצת השמירה בע"מ
סניף תל־אביב
דרושים:
1) **מאבטחים**
יוצאי יחידות קרביות, 750 ש"ח נטו + הסעות. מתאים גם לסטודנטים במשרה חלקית.
הכישורים הדרושים:
* עד גיל 35 * שרות צבאי מלא
* פרופיל 65 ומעלה * רשיון נהיגה — יתרון.
העבודה במשמרות יום ולילה.
2) **בחורות**
לביקורת איכות לא מקצועית.
אחרי שרות צבאי, לעבודה קבועה, במשמרות.
נא לפנות במשך כל השבוע, בין השעות 11.00—14.00, למשרדי הסניף — רח' שפ"ר 16, תל־אביב (ליד שוק הכרמל).
נא להביא תעודת זהות, תעודת מילואים ו־2 תמונות.

דרושים/ות
סוכני/ות מכירות מוכשרים/ות
למוצרי איפור מעולים מארה"ב באזורי ת"א והמרכז, יפו, ב"ש וירושלים.
03-7517511/2/6

לישראפטש תעשיות בע"מ
דרושים/ות
✶ מונטז'ר מעולה
✶ מדפיס אופסט
✶ עוזרים למדפיסי אופסט
בעלי נסיון רב בלבד יפנו טלפונית למשה 052-39434.

לודזיה - רוטקס
לרגל התרחבות מפעלנו,
דרושים:
1) **סוכן מכירות**
נסיון במכירות, רצוי בענף ההלבשה, גיל 25—35.
2) **גזרנים**
1) בעלי נסיון — רצוי בטריקו
2) מתחילים.
3) **תדמיניות**
מנוסות ומתחילות
המעוניינים יפנו, רצוי בכתב, אל ת.ד. 34, חולון, טל': 807111.

לחברה להשקעות
דרוש/ה
עוזר/ת למנכ"ל
— תואר ראשון בכלכלה
— ידע בחשבונאות
— ידע בהפעלת IBM/PC (LOTUS 123)
— כושר הבעה בכתב ובע"פ.
לפנות בכתב יד לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור מס' 516.
סודיות מובטחת

למוסד ציבורי בת"א דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
סוג ד'/מדופלם — עם נסיון.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 36685 ת"א מיקוד 36685 עבור מנהל/ת חשבונות.

לחברת בניה בתל-אביב
דרוש:
מנהל עבודה מעולה
* לעבודות שלד וגמר למבני משרדים ומגורים.
נא לפנות בכתב עם פירוט נסיון ושכר מבוקש וטלפון, לת.ד. 991 ת"א עבור „חברת בניה".
— סודיות מובטחת —

לחברה מבוססת המשווקת מוצרים לבניה
דרוש/ה
פקיד/ה הנהלת חשבונות
מנוסח סוג 2
* נסיון ויכולת בניהול מלאי ממוחשב
משרה מלאה
לפנות לפאני 03-782161/2/3

להרחבת עסק משגשג
דרושות חנויות
במרכזי ערים בכל חלקי הארץ.
בהצעות נא לפנות לטלפון 03-[illegible]730

לאולמי התצוגה של אלוני בת"א
איש/ת מכירות
ניסיון במכירות ועיצוב פנים — יתרון.
לפנות לצקי 03-244249

לחברת יבוא ושווק בת"א
דרושה
מזכירה
למשרה מלאה (6 ימים) + נכונות לשעות נוספות.
* ידיעת השפה עברית אנגלית על בורין חובה.
* הדפסה עברית אנגלית חובה.
* נסיון בחברת יבוא יתרון.
לקביעת ראיון להתקשר 03-810947 סטלה

סוכני מכירות לכל הארץ
כישורים:
* בעלי רקע פרא-רפואי
* עדיפות לאחיות במקצועות טיפול נמרץ.
* כושר שכנוע והופעה נאה.
* ידיעת השפה האנגלית.
* בעלי רכב פרטי.
מגורים: גוש-דן אזור חיפה, אזור ירושלים.
הכנסה גבוהה למועמדים המתאימים.
נא לפנות בכתב עם קורות חיים והמלצות וכן נסיון קודם — לת.ד. 675 חיפה.

לחברת כח אדם
דרוש/ה
מנהל/ת
להקמה ולניהול סניף בתל-אביב
הכישורים: נסיון בנושא כח אדם.
לפנות לת.ד. [illegible]

למפעל טקסטיל בר"ג
דרושים:
אורגים מנוסים
לעבודה במשמרות על נולים ללא סירות
טלפונים 03-[illegible], 03-7510213

דרוש/ה
מוכר/ת מנוסה
לעבודה בחנות כלי-בו באזור רמת"גן
5 ימי עבודה בשבוע
בין השעות 15.00—20.00
נא לפנות לנחמה טל' 9231552
בין השעות 09.00—13.00.

עבודה מעניינת ואולי עתיד חדש?
הזוקים/ות
בני משקים בשנת חופש וצעירים/ות עירוניים/ות יוצאי צבא — בואו לעבוד במפעל תעשייתי (בתנאי חברי משק).
בקיבוץ אפיק
בתום השנה תוכלו לקבל תמורה כספית נאה (—3,750 ש"ח) או אם תרצו — תשארו כמועמדים לחברות במשק.
פנו אלינו לטל' 067-64216
בשעות 7.00—14.00

עבור „דבר" עתון יומי
דרוש
אחראי ליחידת גזברות
דרישות התפקיד:
* מנהל חשבונות סוג ג' לפחות
* ידע בהתאמת תשלומים וניכוי מס
* פיקוח על תנועת בנקים ותזרים מזומנים
* ניסיון של 5 שנים לפחות
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים אל מנהל אגף כ"א ת.ד. 199 ת"א מיקוד 61001 או לטלפון 286141 שלוחה 72.

לאולפן לבגרות בחיפה דרושים
מורים
להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב
במתמטיקה 5 יח'
מורים בעלי נסיון בהכנה לבגרות מתבקשים להתקשר לטלפונים:
04-641040, 04-667411
תנאים מצוינים למתאימים.

לחברת תיירות
פקידה לתיירות פנים
חשולטת בטלקס והדפסות
לים עבודה מפוצל, עדיפות לבעלות נסיון של שנתיים לפחות.
03-220172/8, 03-248248 לשרה

ל„הרו" תעשיות מיזוג אויר
דרוש
איש מכירות
הכישורים:
* נסיון מוכח במכירות * בעל רכב
עדיפות לבעלי נסיון בתחום מיזוג ואויר.
תנאים מצוינים למתאים.
לפנות לטל' 052-451074

לחברת נקיון גדולה
דרושים
עובדי/ות נקיון
לשעות הבוקר והערב.
בחולון, פ"ת וגבעת שמואל
הסעות וארוחות מובטחות.
תנאי שכר הולמים ישולמו בהתאם לתרומות וההתמדה בעבודה.
נא להתקשר מיום א':
חולון — 03-5575755 פ"ת — 03-9262265
גבעת שמואל — 03-713595.

לחברה מסחרית דרושים
1. **מנהח"ש סוג 3**
עוזר למנהח"ש ראשית
דרישות התפקיד:
א. ידע בכל תחומי הנהח"ש: התאמות בנק לקוחות ספקים, רישום פקידים יומן וכו'.
ב. נסיון 5 שנים בתפקיד דומה.
ג. המלצות חובה.
2. **טכנאי/הנדסאי**
לתחזוקת מיקרו מחשבים וציוד נלווה.
רצוי נסיון במחשבי אפל וי.ב.מ.
טל. 254227

דרושות
מזכירה בכירה
נסיון בנהול משרד, השכלה תיכונית, הדפסה עברית, טלקס לועזי
תנאים טובים למתאימה.
כתבנית
עברית, טלקס לועזי עם נסיון בלבד
פ. טרויטל
הנדסת טיפול במים בע"מ
פ"ת, קרית מטלון,
טל: 03-9233234-6

לעבודה באיזור אשדוד דרוש
מהנדס בנין
להפעלת מערכת ממוחשבת.
לניהול פרוייקטים.
בעל ידע בעיבוד תקציב/תמחיר.
נא לפנות בכתב ולפרט קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 21288 תל-אביב מיקוד 61612 ולציין עבור „ניהול פרוייקטים".

למפעל מזון בתל-אביב
דרוש
מכונאי
למכונות אריזה
בעל נסיון של 10 שנים לפחות
להתקשר לטלפון: 03-218283

דרוש
סטודנט או פנסיונר
לעבודה זמנית באתר בניה בחוף הים בתל-אביב
להתקשר מיום א
03-682424

גאלופ
מכון למחקרי שווק
1) **אסיסטנט/ית** למחקרים בוגר ממהל עסקים/שיווק
2) **פקידה** מדפיסה אנגלית, 5 ימי עבודה בשבוע
טל': 03-491773/5

לחברת אי.אפ.סי. בע"מ
דרושים:
קבלני משנה
להתקנת תקרות אקוסטיות
טל. 03-294096 03-281640, 03-286777.

למפעל מזון גדול דרוש
מבקר מזון
עם 5 שנות נסיון לפחות
העבודה כרוכה בנסיעות
רשיון נהיגה — חובה.
נא להתקשר לטל. 03-9711266/7 להינדי בשעות 9.00—14.00

דרוש/ה
שרטט/ת מנוסה
* לעבודה מלאה.
* לתקופה של כ-4 חודשים.
* דרוש נסיון של 10 שנים, בעבודת אדריכלות בנין.
לפנות אפרתי מדפיס 231321, 233013, 228524

לחברה בתל-אביב
הפועלת בתחומי החינוך והתרבות
דרושה
מזכירה למנכ"ל
בעלת יוזמה, ידע בניהול משרד ויכולת שימוש במחשב (ניתן ללמוד במקום)
מועמדות מתאימות מתבקשות להתקשר בשעות העבודה
לטלפון: 03-219869 03-218452.

„משב" הנדסת קירור ומיזוג אויר בע"מ
דרושים
* **מהנדס מיזוג - אויר**
צעיר עם נסיון בביצוע.
* **טכנאי קירור ומיזוג - אויר**
עם נסיון במערכות מרכזיות.
לפנות לטל': 03-474604

דרושה
מזכירה
עברית אנגלית — כולל הדפסה
להתקשר טל. 03-238276, 238322
מיום א'

לחברה גדולה לייצור אופנה
דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת מכירות הלבשה נשים
הכישורים הדרושים:
* ידע באופנת נשים
* נסיון בשיווק ומכירות
* כושר אירגוני
* יכולת לעבודה מאומצת
* גיל 35—30
לפנות בכתב מפורט לת.ד. 1736 תל-אביב עבור „נשים".

תמיר בע"מ
פתח-תקוה
דרושות
* **פקידת** יצוא מנוסה.
* **מזכירה** עברית אנגלית כולל הדפסה בשתי השפות.
למשרה מלאה 5 ימי עבודה
לפנות לרותי 03-9221186

דרושים
אנשי מכירות מעולים
בעלי נסיון מוכח בענף הפרסום.
העבודה בכל חלקי הארץ.
תנאים טובים למתאימים!
לקביעת ראיון נא לפנות החל מיום א', לשלומית או דני טל. 283852, 03-288592

עירית קרית אתא
א. לבית הספר המקיף "רוגוזין"
דרוש/ה בדחיפות
מורה לפיזיקה
להגשה לבחינות בגרות ברמה של 5 יחידות
בהקף של משרה מלאה
בפרטים נא לפנות למר בני סלע
טלפון בבית הספר 440254
טלפון בבית 922854
ב. לתפקיד **מזכירה בכירה** ללשכת מהנדס העיר
דרישות התפקיד:
1. נסיון בעבודה כמזכירה בכירה ונהול משרד באופן עצמאי, לפחות במשך 3 שנים.
2. נסיון בניסוח מכתבים בצורה עצמאית.
3. עריכת פרוטוקולים מישיבות.
4. מגע עם קהל.
5. כל תפקיד אחר שיוטל עליה במסגרת העבודה.
הצעות בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון בעבודה, יש להמציא עד לתאריך 10/9/86 למחלקת כוח אדם, עירית ק. אתא ת.ד. 1 ק. אתא 28100 או במסירה אישית
— סודיות מובטחת —

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
א) בכפר הנוער חופים
ד.נ. אשרת כפ"י 012214
דרושים
1. מורה למכונאות רכב.
2. מורה למסגרות.
3. מורה לנגרות.
4. מורה לחרטות.
5. מורה לשרטוט.
6. אחות – מגורים במקום
7. אחראי בטחון ואיש אחזקה בוגר קורס מכי"ם – מגורים במקום
8. טבח – מגורים במקום.
9. אם בית קבוצתית – מגורים במקום
כפר הנוער הינו מקום חינוך דתי ועל המועמדים לתענות על דרישות הציבור הדתי.
ב) במרכז נוער תל-אביב.
דרוש/ה
טבח/ית בעל/ת נסיון
נא לפנות לטל: 03-394560
ג) בכפר הנוער הדתי – בן-יקיר – כפר הראה
דרושים
1. מדריך חינוכי (חוץ – מגורים במקום).
2. מדריכה אם בית קבוצתית (חוקה – מגורים במקום).
מועמדים דתיים בעלי כישורים מתאימים – מתבקשים לפנות טלי מס' 063-65203, 65680
ד) בכפר הנוער ברמת הדסה
דרושים
1. מדריך חינוכי
2. מדריכי חוגים
נא לפנות לטלפון 04-934343

SF סנפרוסט בע"מ
מזון איכות מוקפא
למפעלנו באשדוד דרוש/ה
הנדסאי/ת טכנאי/ת ייצור
דרישות התפקיד: • דינמיות ויוזמה
• רצוי נסיון של שנתיים בתעשיה במדידות זמנים ושיפור שיטות.
• מגורים באשדוד או הסביבה
המעונינים יפנו בכתב יד עם פירוט נסיונם, מספר טלפון ומועד תחילת עבודה אפשרי אל מחלקת כח-אדם ת.ד. 2222 אשדוד מיקוד 77121.
מועמדים הבאים בחשבון יענו תוך שבועיים.

שופר-סל
דרושים
מנהלי סניפים
לאזור רחובות לאזור מרכז
המועמדים שיתקבלו יעברו תקופת הכשרה של כחודשיים לתפקידים
מועמדים בעלי נסיון ניהולי – ארגוני מתבקשים לפנות בכתב-יד אל מח' כח-אדם, שופרסל בע"מ ת.ד. 84 פ"ת מיקוד 49100
סודיות מובטחת

הלוח הכללי

אלקו מגלי אש בע"מ
רח' המלאכה 39, אזור תעשיה חולון
דרושים:
• מהנדס מכונות/אזרחי
• הנדסאי מכונות
• מסגר/רתך
• שרברב
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בשעות העבודה טל. 03-5544222

גלי תעשיות
למפעל הנעליים
דרושים
* **עובדי ייצור - למשמרות**
* **מחסנאי טכני**
* **גזרני עור מנוסים**
טל: 9631010

אידן מחשבים בע"מ
Honeywell
דרוש
מחסנאי טכני
* בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתחום האלקטרוניקה/מחשבים
* נסיון במלאי ממוחשב
* שליטה באנגלית ובעברית
— * —
משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למתאים
— * —
לקביעת ראיון נא לפנות טל. 03-9229541
או בכתב, לת.ד. 3005 פתח-תקוה 49130.
רח' אפעל 3, קרית אריה, פתח-תקוה. טל. 03-9229541
מקבוצת החברה להשקעות של בנק לאומי בע"מ

Needed in Tel Aviv for an Electronics Co.
EXECUTIVE SECRETARY/ SALES ASSISTANT
Able to work overtime and underpresure. Perfect command of English (including typing) and working knowledge of Hebrew.
Full time position, 5 day week.
Call from Sunday, 03-546233

מוזיאון תל-אביב
שדרות שאול המלך 27
דרוש/ה
ממונה על הסדנאות לנוער ולמבוגרים במשרה מלאה
כישורים:
בוגר/ת בי"ס גבוה לאמנות.
עוסק/ת האמנות פלסטיות ובעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות בחנוך לאמנות.
דרגה 8—6 בדרוג המח"ר
עבודה בשעות בלתי שגרתיות
פניות בכתב יד בצרוף קורות חיים יש לשלוח לסמנכ"ל למינהל ולכספים, ת.ד. 33288 עד ה-12.9.86. סודיות מובטחת. כל פניה תענה.

בית הכרמל
רשת השיווק הישיר של שטיחי כרמל
דרושים
אנשי מכירות מנוסים
למשרה מלאה או חצי משרה.
לסניפים הבאים:
חיפה — להתקשר 04-721558, בועז.
ר"ג — להתקשר 03-793121, רינת רחמני.
ירושלים — להתקשר 02-246048, אבי.

תגל
תעל קבוצת משמרות בע"מ
דרוש
סגן מנהל ייצור
* מהנדס ייצור או הנדסאי ייצור
* רצוי נסיון של 3 שנים בתעשיה לפחות.
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב-יד למנהל כ"א ת.ד 28 פרדס-חנה מיקוד 37100.

אקי"ם — אגודה לקימום מפגרים
דרוש/ה
עובד סוציאלי
לסניפי אקי"ם באזור הדרום, המשרה מלאה
הכשורים הדרושים:
עובד סוציאלי עם התמחות ונסיון מוכחים בעבודה קבוצתית ובעבודה קהילתית.
נא לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים למרכז אקי"ם דרך הרצליה 69 תל-אביב.

מקדם/ת מכירות לענף אופנה
עם נסיון קודם בענף משכורת + אחוזים טובים למתאימים
03-664332

למכון רום לפסיכולוגיה יישומית
דרושים/ות
מנחים/ות
בעלי נסיון 03-417754 03-426803

לחברת שיווק
דרוש/ה
סוכן/סוכנת מכירות
למוצרי הלבשה
* באזור מרכז הארץ
* אפשרות למשרה חלקית
* רכב חובה.
נא לפנות לנחמה טל' (03)9231552 בין השעות 09.00 — 13.00.

למשרד יחסי ציבור
דרוש
אשת יחסי ציבור מקצועית
עם נסיון קודם, שפות עברית אנגלית על בוריין
טל' 03-203248

דרושים
1. **אדריכל/ית** מנוסה לתיכנון פנים בתי מלון
2. **אדריכל/ית פנים** מתחיל/ה
בשעות העבודה 03-450699

תלמה
למפעל שפע בערד
דרוש
טכנולוג(ית) מזון
הכשורים הדרושים:
* בוגר/ת הנדסת מזון
* יתרון לבעלי נסיון בתעשית המזון
* ידיעת השפות עברית/אנגלית
* נכונות להעתקת המגורים לערד
המעונינים מתבקשים להתקשר לטלפון 057-958049 או 057-957860 לרונית בימים א'-ה' בשעות 08.00 — 16.00

לחברת גדולה להפצת מזון
דרוש
סגן מנהל
לסניף מכירות מרכזי בגוש דן
הכשורים הדרושים:
* נסיון מוכח בעבודת מכירות ושיווק, יתרון בחברת רשתות שיווק ארציות.
* יכולת ניהול צוות עובדים גדול וכושר ארגוני.
* נכונות לעבודה רבת אתגרים ומאומצת.
* השכלה אקדמאית בכלכלה, מנהל עסקים
* גיל 40 — 30.
העבודה באזור המרכז
המעונינים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 50239 תל-אביב 61500 עבור משרה 664.

למועצה המקומית באר-יעקב
דרושים
עובדים סוציאליים
לעבודה כוללנית ופרויקטים מיוחדים
בעלי השכלה בעבודה סוציאלית.
יפנו בדחיפות לטלפונים 08-225083 08-229130 ובערב: 08-471536.

למפעל בטון מובא
דרוש בנתניה
מפעיל
* בעל רקע טכני
* 10 שנות לימוד לפחות
* רצוי רשיון לטרקטור
* עדיפות לתושב הסביבה
המתאימים יתקשרו: 053-56588 ; 053-58185 למוטי.

דרוש/ה
מורה לאולפן עברית
בקיבוץ בערבה
תקופת העבודה מ-15.9.86 ועד 20.12.86
מגורים מלאים + ארוחות + משכורת
לקבלת פרטים: לפנות למרכז הנוער הדסה, בית ריקליס, הר הצופים, ירושלים או לטל. 02-817341, 02-817377.

למוסד על-תיכוני
דרושים
* מזכירת מנכ"ל
* איש אחזקה ליום מלא
* מזכירת לימודי ערב
בדבר פרטים נא לפנות:
בערב: טל. 03-456220.
בבוקר: 03-371364, 378936.

דאגי לעצמך להכנסה בטוחה

היי מדריכת יופי

חצטרפי אלינו ותהני מעבודה נעימה והכנסה בטוחה!
"נייטשר ביוטי" החברה המובילה למוצרי קוסמטיקה על בסיס טבעי מצמח ה"אלוורה" תכשיר אותך כמדריכת יופי ותבטיח לך משרה קבועה כמדריכת טיפוח, מדריכה לאיפור חדשני ולאסתטיקה.
בעבודה איתנו תרחיבי את חוג מכריך, תחזקי את בטחונך העצמי ותוכיחי כי את יכולה להתפרנס בכבוד בעבודה נעימה.
הרשמי עוד היום לקורס בסניף הקרוב לביתך.

דרושות מדריכות מכל רחבי הארץ, גם מקיבוצים ומושבים.

בפרטים נא לפנות למנהלות האיזורים:
• חנה בן דע — אזור הצפון טל. 04-284123
חיפה והקריות, טבעון, טבריה, עפולה, קרית שמונה, צפת, מטולה, נהריה, עכו, חדרה, כפר הורים, קצרין.
• ריטה דוברוב — אזור השרון והשומרון טל. 052-21313
כפר סבא, פתח-תקוה, רמת-יים-הוד השרון, רמת הדר, הרצליה, נתניה, כפר שמריהו, רמת השרון.
• דבי דליה — אזור גוש דן טל. 290711, 03-200324
ת"א, ר"ג, קריאון, סביון, גבעתיים, יהוד, יפו, קרית קריניצי, גבעת שמואל, תל השומר, רמת אפעל.
• בת שבע שרון — אזור ירושלים טל. 02-690396
ירושלים והפרוזדור, בית שמש
• שלומי סתיו — אזור ראשל"צ טל. 807976, 03-8592810
ראשל"צ, נס ציונה, בת-ים, חולון, לוד, רמלה, גדרה, אור יהודה.
• רינה סתיו — אזור המרכז הדרומי טל. 33149, 055-31251
אשדוד, אשקלון, שדרות, נתיבות, יבנה, רחובות, קרית גת.
• אסתר הוד — באר-שבע טל. 057-71678
באר שבע, ערד, דימונה, סדום, ים המלח, ירוחם.
• דניאלה דהן — אילת, טל. 059-71649

nature beauty

יופי ישראלי - זה "נייטשר ביוטי"

קריסטל
מכונות ומוצרי חשמל בע"מ

דרושים

טכנאי שרות
* בוגרי בי"ס מקצועי במגמות חשמל וקירור.
* בעלי רשיון חשמלאי.
* רשיון נהיגה
* עד גיל 30.
* רצוי נסיון במערכות קירור.

פקידות שרות
לחצי משרה -(בוקר/אחה"צ)
* רצוי השכלה תיכונית מלאה, אחרי שרות צבאי.
* רצוי - נשים מעל גיל 35.

המעונינים יפנו לכח אדם - לראיונות, בימים א'-ה' בין השעות 13.00-16.00, רחוב חילזון 12 ר"ג (ליד בורסת היהלומים)

דרוש/ה מנהל/ת מלון

הכישורים הדרושים:
1. השכלה מלונאית מלאה.
2. עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
3. מעל גיל 38.
4. נסיון בניהול בתי מלון גם בחו"ל.

נא לשלוח קורות חיים בכתב-יד לת.ד. 16086 ת"א מיקוד 61160
סודיות מובטחת.

לחברה מסחרית באזור תל-אביב
דרוש:
פקיד טכני
למחלקת שיווק

תאור התפקיד: תפעול משרד טכני, תפעול מעקב, עדכון ספרות טכנית, מעקב בנושאים טכניים.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי מכונות/חשמל. ידיעת השפה העברית על בוריה. ידיעת אנגלית טכנית ברמה טובה. נסיון קודם כאיש אחזקה ו/או שרות טכני, רצוי בעל יכולת בהבעה בכתב ובעל פה.
נא לפנות בכתב-יד בלבד, עם פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 366, תל-אביב 61003 עבור מס. 517.

טבע
תעשיות פרמצבטיות בע"מ
פתח-תקוה
TEVA

למפעלנו אסיה בפ"ת
דרושים

מפעילים כימיים
לעבודה ב־3 משמרות

הכישורים הדרושים:
א. 11 – שנות לימוד.
ב. בריאות טובה
ג. מגורים באזור גוש דן.

אנו מציעים:
1. משכורת מלאה גם בתקופת ההכשרה.
2. ארוחות צהריים ולילה.
3. תנאים סוציאלים משופרים, פנסיה מקיפה, חופשה, הבראה.

לפרטים נוספים אפשר לפנות למחלקת כח אדם טל: 03-9233333 שלוחה 503, או ישירות למפעל רח' דנמרק 2, פתח תקוה, ליד בית החולים בלינסון, החל מיום 1.9.86.

לחברה מסחרית גדולה
דרושה
פקידה למחלקת מלאי
לעבודה במשרה מלאה
בוגרת תיכון רצוי נסיון קודם
טלפון: 03-625281

למפעל תעשייתי המתמחה בייצור רהיטי עץ אקסקלוסיביים
דרושים
נגרים מיומנים ומנוסים בעיבוד עץ גושני והרכבה
* תנאים מצוינים למתאימים.
לפנות מיום א' ל־טל' 03-908899

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו, חברה מובילה בתחום התוכנה והמחשבים, דרושים

אנשי מכירות מעולים
מתמידים וחרוצים, בעלי נסיון והצלחה מוכחת בתחום המכירות, רצוי בענף המחשבים והתוכנה.
אפשרות להכנסה גבוהה מאד למתאימים.
מגורים בגוש דן.
זו ההזדמנות שלך לעבוד בחברה מובילה!
להתקשר לשוש בטל. 03/292949.
סודיות מובטחת לפונים.

ויטמד VITAMED

למפעל תרופות
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל שיווק

תאור התפקיד:
* קשר שוטף בכל הקשור למכירות ללקוחות בארץ ובחו"ל.
* בניית מערך דיווח (סטטיסטיקות) ומעקב שוטף.
* תיאום עם הייצור.
* תיוק ואדמינסטרציה.

הכישורים הנדרשים:
* אקדמאי-עדיפות במדעי הטבע/חיים.
* נסיון באדמינסטרציה.
* שליטה טובה באנגלית (עדיפות לשפה זרה נוספת).

תכונות נדרשות:
* סדר, ארגון, יסודיות.
* יוזמה.
* יכולת ביטוי ברמה גבוהה - בע"פ ובכתב.
* יכולת ביצירת קשר עם אנשים.

נא לשלוח קורות חיים בכתב-יד לת.ד. 16085 ת"א מיקוד 61160

לחברה לשיווק
דרושים
מהנדס מכירות

מהות התפקיד:
מכירת שיטות ומערכות ציוד לניהול משרדי מתקדם.
הכישורים הדרושים:
* בוגר בהנדסת תעשיה וניהול
* יצירת קשר וניהול מו"מ עם גופים וארגונים גדולים
* יוזמה ומעוף
* כושר ויכולת מכירה טובים
* שליטה טובה בשפה האנגלית
* רשיון נהיגה
לבעלי רכב יתרון.-יכולת ניידות גבוהה.

איש מכירות
למכירת ציוד בתחום הטכני/אופטי וציוד אור־קולי.
הכישורים הדרושים:
* יכולת טכנית גבוהה
* נסיון במכירות
* יוזמה ומעוף
* שליטה טובה בשפה האנגלית
מקום העבודה — אזור חיפה והצפון.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים אל ת.ד. 3115 ר"ג 52150, תוך ציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת

Eldan

אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ
הנדסאי אלקטרוניקה
למתן שירות לציוד רנטגן

* יועדפו בעלי נסיון של שנתיים בציוד רנטגן
* מגורים באזור ירושלים או תל-אביב
* רצוי ידיעת אנגלית וצרפתית טכנית

* * * *

רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל, 5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות מיום א' בטלפון 02-534288 לצביה או לסיגל לקביעת ראיון.
- סודיות מובטחת -

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES

דרושים **בחורים/בחורות**
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון

תנאי קבלה:
* בוגרי שרות צבאי * 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה טובה.
(הראיון ייערך באנגלית) יתרון לשפה נוספת
* מצב בריאותי תקין * עד גיל 26
* מגורים באזור המרכז־השפלה.

ועדת קבלה תיערך ביום ב' 1.9.86
בשעה 09.30 בנתב"ג. נפגשים בשער מס' 4.
נא להצטייד בת.זהות, מ.ס.פלאים וב־2 תמונות.
אין העבודה מוצעת למי שאינו יכול להתחייב למשרה מלאה למשך חצי שנה לפחות.
תנאים טובים למתאימים
כלל שכר...

★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים
סניף נתב"ג - 03-9721286

דרושה מפעילת
סדר צילום
קומפ אדיט / CompAdit

- בשפות עברית אנגלית
משכורת גבוהה למתאימה
★ למשרה מלאה בלבד
★ נסיון מוכח בעבודה
★ אנא פני לת.ד מס' 14012 ת"א בצרוף קורות חיים. סודיות מובטחת.

למשרד חוקרים גדול
דרושים חוקרים
בעיקר בענף הנזיקין
עם רשיון חוקר

נא לפנות עם קורות חיים בכתב־יד, לת.ד. 33025 ת"א, מיקוד 61330, עבור צבי.

מנהל מכירות

בחברה מתפתחת
בשטח העיתונות
בעלת אפיקי פירסום בלעדיים
נסיון בהפעלת
נציגי מכירות — חובה!!!
לראיון: ליאור 03-650737-8,655134

לסניף תל אביב של חברת תיירות גדולה
דרוש/ה
פקיד/ת נסיעות
BOOKING CLERK

הכישורים הדרושים:
* נסיון בעבודות OUTGOING
* שליטה מלאה בעברית ואנגלית.
- שפות נוספות יתרון.
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר לכוח אדם, טלפון 03-650862.

לחברה גדולה ליבוא ויצוא
דרושה
מזכירה מנוסה

הכישורים הדרושים:
1. ידיעה מושלמת של השפה האנגלית כולל הדפסה.
2. נסיון קודם של 5 שנים.
3. אחראית ובעלת יכולת עבודה עצמאית.
4. יום עבודה מלא כולל יום שישי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 31261 תל-אביב.

מפגש עם קו־אופ על כוס קפה

לקו־אופ רשת הריבוע הכחול
דרושים עובדים
לקופה, למעדניה, לדוכני הבשר והירקות.
בסניפיה (חנויות) ב־ת"א, ראשל"צ, נס ציונה.

* * *

נאו לחפגש עמנו ביום א' 31 באוגוסט 86 בשעה 16.00.
משרדי הרשת ברח' תפוצות ישראל 13, גבעתיים. (אזור המלאכה גבעתיים)
לקבלת פרטים טלפון:
03-779141–5 או 03-773448
קו פנימי 279.

* * *

בקו־אופ תוכלו למצוא את מקומכם.
טוב לעבוד בקו־אופ.

קו־אופ

לחברת אגיס בע"מ
דרוש/ה
תעמלן/נית רפואי/ת

הכישורים הדרושים:
• רקע במדעי הטבע או במקצוע פרא רפואי
• שליטה בשפה האנגלית
• בעל רשיון נהיגה
• מגורים באזור ת"א

נא לפנות בכתב לת.ד. 20087 ת"א 61200
עבור המחלקה המדעית (א.ג)

לעבוד כמו מלך... במלון המלך שלמה.

למלון המלך שלמה באילת
מלון הנופש הגדול והחתוסס בישראל
דרוש
נגר מקצועי עם נסיון
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפרטים נוספים, נא להתקשר למח' כ"א, טל': 059-79111.

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

U-MAN

עבור אחד מלקוחותינו, מפעל פלסטיקה מוביל בתחומו, דרושים:

מנהל ייצור
בעל נסיון בתחום הפלסטיק, לניהול עצמאי ואחראי של הייצור. אנלית טכנית וגישה לאיכות מוצר גבוהה.

בונה תבניות
בעל נסיון וידע מוכח בתחום בניית תבניות הזרקה; בעל מקצוע מעולה ויכולה להכין ולבצע באופן עצמאי.
המפעל במרכז הארץ. שכר ותנאים טובים למתאימים.
להתקשר לשוש, 03/292949. סודיות מובטחת לפונים.

אותך אנחנו צריכים!

לרגל הרחבת סניף
היפר קו־אופ "גבורי ישראל"
ליד היכל הספורט ביד־אליהו ת"א
דרושים/ות עובדים/ות:

ירקנים, קצבים, עובדי מעדניה ומאפיה, סדרנים, קופאיות ועובדים בתחום כלי בית וטקסטיל.
בין השעות 9.00–24.00 העבודה במשמרות.
תנאים סוציאלים טובים במיוחד.

* * *

לקבלת פרטים נא לפנות לאגף כח־אדם של קו־אופ רשת הריבוע הכחול, רח' תפוצות ישראל 13, גבעתיים.
בין השעות: 08.00–13.00.
כמו כן, ניתן להתקשר לטל 03-779141 שלוחה 279.

* * *

הצטרף אלינו
טוב לעבוד בקו־אופ

חיפה כימיקלים

דרושים
מהנדס/ת כימיה
- לעבודה מעניינת בצוות מקצועי במתקני ייצור.
- נסיון של מספר שנים בתעשיה יתרון.
תנאים טובים למועמד המתאים.

טכנאי/ת כימיה
לעבודה זמנית במעבדת המפעל.
העבודה במשמרות כולל שבתות וחגים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למחלקת המנגנון ת.ד. 1809 מפרץ חיפה או טלפונית 04-726051, ימים א'- ה' שעות: 07.30-15.30.

LSRI

החברה הישראלית לחקר מדעי החיים בע"מ
לפרוייקט מחקר ופיתוח
דרושים/ות

מהנדס/ת כימיה
נסיון של לפחות 3 שנות עבודה במתקנים כימיים אורגניים
עדיפות לנסיון בעבודה במפעלים העוסקים בפיתוח תרופות

בוגר/ת מדעי החיים
תואר ראשון/שני והתמחות בעבודה בבעלי חיים ו/או פסיכוביולוגיה
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 139 נס-ציונה 70451
לידי א.פ

סודיות מובטחת

חברת החשמל לישראל בע"מ

דרוש
כלכלן/ית
למחלקת לכלכלה ותכנון לטווח ארוך באגף החשב הכללי

הכישורים הדרושים:
* בוגר כלכלה וסטטיסטיקה ברמת הישגים גבוהה (רצוי בעל תואר שני בכלכלה).
* נסיון מעשי בתחום מחקר ותכנון כלכלי
* ידע בשפות תכנות ונסיון במיחשוב עבודות בתחום תכנון כלכלי.

המעונינים/ות במשרה הנ"ל יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מחלקת כח־אדם - המשרד הראשי, ת"ד 10 חיפה - 31000.

פילת pilat

לחברה עתירת ידע בתחום האלקטרוניקה
דרוש

מהנדס חומרים
למעבדת פיתוח בתחום השימוש בחומרים בתעשיית האלקטרוניקה

כישורים נדרשים:
* מהנדס חומרים, רצוי בעל תואר שני.
* רקע מקיף בכימיה תעשייתית
* נסיון בבדיקות מיכניות של פולימרים
* ידע באנליזה טרמית ובהתנהגות חומרים פלסטיים לטווח ארוך
* רצוי נסיון בתכונות דבקים וציפויים בתעשיית האלקטרוניקה

מקום העבודה: באזור המרכז
נא לפנות בכתב יד, בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 53, תל־אביב 67138.

נא לציין על המעטפה:
"מהנדס חומרים" מס. משרה 1670

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

סודיות תישמר בקפידה

מא"ן משאבי אנוש
ניוס והערכת מנהלים בע"מ

אנו מחפשים עבור לקוחתנו

חברה צעירה המפתחת, מייצרת ומשווקת מוצרים חקלאיים עתירי טכנולוגיה שעיקרם לייצוא

מנהל כללי

האתגר: הצמחת החברה לממדים בינלאומיים
התמורה: השותפות בפירות ההצלחה.
הכישורים: ניסיון מקיף בניהול כללי כולל שיווק לייצוא (יתרון למוצרי צריכה).
הבנה עיסקית מוכחת.
שליטה מלאה באנגלית.

לחברה גיבוי כספי מוצק, מוצרים יחודיים ורוח יזמות.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת-גן 52101. סודיות מובטחת.

אקספרטים EXPER•TEAM

לחברה תעשייתי העוסקת בתחום המתכת
דרוש
מנהל ייצור

העיסוק: ניהול הייצור, חומרים, תפ"י וטיפול על קבלני משנה
הכישורים: מהנדס תעשייה וניהול, השכלה בתחום המכונות - יתרון.
נסיון בענף המתכת, מסגרות.
נסיון בניהול צוות גדול.
גיל: 30-35
מקום העבודה: תל־אביב.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת-גן 52101. סודיות מובטחת.

לחברת דינמית ומתפתחת באזור המרכז דרושים

פקיד/ת אגף כח אדם ומינהל

הכישורים הדרושים: נסיון בתחומי כ"א; השכלה תיכונית; יוצא/ת צבא, עד גיל 28; ידע בהדפסה בעברית; יכולת לקשור קשרי־אנוש טובים, נכונות לעבודה אחראית ובעלת אתגר.

מרכזן/ית

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים, נסיון וטלפון להתקשרות אל ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517, בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת.

לקרן קימת לישראל
דרוש
עוזר משפטי
במח' הקרקעות 1/86

תאור התפקיד: טיפול בתביעות משפטיות בנושאים כלליים, טיפול בעניני מקרקעין, לרבות הסדר זכויות במקרקעין, טיפול בתביעות נזיקין ותביעות אחרות לפי פקודת היערות וחוק המקרקעין. עריכת הסכמים ומסמכים מתן ייעוץ משפטי לפי דרישה.
דרישות המשרה: השכלה משפטית בעל נסיון בעניני מקרקעין, או עורך דין, רצוי ידיעת השפה הערבית, כושר הבעה בכתב ובע"פ.
דרגה: תקבע בהתאם לכישורים ולנסיון.
מקום העבודה: חיפה והצפון.
מקום המגורים: חיפה והקריות.
מועמדים העונים על דרישות המשרה יגישו מועמדותם בכתב יד, ויפרטו תולדות חיים, ישיבות בצה"ל, השכלה ונסיון קודם, לאגף כח־אדם ת.ד. 283 ירושלים 91002 עד ליום 5.9.86.
רק מועמדים מתאימים יוזמנו לראיון.

לנהגי תל־מונד
דרוש
סדרן עבודה
עם נסיון
בהובלת עם משאיות
לפנות בטל' 052-61040-1
ולבקש את אהרון.

דרוש
מפעיל מסוף למחשב
רצוי עם נסיון
בעל השכלה תיכונית
לפנות בכתב לת.ד. 9155
מיקוד 61091 תל־אביב

לחברת יבוא בתל־אביב
דרושות:
■ **מזכירה**
בעלת ידע בהדפסה עברית ואנגלית
לפנות טלפון 03-260261.
■ **פקידה**
בעלת ידע בהדפסה עברית וגרמנית
לפנות טלפון 03-256361.

מהנדס/ת — לפיתוח ספקים ממותגים
מהנדס/ת — לאבטחת איכות חשמל, אלקטרוניקה
שרטט/ת — מכונות, אלקטרוניקה
רתכים — כללית + ארגון
מסגרים פחחים — לווד חשמל
ארקו בע"מ טל' 03-9614666
ת.ד. 8600 (61084) לישראל

משרד הכלכלה והתכנון | ג'וינט ישראל | החברה לשירותי תרבות וספורט בע"מ

רכז פרויקט ליזמות מקומית בעיירות פיתוח

דרישות:
השכלה אקדמאית במדעי החברה
נסיון קודם בניהול פרויקטים
ידע בתחומים: כלכלה, ייזום עסקים, פיתוח מקומי, הכרות עם נושאי עיירות פיתוח בישראל. מעורבות ופעילות חברתית וציבורית, רכב פרטי. העבודה כרוכה בנסיעות ברחבי הארץ.
נא לפנות בכתב עד תאריך 10.9.86 לג'וינט ישראל גבעת הג'וינט ת.ד. 3489 ירושלים — 91034, עבור (משרה 10).

למפעל תעשייתי בדרום
דרושים:
מהנדס או הנדסאי יצור
* לניהול מחלקת אריגה וגזירה
מחסנאי מנוסה
מפעילים למכונות טקסטיל
לפנות בכתב יד בפירוט ציון קורות חיים לת.ד. 11010 ת"א 61110
עבור "מהנדס"

מבת־ים
למפעל מתקדם לזיווד אלקטרוני
דרושים: 1) רתך ארגון. 2) רתכי סי או 2. 3) כרסם מבלטן. 4) עובדי פרק־פרס ומסגרי ציוד.
קריאת שרטוט חובה
03-5516951.

המועצה המקומית קדימה
למחלקה לשרותים חברתיים
דרוש/ה
עובד/ת קהילתי/ת

* תאור המשרה: אחראי/ת לעבודה קהילתית בישוב, יזום פרויקטים לפי צרכי היישוב, קשר עם תושבים וגורמים מקצועיים בישוב, שעות עבודה לא שגרתיות.
* משרה מלאה.
* כישורים נדרשים: תואר בעבודה סוציאלית עם הכשרה בעבודה קהילתית או נסיון בעבודה קהילתית יכולת עבודה בצוות ובעל/ת יוזמה וכושר ארגון.

נא לפנות ליוסי ברק או לורד רוטפוגל טלפונים: 053-97648, 053-97111, 053-99094.

דרוש
מנהל חשבונות
סוג - 3
לניהול חשבונות במחשב.
בעל נסיון של 5 שנים.
לפנות לת.ד. 9155 מיקוד 61091 תל־אביב עבור "מנהל חשבונות".

לסוכנות ביטוח בתל־אביב
דרוש
עובד לטפול במבוטחים וגביה
* למשרה מלאה
* נסיון בתחום הביטוח - רצוי
נא לפנות בכתב יד בפרטים מלאים לת.ד. 29622 תל־אביב 61296.

לחברת יבואני רכב במרכז הארץ
דרוש
מנהל מוסך מרכזי
בתל־אביב
מועמדים בעלי נסיון, הסמכה וכישורים מתאימים — מתבקשים לפנות בשעות הערב טל': 052-27655 לתיאום פגישה. סודיות מלאה מובטחת.

לחברה מובילה בענף ההלבשה
דרוש
מנהל שיווק כללי

הכישורים הדרושים:
* ידע ונסיון בשיווק ארצי בהיקף רחב
* כושר אירגוני מעולה
* יכולת לעבודה דינמית ומאומצת
* גיל 40—35.

מודעה זו מופנית למנהלי שיווק מהשורה הראשונה עם מאזן של הצלחה בתפקידים קודמים והיכולים להשתלב בחברה המובילה בתחומה ולתרום להמשך קידומה והתפתחותה.
לפנות בכתב לת.ד. 1736 תל־אביב עבור "שיווק".

לחברה מסחרית גדולה דרוש
מנהל מסגריה
העובד יהיה אחראי לצוות השירות הארצי
הכישורים:
* בעל ידע מקצועי מעולה
* יתרון להנדסאי/טכנאי מכונות
* ניסיון בניהול צוות עובדים
* רשיון נהיגה

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד אל מנהל כח־אדם, ת.ד. 5255 רמת־גן, מיקוד: 52152. סודיות מובטחת.

ש.א.ש. בע"מ
דרושים
מאבטחים
לעבודות אבטחה ופיקוח באזור תל־אביב
יוצאי יחידות קרביות עד גיל 40, ללא עבר פלילי: אפשרי סטודנטים.
נא לפנות טלפונית: 242677, 03-236468.

דרושות בחדרה
עובדות סוציאליות
לעבודה שיקומית
לפנות טלפונית:
063-31394
063-31097

לחברה קבלנית דרושים לעבודה באזור אשדוד
מנופאים
בעלי נסיון
טלפונים 08-456427
055-28432.

סופרגז
חברה ישראלית להפצת גז בע"מ
למחסן הראשי בפתח תקוה
דרוש
מחסנאי
הדרישות:
- השכלה תיכונית (עדיפות לבוגר קורס מחסנאי טכני).
- נסיון מעשי של 3 שנים לפחות בעבודה ובשיטות איחסון ורישום.
נא לפנות טלפונית למר כרמלי טלפון: 03-9221485.
סופר סופר סופרגז

דרושה
מזכירה
עם ידע בניהול משרד למשרה מלאה
לקביעת ראיון בין 8.30—15.00
03-5593138

יצרן— יבואן מזון!!
צוות מכירות רציני עם נסיון רב חוג לקוחות בכל אזור הדרום מעוניין בהצעות רציניות לשווק מוצריך.
נא לפנות לת.ד. 103 באר־שבע מיקוד 84100 ואנו נתקשר אליך בהקדם.

למפעלנו בכפר־סבא
דרושים
מפעילי מכונות בשלוש משמרות
בוגרי בי"ס מקצועי
לפנות טל': 052-26221-2 מנהל כח אדם, 052-442377 ערב.

מתמנה
מייסטר מרמרה
16 שנה נסיון בהארקת פלסטיק
ת.ד. 961 כפר שמריהו

למושב טל־שחר
דרוש/ה
מדריך/ה
נוער לריכוז קן תנועתי במקום. אפשרות למגורים במושב.
לפנות בכתב למזכירות המושב ד.נ. עמק שורק 76805

דרוש
סוכן לציוד רפואי
עם ניסיון לעבודה מעניינת
ת.ד. 3184 ת"א

למפעל מזון גדול
דרושים
טבחים
עם נסיון קודם לאזורים: ת"א, ירושלים, חיפה והצפון.
נא להתקשר לטל. 03-9711266/7 להינדי בשעות 9.00—14.00

ליקב ראשל"צ
דרושים
נערים
לפני צבא
וסטודנטים
לעבודה מיידית
03-942021

ליקב ראשל"צ
דרושים
עובדים שומרי שבת
לעבודות ייצור
רצוי בעל רקע טכני
03-942021

דרך־ארץ תיירות ונופש בע"מ
דרושים
מדריכים/ות
מנוסים/ות
להדרכת טיולים לבתי ספר, קבוצות, תיירים עובדים, שכר גבוה למתאימים.
נא לפנות לחברת דרך־ארץ טלפון: 03-854617

דרוש
מהנדס/הנדסאי בנין
(מנוסה)
לעבודות פיקוח בסביבות הצל הרצליה
לפנות ת.ד. 58811 ת"א מ. 61581

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
הנדסאי/ת אדריכלות
למשרה מלאה, נסיון 5 שנים לפחות
03-622780

LASER
תעשיות לייזר

חברה עתירת מדע מובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה.

למחלקת ייצור והרכבה באגף התיפעול דרוש:

קדם ייצור
תאור התפקיד: ■ קידום, מעקב ותיאום קשר העבודה השוטף בין מחלקת הייצור למחלקות אגף התפעול
כשורים: ■ טכנאי ייצור ■ בעל נסיון של שנתיים לפחות בקידום ייצור בתעשיה עתירת מדע ■ נסיון קודם בעבודה עם מחשב אישי ■ בעל יכולת ומוכנות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.

למחלקת ייצור מכני באגף התיפעול דרושים:

תכנת/טכנולוג C.N.C.
תאור התפקיד: ■ תכנות מכונות מופעלות במחשב C.N.C ■ תכנות כלי דפינה.
כישורים: ■ נסיון בתכנות C.N.C ■ עדיפות לבעלי נסיון בתכנות מערך כלים תהליכי עיבוד וכלי דפינה.

אחראי משמרת - כרסם בכיר או חרט בכיר
תאור התפקיד: ■ עבודה במכונות קונבנציונליות ומופעלות במחשב. ■ עבודה במשמרת ראשונה ושניה לסרוגין ■ אחריות לצוות עבודה במשמרת.
כישורים: ■ בוגר בי"ס מקצועי ■ נסיון של 6 שנים לפחות בעבודות כרסום ו/או חריטה במכונות קונבנציונליות ו-C.N.C ■ נסיון בעבודה כראש צוות - יתרון.

חרטים/כרסמים
תאור התפקיד: ■ עבודה במכונות קונבנציונליות או מופעלות במחשב.
כישורים: ■ בוגר בי"ס מקצועי ■ נסיון של 5 שנים בעבודות כרסום ו/או חריטה במכונות קונבנציונליות ו-C.N.C.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, שם המשרה, פרוט קורות חיים ונסיון מקצועי למח' משאבי אנוש ת.ד. 13135 תל-אביב 61131
- סודיות מובטחת -
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

תעשיות לייזר- קרן אור לקידום האנושות

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרושים

כרסמי C.N.C
* ידע כללי בתכנות מכונות C.N.C
* ידע בכוון וכסומות C.N.C לייצור סדרתי (SET-UP
* נסיון של 3 שנים לפחות

כרסמים
* לעבודה במכונות קונבנציונליות
* נסיון של 3 שנים לפחות

מסגרים
* בעלי נסיון בעבודות פח

מפעלנו מציע תנאי עבודה טובים, 6 ימי עבודה, הסעות מחיפה ורחבי הגליל המערבי.

מועמדים יפנו בכתב יד בציון קורות חיים למדור קליטת עובדים, צקלון בע"מ ת.ד. 114 כרמיאל.

- סודיות מובטחת -

מכון אדם
יועצים לנהול

עבור לקוחתינו חברה תעשייתית גדולה בתחום המתכת באזור חיפה
דרוש

מנהל תפ"י

המועמד: * מהנדס תעשיה וניהול * נסיון של מס' שנים בתפקיד דומה. * נסיון בתעשית המתכת * יכולת תיפעול עצמאית בארגון גדול * גיל: מעל 30.

למועמד המתאים מוצע תפקיד מענין ורב אתגרים

נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון בעבודה ומס' טלפון להתקשרות

למכון "אדם" שמשון 1 חיפה 34414
— רק מועמדים מתאימים יענו —
— סודיות מובטחת —

לפלג אדריכלים
דרוש/ה
הנדסאי/ת
אדריכלות 6 שנות נסיון לפחות.
משרה מלאה 6 ימים בשבוע
לפנות טלפון
03-292498,
03-283602

שרותי כח אדם בע"מ

לסניפינו בת"א וברחובות
דרושים/ות
למחלקה הטכנית:

★ **הנדסאי/ת טכנאי/ת כימיה**
נסיון בהפעלת ציוד כימי ורמת פיילוט/מעבדה, ידע באנגלית, נכונות למשמרות.
★ **שרטט/ת מחשב**
בוגר/ת בית"ס מקצועי, עברית/אנגלית, 3 שנות נסיון, עדיף תוכנת קדם
★ **הנדסאי/ת טכנאי/ת אלקטרוניקה**
לשרות של מיכשור רפואי, למפעל רפואי, רשיון נהיגה
★ **שרטט/ת מכונות**
נסיון בשינוע/מיכון חקלאי
★ **חשמלאים מוסמכים**
בעלי נסיון תעשייתי, עבודה במשמרות
★ **חרטים/כרסמים מנוסים**
CNC וקונבנציונלי
★ **מבלטנים**
5 שנות נסיון לפחות
★ **מכונאים**
בוגרי בית"ס מקצועי 4 שנתי, רצוי יוצאי ח"א וחיל־חימוש, עבודה במשמרות
★ **מסגרים / רתכים**
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
★ **מחווטים/ות מנוסים**
רצוי ידע בעבודה על מיקרוסקופ אלקטרוני

למחלקה המשרדית:

★ **מזכירות עברית/אנגלית**
שליטה באנגלית
★ **מעבדות תמלילים**
עברית/אנגלית, על IBM-P.C.
★ **כתבניות/טלקסיסטיות/ מעבדות תמלילים**
עברית/אנגלית

תנאים מצוינים, ארוחות, הסעות ושכר גבוה
ת"א: שדרות מוצקין 22, טל 03-5464819
רחובות: בית־הפועלים 6 טל 08-454651

עירית תל־אביב־יפו
מינהל החנוך, הנוער והתרבות
דרושים

מאמנים ומורים לחנוך גופני

לעבודה במרכזים קהילתיים בת"א־יפו בענפים:
קט־רגל
כדורסל
התעמלות מבוגרים וילדים
ג'ודו
גלגליות
חדר־כושר.
כישורים:
* תלמידי ובוגרי בתי־המדרש למורים לחנוך גופני.
* חניכי ובוגרי קורסי מדריכים ומאמנים בביה"ס למאמנים במכון וינגייט.
העבודה בשעות אחה"צ־ערב.
בדבר פרטים נא לפנות למר יגאל אייל, המחלקה לספורט, עת"א קומה 11, חדר 1154, טל' 438267.

לתיאטרון
דרוש(ה)
אחראי(ת)
לקידום מכירות והפקה
שעות עבודה בלתי שגרתיות רצוי נסיון בתיאטרון – מגורים בתל־אביב
נא להתקשר לתיאטרון הסימטה טל. 834709 — 828729

ORBIT
ADVANCED
TECHNOLOGIES LTD

לחברתנו העוסקת בפיתוח מערכות אויוניקה מתקדמות, ומערכות מתוחכמות למסובבי אנטנות ומשווקת את מוצריה בארץ ובחו"ל

★ **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה**
בעל ידע ונסיון בתחום האנלוגי דיגיטלי
★ **מחווטים/ות ומלחימים/ות**
בעלי נסיון
נא לפנות טלפונית 053-33247 לכח־אדם.

לחברה המייצרת ומשווקת מוצרי קוסמטיקה טבעיים ע"י יועצת יופי
דרושות
מרכזות
בירושלים ובבאר־שבע
ויועצות יופי
בכל הארץ
לפנות לת.ד. 6500 חיפה.

דרוש
חשמלאי ראשי
עם ידע ונסיון בפיקוד לעבודה ביבנה
08-433040

לחברת מחשבים ארצית גדולה
דרוש/ה
מומחה למערכות שכר ממוחשבות
מקום העבודה ת"א.
דרישות: הכרות מעמיקה של מספר מערכות שכר ממוחשבות. ידע ונסיון בחישובי שכר. רצוי ידע בתוכנה. הכרחי רשיון נהיגה, בעל רכב שמוכן לעבוד קשה.
התפקיד: פיתוח מערכות שכר כחלק מצוות. תמיכה באנשי מכירות וייעוץ ללקוחות.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 20294 ת"א. סודיות מובטחת

סורגים
מנוסים למכונות עגולות
תנאים טובים
03-611617,
03-621387

למשרד עורכי דין
דרושה
מזכירה
מנוסה למשרה מלאה הדפסה מעולה בעברית הכרחית, עדיפות לבעלת ידע בהנה"ח
טלפונים 237633 248457

לחברה בהנדסה אזרחית
דרושים:
לתכנון כבישים עבודות עפר ותנועה.
1. מהנדסים/הנדסאיות
2. טכנאים/יות
3. שרטטים/יות
רצוי עם נסיון.
טל: 03-247958.

לחברת אורליין
משלחי מטען בע"מ
דרושים
1) **מנהל חשבונות**
סוג ג'
בעל נסיון בענף.
2) **מזכירה בבירה**
בעלת שליטה באנגלית, כולל הדפסה.
נא לפנות לטל. 338644.

לחברת יעוץ במדעי הניהול
דרושים:
מהנדסי תעשיה וניהול
בעלי נסיון 2-3 שנים לעבודה מגוונת ובעלת אתגרים
לפנות לטלפון: 03-337967

לפנימית ילדים
עמיחוד ליד נתניה
דרושים
אם בית
שכבתית
מדריך קבוצתי
053-93035

לפרסם מודעה!
דחף סניפים
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז
ת"א דחף דיזנגוף — רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל' 239952
ת"א דחף בן יהודה — רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל 656120
ת"א דחף אלנבי — רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל 614433
חיפה דחף — רח' הרצל 11 (חורב) טל 645333/4
ירושלים דחף — רח' יפו 43 (ככר ציון) טל 226336
דחפון שרות מודעות טלפוני טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה בשיבה טובה

רבקה (בת ישראל) קיידן

ההלויה תתקיים היום, יום שישי כ"ד באב תשמ"ו 29.8.86 בשעה 11.00 לסנה"צ בקרית שאול.

האבלים:
הבן: ירמיהו ותרצה קיידן
הבת: מרים ושמואל קוצ'ינסקי
הנכדים והנינים

יושבים שבעה אצל הבת רח' סוקולוב 87 תל-אביב.

במלאת שבע שנים לנפילתו של

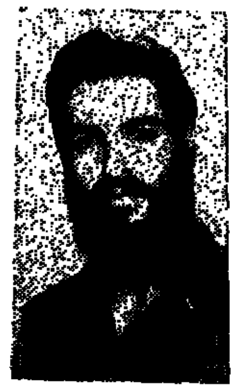

סגן ד"ר

חנן בביוף

הי"ד

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו, ביום חמישי, ל' באב (4.9.86), בשעה 16.00, בבית הקברות הצבאי בהר-הרצל.

המשפחה.

לנחום ברקוביץ

משתתפים באבלך במות

אמך ז"ל

הנהלת ועובדי
מגן מעליות בע"מ
ומעוז מעליות בע"מ

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אל"מ (מיל')

יצחק לפיד ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי המצבה

ביום ראשון, כ"ו באב תשמ"ו 31.8.86 בשעה 15.30, בבית העלמין כפר סמיר, חיפה.

נפגשים ליד השער הראשי.

תודה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

נחמן טמיר

ההלויה תתקיים היום, יום ששי כ"ד באב תשמ"ו (29.8.86) בשעה 13.00 בבית העלמין בקרית טבעון.

אוטובוס ייצא מבית המנוח בשעה 12.45.

המשפחה

למר אהרון רחמים

משתתפים באבלך הכבד במות

אחיך ז"ל

קליל תעשיות בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחבר הדירקטוריון
מר יוסף שיין

איתך באבלך
במות אחותך

ריבה ביברמן ז"ל

בית מפעל הפיס

לשותפנו נחום ברקוביץ

השתתפותנו הכנה באבלך במות

אמך ז"ל

גיל ברק
משה בן ישי

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

אברהם (אלברט) אברויה

ההלויה תתקיים ביום ראשון, 31.8.86, כ"ו באב תשמ"ו בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין הדרום גבול חולון בת-ים. נפגשים ליד השער הראשי.

האבלים:
אשתו: לואיזה אברויה
בנותיו: מלי בן אברהם
אתי חיימוב
נכדיו וכל המשפחה

יושבים שבעה בדרך חיפה 123 ת"א.

במלאת שנה לפטירת יקירנו

נחום טמיר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, כ"ז באב תשמ"ו (1.9.86) בבית העלמין הדרום בגבול בת-ים חולון בשעה 15.30.

נפגשים ליד השער הישן.

המשפחה

קרן ת"א לספרות ולאמנות
ע"ש יהושע רבינוביץ

אבלה על פטירתו של

ד"ר

ישעיהו שפידא

חבר דירקטוריון הקרן מיום היווסדה

ש. להט
יו"ר הדירקטוריון

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

קלמן וולקוביץ ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום ראשון (31.8.86), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער הישן

המשפחה

במלאת 5 שנים לחילקה מאיתנו

דורית יוסי
עודד ונעמה פרי

ז"ל

נערוך אזכרה

ביום ראשון, 31.8.86 בשעה 16.00 בבית העלמין הישן — כפר סמיר חיפה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

בנימין אבנון ז"ל

יערך טקס אזכרה וגילוי המצבה ביום א', 31.8.86, בשעה 16.30, בבית העלמין בחולון. נפגשים ע"י השער הישן.

בשעה 18.30 יתקיים ערב זכרון בבית מרכז מפ"ם, רח' אחד העם [illegible] בן אבי 4 ת"א.

מוקירי זכרו — מוזמנים.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שלושים למותה של יקירתנו

דליה פינקל ז"ל

תערך אזכרה

ביום ראשון, כ"ו באב תשמ"ו, 31.8.86, בשעה 16.00 בבית העלמין בשיכון ותיקים בנתניה.

נפגשים בביתו של דב פינקל, רח' קיש 8, נתניה, בשעה 15.30.

המשפחה

למשפחת יצחק

משתתפים באבלכם הכבד

במות

יואל יצחק ז"ל

צ'מפיון מוטורס
(ישראל) בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתו של

אליהו שפי ז"ל

אשר נפטר והובא לקבורה אתמול, יום חמישי כ"ג באב תשמ"ו (28.8.86).

המשפחה המתאבלת

לאבי הראל

משתתפים בצערך במות

אביך ז"ל

צוות עובדי סופר-פארם
חובבי-ציון, פתח תקוה

במלאת שנה למותן של

אבימל ועדי דיסון ז"ל

נקיים אזכרה בבית העלמין ברחובות, ביום רביעי, כ"ט אב תשמ"ו, 3.9.86 בשעה 17.30.

לאחר מכן לימוד ועיון באולם בית"ס התיכון הביליים הדתית, רח' ש. בן-ציון.

משפחות: דיסון ושר

על מותו של חברנו

לוי גרונדלנד ז"ל

אבלים
ומשתתפים בצער המשפחה

הנהלת משרד הביטחון
וארגון גימלאי משהב"ט

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של

אשכנזי משה

ז"ל

מושב חגור

ההלוויה תתקיים היום, יום ו', 29.8.86, בבית העלמין סגולה בפתח תקווה.

על מועד מדוייק נא להתקשר לטלפונים: — 03-9369563, 03-901951.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של אחינו ודודנו היקר

הרצל בליכפלד

ב"ר נתן ז"ל

הלוויה תצא ביום ראשון, כ"ו באב תשמ"ו, 31.8.86, בשעה 4.30 אחה"צ, מבית אחיו חיים בליכפלד, יבל"א, ברח' דרך השרון 94 הוד השרון, לבית העלמין ברמות השבים, הוד השרון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

למר שבח קציר

אתך באבלך הכבד במות

אביך ז"ל

ועד עובדי המחקר
ברפא"ל

למלי בן-אברהם

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

תעשיות לייזר בע"מ

לחברנו בעבודה
אלטרסקו ברונו

השתתפותנו באבלך הכבד במות

אביך ז"ל

משפחת „אלביט"

לאל"מ מאיר זמיר

משתתפים בצערך במות

אביך

מפקדי וחיילי עוצבת
בני-חייל

למשפחתו,
למינהלת איזור „בנק-הפועלים"
וועד העדה המערבית

משתתפים בצערכם על מותו ללא עת של

שלום זהר

בן פאני ז"ל

„המהפך"
אגודה שיתופית להובלת משאות בירושלים בע"מ
מחצבות הר-טוב בע"מ

למשפחת קליין

משתתפים בצערכם על פטירתו של

לודביג קליין

ז"ל

קדם כימיקלים
ההנהלה והעובדים

לשמואל הרשקוביץ

אתך באבלך במות אביך,

יצחק ז"ל

בית כפר רות

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של

אשכנזי משה

ז"ל

מושב חגור

ההלוויה תתקיים היום, יום ו', 29.8.86, בבית העלמין סגולה בפתח תקווה.

על מועד מדוייק נא להתקשר לטלפונים: — 03-9369563, 03-901951.

מרמור את מדר
הובלות בע"מ, פתח תקווה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על מותו ללא עת של אחינו היקר

בן-ציון אוגול ז"ל

שנפטר בוילנה, ליטא

האבלים:
אחותו: סוניה אבין וב"ב
אחיו: חיים אוגול וב"ב
גיסתו: שרה אוגול וב"ב

במלאת שמונה שנים לפטירת בני ואחינו היקר

שמעון עבודי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום חמישי, ל' באב תשמ"ו (4.9.86) בשעה 16.00 אחה"צ, בבית העלמין בפ"ת.

נפגשים ליד שער החלקה הצבאית.

המשפחה

מודעות אבל

מתקבלות בלילה
משעה 19.00
עד 24.00
בטלפון 03-266524

יום השלושים לפטירתו של יקירנו

ברוך אדלשטיין

ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום ראשון, 31.8.86 בשעה 5.00 אחה"צ.

גילה וחמי אדלשטיין — עפולה
יוכבד וברוך גורדון — טבריה
משפחות קווקרו — תל עדשים

למשפחת אמיתי

אתכם באבלכם על מות

לוי אמיתי ז"ל

ועד מושב רינתיה
וחבריו

לחברנו בעבודה
יעקב ברוך

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד במות

אביך ז"ל

משפחת „אלביט"

משה היל

איננו

ההלויה תתקיים ביום ראשון, כ"ו באב תשמ"ו 31.8.86 בשעה 12.30 בבית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה.

ג'ודי, בת שבע
אלי ונעמי

מוסד שמואל נאמן
למחקר מתקדם במדע
וטכנולוגיה בטכניון
מנהלו, צוות חוקריו ועובדיו
אבלים על

פרופ' משה היל

יהא קידום משנתו נחמה למשפחתו, תלמידיו וחבריו

שמואל נאמן

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לארכיטקטורה ובנוי ערים

אבלים

על מותו הפתאומי של

פרופ' משה היל ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

למשפחת לסינגר
לדוד ולבית דורינא

אתכם באבלכם הכבד על מות

יעקב לסינגר

ז"ל

אוברניט בע"מ
סוכנות לטקסטיל

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

נחמיה רוטהולץ

ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון, כ"ו באב 31.8.86 בשעה 16.00 אחה"צ.

נפגשים ליד השער החדש בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת-ים.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

אברהם ארקין

ז"ל

נתייחד עם זכרו

ביום ראשון, כ"ו באב תשמ"ו 31.8.86 בשעה 16.30.

נפגשים בכניסה לבית העלמין בקרית-שאול.

המשפחה

למשפחת מדמון

משתתפים בצערכם בהילקח מכם יקירכם

מדמון אבי ז"ל

הנהלת קורניש
צוות העובדים
ומשפחת ברנצוויג